I 3850

Revista de PEDAGOGIE

ORGAN AL
INSTITUTULUI DE ȘTIINȚE PEDAGOGICE

1952

OCT. 1 DEC.

EDITURA DE STAT
DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ

REVISTA DE PEDAGOGIE
1
1952

1 IUL. 2004

- IUL. 2005

3850

Revista de

PEDAGOGIE

ORGAN AL
INSTITUTULUI DE ŞTIINŢE PEDAGOGICE

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

1

OCTOMBRIE — DECEMBRIE
1952

EDITURA DE STAT DIDACTICĂ ŞI PEDAGOGICA

1595.

„REVISTA DE PEDAGOGIE"
APARE TRIMESTRIAL

COLEGIUL DE REDACŢIE

Stela Andreescu — profesoară emerită; Prof. *Margareta Banyai*; Prof. *Isidor Cremer*; Conf. univ. *Traian Moraru* (redactor responsabil); Prof. univ. *Nicolae Pascu*; Prof. univ. *Mihail Roşianu*; *Maria Tomoşoiu-Boloc* — învăţătoare emerită.

Bucureşti, Str. Spiru Haret Nr. 14. Telefon: 5.34.21.

CUVÂNT INAINTE

Oamenii muncii din țara noastră trăesc anii minunați de luptă revoluționară ai construirii socialismului, de luptă avântată și glorioasă pentru făurirea orânduirii lipsite de exploatare și exploatatori.

Sub conducerea Partidului, prind viață cifrele Cincinalului. Fabricile și uzinele, ogoarele gospodăriilor agricole de stat și colective, institutele de artă, știință și cultură, fiecare loc de muncă a devenit astăzi un avantpost unde se dă bătălia pentru cucerirea unui viitor fericit.

Revoluția culturală, inițiată și condusă de Partidul Muncitoresc Român, este parte integrantă a construirii socialismului. Urmând exemplul Marii Țări a Socialismului victorios, școala noastră a devenit una din verigile principale ale revoluției culturale, un șantier de făurire a omului nou, constructor al socialismului și comunismului.

Călăuzindu-se după geniala învățătură marxist-leninistă cu privire la învățământ, partidul și guvernul nostru au arătat și continuă să arate permanent o grijă deosebită școlii și slujitorilor ei.

Hotărîrea Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român și a Consiliului de Miniștri al Republicii Populare Române cu privire la măsurile de îmbunătățire a condițiilor de trai și de muncă ale cadrelor didactice din învățământul elementar și mediu constitue un act revoluționar în istoria școlii noastre, în viața și munca învățătorilor și profesorilor noștri. Prevederile deosebit de importante ale Hotărîrii au dus la ridicarea pe o treaptă superioară a învățământului public, la creșterea nivelului ideologic, politic și profesional al armatei de slujitori ai școlii.

„Revista de Pedagogie" a cărei apariție este prevăzută în Hotărîrea cu privire la cadrele didactice, este menită, așa cum arată Hotărîrea „să contribue la ridicarea nivelului pedagogic al cadrelor didactice din învățământul elementar și mediu, la însușirea de către acestea a metodelor de predare cele mai avansate — metodele sovietice — făcând cunoscute cercetările pedagogice dela noi, cercetări legate de însușirea

și aplicarea pedagogiei sovietice la condițiile concrete ale țării noastre".

Tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, în cuvântarea rostită la Congresul învățătorilor din R.P.R. ne învață că „Pentru a-și putea îndeplini misiunea, pentru a-și putea duce la bun sfârșit sarcinile, massa învățătorilor nu are decât un singur drum: acela al lichidării vechilor vederi burgheze asupra școlii, asupra metodologiei, al lichidării concepției burgheze, asupra lumii și vieții".

De aceea în lumina acestei sarcini, „Revista de Pedagogie" va demasca fără cruțare concepțiile antiștiințifice ale așa zișilor pedagogi din țările imperialiste. Ea va publica, deasemenea articole și studii în care va fi cercetată și valorificată gândirea pedagogică progresistă din trecutul țării noastre, precum și pagini din istoria desvoltării învățământului nostru.

Urmând exemplul revistelor pedagogice sovietice atât de mult iubite de învățătorii din Uniunea Sovietică, „Revista de Pedagogie" se va strădui să fie o călăuză și un ajutor în munca învățătorilor și profesorilor noștri.

Sarcinile importante ale „Revistei de Pedagogie" vor putea fi aduse la îndeplinire printr'o colaborare strânsă cu cititorii săi, ale căror experiențe pozitive în munca instructiv-educativă trebue să fie împărtășite, prin coloanele revistei, masselor de învățători și profesori.

Printr'o critică constructivă, cititorii noștri trebue să ajute revistei să aibă un conținut cu un nivel cât mai înalt.

„Revista de Pedagogie" pornește la drum cu convingerea fermă că va deveni pentru toți învățătorii și profesorii din Republica noastră Populară un instrument de preț în lupta pentru desvoltarea învățământului nostru, în lupta pentru pace și socialism.

IOSIF VISSARIONOVICI STALIN

I. STALIN

PROBLEMELE ECONOMICE ALE SOCIALISMULUI IN U. R. S. S.

Către participanții la discuția economică

OBSERVAȚII CU PRIVIRE LA PROBLEMELE ECONOMICE LEGATE DE DISCUȚIA DIN NOEMBRIE 1951

Am primit toate documentele privitoare la discuția economică care a avut loc în legătură cu aprecierea proiectului manualului de economie politică. Printre altele am primit „Propuneri pentru îmbunătățirea proiectului manualului de economie politică", „Propuneri pentru înlăturarea greșelilor și inexactităților" din proiect, „Notă despre chestiunile litigioase".

Socotesc necesar să fac următoarele observații cu privire la toate aceste materiale, precum și la proiectul de manual.

1. Problema caracterului legilor economice în socialism

Unii tovarăși neagă caracterul obiectiv al legilor științei, îndeosebi al legilor economiei politice în socialism. Ei neagă faptul că legile economiei politice oglindesc legile care stau la baza unor procese ce se desfășoară independent de voința oamenilor. Ei socotesc că — dat fiind rolul deosebit pe care istoria l-a rezervat statului sovietic — statul sovietic, conducătorii lui, pot să suprime legile existente ale economiei politice, pot „să formeze" noi legi, „să creeze" noi legi.

Acești tovarăși greșesc profund. După cât se vede ei confundă legile științei, care oglindesc procesele obiective ce au loc independent de voința oamenilor în natură sau în societate, cu acele legi care sunt create de guverne, sunt create din voința oamenilor și nu au decât o putere juridică. Ele nu trebue însă nicidecum confundate.

Marxismul concepe legile științei — indiferent dacă este vorba de legile științelor naturii sau de legile economiei politice — ca o oglindire a proceselor obiective care au loc independent de voința oamenilor. Oamenii pot să descopere aceste legi, să le cunoască, să le studieze, să țină seama de ele în acțiunile lor, să le folosească în interesul

societății, dar ei nu pot să le schimbe sau să le suprime. Cu atât mai mult ei nu pot să formeze sau să creeze noi legi ale științei.

Inseamnă oare aceasta că, de pildă, rezultatele acțiunii legilor naturii, rezultatele acțiunii forțelor naturii sunt în genere de neînlăturat, că acțiunea destructivă a forțelor naturii se produce pretutindeni și întotdeauna ca o forță elementară, implacabilă, care nu poate fi influențată de acțiunea oamenilor? Nu, nu înseamnă. Dacă facem abstracție de procesele astronomice, geologice și de alte câteva procese analoage, în care oamenii, chiar dacă au ajuns să cunoască legile dezvoltării acestora, sunt într'adevăr neputincioși să le influențeze, apoi în multe alte cazuri oamenii sunt departe de a fi neputincioși în ceeace privește posibilitatea de a influența procesele naturii. In toate aceste cazuri oamenii, cunoscând legile naturii, ținând seama de ele și sprijinindu-se pe ele, aplicându-le și folosindu-le cu pricepere, pot să limiteze sfera de acțiune a acestora, să dea forțelor destructive ale naturii o altă direcție, să întoarcă forțele destructive ale naturii în folosul societății.

Să luăm un exemplu, între multe altele. In timpurile străvechi revărsarea marilor fluvii, inundațiile, distrugerea locuințelor și semănăturilor provocate de acestea erau socotite o calamitate de neînlăturat, împotriva căreia oamenii erau neputincioși. Dar cu timpul, odată cu dezvoltarea cunoștințelor omului, când oamenii au învățat să construiască diguri și hidrocentrale, a devenit posibil ca societatea să fie ferită de calamitatea inundațiilor, care înainte păreau de neînlăturat. Mai mult, oamenii au învățat să pună frâu forțelor destructive ale naturii, au învățat, ca să zicem așa, să le strunească, să întoarcă forța apei în folosul societății, s'o folosească pentru irigarea ogoarelor, pentru dobândirea de energie.

Inseamnă oare aceasta că oamenii au suprimat astfel legile naturii, legile științei, că au creat noi legi ale naturii, noi legi ale științei? Nu, nu înseamnă. Adevărul este că toată această procedură, de preîntâmpinare a acțiunii forțelor destructive ale apei și de folosire a lor în interesul societății, se desfășoară fără vreo călcare, schimbare sau suprimare a legilor științei, fără să se creeze noi legi ale științei. Dimpotrivă, toată această procedură se realizează în mod riguros, pe baza legilor naturii, a legilor științei, căci orice călcare a legilor naturii, cea mai mică călcare a lor, n'ar face decât să strice treaba, să zădărnicească această procedură. Acelaș lucru trebue spus și despre legile dezvoltării economice, despre legile economiei politice — indiferent dacă e vorba de perioada capitalismului sau de perioada socialismului. Și aci, ca și în domeniul științelor naturale, legile dezvoltării economice sunt legi obiective, care oglindesc procesele de dezvoltare economică ce se desfășoară independent de voința oamenilor. Oamenii pot să descopere aceste legi, să le cunoască și, sprijinindu-se pe ele, să le folosească în interesul societății, să dea o altă direcție acțiunii destructive a unor legi, să limiteze sfera lor de acțiune, să dea câmp liber altor legi care-și croesc drumul, dar ei nu pot să le suprime sau să creeze noi legi economice.

Una dintre particularitățile economiei politice constă în faptul că legile ei, spre deosebire de legile științelor naturale, nu sunt legi de lungă durată, că aceste legi sau în orice caz majoritatea lor acționează în de-

cursul unei perioade istorice determinate, după care ele cedează locul unor noi legi.

Legile acestea, însă, nu sunt suprimate, ci își pierd puterea datorită unor noi condiții economice și părăsesc scena pentru a ceda locul unor noi legi, care nu se creează prin voința oamenilor, ci apar pe baza unor noi condiții economice.

Unii se referă la „Anti-Dühring" a lui Engels, la formula lui care spune că, odată cu lichidarea capitalismului și cu socializarea mijloacelor de producție, oamenii vor căpăta puterea asupra mijloacelor lor de producție, că ei se vor elibera de sub jugul relațiilor social-economice, vor deveni „stăpânii" vieții lor sociale. Engels denumește această libertate „necesitate înțeleasă". Dar ce poate însemna „necesitatea înțeleasă"? Aceasta înseamnă că oamenii, cunoscând legile obiective („necesitatea"), le vor aplica într'un mod pe deplin conștient în interesul societății. Tocmai deaceea spune Engels tot aci că:

„Legile propriei lor activități sociale, care li se impuneau până acum oamenilor ca niște legi ale naturii, legi străine și care îi dominau, vor fi aplicate de acum înainte de oameni în deplină cunoștință de cauză și, prin urmare, vor fi dominate de dânșii" [1].

Precum se vede, formula lui Engels nu pledează deloc în favoarea acelora care cred că în socialism pot fi suprimate legile economice existente și create altele noi. Dimpotrivă, ea cere nu suprimarea, ci cunoașterea legilor economice și aplicarea lor cu pricepere.

Unii spun că legile economice au un caracter spontan, că acțiunea acestor legi este de neînlăturat, că societatea este neputincioasă în fața lor. Aceasta nu este adevărat. Aceasta înseamnă a face din legi fetișuri, a accepta să devii sclavul legilor. Este dovedit că societatea nu este neputincioasă în fața legilor, că societatea, cunoscând legile economice și sprijinindu-se pe ele, poate să limiteze sfera lor de acțiune, să le folosească în interesul societății și să le „struneasscă", așa cum se întâmplă cu forțele naturii și cu legile lor, așa cum se întâmplă în exemplul de mai sus, privitor la revărsarea marilor fluvii.

Unii se referă la rolul deosebit al Puterii Sovietice în opera de construire a socialismului, rol care, chipurile, îi dă posibilitate să suprime legile existente ale dezvoltării economice și să „formeze" altele noi. Nici aceasta nu este adevărat.

Rolul deosebit al Puterii Sovietice se explică prin două împrejurări: în primul rând prin aceea că Puterea Sovietică trebuia să nu înlocuiască o formă de exploatare prin altă formă, așa cum s'a întâmplat în revoluțiile din trecut, ci să lichideze orice exploatare; în al doilea rând, prin aceea că, dat fiind că în țară nu exista niciun fel de embrion gata pregătit de economie socialistă, ea a trebuit să creeze, ca să zicem așa, pe „loc gol" forme noi, socialiste, de economie.

Sarcina aceasta este incontestabil o sarcină grea și complicată, fără precedent. Cu toate acestea, Puterea Sovietică a îndeplinit cu cinste această sarcină. Dar ea a îndeplinit-o nu pentrucă ar fi suprimat legile economice existente și ar fi „format" altele noi, ci numai pentrucă s'a

---

[1]) *F. Engels:* „Anti-Dühring", ed. P.M.R. 1952. ediția a II-a, pag. 333. — *Nota Red.*

bazat pe legea economică a concordanței obligatorii a relațiilor de producție cu caracterul forțelor de producție.

Forțele de producție din țara noastră, mai ales în industrie, aveau un caracter social, pe când forma de proprietate era particulară, capitalistă. Bazându-se pe legea economică a concordanței obligatorii a relațiilor de producție cu caracterul forțelor de producție, Puterea Sovietică a socializat mijloacele de producție, le-a făcut proprietate a întregului popor și în felul acesta a desființat sistemul exploatării, a creat formele socialiste de economie. Dacă n'ar fi fost această lege și dacă nu s'ar fi bazat pe ea, Puterea Sovietică n'ar fi putut să-și îndeplinească sarcina.

Legea economică a concordanței obligatorii a relațiilor de producție cu caracterul forțelor de producție demult își croește drumul în țările capitaliste.

Dacă ea nu și-a croit încă drumul și n'a căpătat câmp liber, aceasta se datorește faptului că întâmpină cea mai mare împotrivire din partea forțelor societății care sunt pe cale de dispariție. Aci ne lovim de o altă particularitate a legilor economice. Spre deosebire de legile științelor naturii, unde descoperirea și aplicarea unei legi noi se desfășoară mai mult sau mai puțin neted, în domeniul economic descoperirea și aplicarea unei legi noi care atinge interesele forțelor societății aflate pe cale de dispariție întâmpină cea mai mare împotrivire din partea acestor forțe.

Este nevoie, prin urmare, de o forță, de o forță socială capabilă să învingă această împotrivire. O asemenea forță s'a găsit în țara noastră sub forma alianței clasei muncitoare cu țărănimea, care reprezintă majoritatea covârșitoare a societății. O asemenea forță nu s'a găsit încă în alte țări, în țările capitaliste. Aci este secretul faptului că Puterea Sovietică a reușit să zdrobească forțele vechi ale societății, iar legea economică a concordanței obligatorii a relațiilor de producție cu caracterul forțelor de producție a căpătat la noi câmp pe deplin liber.

Unii spun că necesitatea dezvoltării planificate (proporționale) a economiei naționale din țara noastră dă Puterii Sovietice posibilitatea să suprime legile economice existente și să creeze altele noi. Aceasta este absolut fals. Nu trebue confundate planurile noastre anuale și cincinale cu legea economică obiectivă a dezvoltării planificate, proporționale, a economiei naționale. Legea dezvoltării planificate a economiei naționale a apărut ca o lege opusă legii concurenței și a anarhiei producției sub capitalism. Ea a apărut pe baza socializării mijloacelor de producție, după ce legea concurenței și a anarhiei producției și-a pierdut puterea. Ea a intrat în vigoare pentrucă economia națională socialistă nu poate exista decât pe baza legii economice a dezvoltării planificate a economiei naționale. Aceasta înseamnă că legea dezvoltării planificate a economiei naționale, dă organelor noastre de planificare posibilitatea *să planifice just producția socială. Dar* posibilitatea *nu trebue confundată cu* realitatea. *Acestea sunt două lucruri diferite. Pentru a transforma această posibilitate în realitate trebue să studiem această lege economică, trebue să ne-o însușim, trebue să învățăm s'o aplicăm în deplină cunoștință de cauză, trebue să alcătuim asemenea planuri care să oglindească pe deplin cerințele acestei legi. Nu se poate spune*

că planurile noastre anuale și cincinale oglindesc pe deplin cerințele acestei legi economice.

Unii spun că unele legi economice, inclusiv legea valorii, care acționează la noi în socialism, sunt legi „transformate" sau chiar „radical transformate" pe baza economiei planificate. Nici aceasta nu este adevărat. Nu se pot „transforma" legi și cu atât mai puțin „în mod radical". Dacă am putea să le transformăm, am putea să le și suprimăm, înlocuindu-le cu alte legi. Teza despre „transformarea" legilor este o rămășiță a formulei greșite a „suprimării" și „formării" legilor. Deși formula transformării legilor economice a devenit demult uzuală la noi, va trebui totuși să renunțăm la ea în interesul exactității. Se poate limita sfera de acțiune a cutăror sau cutăror legi economice, se poate preîntâmpina acțiunea lor destructivă, dacă, firește, o asemenea acțiune există, dar ele nu pot fi „transformate" sau „suprimate".

Prin urmare, când vorbim de „supunerea" forțelor naturii sau a forțelor economice, de „dominarea" lor, etc., prin aceasta nu vrem deloc să spunem că oamenii pot să „suprime" legile științei sau să „formeze" aceste legi. Dimpotrivă, prin aceasta vrem să spunem doar că oamenii pot să descopere legi, să le cunoască, să le însușească, să învețe să le aplice în deplină cunoștință de cauză, să le folosească în interesul societății și în felul acesta să le supună, să obțină dominația asupra lor.

Așa dar, legile economiei politice în socialism sunt legi obiective, care oglindesc legile ce stau la baza proceselor vieții economice ce se desfășoară independent de voința noastră. Oamenii care neagă această teză, neagă în fond știința, iar negând știința neagă implicit posibilitatea oricărei previziuni, prin urmare neagă posibilitatea de a conduce viața economică.

S'ar putea spune că tot ce s'a spus aici este just și îndeobște cunoscut, dar că nu conține nimic nou și că, prin urmare, nu face să ne pierdem timpul cu repetarea unor adevăruri îndeobște cunoscute. Desigur, aci într'adevăr nu este nimic nou, dar ar fi greșit să se creadă că nu face să ne pierdem timpul cu repetarea unor adevăruri cunoscute nouă. Fapt e că spre noi, spre nucleul de conducere, vin în fiecare an mii de noi cadre tinere, care ard de dorința de a ne ajuta, ard de dorința de a se afirma, dar ele nu au suficientă educație marxistă, nu cunosc multe adevăruri binecunoscute nouă și sunt nevoite să bâjbâie în întuneric. Ele sunt uluite de realizările colosale ale Puterii Sovietice, succesele extraordinare ale orânduirii sovietice le ametesc și ele încep să-și închipue că Puterea Sovietică „poate orice", că pentru ea „nimic nu este prea greu", că ea poate să suprime legile științei, să formeze legi noi. Ce să facem cu acești tovarăși? Cum să-i educăm în spiritul marxism-leninismului?

Eu cred că a repeta sistematic așazisele adevăruri „îndeobște cunoscute", a le lămuri cu răbdare constitue unul din cele mai bune mijloace de educare marxistă a acestor tovarăși.

2. Problema producției de mărfuri în socialism

Unii tovarăși afirmă că partidul a procedat greșit menținând producția de mărfuri după ce a luat puterea și a naționalizat mijloacele

de producție în țara noastră. Ei socotesc că partidul ar fi trebuit chiar atunci să înlăture producția de mărfuri. Ei se referă aci la Engels, care spune :

„Prin luarea în stăpânire a mijloacelor de producție de către societate, producția de mărfuri este înlăturată și, prin aceasta, este înlăturată și dominația produsului asupra producătorilor" (vezi „Anti-Dühring")[1].

Acești tovarăși greșesc profund.

Să analizăm formula lui Engels. Formula lui Engels nu poate fi socotită pe deplin clară și precisă, deoarece ea nu arată dacă este vorba de luarea în stăpânirea societății a tuturor *mijloacelor de producție sau numai a unei părți din mijloacele de producție, adică dacă* toate *mijloacele de producție au fost trecute în proprietatea întregului popor sau numai o parte din mijloacele de producție. Prin urmare,* această *formulă a lui Engels poate fi înțeleasă și într'un fel, și în altul.*

*Într'un alt pasaj din „Anti-Dühring" Engels vorbește despre luarea în stăpânire a „*tuturor *mijloacelor de producție", despre luarea în stăpânire a „*totalității *mijloacelor de producție"* [2]. *Prin urmare, în formula sa, Engels are în vedere naționalizarea nu a unei părți din mijloacele de producție, ci a tuturor mijloacelor de producție adică trecerea în proprietatea întregului popor a mijloacelor de producție nu numai din industrie, ci și din agricultură.*

De aici rezultă că Engels are în vedere țări în care capitalismul și concentrarea producției sunt destul de dezvoltate nu numai în industrie, dar și în agricultură, pentru a se putea expropria toate *mijloacele de producție ale țării și a le trece în proprietatea întregului popor. Prin urmare, Engels socotește că în* asemenea *țări ar trebui, odată cu socializarea* tuturor *mijloacelor de producție, să se înlăture producția de mărfuri. Și aceasta este desigur just.*

O astfel de țară la sfârșitul veacului trecut, în momentul apariției lucrării „Anti-Dühring", a fost numai una singură, Anglia, unde dezvoltarea capitalismului și concentrarea producției atât în industrie, cât și în agricultură atinseseră un asemenea grad, încât era posibil ca în cazul luării puterii de către proletariat să se treacă toate *mijloacele de producție ale țării în proprietatea întregului popor și să se înlăture din uz producția de mărfuri.*

Eu fac abstracție în cazul de față de chestiunea importanței pe care o are pentru Anglia comerțul exterior, cu enorma lui greutate specifică în economia națională a Angliei. Cred că numai după ce se va fi studiat această chestiune s'ar putea soluționa definitiv chestiunea soartei producției de mărfuri în Anglia după luarea puterii de către proletariat și după naționalizarea tuturor *mijloacelor de producție.*

Dealtfel, nu numai la sfârșitul veacului trecut, dar și în prezent nicio țară n'a atins încă acel grad de dezvoltare a capitalismului și de concentrare a producției în agricultură pe care îl vedem în Anglia. În ce privește celelalte țări, în acestea, cu toată dezvoltarea capitalismului

---

[1] *F. Engels:* „Anti-Dühring", ed. P.M.R. 1952, ediția a II-a, pag. 333. — *Nota red.*

[2] Op. cit., pag. 330—331, 337

la sate, mai există încă în sate o clasă destul de numeroasă de proprietari-producători mici şi mijlocii, a căror soartă ar trebui să fie hotărîtă în cazul luării puterii de către proletariat.

Se pune însă întrebarea: ce trebue să facă proletariatul şi partidul său, dacă într'o ţară sau alta, inclusiv ţara noastră, există condiţii favorabile pentru luarea puterii de către proletariat şi răsturnarea capitalismului, dacă în aceste ţări capitalismul în industrie a concentrat într'atâta mijloacele de producţie, încât ele pot fi expropriate şi trecute în proprietatea societăţii, pe când agricultura, cu toată creşterea capitalismului, este încă atât de fărâmiţată între numeroşii proprietari-producători mici şi mijlocii încât nu e posibil să se pună problema exproprierii acestor producători?

La această chestiune formula lui Engels nu dă răspuns. Dealtfel, ea nici nu trebue să răspundă la această chestiune, deoarece această formulă a apărut pe baza unei alte chestiuni, şi anume: care trebue să fie soarta producţiei de mărfuri după ce vor fi socializate toate *mijloacele de producţie.*

Aşa dar, ce-i de făcut dacă nu toate *mijloacele de producţie sunt socializate, ci numai o parte din mijloacele de producţie, dar condiţii favorabile pentru luarea puterii de către proletariat există — trebue oare proletariatul să ia puterea şi trebue el să desfiinţeze imediat după aceasta producţia de mărfuri?*

Nu poate fi, desigur, considerată drept răspuns părerea unor pseudo-marxişti, care socotesc că în asemenea condiţii ar trebui să se renunţe la luarea puterii şi să se aştepte până când capitalismul va reuşi să ruineze milioanele de producători mici şi mijlocii, transformându-i în argaţi, şi să concentreze mijloacele de producţie în agricultură, că numai după aceea s'ar putea pune problema luării puterii de către proletariat şi a socializării tuturor *mijloacelor de producţie. Se înţelege că marxiştii nu pot să accepte o asemenea „soluţie", dacă ei nu vor să se facă complect de ruşine.*

Deasemenea, nu poate fi socotită drept răspuns nici părerea altor pseudo-marxişti, care cred că ar trebui poate să se ia puterea şi să se treacă la exproprierea producătorilor mici şi mijlocii dela sate şi la socializarea mijloacelor lor de producţie. Nici această cale absurdă şi criminală n'o pot accepta marxiştii, căci o asemenea cale ar submina orice posibilitate de victorie a revoluţiei proletare, ar arunca pentru mult timp ţărănimea în lagărul duşmanilor proletariatului.

Răspunsul la această întrebare l-a dat Lenin în lucrările sale despre „impozitul în natură" şi în celebrul său „plan cooperatist". Răspunsul lui Lenin se rezumă pe scurt la următoarele:

a) să nu scăpăm condiţiile favorabile pentru luarea puterii: proletariatul să ia puterea, fără să aştepte momentul când capitalismul va fi reuşit să ruineze populaţia de multe milioane de producători individuali mici şi mijlocii;

b) să expropriem mijloacele de producţie în industrie şi să le trecem în proprietatea întregului popor;

c) în ce priveşte pe producătorii individuali mici şi mijlocii, să-i unim treptat în cooperative de producţie, adică în mari întreprinderi agricole, colhozuri;

d) să dezvoltăm prin toate mijloacele industria și să dăm colhozurilor baza tehnică modernă a marii producții fără a le expropria, ci, dimpotrivă, înzestrându-le din belșug cu tractoare și alte mașini de prima calitate;

e) pentru o strânsă legătură economică între oraș și sat, între industrie și agricultură, să fie menținută câtva timp producția de mărfuri (schimbul prin cumpărare-vânzare) ca singura *formă de legături economice cu orașul* acceptabilă *pentru țărani și să se dezvolte la maximum comerțul sovietic, comerțul de stat și cooperatist-colhoznic, eliminând din circulația de mărfuri pe toți capitaliștii de orice fel.*

Istoria construcției noastre socialiste arată că această cale de dezvoltare, trasată de Lenin, s'a dovedit a fi în totul justă.

Este în afară de orice îndoială că pentru toate țările capitaliste care au o clasă de producători mici și mijlocii mai mult sau mai puțin numeroasă, această cale de dezvoltare este singura posibilă și indicată pentru victoria socialismului.

Unii spun că producția de mărfuri trebue totuși, în orice condiții, să ducă și va duce neapărat la capitalism. Aceasta nu este adevărat. Nu întotdeauna și nu în orice condiții! Nu poate fi identificată producția de mărfuri cu producția capitalistă. Sunt două lucruri diferite. Producția capitalistă este o formă superioară a producției de mărfuri. Producția de mărfuri duce la capitalism numai dacă *există proprietate particulară asupra mijloacelor de producție,* dacă *forța de muncă apare pe piață ca o marfă, care poate fi cumpărată de capitalist și exploatată în procesul de producție,* dacă, *prin urmare, există în țară sistemul de exploatare de către capitaliști a muncitorilor salariați. Producția capitalistă începe acolo unde mijloacele de producție sunt concentrate în mâini particulare, iar muncitorii, lipsiți de mijloace de producție, sunt nevoiți să-și vândă forța de muncă ca o marfă. Fără aceasta nu există producție capitalistă.*

Ei, dar dacă nu există aceste condiții care transformă producția de mărfuri în producție capitalistă, dacă mijloacele de producție nu mai sunt proprietate particulară ci proprietate socialistă, dacă nu există sistemul muncii salariate și forța de muncă nu mai este marfă, dacă sistemul exploatării este demult lichidat — cum rămâne atunci: putem socoti că producția de mărfuri va duce totuși la capitalism? Nu, nu putem socoti astfel. Or, societatea noastră este tocmai o societate în care proprietatea particulară asupra mijloacelor de producție, sistemul muncii salariate, sistemul exploatării nu mai există demult.

Producția de mărfuri nu poate fi socotită ca un lucru de sine stătător, independent de condițiile economice înconjurătoare. Producția de mărfuri este mai veche decât producția capitalistă. Ea a existat sub orânduirea sclavagistă și a deservit-o și totuși nu a dus la capitalism. Ea a existat sub feudalism și l-a deservit, totuși, deși a pregătit unele condiții pentru producția capitalistă, nu a dus la capitalism. Se pune întrebarea: dece n'ar putea producția de mărfuri să deservească pentru o anumită perioadă și societatea noastră socialistă, fără a duce la capitalism, dacă ținem seama de faptul că producția de mărfuri nu are la noi o răspândire atât de nelimitată și atotcuprinzătoare ca în capitalism, că la noi producția de mărfuri este restrânsă la un cadru strict,

datorită unor condiții economice atât de hotărîtoare ca proprietatea socială asupra mijloacelor de producție, lichidarea sistemului muncii salariate, lichidarea sistemului exploatării?

Unii spun că după ce a fost instaurată la noi în țară dominația proprietății sociale asupra mijloacelor de producție, iar sistemul muncii salariate și exploatării a fost lichidat, existența producției de mărfuri și-a pierdut sensul, că deci, din această cauză, ar trebui înlăturată producția de mărfuri.

Aceasta deasemenea nu este adevărat. In prezent există la noi două forme fundamentale de producție socialistă: de stat — a întregului popor — și colhoznică, aceasta din urmă neputând fi numită a întregului popor.

In întreprinderile de stat, mijloacele de producție și produsele producției sunt proprietatea întregului popor. In întreprinderile colhoznice însă, deși mijloacele de producție (pământul, mașinile) aparțin statului, produsele producției sunt totuși proprietatea fiecărui colhoz în parte, deoarece munca în colhozuri, ca și semințele, sunt ale lor proprii, iar de pământ, care a fost predat colhozurilor în folosință veșnică, colhozurile dispun de fapt ca de o proprietate a lor, deși nu pot să-l vândă, să-l cumpere, să-l dea în arendă sau să-l ipotecheze.

Această situație face ca statul să poată dispune de producția întreprinderilor de stat, în timp ce de producția colhoznică dispun numai colhozurile, ca de o proprietate a lor.

Dar colhozurile nu vor să înstrăineze produsele lor altfel decât sub formă de mărfuri, în schimbul cărora ele vor să primească mărfurile de care au nevoie. Alte legături economice cu orașul decât prin marfă, decât schimbul prin cumpărare-vânzare, colhozurile nu acceptă în prezent. Deaceea, producția de mărfuri și circulația de mărfuri sunt la noi, în prezent, tot atât de necesare cum erau, să zicem, cu 30 de ani în urmă, atunci când Lenin proclamase necesitatea dezvoltării pe toate căile a circulației de mărfuri.

Bine înțeles că atunci când în locul celor două sectoare de producție fundamentale, sectorul de stat și cel colhoznic, va apare un singur sector de producție atotcuprinzător, având dreptul de a dispune de întreaga producție de consum a țării, circulația de mărfuri cu „gospodăria ei bănească" va dispare ca un element inutil al economiei naționale. Dar atâta vreme cât aceasta nu există, cât rămân două sectoare de producție fundamentale, producția de mărfuri și circulația de mărfuri trebue să se mențină, ca un element necesar și deosebit de folositor în sistemul economiei noastre naționale. In ce fel va avea loc crearea unui singur sector unit: pe calea simplei absorbiri a sectorului colhoznic de către sectorul de stat, ceeace este puțin probabil (căci aceasta ar fi luat drept o expropriere a colhozurilor), sau pe calea organizării unui organ economic unic al întregului popor (cu o reprezentanță din partea industriei de stat și a colhozurilor), având mai întâi dreptul de a ține evidența întregii producții de consum a țării, iar cu timpul și a repartiza produsele, sub forma, să zicem, a schimbului de produse — aceasta este o chestiune aparte, care necesită o discuție separată.

Prin urmare, producția noastră de mărfuri nu este o producție de mărfuri obișnuită, ci o producție de mărfuri de un fel deosebit, o producție de mărfuri fără capitaliști, care are de-a-face mai ales cu mărfurile

producătorilor socialişti uniţi (statul, colhozurile, cooperaţia), a cărei sferă de acţiune este limitată la obiectele de consum personal, o producţie de mărfuri care evident nu se poate dezvolta în niciun caz în producţie capitalistă şi care, împreună cu „gospodăria ei bănească", este sortită să deservească cauza desvoltării şi întăririi producţiei socialiste.

Deaceea, nu au deloc dreptate acei tovarăşi care declară că, întrucât societatea socialistă nu lichidează formele de marfă ale producţiei, ar trebui, chipurile, restabilite la noi toate categoriile economice proprii capitalismului: forţa de muncă ca marfă, plusvaloarea, capitalul, profitul la capital, rata mijlocie a profitului, etc. Aceşti tovarăşi confundă producţia de mărfuri cu producţia capitalistă şi socotesc că odată ce există producţie de mărfuri trebue să existe şi producţie capitalistă. Ei nu înţeleg că producţia noastră de mărfuri se deosebeşte radical de producţia de mărfuri în capitalism.

Mai mult decât atât, eu cred că este necesar să renunţăm şi la alte câteva noţiuni luate din „Capitalul" lui Marx, în care Marx s'a ocupat de analiza capitalismului, noţiuni lipite artificial la relaţiile noastre socialiste. Am în vedere, între altele, asemenea noţiuni ca munca „necesară" şi „supra"-munca, produsul „necesar" şi „plus"-produsul, timpul „necesar" şi timpul „suplimentar". Marx a analizat capitalismul pentru a lămuri originea exploatării clasei muncitoare, plusvaloarea, şi pentru a da clasei muncitoare, lipsită de mijloacele de producţie, o armă spirituală în vederea răsturnării capitalismului. Se înţelege că pentru aceasta Marx foloseşte noţiuni (categorii) care corespund pe deplin relaţiilor capitaliste. Dar este mai mult decât straniu să fie folosite astăzi aceste noţiuni, când clasa muncitoare nu numai că nu este lipsită de puterea de stat şi de mijloace de producţie, ci, dimpotrivă, are în mâinile sale puterea şi stăpâneşte mijloacele de producţie. Astăzi, în orânduirea noastră sună destul de absurd cuvintele despre forţa de muncă ca marfă şi despre angajarea ca „salariaţi" a muncitorilor: ca şi cum clasa muncitoare, care stăpâneşte mijloacele de producţie, se angajează singură ca salariată şi îşi vinde ei înseşi forţa ei de muncă. Tot atât de straniu este să vorbim astăzi despre munca „necesară" şi „supra"-muncă: ca şi cum, în condiţiile noastre, munca muncitorilor dată societăţii pentru lărgirea producţiei, pentru dezvoltarea învăţământului, a ocrotirii sănătăţii, pentru organizarea apărării ţării, etc., nu ar fi tot atât de necesară clasei muncitoare, aflată astăzi la putere, ca şi munca cheltuită pentru acoperirea nevoilor personale ale muncitorului şi ale familiei lui.

Trebue notat că Marx, în lucrarea sa „Critica programului dela Gotha", în care nu mai cercetează capitalismul, ci, între altele, prima fază a societăţii comuniste, socoteşte munca dată societăţii pentru lărgirea producţiei, pentru învăţământ, ocrotirea sănătăţii, cheltueli administrative, formarea de rezerve etc. tot atât de necesară ca şi munca cheltuită pentru acoperirea nevoilor de consum ale clasei muncitoare.

Cred că economiştii noştri trebue să pună capăt acestei neconcordanţe între noţiunile vechi şi noua stare de lucruri din ţara noastră socialistă, înlocuind vechile noţiuni cu altele noi, corespunzătoare situaţiei noi.

Noi am putut tolera această neconcordanţă câtăva vreme, dar acum a sosit timpul când trebue în sfârşit să punem capăt acestei neconcordanţe.

3. Problema legii valorii în socialism

Uneori se pune întrebarea: există oare și acționează oare la noi, în orânduirea noastră socialistă, legea valorii?

Da, există și acționează. Acolo unde există mărfuri și producție de mărfuri, nu poate să nu existe și legea valorii.

Sfera de acțiune a legii valorii se extinde la noi, în primul rând, asupra circulației de mărfuri, asupra schimbului de mărfuri prin cumpărare-vânzare, asupra schimbului, în special, al mărfurilor de consum individual. Aici, în acest domeniu, legea valorii își păstrează — firește, în anumite limite — rolul de regulator.

Dar acțiunea legii valorii nu se mărginește la sfera circulației mărfurilor. Ea se extinde și asupra producției. Este adevărat că legea valorii nu are un rol regulator în producția noastră socialistă, dar ea acționează totuși asupra producției, și de acest lucru nu putem să nu ținem seamă în conducerea producției. Fapt este că produsele de consum necesare pentru compensarea forței de muncă cheltuite în procesul de producție se produc și se realizează la noi ca mărfuri, supuse acțiunii legii valorii. Tocmai aci se manifestă acțiunea legii valorii asupra producției. In legătură cu aceasta, în întreprinderile noastre au o importanță actuală astfel de probleme ca: problema gospodăririi chibzuite și a rentabilității, problema prețului de cost, problema prețurilor, etc. Deaceea, întreprinderile noastre nu pot și nu trebue să renunțe de a ține seamă de legea valorii.

Oare este bine aceasta? Nu e rău. In condițiile noastre actuale aceasta într'adevăr nu este rău, deoarece această împrejurare educă cadrele noastre din economie în spiritul conducerii raționale a producției și le disciplinează. Nu e rău, deoarece învață cadrele noastre din economie să calculeze unitățile productive, să le socotească exact, precum și să țină seama tot atât de exact de lucrurile reale în producție, și nu să se îndeletnicească cu pălăvrăgeala despre „date de orientare" supte din deget. Nu e rău, deoarece învață cadrele noastre din economie să caute, să găsească și să folosească rezervele ascunse care există în sânul producției, și nu să le calce în picioare. Nu e rău, deoarece învață cadrele noastre din economie să îmbunătățească sistematic metodele de producție, să micșoreze prețul de cost al producției, să realizeze gospodărirea chibzuită și să obțină ca întreprinderile să devină rentabile. Aceasta este o bună școală practică, care accelerează creșterea cadrelor noastre din economie și transformarea lor în adevărați conducători ai producției socialiste în actuala etapă de dezvoltare.

Nenorocirea nu este că legea valorii acționează la noi asupra producției. Nenorocirea este că cadrele noastre din economie și planificatorii noștri, cu puține excepții, cunosc prost acțiunile legii valorii, nu le studiază și nu știu să țină seamă de ele în calculele lor. Prin aceasta, propriu zis, se explică acea confuzie care mai domnește la noi în problema politicii prețurilor. Iată unul din numeroasele exemple. Acum câtva timp s'a hotărît ca, în interesul culturii bumbacului, să se pună la punct corelația prețurilor la bumbac și grâne, să se fixeze prețurile la grânele care se vând cultivatorilor de bumbac și să se ridice prețurile la bumbacul care se predă statului. In legătură cu aceasta cadrele noastre din economie și planificatorii au făcut o propunere care n'a putut să nu uimească pe membrii Comitetului Central, deoarece, potrivit acestei propuneri,

prețul la o tonă de grâne urma să fie aproape același ca și prețul la o tonă de bumbac, iar prețul la tona de grâne era echivalat cu prețul la o tonă de pâine. La observația membrilor Comitetului Central că prețul unei tone de pâine trebue să fie mai ridicat decât prețul unei tone de grâne, dat fiind cheltuelile suplimentare pentru morăritul și coacerea pâinii, că bumbacul costă în general cu mult mai mult decât grânele, fapt pe care-l arată și prețurile mondiale la bumbac și grâne, autorii propunerii n'au putut să spună nimic convingător. Din această cauză Comitetul Central a fost nevoit să ia această problemă în mâinile sale, să micșoreze prețurile la grâne și să ridice prețurile la bumbac. Ce s'ar fi întâmplat dacă propunerea acestor tovarăși ar fi căpătat putere de lege? Am fi ruinat pe cultivatorii de bumbac și am fi rămas fără bumbac.

Inseamnă oare toate acestea că legea valorii are la noi același câmp larg de acțiune ca și în capitalism, că legea valorii este la noi regulatorul producției? Nu, nu înseamnă. In realitate sfera de acțiune a legii valorii în orânduirea noastră economică este strict limitată și restrânsă la un anumit cadru. Am mai spus că sfera de acțiune a producției de mărfuri în orânduirea noastră este limitată și restrânsă la un anumit cadru. Același lucru trebue spus și despre sfera de acțiune a legii valorii. Este neîndoelnic că inexistența proprietății particulare asupra mijloacelor de producție și socializarea mijloacelor de producție atât în orașe, cât și la sate nu poate să nu limiteze sfera de acțiune a legii valorii și măsura în care ea acționează asupra producției.

In aceeași direcție acționează și legea dezvoltării planificate (proporționale) a economiei naționale, care a luat locul legii concurenței și anarhiei producției.

In aceeași direcție acționează planurile noastre anuale și cincinale și în general întreaga noastră politică economică, care se bazează pe cerințele legii dezvoltării planificate a economiei naționale.

Toate acestea laolaltă fac ca sfera de acțiune a legii valorii să fie la noi strict limitată, iar legea valorii să nu poată juca în orânduirea noastră rolul de regulator al producției.

Prin aceasta, propriu zis, se și explică faptul „uimitor" că, în ciuda creșterii necontenite și vijelioase a producției noastre socialiste, legea valorii nu duce la noi la crize de supraproducție, în timp ce aceeași lege a valorii, care are o largă sferă de acțiune în capitalism, în ciuda ritmului lent al creșterii producției în țările capitaliste, duce la crizele periodice de supraproducție.

Se spune că legea valorii este o lege permanentă, obligatorie pentru toate perioadele de dezvoltare istorică, că chiar dacă legea valorii își va pierde puterea ca regulator al relațiilor de schimb în perioada celei de a doua faze a societății comuniste, ea își va păstra în această fază de dezvoltare puterea ei ca regulator al relațiilor între diferitele ramuri de producție, ca regulator al repartizării muncii între ramurile de producție.

Aceasta este cu desăvârșire greșit. Valoarea, ca și legea valorii este o categorie istorică legată de existența producției de mărfuri. Odată cu dispariția producției de mărfuri va dispare și valoarea cu formele ei, și legea valorii.

In a doua fază a societății comuniste, cantitatea de muncă chel-

uită pentru producția produselor se va măsura nu pe căi ocolite, nu cu ajutorul valorii și al formelor ei, cum este cazul în producția de mărfuri, ci direct și nemijlocit, prin cantitatea de timp, prin numărul de ore cheltuite pentru producția produselor. In ceeace privește repartizarea muncii, această repartizare a muncii între ramurile de producție va fi reglementată nu de legea valorii, care își va pierde puterea în acest timp, ci de creșterea nevoilor de produse ale societății. Aceasta va fi o societate în care producția va fi reglementată de trebuințele acestei societăți, iar evidența trebuințelor societății va căpăta o importanță primordială pentru organele de planificare.

Este deasemenea absolut greșită afirmația după care în orânduirea noastră economică actuală, în prima fază de dezvoltare a societății comuniste, legea valorii ar reglementa „proporțiile" repartizării muncii între diferitele ramuri de producție.

Dacă aceasta ar fi exact, atunci este de neînțeles pentruce la noi nu se dezvoltă cu toată puterea industria ușoară, care este cea mai rentabilă, cu preponderență față de industria grea, care adesea este mai puțin rentabilă, iar uneori nu este deloc rentabilă? Dacă aceasta ar fi exact, atunci este de neînțeles dece nu se închid la noi o serie de întreprinderi ale industriei grele care deocamdată nu sunt încă rentabile, în care munca muncitorilor nu dă „efectul cuvenit", și nu se deschid întreprinderi noi ale industriei ușoare, care este absolut rentabilă, în care munca muncitorilor ar putea să dea un „efect mai mare".

Dacă aceasta ar fi exact, atunci este de neînțeles dece la noi nu sunt mutați muncitorii din întreprinderile puțin rentabile, chiar dacă sunt foarte necesare economiei naționale, în întreprinderi mai rentabile potrivit legii valorii, care reglementează, chipurile, „proporțiile" repartizării muncii între ramurile de producție?

Evident că, dacă am merge pe urmele acestor tovarăși, ar trebui să renunțăm la primatul producției mijloacelor de producție în favoarea producției mijloacelor de consum. Dar ce înseamnă a renunța la primatul producției mijloacelor de producție? Aceasta înseamnă a nimici posibilitatea creșterii neîntrerupte a economiei noastre naționale, deoarece este imposibil să realizăm creșterea neîntreruptă a economiei naționale fără a realiza în același timp primatul producției mijloacelor de producție.

Acești tovarăși uită că legea valorii poate fi regulatorul producției numai în capitalism, în condițiile existenței proprietății private asupra mijloacelor de producție, în condițiile existenței concurenței, anarhiei producției, crizelor de supraproducție. Ei uită că sfera de acțiune a legii valorii este limitată la noi de existența proprietății obștești asupra mijloacelor de producție, de acțiunea legii desvoltării planificate a economiei naționale — este limitată, prin urmare, și de planurile noastre anuale și cincinale, care sunt o oglindire aproximativă a cerințelor acestei legi.

Unii tovarăși trag de aci concluzia că legea dezvoltării planificate a economiei naționale și planificarea economiei naționale suprimă principiul rentabilității producției. Aceasta este cu totul neadevărat. Lucrurile stau tocmai invers. Dacă luăm rentabilitatea nu din punctul de vedere al unor întreprinderi sau ramuri de producție și nu pe o perioadă de un an, ci din punctul de vedere al întregii economii naționale și pe o pe-

rioadă, să zicem, de 10—15 ani, și aceasta ar fi singura abordare justă a problemei, atunci rentabilitatea vremelnică și nestabilă a diferitelor întreprinderi sau ramuri de producție nu poate fi nicidecum comparată cu acea formă superioară de rentabilitate stabilă și permanentă pe care ne-o dă acțiunea legii de dezvoltare planificată a economiei naționale și planificarea economiei naționale, scutindu-ne de crizele economice periodice, care distrug economia națională și aduc societății colosale pagube materiale, și asigurându-ne creșterea neîntreruptă a economiei naționale cu ritmul ei rapid.

Pe scurt: nu poate încăpea îndoială că, în actualele noastre condiții socialiste de producție legea valorii nu poate fi „regulatorul proporțiilor" în repartizarea muncii între diferitele ramuri de producție.

4. Problema lichidării contradicției dintre oraș și sat, dintre munca intelectuală și cea fizică, precum și problema lichidării deosebirilor dintre ele

Titlul acesta se referă la o serie de probleme care se deosebesc în mod esențial unele de altele, totuși eu le unesc într'un singur capitol nu pentru a le amesteca una cu alta, ci exclusiv pentru a scurta expunerea.

Problema lichidării contradicției dintre oraș și sat, dintre industrie și agricultură este o problemă cunoscută, pusă demult de către Marx și Engels. Baza economică a acestei contradicții este exploatarea satului de către oraș, exproprierea țărănimii și ruinarea majorității populației rurale prin întregul mers al dezvoltării industriei, comerțului, sistemului de credit în capitalism. Deaceea, contradicția dintre oraș și sat în capitalism trebue privită ca o contradicție de interese. Pe acest teren a apărut atitudinea dușmănoasă a satului față de oraș și față de „orășeni" în general.

Nu încape îndoială că odată cu nimicirea capitalismului și a sistemului exploatării, odată cu întărirea orânduirii socialiste în țara noastră, trebuia să dispară și contradicția de interese dintre oraș și sat, dintre industrie și agricultură. Așa s'au și întâmplat lucrurile. Ajutorul uriaș pe care orașul socialist, clasa noastră muncitoare l-au acordat țărănimii noastre pentru lichidarea moșierilor și a chiaburimii a întărit terenul pentru alianța clasei muncitoare cu țărănimea, iar aprovizionarea sistematică a țărănimii și a colhozurilor ei cu tractoare și cu alte mașini de prima calitate a transformat alianța clasei muncitoare cu țărănimea în prietenie reciprocă. Bine înțeles că muncitorii și țărănimea colhoznică alcătuesc totuși două clase, deosebite între ele prin situația lor. Dar această deosebire nu slăbește câtuși de puțin prietenia lor. Dimpotrivă, interesele lor merg pe aceeași linie comună, pe linia întăririi orânduirii socialiste și a victoriei comunismului. Deaceea nu este de mirare că nici urmă n'a mai rămas din fosta neîncredere și cu atât mai mult din fosta ură a satului față de oraș.

Toate acestea înseamnă că terenul pentru contradicția dintre oraș și sat, dintre industrie și agricultură a fost deja lichidat de actuala noastră orânduire socialistă.

Aceasta, desigur, nu înseamnă că nimicirea contradicției dintre oraș și sat trebue să ducă la „pieirea orașelor mari" (Vezi „Anti-Dühring"

de Engels). Orașele mari nu numai că nu vor pieri, ci vor mai apare noi orașe mari, ca centre ale celei mai mari dezvoltări a culturii, ca centre nu numai ale marii industrii, dar și ale prelucrării produselor agricole și ale dezvoltării puternice a tuturor ramurilor industriei alimentare. Această împrejurare va ușura înflorirea culturală a țării și va duce la nivelarea condițiilor de trai la oraș și sat.

O situație analoagă avem și în problema lichidării contradicției dintre munca intelectuală și cea fizică. Această problemă este deasemenea o problemă cunoscută, pusă demult de Marx și Engels. Baza economică a contradicției dintre munca intelectuală și cea fizică este exploatarea oamenilor muncii fizice de către reprezentanții muncii intelectuale. Toată lumea cunoaște ruptura care exista sub capitalism între oamenii muncii fizice din întreprinderi și personalul de conducere. Se știe că pe baza acestei rupturi s'a dezvoltat atitudinea dușmănoasă a muncitorilor față de director, de maistru, de inginer și de alți reprezentanți ai personalului tehnic, ca față de dușmani ai lor. Se înțelege că, odată cu nimicirea capitalismului și a sistemului exploatării, trebuia să dispară și contradicția de interese dintre munca fizică și cea intelectuală. Și într'adevăr ea a dispărut în orânduirea noastră actuală, socialistă. Astăzi, oamenii muncii fizice și personalul de conducere nu sunt dușmani, ci tovarăși — prieteni, membri ai unui colectiv de producție unic, vital interesați în prosperarea și îmbunătățirea producției. Din fosta dușmănie dintre ei n'a mai rămas nici urmă.

Cu totul alt caracter are problema dispariției deosebirilor dintre oraș (industrie) și sat (agricultură), dintre munca fizică și cea intelectuală. Această problemă n'a fost pusă de clasicii marxismului. Este o problemă nouă, pusă de practica construcției noastre socialiste. Nu este oare aceasta o problemă născocită, are ea pentru noi vreo însemnătate practică sau teoretică? Nu, această problemă nu poate fi socotită născocită. Dimpotrivă, ea este pentru noi o problemă cât se poate de serioasă. Dacă luăm, de exemplu, deosebirea dintre agricultură și industrie, ea se reduce la noi nu numai la faptul că condițiile de muncă în agricultură se deosebesc de condițiile de muncă din industrie, ci, înainte de toate, și mai ales, la faptul că în industrie avem proprietatea întregului popor asupra mijloacelor de producție și asupra produselor producției, pe când în agricultură avem nu proprietatea întregului popor, ci proprietatea de grup, colhoznică. S'a spus mai sus că această împrejurare duce la menținerea circulației mărfurilor, că numai odată cu dispariția acestei deosebiri dintre industrie și agricultură poate să dispară producția de mărfuri cu toate urmările care decurg de aci. Prin urmare, nu se poate nega că dispariția acestei deosebiri esențiale dintre agricultură și industrie trebue să aibă pentru noi o însemnătate primordială.

Acelaș lucru trebue spus și despre problema lichidării deosebirii esențiale dintre munca intelectuală și munca fizică. Această problemă are pentru noi deasemenea o importanță primordială. Până când a început să se desfășoare întrecerea socialistă de massă, lucrurile scârțâiau la noi în ceeace privește creșterea producției, iar mulți tovarăși puneau chiar chestiunea încetinirii ritmului de dezvoltare a industriei. Aceasta se explică mai ales prin faptul că nivelul cultural-tehnic al muncitorilor era prea scăzut și rămânea cu mult în urma nivelului personalului teh-

nic. Situația s'a schimbat însă radical după ce întrecerea socialistă a căpătat la noi un caracter de massă.

Tocmai după aceea industria a pornit înainte în ritm accelerat. Dece a căpătat întrecerea socialistă un caracter de massă? Pentrucă printre muncitori s'au găsit grupuri întregi de tovarăși care nu numai că și-au însușit minimul tehnic, ci au mers mai departe, s'au ridicat la nivelul personalului tehnic, au început să corijeze pe tehnicieni și ingineri, să sfarme normele existente, ca fiind învechite, să introducă norme noi, mai moderne, etc. Ce s'ar întâmpla dacă nu diferite grupe de muncitori, ci majoritatea muncitorilor și-ar ridica nivelul cultural-tehnic la nivelul personalului de ingineri și tehnicieni? Industria noastră s'ar ridica la o înălțime inaccesibilă industriei celorlalte țări. Prin urmare, nu se poate nega că lichidarea deosebirii esențiale dintre munca intelectuală și cea fizică prin ridicarea nivelului cultural și tehnic al muncitorilor la nivelul personalului tehnic nu poate să nu aibă pentru noi o însemnătate primordială.

Unii tovarăși afirmă că cu timpul va dispare nu numai deosebirea esențială dintre industrie și agricultură, dintre munca fizică și cea intelectuală, ci că va dispare și orice deosebire între ele. Aceasta nu este adevărat. Lichidarea deosebirii esențiale dintre industrie și agricultură nu poate să ducă la lichidarea oricărei deosebiri între ele. O oarecare deosebire, deși neesențială, va rămâne incontestabil, date fiind deosebirile dintre condițiile de muncă din industrie și din agricultură. Chiar și în industrie, dacă avem în vedere diferitele ei ramuri, condițiile de muncă nu sunt pretutindeni la fel: condițiile de muncă, de pildă, ale minerilor se deosebesc de condițiile de muncă ale muncitorilor dintr'o fabrică mecanizată de încălțăminte, condițiile de muncă ale muncitorilor din minele de minereuri se deosebesc de condițiile de muncă ale muncitorilor din industria de construcții de mașini. Dacă aceasta este adevărat, apoi cu atât mai mult trebue să rămână o anumită deosebire între industrie și agricultură.

Acelaș lucru trebue spus despre deosebirea dintre munca intelectuală și cea fizică. Deosebirea esențială dintre ele, în sensul unei rupturi în nivelul cultural-tehnic, va dispare incontestabil.

Dar o oarecare deosebire, deși neesențială, se va menține totuși, fie chiar datorită faptului că condițiile de muncă ale personalului de conducere din întreprinderi nu sunt egale cu condițiile de muncă ale muncitorilor.

Tovarășii care afirmă contrariul se bazează probabil pe cunoscuta formulare din unele din cuvântările mele în care se vorbește despre nimicirea deosebirii dintre industrie și agricultură, dintre munca intelectuală și cea fizică, fără a se menționa că este vorba despre nimicirea deosebirii esențiale, și nu a oricărei deosebiri. Tovarășii au înțeles tocmai așa formularea mea, presupunând că ea înseamnă nimicirea oricărei deosebiri. Dar aceasta înseamnă că formularea era neprecisă, nesatisfăcătoare. Ea trebue abandonată și înlocuită cu o altă formulare, care vorbește de nimicirea deosebirilor esențiale și de menținerea deosebirilor neesențiale dintre industrie și agricultură, dintre munca intelectuală și cea fizică.

5. Problema destrămării pieței mondiale unice și a adâncirii crizei sistemului capitalist mondial

Drept cel mai important rezultat economic al celui de al doilea război mondial și al urmărilor lui economice trebue socotită destrămarea pieței mondiale unice atotcuprinzătoare. Această împrejurare a determinat o nouă adâncire a crizei generale a sistemului capitalist mondial.

Al doilea război mondial a fost el însuși generat de această criză. Fiecare din cele două coaliții capitaliste care s'au încăierat între ele în timpul războiului conta să zdrobească pe adversar și să cucerească dominația mondială. In aceasta ele au căutat o ieșire din criză.

Statele Unite ale Americii contau să scoată din luptă pe cei mai periculoși concurenți ai lor, Germania și Japonia, să pună mâna pe piețele din străinătate, pe resursele mondiale de materii prime și să cucerească dominația mondială.

Dar războiul nu a îndreptățit aceste nădejdi. Ce-i drept, Germania și Japonia au fost scoase din luptă ca concurenți ai celor trei țări capitaliste principale: Statele Unite ale Americii, Anglia, Franța. Dar paralel cu aceasta s'au desprins din sistemul capitalist China și celelalte țări de democrație populară din Europa, care, împreună cu Uniunea Sovietică, au format lagărul socialist, unit și puternic, opus lagărului capitalismului. Rezultatul economic al existenței celor două lagăre opuse a fost că piața mondială unică atotcuprinzătoare s'a destrămat, ceeace a dus la rezultatul că noi avem astăzi două piețe mondiale paralele, opuse și ele una alteia.

Trebue notat că S.U.A. și Anglia împreună cu Franța au contribuit ele însele, desigur, fără voia lor, la formarea și întărirea noii piețe mondiale paralele. Ele au supus unei blocade economice U.R.S.S., China și țările de democrație populară din Europa, care n'au intrat în sistemul „planului Marshall", crezând că prin aceasta le vor sugruma. In realitate însă a rezultat nu sugrumarea, ci întărirea noii piețe mondiale.

Totuși, esențialul este aci, firește, nu blocada economică, ci faptul că în perioada de după război, aceste țări au realizat din punct de vedere economic o strânsă legătură între ele și au organizat colaborarea economică și ajutorul reciproc. Experiența acestei colaborări arată că nicio țară capitalistă n'ar fi putut să acorde țărilor de democrație populară un ajutor atât de efectiv și tehnicește calificat ca acela pe care îl acordă Uniunea Sovietică. Important este nu numai faptul că ajutorul acesta este cât se poate de ieftin și este de prim rang din punct de vedere tehnic. Important este înainte de toate faptul că la baza acestei colaborări stă dorința sinceră de a se ajuta reciproc și de a obține un avânt economic general. Drept urmare avem ritmul rapid de desvoltare a industriei în aceste țări. Se poate spune cu certitudine că, în condițiile acestui ritm de dezvoltare a industriei, se va ajunge în curând la situația că aceste țări nu numai că nu vor avea nevoie să importe mărfuri din țările capitaliste, dar vor simți ele însele nevoia de a desface în alte părți mărfurile excedentare din producția proprie. De aici urmează însă că sfera desfășurării eforturilor principalelor țări capitaliste (S.U.A., Anglia, Franța) în ceeace privește resursele mondiale nu se va lărgi,

ci se va restrânge, că pentru aceste țări condițiile pieței mondiale de desfacere se vor înrăutăți, iar utilizarea necomplectă a capacității întreprinderilor în aceste țări se va agrava. Tocmai în aceasta constă, propriu zis, adâncirea crizei generale a sistemului capitalist mondial în legătură cu destrămarea pieței mondiale.

Lucrul acesta îl simt capitaliștii înșiși, căci este greu să nu simți pierderea unor piețe ca U.R.S.S., China. Ei se străduesc să biruiască aceste greutăți prin „planul Marshall", prin războiul din Coreea, goana înarmărilor, militarizarea industriei. Dar asta aduce foarte mult cu situația unora care se înnecă și se agață de un pai.

In legătură cu această stare de lucruri, în fața economiștilor s'au pus două probleme:

a) se poate afirma oare că cunoscuta teză a lui Stalin cu privire la stabilitatea relativă a piețelor în perioada crizei generale a capitalismului, teză emisă înaintea celui de al doilea război mondial, continuă să fie valabilă?

b) se poate afirma oare că cunoscuta teză a lui Lenin, emisă de el în primăvara anului 1916, teză potrivit căreia, cu toată putrezirea capitalismului, „capitalismul în ansamblul său crește incomparabil mai repede decât înainte", continuă să fie valabilă?

Eu cred că nu se poate afirma acest lucru. Date fiind noile condiții apărute în legătură cu cel de al doilea război mondial, trebue considerat că amândouă aceste teze și-au pierdut valabilitatea.

6. Problema inevitabilității războaielor între țările capitaliste

Unii tovarăși afirmă că, în virtutea dezvoltării noilor condiții internaționale, după cel de al doilea război mondial războaiele între țările capitaliste au încetat de a fi inevitabile. Ei consideră că contradicțiile dintre lagărul socialismului și lagărul capitalismului sunt mai puternice decât contradicțiile dintre țările capitaliste, că Statele Unite ale Americii și-au subordonat în măsură suficientă celelalte țări capitaliste pentru a nu le lăsa să ducă război între ele și să se slăbească reciproc, că oamenii de frunte ai capitalismului au tras destule învățăminte din experiența celor două războaie mondiale, care au pricinuit un serios prejudiciu întregii lumi capitaliste, pentru a-și permite să atragă din nou țările capitaliste într'un război între ele — că, date fiind toate acestea, războaiele între țările capitaliste au încetat de a fi inevitabile.

Acești tovarăși greșesc. Ei văd fenomenele exterioare, care licăresc la suprafață, dar ei nu văd forțele din adânc, care, deși deocamdată acționează pe nebăgate de seamă, vor determina totuși mersul evenimentelor.

In aparență totul pare a fi „în regulă": Statele Unite ale Americii au pus „la regim" Europa occidentală, Japonia și alte țări capitaliste: Germania (occidentală), Anglia, Franța, Italia, Japonia, care au căzut în ghiarele S.U.A., execută docil ordinele S.U.A. Ar fi însă greșit să se creadă că această „situație favorabilă" poate să se mențină „în vecii vecilor", că aceste țări vor răbda la infinit dominația și jugul Statelor

Unite ale Americii, că ele nu vor încerca să se smulgă din robia americană şi să pornească pe drumul unei dezvoltări de sine stătătoare.

Să luăm în primul rând Anglia şi Franţa. Nu încape îndoială că aceste ţări sunt ţări imperialiste. Nu încape îndoială că materiile prime ieftine şi pieţele de desfacere asigurate au pentru ele o importanţă primordială. Se poate crede oare că ele vor răbda la infinit situaţia actuală, când Americanii, sub paravanul „ajutorului" pe linia „planului Marshall", pătrund în economia Angliei şi Franţei, căutând s'o transforme într'o anexă a economiei Statelor Unite ale Americii, când capitalul american acaparează materiile prime şi pieţele de desfacere în coloniile anglo-franceze, şi în felul acesta pregăteşte o catastrofă pentru profiturile mari ale capitaliştilor anglo-francezi? N'ar fi mai just să spunem că Anglia capitalistă şi după ea şi Franţa capitalistă vor fi nevoite în cele din urmă să se smulgă din strânsoarea S.U.A. şi să intre în conflict cu ele pentru a-şi asigura o situaţie de sine stătătoare şi, fireşte, profituri mari?

Să trecem la principalele ţări învinse, la Germania (occidentală) şi Japonia. Aceste ţări duc astăzi o existenţă jalnică sub călcâiul imperialismului american. Industria şi agricultura lor, comerţul lor, politica lor internă şi externă, întreaga lor viaţă este încătuşată de „regimul" american de ocupaţie. Or, ieri încă, aceste ţări erau mari puteri imperialiste, care zdruncinau temeliile dominaţiei Angliei, S.U.A., Franţei în Europa, în Asia. A crede că aceste ţări nu vor încerca să se ridice din nou în picioare, să sfarme „regimul" S.U.A. şi să se smulgă din el, ieşind pe drumul unei dezvoltări de sine stătătoare, înseamnă a crede în minuni.

Se spune că contradicţiile dintre capitalism şi socialism sunt mai puternice decât contradicţiile dintre ţările capitaliste. Din punct de vedere teoretic, aceasta este desigur just. Aceasta este just nu numai acum, în epoca actuală, aceasta a fost just şi înaintea celui de al doilea război mondial. Lucrul acesta, într'o măsură mai mare sau mai mică, îl înţelegeau conducătorii ţărilor capitaliste. Şi totuşi cel de al doilea războiu mondial a început nu printr'un război împotriva U.R.S.S., ci printr'un război între ţările capitaliste. Dece? Pentrucă, în primul rând, un război cu U.R.S.S., ca ţară a socialismului, este mai periculos pentru capitalism decât un război între ţările capitaliste, căci dacă un război între ţările capitaliste pune numai problema predominării cutăror sau cutăror ţări capitaliste asupra celorlalte ţări capitaliste, apoi un război cu U.R.S.S. trebue neapărat să pună problema existenţei capitalismului însuşi. Pentrucă, în al doilea rând, capitaliştii, deşi fac zarvă în scopuri de „propagandă" pe tema agresivităţii Uniunii Sovietice, ei înşişi nu cred în agresivitatea ei, deoarece ei ţin seama de politica de pace a Uniunii Sovietice şi ştiu că, în ceeace o priveşte, Uniunea Sovietică nu va ataca ţările capitaliste.

Şi după primul război mondial s'a crezut că Germania a fost definitiv scoasă din luptă, după cum astăzi unii tovarăşi cred că Japonia şi Germania au fost definitiv scoase din luptă. Şi atunci se spunea şi se făcea zarvă în presă cum că S.U.A. au pus Europa „la regim", că Germania nu se mai poate ridica în picioare, că de acum înainte nu vor mai avea loc războaie între ţările capitaliste. Dar, cu toate acestea, Ger-

mania s'a ridicat în picioare ca mare putere numai la vreo 15—20 de ani după înfrângerea ei, smulgându-se din robie și pornind pe calea unei dezvoltări de sine stătătoare. Și caracteristic este că nimeni altul decât Anglia și S.U.A. au ajutat Germania să se ridice economicește și să-și ridice potențialul militaro-economic. Firește, ajutând Germaniei să se ridice economicește, S.U.A. și Anglia aveau în vedere să îndrepte Germania restabilită împotriva Uniunii Sovietice, s'o folosească împotriva Țării socialismului. Dar Germania și-a îndreptat forțele în primul rând împotriva blocului anglo-franco-american. Iar când Germania hitleristă a declarat război Uniunii Sovietice, blocul anglo-franco-american nu numai că nu s'a alăturat Germaniei hitleriste, ci, dimpotrivă, a fost nevoit să intre în coaliție cu U.R.S.S. împotriva Germaniei hitleriste.

Prin urmare, lupta țărilor capitaliste pentru piețe și dorința de a-și înneca concurenții s'au dovedit a fi în practică mai puternice decât contradicțiile dintre lagărul capitalismului și lagărul socialismului.

Se pune întrebarea: ce garanție există că Germania și Japonia nu se vor ridica din nou în picioare, că ele nu vor încerca să se smulgă din robia americană și să înceapă a trăi o viață de sine stătătoare? Eu cred că asemenea garanții nu există.

Dar de aici urmează că inevitabilitatea războaielor între țările capitaliste continuă să existe.

Unii spun că teza lui Lenin potrivit căreia imperialismul generează inevitabil războiul trebue socotită ca învechită, întrucât în prezent au crescut puternice forțe populare, care se ridică în apărarea păcii, împotriva unui nou război mondial. Aceasta nu este adevărat.

Mișcarea contemporană pentru pace are drept scop să ridice masele populare la luptă pentru menținerea păcii, pentru preîntâmpinarea unui nou război mondial. Prin urmare, această mișcare nu urmărește țelul doborîrii capitalismului și instaurării socialismului — ea se limitează la țelurile democratice ale luptei pentru menținerea păcii. In această privință mișcarea contemporană pentru menținerea păcii se deosebește de mișcarea din perioada primului război mondial pentru transformarea războiului imperialist în război civil, deoarece această din urmă mișcare mergea mai departe și urmărea țeluri socialiste.

Este posibil ca, într'un anumit concurs de împrejurări, lupta pentru pace să se dezvolte pe alocuri într'o luptă pentru socialism, dar aceasta nu va mai fi mișcarea contemporană pentru pace, ci o mișcare pentru răsturnarea capitalismului.

Cel mai probabil este că în caz de succes mișcarea contemporană pentru pace, ca mișcare pentru menținerea păcii, va duce la preîntâmpinarea acestui război, la amânarea lui vremelnică, la menținerea vremelnică a acestei păci, la demisia unui guvern războinic și la înlocuirea lui cu un alt guvern, care să fie gata să mențină vremelnic pacea. Aceasta este, desigur, bine. Ba chiar foarte bine. Dar aceasta încă nu este deajuns pentru a desființa inevitabilitatea războaielor în general între țările capitaliste. Nu este deajuns, deoarece, cu toate aceste succese ale mișcării pentru apărarea păcii, imperialismul se menține totuși, continuă să existe, prin urmare continuă să existe și inevitabilitatea războaielor.

Pentru a înlătura inevitabilitatea războaielor trebue desființat imperialismul.

7. Problema legilor economice fundamentale ale capitalismului contemporan și ale socialismului

După cum se știe, problema legilor economice fundamentale ale capitalismului și socialismului s'a pus de câteva ori în cursul discuției. Au fost emise diferite păreri în această privință, inclusiv păreri dintre cele mai fantastice. Ce-i drept, majoritatea participanților la discuție au reacționat slab la această chestiune și nu s'a ajuns la nicio hotărîre în această privință. Totuși nimeni dintre participanții la discuții n'a negat existența unor asemenea legi.

Există oare o lege economică fundamentală a capitalismului? Da, există. Ce lege este aceasta, care sunt trăsăturile ei caracteristice? Legea economică fundamentală a capitalismului este o lege care determină nu vreo latură oarecare sau diferite procese de dezvoltare a producției capitaliste, ci toate laturile principale și toate procesele principale ale acestei dezvoltări — prin urmare, determină esența producției capitaliste — miezul ei.

Nu este oare legea valorii legea economică fundamentală a capitalismului? Nu. Legea valorii este înainte de toate o lege a producției de mărfuri. Ea a existat înainte de capitalism și continuă să existe, ca și producția de mărfuri, după răsturnarea capitalismului, de pildă, în țara noastră, ce-i drept, cu o sferă de acțiune limitată. Desigur, legea valorii, care are o largă sferă de acțiune în condițiile capitalismului, joacă un mare rol în dezvoltarea producției capitaliste, dar ea nu numai că nu determină esența producției capitaliste și bazele profitului capitalist, dar nici măcar nu pune asemenea probleme. Deaceea, ea nu poate fi legea economică fundamentală a capitalismului contemporan.

Din aceleași considerente nu poate fi legea economică fundamentală a capitalismului nici legea concurenței și a anarhiei producției sau legea dezvoltării inegale a capitalismului în diferite țări.

Unii spun că legea ratei mijlocii a profitului este legea economică fundamentală a capitalismului contemporan. Aceasta nu este adevărat. Capitalismul contemporan, capitalismul monopolist, nu se poate mulțumi cu un profit mijlociu, care pe deasupra are o tendință de scădere, datorită ridicării compoziției organice a capitalului. Capitalismul monopolist contemporan cere nu un profit mijlociu, ci maximum de profit, necesar pentru a realiza mai mult sau mai puțin regulat reproducția lărgită.

Cel mai mult se potrivește pentru noțiunea de lege economică fundamentală a capitalismului legea plusvalorii, legea nașterii și creșterii profitului capitalist. Ea determină într'adevăr trăsăturile fundamentale ale producției capitaliste. Dar legea plusvalorii este o lege prea generală, care nu atinge problemele ratei superioare a profitului, a cărei asigurare constitue o condiție a dezvoltării capitalismului monopolist. Pentru a complecta această lacună, trebue concretizată legea plusvalorii și dezvoltată mai departe, potrivit cu condițiile capitalismului monopolist, ținându-se seamă, totodată, de faptul că capitalismul monopolist cere nu orice profit, ci tocmai un profit maximal. Aceasta și este legea economică fundamentală a capitalismului contemporan.

Trăsăturile și cerințele principale ale legii economice fundamentale a capitalismului contemporan ar putea fi formulate cam în felul următor: asigurarea profitului capitalist maximal prin exploatarea, ruinarea și pauperizarea majorității populației țării respective, prin aservirea și jefuirea sistematică a popoarelor din alte țări, mai ales din țările înapoiate, în sfârșit, prin războaie și prin militarizarea economiei naționale, utilizate pentru asigurarea profiturilor celor mai înalte.

Unii spun că profitul mijlociu ar putea totuși să fie considerat ca fiind pe deplin suficient pentru dezvoltarea capitalistă în condițiile de astăzi. Aceasta nu este adevărat. Profitul mijlociu este limita inferioară a rentabilității, sub care producția capitalistă devine imposibilă. Dar ar fi ridicol să se creadă că magnații capitalismului monopolist contemporan, acaparând coloniile, subjugând popoarele și punând la cale războaie, caută să-și asigure numai un profit mijlociu. Nu, nu profitul mijlociu și nici supraprofitul, care de regulă nu reprezintă decât o oarecare depășire a profitului mijlociu, ci tocmai profitul maximal este motorul capitalismului monopolist. Tocmai nevoia de a căpăta profituri maximale împinge capitalismul monopolist la pași atât de riscanți ca subjugarea și jefuirea sistematică a coloniilor și a celorlalte țări înapoiate, transformarea unei serii de țări independente în țări dependente, organizarea de noi războaie, care sunt pentru magnații capitalismului contemporan cel mai bun „business" pentru obținerea de profituri maximale, în sfârșit, încercările de a cuceri dominația economică mondială.

Însemnătatea legii economice fundamentale a capitalismului constă, între altele, în faptul că ea, determinând toate fenomenele cele mai importante în domeniul dezvoltării modului de producție capitalist, perioadele lui de avânt și crizele lui, victoriile și înfrângerile lui, meritele și cusururile lui, întregul proces al dezvoltării sale contradictorii, dă posibilitatea de a le înțelege și explica.

Iată unul din numeroasele exemple „uimitoare".

Toată lumea cunoaște faptele din istoria și practica capitalismului care demonstrează dezvoltarea furtunoasă a tehnicii sub capitalism, când capitaliștii apar ca stegari ai tehnicii înaintate, ca revoluționari în domeniul dezvoltării tehnicii producției. Dar se cunosc, deasemenea, și fapte de altă natură, care demonstrează sistarea dezvoltării tehnicii sub capitalism, când capitaliștii apar ca reacționari în domeniul dezvoltării tehnicii noi și nu arareori trec la munca manuală.

Prin ce se explică această contradicție flagrantă? Ea nu poate fi explicată decât prin legea economică fundamentală a capitalismului contemporan, adică prin nevoia de a căpăta profituri maximale. Capitalismul este pentru tehnica nouă atunci când ea îi promite profiturile cele mai mari. Capitalismul este împotriva tehnicii noi și pentru trecerea la munca manuală atunci când tehnica nouă nu mai promite profiturile cele mai mari.

Așa stau lucrurile cu legea economică fundamentală a capitalismului contemporan.

Există oare o lege economică fundamentală a socialismului? Da, există. În ce constau trăsăturile și cerințele esențiale ale acestei legi?

Trăsăturile și cerințele esențiale ale legii economice fundamentale a socialismului ar putea fi formulate aproximativ în felul următor:

asigurarea satisfacerii maximale a nevoilor materiale şi culturale mereu crescânde ale întregii societăţi prin creşterea şi perfecţionarea neîntreruptă a producţiei socialiste pe baza tehnicii celei mai înalte.

Prin urmare: în locul asigurării unor profituri maximale — asigurarea satisfacerii maximale a nevoilor materiale şi culturale ale societăţii; în locul dezvoltării producţiei cu întreruperi dela avânt la criză şi dela criză la avânt — creşterea neîncetată a producţiei; în locul întreruperilor periodice în dezvoltarea tehnicii, care sunt însoţite de distrugerea forţelor de producţie ale societăţii — perfecţionarea neîncetată a producţiei pe baza tehnicii celei mai înalte.

Unii spun că legea economică fundamentală a socialismului este legea dezvoltării planificate, proporţionale a economiei naţionale. Este inexact. Dezvoltarea planificată a economiei naţionale, şi, prin urmare, şi planificarea economiei naţionale, care este o oglindire mai mult sau mai puţin fidelă a acestei legi, luată în sine nu poate să dea nimic dacă nu se ştie în numele cărei sarcini se realizează dezvoltarea planificată a economiei naţionale sau dacă această sarcină nu este clară. Legea dezvoltării planificate a economiei naţionale nu poate da efectul cuvenit decât în cazul când există o sarcină în numele înfăptuirii căreia se realizează dezvoltarea planificată a economiei naţionale Această sarcină nu o poate da legea dezvoltării planificate a economiei naţionale. Cu atât mai puţin o poate da planificarea economiei naţionale Această sarcină este cuprinsă în legea economică fundamentală a socialismului sub forma cerinţelor sale expuse mai sus. Deaceea, acţiunile legii dezvoltării planificate a economiei naţionale pot căpăta un câmp larg de desfăşurare numai în cazul când se bazează pe legea economică fundamentală a socialismului.

Cât priveşte planificarea economiei naţionale, ea poate obţine rezultate pozitive numai dacă se respectă două condiţii: a) dacă ea reflectă just cerinţele legii dezvoltării planificate a economiei naţionale; b) dacă se conformează în totul cerinţelor legii economice fundamentale a socialismului.

8. Alte probleme

1) Problema constrângerii extraeconomice în condiţiile feudalismului.

Desigur, constrângerea extraeconomică a jucat un rol în întărirea puterii economice a moşierilor feudali. Totuşi, nu ea a constituit baza feudalismului, ci proprietatea feudală asupra pământului.

2) Problema proprietăţii personale a gospodăriei colhoznicului.

Ar fi greşit să se spună în proiectul de manual că „fiecare gospodărie de colhoznic are în folosinţă personală o vacă, vite mărunte şi păsări de curte". In realitate, după cum se ştie, vaca, vitele mărunte, păsările de curte, etc. se găsesc nu în folosinţa personală, ci în proprietatea *personală a gospodăriei colhoznicului. Expresia „în folosinţa personală" este luată probabil din Statutul-model al artelului agricol. Dar Statutul-model al artelului agricol conţine o greşală. In Constituţia U.R.S.S., care a fost elaborată cu mai multă meticulozitate, se spune altceva, şi anume:*

„Fiecare gospodărie de colhoznic... are în proprietate personală o gospodărie auxiliară pe lotul de pământ de lângă casă, casă de locuit, vite productive, păsări de curte și inventar agricol mărunt".

Aceasta este desigur just.

Ar trebui, în afară de aceasta, să se spună mai amănunțit că fiecare colhoznic are în proprietate personală între 1 și atâtea vaci, în funcție de condițiile locale, atâtea oi, capre, porci, indicându-se (deasemenea numărul lor dela — până la, în funcție de condițiile locale), și un număr nelimitat de păsări de curte (rațe, gâște, găini, curcani).

Aceste amănunte sunt de o mare însemnătate pentru tovarășii noștri din străinătate, care vor să știe exact ce a rămas gospodăriei colhoznicului în proprietate personală după ce a fost înfăptuită la noi colectivizarea agriculturii.

3) Problema valorii arendei plătite de țărani moșierilor, precum și a valorii cheltuelilor pentru cumpărarea de pământ.

In proiectul de manual se spune că în urma naționalizării pământului „țărănimea a fost eliberată de plata arendei către moșieri, în sumă totală de vreo 500 de milioane de ruble anual" (trebue spus „în aur"). Această cifră ar trebui precizată, deoarece ea însumează, după părerea mea, plățile pentru arendă nu pe întreaga Rusie, ci numai din majoritatea guberniilor Rusiei. Trebue avut aci în vedere că într'o serie de periferii ale Rusiei arenda se plătea în natură, ceeace, se pare, n'a fost ținut în seamă de autorii proiectului de manual. In afară de aceasta, trebue avut în vedere că țărănimea a fost scutită nu numai de plata arendei, ci și de cheltuelile anuale pentru cumpărarea pământului. S'a ținut seamă de aceasta în proiectul de manual? Mi se pare că nu s'a ținut seamă; or, ar trebui luat în seamă.

4) Problema contopirii monopolurilor cu aparatul de stat.

Expresia „contopire" nu se potrivește. Această expresie exprimă superficial și descriptiv apropierea dintre monopoluri și stat, dar nu scoate la iveală sensul economic al acestei apropieri. Fapt este că în procesul acestei apropieri are loc nu pur și simplu o contopire, ci o subordonare a aparatului de stat monopolurilor. Deaceea, ar trebui să înlăturăm cuvântul „contopire" și să-l înlocuim cu cuvintele: „subordonarea aparatului de stat monopolurilor".

5) Problema folosirii mașinilor în U.R.S.S.

In proiectul de manual se arată că „în U.R.S.S. mașinile sunt folosite în toate cazurile în care economisesc munca societății". Aceasta nu este deloc ceeace ar trebui să se spună. Intâi, în U.R.S.S., mașinile economisesc întotdeauna munca societății, așa încât nu cunoaștem cazuri în care ele, în condițiile U.R.S.S., nu ar fi economisit munca societății. Al doilea, mașinile nu numai că economisesc munca, dar ele totodată ușurează munca celor ce muncesc, așa încât, în condițiile noastre, spre deosebire de condițiile capitalismului, muncitorii folosesc cu multă voie bună mașinile în procesul muncii.

Deaceea, trebuia spus că nicăieri nu se folosesc cu atâta voie bună mașinile ca în U.R.S.S., căci mașinile economisesc munca societății și ușurează munca muncitorilor, și, întrucât nu există șomaj în U.R.S.S., muncitorii folosesc cu multă voie bună mașinile în economia națională.

6) Problema situației materiale a clasei muncitoare în țările capitaliste.

Când se vorbește de situația materială a clasei muncitoare, se are în vedere de obicei muncitorii ocupați în producție și nu se ține cont de situația materială a așa zisei armate de rezervă a șomerilor. Este oare justă o asemenea atitudine față de chestiunea situației materiale a clasei muncitoare? Cred că nu este justă. Dacă există o armată de rezervă a șomerilor, ai cărei membri n'au din ce trăi decât din vânzarea forței lor de muncă, șomerii nu pot să nu intre în compoziția clasei muncitoare, dar dacă intră în compoziția clasei muncitoare, situația lor mizeră nu poate să nu influențeze asupra situației materiale a muncitorilor ocupați în producție. Deaceea cred că la caracterizarea situației materiale a clasei muncitoare din țările capitaliste ar trebui să se țină seama și de situația armatei de rezervă a muncitorilor șomeri.

7) Problema venitului național.

Eu cred că ar trebui neapărat *ca în proiectul de manual să se includă un capitol nou despre venitul național.*

8) Problema unui capitol special în manual despre Lenin și Stalin, ca creatori ai economiei politice a socialismului.

Eu cred că capitolul „Învățătura marxistă despre socialism. Crearea de către V. I. Lenin și I. V. Stalin a economiei politice a socialismului" trebue scos din manual. El este absolut inutil în manual, deoarece nu dă nimic nou și nu face decât să repete palid ceeace s'a spus mai amănunțit în capitolele anterioare ale manualului.

In ce privește celelalte chestiuni, eu nu am nicio observație la „propunerile" tovarășilor Ostrovitianov, Leontiev, Șepilov, Gatovschi și alții.

9. Insemnătatea internațională a unui manual marxist de economie politică

Eu cred că tovarășii nu iau în considerație întreaga importanță a unui manual marxist de economie politică. De acest manual are nevoie, nu numai tineretul nostru sovietic. De el au o deosebită nevoie comuniștii din toate țările și oamenii care simpatizează cu comuniștii. Tovarășii noștri din străinătate vor să știe cum ne-am smuls noi din robia capitalistă, cum am transformat noi economia țării în spiritul socialismului, cum am obținut noi prietenia cu țărănimea, cum am obținut noi ca țara noastră, nu demult încă săracă și slabă, să se transforme într'o țară bogată, puternică, ce anume reprezintă colhozurile, dece noi, cu toate că mijloacele de producție au fost socializate, nu lichidăm producția de mărfuri, banii, comerțul, etc. Ei vor să știe toate acestea și multe altele nu din simplă curiozitate, ci spre a învăța dela noi și spre a folosi experiența noastră pentru țara lor. Deaceea, apariția unui bun manual marxist de economie politică are nu numai o însemnătate politică internă, ci și o mare însemnătate internațională.

Avem, prin urmare, nevoie de un manual care să poată sluji drept carte de căpătâi pentru tineretul revoluționar nu numai din interiorul țării, ci și de peste hotare. El nu trebue să fie prea voluminos, deoarece

un manual prea voluminos nu poate fi o carte de căpătâi și va fi greu de învățat, de biruit. Dar el trebue să conțină tot ce este esențial, atât în ceeace privește economia țării noastre, cât și în ceeace privește economia capitalismului și a sistemului colonial.

Unii tovarăși au propus în timpul discuției să includem în manual o serie întreagă de capitole noi, istoricii — din domeniul istoriei, oamenii politici — din domeniul politicii, filosofii — din domeniul filosofiei, economiștii — din domeniul economiei. Aceasta ar face însă ca manualul să capete proporții imense. Bineînțeles că acest lucru este inadmisibil. Manualul folosește metoda istorică pentru a ilustra problemele de economie politică, dar aceasta încă nu înseamnă că trebue să transformăm manualul de economie politică într'o istorie a relațiilor economice.

Avem nevoie de un manual de 500, maximum de 600 pagini — nu mai mult. Aceasta va fi o carte de căpătâi de economie politică marxistă — un dar bun pentru tinerii comuniști din toate țările.

Dealtfel, dat fiind nivelul insuficient de dezvoltare marxistă a majorității partidelor comuniste din țările străine, un asemenea manual ar putea să aducă un mare folos și cadrelor comuniste netinere din aceste țări.

10. Căile de îmbunătățire a proiectului de manual de economie politică

In cursul discuției, unii tovarăși s'au întrecut cu zelul, „făcând praf" proiectul de manual, frecându-i pe autorii lui pentru greșeli și lipsuri, afirmând că proiectul nu este reușit. Aceasta nu este drept. Bineînțeles că manualul are greșeli și lipsuri — ele există aproape totdeauna într'un lucru mare. Oricum ar fi însă, majoritatea zdrobitoare a participanților la discuții au recunoscut totuși că proiectul de manual poate servi ca bază pentru viitorul manual, având nevoie doar de unele îndreptări și complectări. Intr'adevăr, e deajuns să comparăm proiectul de manual cu manualele de economie politică aflate în circulație, pentru a ajunge la concluzia că proiectul de manual stă cu un cap mai sus decât manualele existente. Aceasta este un mare merit al autorilor proiectului de manual.

Cred că pentru a îmbunătăți proiectul de manual ar trebui instituită o comisie restrânsă, în care să intre nu numai autorii manualului și nu numai partizanii majorității participanților la discuție, ci și adversarii majorității, criticii vehemenți ai proiectului de manual.

Ar fi bine ca în comisie să intre deasemenea un statistician cu experiență, care să controleze cifrele și să introducă în proiect noi materiale statistice, cât și un jurist cu experiență, care să controleze exactitatea formulărilor.

Membrii comisiei ar trebui să fie eliberați vremelnic de orice altă muncă, să fie pe deplin asigurați din punct de vedere material, pentru a se putea consacra pe de-a'ntregul muncii pentru manual.

Afară de aceasta, ar trebui instituită o comisie redacțională, alcătuită, să zicem, din 3 oameni, pentru redactarea definitivă a manualului. Aceasta mai este necesar și pentru obținerea unei unități de stil, care, din păcate, nu există în proiectul de manual.

Termenul prezentării la C.C. a manualului terminat este de 1 an.

I. Stalin

1 Februarie 1952.

RĂSPUNS TOV. NOTCHIN, ALEXANDR ILICI

Tovarășe Notchin!

Nu m'am grăbit cu răspunsul deoarece am socotit că întrebările puse de d-v. nu sunt urgente. Și aceasta cu atât mai mult cu cât sunt alte probleme care au un caracter urgent și care, firește, sustrag atenția dela scrisoarea d-v.

Răspund pe puncte.

La punctul întâi.

„Observațiile" conțin cunoscuta teză după care societatea nu este neputincioasă în fața legilor științei, după care oamenii, cunoscând legile economice, pot să le folosească în interesul societății. D-v. afirmați că această teză nu poate fi extinsă asupra celorlalte formațiuni sociale, că ea este valabilă numai în socialism și comunism, că caracterul spontan al proceselor economice, de pildă, sub capitalism, nu dă societății posibilitatea să folosească legile economice în interesul ei.

Aceasta nu este exact. In epoca revoluției burgheze, de pildă, în Franța, burghezia a folosit împotriva feudalismului cunoscuta lege a concordanței obligatorii a relațiilor de producție cu caracterul forțelor de producție, a răsturnat relațiile de producție feudale, a creat relații de producție noi, burgheze, și a făcut ca aceste relații de producție să corespundă caracterului forțelor de producție, care se dezvoltaseră în sânul orânduirii feudale. Burghezia a făcut acest lucru nu în virtutea capacităților ei deosebite, ci pentrucă ea a fost vital interesată în aceasta. Feudalii se împotriveau acestui lucru nu în virtutea caracterului lor obtuz, ci pentrucă ei au fost vital interesați în a împiedica realizarea acestei legi.

Același lucru trebue spus și despre revoluția socialistă din țara noastră. Clasa muncitoare a folosit legea concordanței obligatorii a relațiilor de producție cu caracterul forțelor de producție, a răsturnat relațiile de producție burgheze, a creat relații de producție noi, socialiste, și a făcut ca ele să corespundă cu caracterul forțelor de producție.

Ea a putut să facă acest lucru nu în virtutea capacităților ei deosebite, ci pentrucă a fost vital interesată în aceasta. Burghezia, care din forța înaintată, cum fusese ea în zorile revoluției burgheze, avusese timpul să se transforme într'o forță contrarevoluționară, s'a opus în toate chipurile traducerii în viață a acestei legi, s'a opus nu din cauza faptului că n'a fost organizată sau pentrucă caracterul spontan al proceselor economice o făcea să se împotrivească, ci mai ales pentrucă ea a fost vital interesată ca această lege să nu fie tradusă în viață.

Prin urmare :

1. Folosirea proceselor economice, a legilor economice în interesul societății, are loc într'o măsură sau alta nu numai în socialism și comunism, dar și în alte formațiuni.

2. Folosirea legilor economice are întotdeauna și peste tot, în societatea divizată în clase, un substrat de clasă, stegarul folosirii legilor economice în interesul societății fiind întotdeauna și peste tot clasa înaintată, în timp ce clasele pe cale de dispariție se opun acestui lucru.

Deosebirea aci între proletariat, pe de o parte, și alte clase, care în decursul istoriei au săvârșit vreodată revoluții în relațiile de producție, pe de altă parte, constă în faptul că interesele de clasă ale proletariatului se contopesc cu interesele majorității zdrobitoare a societății, deoarece revoluția proletariatului înseamnă nu nimicirea cutărei sau cutărei forme de exploatare, ci nimicirea oricărei exploatări, în timp ce revoluțiile altor clase, nimicind numai o formă de exploatare sau alta, se mărgineau la cadrul intereselor lor înguste de clasă, care erau în contradicție cu interesele majorității societății.

In „Observații" se vorbește de substratul de clasă al folosirii legilor economice în interesul societății. Acolo se spune că „spre deosebire de legile științelor naturii, unde descoperirea și aplicarea unei legi noi se desfășoară mai mult sau mai puțin neted, în domeniul economic descoperirea și aplicarea unei legi noi, care atinge interesele forțelor societății, aflate pe cale de dispariție, întâmpină cea mai mare împotrivire din partea acestor forțe". Dar d-v. n'ați dat atenție acestui lucru.

La punctul al doilea.

D-v. afirmați că deplina concordanță a relațiilor de producție cu caracterul forțelor de producție poate fi atinsă numai în socialism și comunism, pe când în condițiile altor formațiuni nu poate fi atinsă decât o concordanță parțială.

Aceasta nu este exact. In epoca de după revoluția burgheză, când burghezia a nimicit relațiile de producție feudale și a stabilit relații de producție burgheze, au fost incontestabil perioade când relațiile de producție burgheze erau în concordanță deplină cu caracterul forțelor de producție. In caz contrar capitalismul nu ar fi putut să se dezvolte cu repeziciunea cu care s'a dezvoltat după revoluția burgheză.

Mai departe. Nu trebue înțelese în sens absolut cuvintele „concordanță deplină". Nu trebue să le înțelegem în sensul că în socialism n'ar exista nicio rămânere în urmă a relațiilor de producție față de creșterea forțelor de producție. Forțele de producție sunt forțele ceie

mai nobile şi mai revoluţionare ale producţiei. Ele merg incontestabil înaintea relaţiilor de producţie şi în socialism. Numai după un anumit timp relaţiile de producţie se transformă potrivit cu caracterul forţelor de producţie.

Cum trebue în acest caz să înţelegem cuvintele „concordanţă deplină"? Trebue să le înţelegem în sensul că în socialism lucrurile nu ajung deobicei până la un conflict între relaţiile de producţie şi forţele de producţie, că societatea are posibilitatea să intervină la timp pentru a face ca relaţiile de producţie ce rămân în urmă să fie în concordanţă cu caracterul forţelor de producţie. Societatea socialistă are posibilitatea să facă acest lucru, pentrucă în sânul ei nu există clase pe cale de dispariţie care ar putea să organizeze o împotrivire. Desigur, şi în socialism vor exista forţe care rămân în urmă sau inerte, care nu înţeleg necesitatea unor schimbări în relaţiile de producţie, dar, desigur, nu va fi greu să le înfrângem fără a duce lucrurile până la conflict.

La punctul al treilea.

Din raţionamentele d-v. rezultă că consideraţi drept marfă mijloacele de producţie şi, în primul rând, uneltele de producţie fabricate în întreprinderile noastre naţionalizate.

Putem oare considera mijloacele de producţie în orânduirea noastră socialistă drept marfă? După mine, nicidecum.

Marfa este un produs al producţiei, care se vinde oricărui cumpărător; la vânzarea mărfii posesorul de marfă îşi pierde dreptul de proprietate asupra ei, iar cumpărătorul devine posesorul mărfii şi o poate revinde, ipoteca, poate s'o lase să putrezească. Mijloacele de producţie se încadrează oare în această definiţie? Este limpede că nu se încadrează. Intâi, mijloacele de producţie nu se „vând" oricărui cumpărător, ele nu se „vând" nici măcar colhozurilor, ele se repartizează numai de către stat întreprinderilor lui. In al doilea rând, posesorul mijloacelor de producţie — statul — predându-le cutărei sau cutărei întreprinderi nu pierde câtuşi de puţin dreptul de proprietate asupra mijloacelor de producţie, ci, dimpotrivă, îl păstrează în întregime. In al treilea rând, directorii de întreprindere, care au căpătat din partea statului mijloacele de producţie, nu numai că nu devin proprietari ai lor, ci, dimpotrivă, sunt confirmaţi ca împuterniciţi ai statului sovietic pentru folosirea mijloacelor de producţie conform planului dat de stat.

Precum se vede, mijloacele de producţie în orânduirea noastră nu pot fi încadrate în niciun chip în categoria mărfurilor.

Dece atunci se vorbeşte de valoarea mijloacelor de producţie, despre preţul lor de cost, despre preţul lor, etc.?

Din două motive.

Intâi, aceasta este necesar pentru calculare, pentru socoteli, pentru stabilirea rentabilităţii şi pierderilor întreprinderilor, pentru verificarea şi controlul întreprinderilor. Dar aceasta nu este decât latura formală a chestiunii.

In al doilea rând, aceasta este necesar pentru ca, în interesul comerţului exterior, să se realizeze vânzarea mijloacelor de producţie către state străine. Aci, în domeniul comerţului exterior, dar numai în

acest domeniu, mijloacele noastre de producție sunt într'adevăr mărfuri și se vând într'adevăr (fără ghilimele).

Rezultă în felul acesta că în domeniul comerțului exterior mijloacele de producție fabricate în întreprinderile noastre păstrează proprietatea de mărfuri atât în fond, cât și formal, pe când în domeniul circulației economice din interiorul țării mijloacele de producție își pierd proprietatea de mărfuri, încetează de a fi mărfuri și ies în afara sferei de acțiune a legii valorii, păstrându-și numai învelișul exterior de mărfuri (calcularea, etc.).

Prin ce se explică acest specific?

Chestiunea este că în condițiile noastre socialiste dezvoltarea economică are loc nu prin revoluții, ci prin schimbări treptate, când vechiul nu se desființează pur și simplu complect, ci își schimbă natura potrivit cu noul, menținându-și numai forma, iar noul nu nimicește pur și simplu vechiul, ci pătrunde în el, îi schimbă natura, funcțiile, fără a-i sfărâma forma, ci folosind-o pentru desvoltarea noului. Așa stau lucrurile nu numai cu mărfurile, ci și cu banii în circulația noastră economică, ca și cu băncile, care, pierzându-și vechile funcții și căpătând altele noi, păstrează forma veche, folosită de orânduirea socialistă.

Dacă privim lucrurile din punct de vedere formal, din punct de vedere al proceselor care se desfășoară la suprafața fenomenelor, putem să ajungem la concluzia greșită că categoriile capitalismului ar rămâne valabile în economia noastră. Dacă însă abordăm lucrurile prin prizma unei analize marxiste, care face o strictă deosebire între conținutul procesului economic și forma lui, între procesele de dezvoltare care se desfășoară în adânc și fenomenele de suprafață, putem să ajungem la singura concluzie justă, și anume că dela vechile categorii ale capitalismului s'a păstrat la noi mai ales forma, înfățișarea exterioară, dar că în fond ele s'au schimbat la noi în mod radical, potrivit cu nevoile de dezvoltare ale economiei naționale socialiste.

La punctul al patrulea.

D-v. afirmați că legea valorii exercită o acțiune regulatoare asupra prețurilor „mijloacelor de producție" care se produc în agricultură și se predau statului la prețuri de colectare.

D-v. aveți aci în vedere asemenea „mijloace de producție" ca materiile prime, de pildă bumbacul. Ați putea adăuga la acesta inul, lâna și alte materii prime agricole.

Trebue să relevăm în primul rând că în cazul de față agricultura produce nu „mijloace de producție", ci unul din mijloacele de producție, materiile prime. Nu ne putem juca cu cuvintele „mijloace de producție". Când marxiștii vorbesc de producția mijloacelor de producție ei au în vedere în primul rând producția uneltelor de producție, ceeace Marx denumește „mijloacele mecanice de muncă a căror totalitate ar putea fi denumită scheletul și sistemul muscular al producției" care formează „trăsăturile distinctive caracteristice ale unei anumite epoci a producției sociale". A pune pe picior de egalitate o parte din mijloacele de producție (materiile prime) și mijloacele de producție, inclusiv uneltele de producție, înseamnă a păcătui împotriva marxismului, căci marxismul pornește dela rolul determinant al uneltelor de producție

în comparație cu toate celelalte mijloace de producție. Oricine știe că materiile prime în sine nu pot să producă unelte de producție deși unele feluri de materii prime sînt necesare ca material pentru producerea uneltelor de producție, pe cînd niciun fel de materie primă nu poate fi produsă fără unelte de producție.

Mai departe. Este oare acțiunea legii valorii asupra prețului materiilor prime care se produc în agricultură o acțiune regulatoare, *așa cum afirmați d-v., tovarășe Notchin? Ea ar fi regulatoare dacă ar exista la noi jocul „liber" al prețurilor materiilor prime agricole, dacă ar acționa la noi legea concurenței și anarhiei producției, dacă n'ar exista la noi economia planificată, dacă producția materiilor prime n'ar fi regulată de plan. Dar deoarece toți acești „dacă" nu există în sistemul economiei noastre naționale, acțiunea legii valorii asupra prețului materiilor prime agricole nu poate în niciun chip să fie regulatoare Intâi, prețurile materiilor prime agricole sunt la noi fixe, stabilite de plan, și nu sunt prețuri „libere". In al doilea rând, proporțiile producției de materii prime agricole nu sunt stabilite în mod spontan și de oarecare elemente întâmplătoare, ci de plan. In al treilea rând, uneltele de producție, necesare producției de materii prime agricole, nu sunt concentrate în mâinile diferitelor persoane sau grupuri de persoane, ci în mâinile statului. Ce rămâne atunci din rolul regulator al legii valorii? Rezultă că însăși legea valorii este regulată de faptele arătate mai sus fapte inerente producției socialiste.*

Prin urmare, nu se poate nega că legea valorii înrâurește formarea prețurilor materiilor prime agricole, că ea este unul din factorii formării prețurilor. Dar cu atât mai mult nu se poate nega faptul că această acțiune nu este și nu poate fi regulatoare.

La punctul al cincilea.

Vorbind despre rentabilitatea economiei naționale socialiste, am făcut obiecții în „Observațiile" mele la adresa unor tovarăși care afirmă că, întrucât economia noastră națională planificată nu dă mare preferință întreprinderilor rentabile și admite, alături de aceste întreprinderi, existența și a unor întreprinderi nerentabile, ea ar suprima însuși principiul rentabilității în economie. In „Observații" se spune că rentabilitatea luată din punctul de vedere al întreprinderilor izolate sau al ramurilor de producție izolate nu poate fi deloc comparată cu rentabilitatea superioară pe care ne-o dă producția socialistă, debarasându-ne de crizele de supraproducție și asigurându-ne o creștere necontenită a producției.

Dar, ar fi greșit să tragem de aici concluzia că rentabilitatea diferitelor întreprinderi și ramuri de producție n'ar avea prea mare valoare și n'ar merita să-i acordăm o atenție serioasă. Aceasta, desigur, nu este just. Rentabilitatea diferitelor întreprinderi și ramuri de producție are o importanță enormă din punctul de vedere al dezvoltării producției noastre. De această rentabilitate trebue să se țină seama atât la planificarea construcției, cât și la planificarea producției. Acesta este abecedarul activității noastre economice în etapa actuală a dezvoltării.

La punctul al şaselea.

Nu este clar cum trebue să înţelegem cuvintele d-v. referitoare la capitalism: „producţia lărgită într'o formă foarte deformată". Trebue spus că asemenea producţie, şi încă lărgită, nu există în lume.

Este evident că după ce piaţa mondială s'a scindat şi sfera eforturilor principalelor ţări capitaliste (S.U.A., Anglia, Franţa) în ce priveşte resursele mondiale a început să se restrângă, caracterul ciclic al dezvoltării capitalismului, creşterea şi restrângerea producţiei trebue totuşi să se menţină. Dar creşterea producţiei în aceste ţări se va realiza pe o bază îngustată, deoarece volumul producţiei în aceste ţări se va restrânge.

La punctul al şaptelea.

Criza generală a sistemului capitalist mondial a început în perioada primului război mondial, mai ales ca rezultat al desprinderii Uniunii Sovietice din sistemul capitalist. Aceasta a fost prima etapă a crizei generale. In perioada celui de al doilea război mondial s'a desfăşurat cea de a doua etapă a crizei generale, mai ales după ce din sistemul capitalist s'au desprins ţările de democraţie populară din Europa şi Asia. Prima criză din perioada primului război mondial şi cea de a doua criză din perioada celui de al doilea război mondial trebue privite nu ca crize de sine stătătoare, izolate, rupte una de alta, ci ca etape de dezvoltare a crizei generale a sistemului capitalist mondial.

Este oare criza generală a capitalismului mondial numai o criză politică sau numai o criză economică? Nici una, nici alta. Ea este o criză generală, adică atotcuprinzătoare, a sistemului mondial al capitalismului, cuprinzând atât economia, cât şi politica. Se înţelege că la baza acestei crize stă descompunerea mereu crescândă a sistemului economic mondial al capitalismului, pe de o parte, şi puterea economică crescândă a ţărilor care s'au desprins din capitalism — U.R.S.S., China şi celelalte ţări de democraţie populară — pe de altă parte.

I. Stalin

21 Aprilie 1952.

DESPRE GREŞELILE TOV. IAROŞENCO L. D.

Recent, tov. Iaroşenco a trimis membrilor Biroului Politic al C.C. al P. C. (b) al U.R.S.S. o scrisoare, datată 20 Martie a. c., cu privire la o serie de probleme economice care s'au dezbătut în cadrul cunoscutei discuţii din Noembrie. Scrisoarea conţine o plângere a autorului ei cu

privire la faptul că în principalele documente de sinteză referitoare la discuție, ca și în „Observațiile" tovarășului Stalin, „nu și-a găsit niciun fel de oglindire punctul de vedere" al tov. Iaroșenco. Scrisoarea conține deasemenea o propunere a tov. Iaroșenco ca să i se permită să alcătuiască o „Economie politică a socialismului" în decurs de un an sau un an și jumătate, dându-i-se în acest scop două ajutoare.

Cred că vor trebui examinate în fond atât plângerea tov. Iaroșenco, cât și propunerea lui.

Vom începe cu plângerea.

Așa dar, în ce constă „punctul de vedere" al tov. Iaroșenco care nu și-a găsit niciun fel de oglindire în documentele menționate mai sus?

I

Principala greșală a tov. Iaroșenco

Dacă ar fi să caracterizăm în două cuvinte punctul de vedere al tov. Iaroșenco, ar trebui să spunem că este un punct de vedere nemarxist, prin urmare, profund greșit.

Principala greșală a tov. Iaroșenco constă în aceea că el se depărtează de marxism în problema rolului forțelor de producție și al relațiilor de producție în dezvoltarea societății, exagerează peste măsură rolul forțelor de producție, micșorează tot peste măsură rolul relațiilor de producție și termină prin a declara că în socialism relațiile de producție sunt o parte a forțelor de producție.

Tov. Iaroșenco este de acord să recunoască un oarecare rol al relațiilor de producție în condițiile „contradicțiilor de clasă antagoniste", întrucât aici relațiile de producție „sunt în contradicție cu dezvoltarea forțelor de producție". Acest rol el îl limitează însă la un rol negativ, la rolul de factor care frânează dezvoltarea forțelor de producție, care încătușează dezvoltarea lor. Alte funcții, funcții pozitive ale relațiilor de producție, tov. Iaroșenco nu vede.

In ceeace privește orânduirea socialistă, unde nu mai există „contradicții de clasă antagoniste" și unde relațiile de producție „nu mai sunt în contradicție cu desvoltarea forțelor de producție" tov. Iaroșenco consideră că aici orice rol de sine stătător al relațiilor de producție dispare, relațiile de producție încetează de a mai fi un factor serios de dezvoltare și sunt înghițite de către forțele de producție, așa cum este înghițită partea de către întreg. In socialism „relațiile de producție dintre oameni, spune tov. Iaroșenco, fac parte din organizarea forțelor de producție ca mijloc, ca moment al acestei organizări". (Vezi scrisoarea tov. Iaroșenco către Biroul Politic al C.C.).

Care este dar, în acest caz, principala sarcină a Economiei politice a socialismului? Tov. Iaroșenco răspunde: „Deaceea, principala problemă a Economiei politice a socialismului constă nu *în a studia relațiile de producție dintre oameni în societatea socialistă,* ci *în a elabora și dezvolta teoria științifică a organizării forțelor de producție în producția socială, teoria planificării dezvoltării economiei naționale". (Vezi cuvântarea tov. Iaroșenco la Plenara discuției.)*

Prin aceasta se şi explică, propriu zis, faptul că tov. Iaroşenco nu se interesează de asemenea probleme economice ale orânduirii socialiste ca existenţa unor forme diferite de proprietate în economia noastră, circulaţia de mărfuri, legea valorii, etc., socotindu-le probleme secundare care nu fac decât să provoace discuţii scolastice. El declară de-a-dreptul că în a sa Economie politică a socialismului „discuţiile cu privire la rolul uneia sau alteia dintre categoriile economiei politice a socialismului — valoare, marfă, bani, credit şi altele —, discuţii care la noi capătă adesori un caracter scolastic, sunt înlocuite *prin raţionamente sănătoase cu privire la organizarea raţională a forţelor de producţie în producţia socială, la fundamentarea ştiinţifică a acestei organizări". (Vezi cuvântarea tov. Iaroşenco la Secţia Plenarei discuţiei.)*

Prin urmare, o economie politică fără probleme economice.

Tov. Iaroşenco crede că este suficient să se pună la punct o „organizare raţională a forţelor de producţie", pentru ca trecerea dela socialism la comunism să se facă fără dificultăţi deosebite. El consideră că acest lucru este absolut suficient pentru trecerea la comunism. El declară de-a-dreptul că „în socialism principala luptă pentru construirea societăţii comuniste se reduce la lupta pentru o justă organizare a forţelor de producţie şi folosirea lor raţională în producţia socială". (Vezi cuvântarea la Plenara discuţiei). Tov. Iaroşenco proclamă în mod solemn că „comunismul înseamnă cea mai înaltă organizare ştiinţifică a forţelor de producţie în producţia socială".

Rezultă deci că esenţa orânduirii comuniste se reduce la „organizarea raţională a forţelor de producţie".

Din toate acestea tov. Iaroşenco trage concluzia că nu poate exista o singură economie politică pentru toate formaţiunile sociale, că trebue să existe două economii politice: una — pentru formaţiunile sociale presocialiste, al căror obiect este studierea relaţiilor de producţie dintre oameni, şi alta — pentru orânduirea socialistă, al cărei obiect trebue să fie nu studierea relaţiilor de producţie, adică a relaţiilor economice, ci studierea problemelor organizării raţionale a forţelor de producţie.

Acesta este punctul de vedere al tov. Iaroşenco.

Ce se poate spune despre acest punct de vedere?

In primul rând, nu este exact că rolul relaţiilor de producţie în istoria societăţii se limitează la rolul de frână care încătuşează dezvoltarea forţelor de producţie. Când marxiştii vorbesc despre rolul de frânare al relaţiilor de producţie, ei au în vedere nu orice relaţii de producţie, ci numai relaţiile de producţie vechi, care nu mai corespund dezvoltării forţelor de producţie şi, prin urmare, frânează dezvoltarea lor. Dar, în afară de relaţiile de producţie vechi există, după cum se ştie, relaţii de producţie noi, care iau locul celor vechi. Se poate spune oare că rolul noilor relaţii de producţie se reduce la rolul de frână al forţelor de producţie? Nu, nu se poate spune. Dimpotrivă, noile relaţii de producţie sunt acea forţă principală *şi hotărîtoare care propriu zis determină dezvoltarea continuă — o dezvoltare puternică — a forţelor de producţie şi fără de care forţele de producţie sunt condamnate la lâncezire, cum este cazul astăzi în ţările capitaliste.*

Nimeni nu poate nega uriaşa dezvoltare a forţelor de producţie ale industriei noastre sovietice în decursul cincinalelor. Dar această dez-

voltare nu ar fi avut loc dacă noi nu am fi înlocuit în Octombrie 1917 relațiile de producție vechi, capitaliste, cu relații de producție noi, socialiste. Fără această revoluție în relațiile de producție economice din țara noastră, forțele de producție ar fi lâncezit la noi așa cum lâncezesc astăzi în țările capitaliste.

Nimeni nu poate nega dezvoltarea colosală a forțelor de producție în agricultura noastră în ultimii 20—25 ani. Dar această dezvoltare nu ar fi avut loc dacă noi nu am fi înlocuit în perioada de după 1930 vechile relații de producție capitaliste la țară cu relații de producție noi, colectiviste. Fără această revoluție în producție, forțele de producție din agricultura noastră ar lâncezi, la fel cum lâncezesc astăzi în țările capitaliste.

Desigur, noile relații de producție nu pot rămâne și nu rămân veșnic noi, ele încep să se învechească și vin în contradicție cu dezvoltarea continuă a forțelor de producție, ele încep să nu mai aibă rolul de motor principal al forțelor de producție și se transformă într'o frână a lor. Atunci, în locul acestor relații de producție, care s'au învechit, apar relații de producție noi, al căror rost constă în a fi principalul motor al dezvoltării continue a forțelor de producție.

Acest caracter specific al dezvoltării relațiilor de producție dela rolul de frână al forțelor de producție la rolul de motor principal al mersului lor înainte și dela rolul de motor principal la rolul de frână a forțelor de producție, este unul dintre elementele principale ale dialecticii materialiste marxiste. Acest lucru îl știu acum toți începătorii în ale marxismului. Acest lucru nu îl știe, după cum se vede, tov. Iaroșenco.

In al doilea rând, nu este exact că rolul de sine stătător al relațiilor de producție, adică al relațiilor economice, dispare în socialism, că relațiile de producție sunt înghițite de forțele de producție, că în socialism producția socială se reduce la organizarea forțelor de producție. Marxismul consideră producția socială ca un tot întreg, care are două laturi strâns legate între ele: forțele de producție ale societății (raporturile societății față de forțele naturii, în luptă cu care ea obține bunurile materiale necesare), și relațiile de producție (relațiile dintre oameni în procesul de producție). Acestea sunt două laturi diferite ale producției sociale, deși sunt inseparabil legate între ele. Și tocmai pentrucă ele sunt laturi diferite ale producției sociale, ele se pot influența reciproc. A afirma că una dintre aceste laturi poate fi înghițită de cealaltă și transformată într'o parte componentă a ei, înseamnă a păcătui în mod foarte serios împotriva marxismului.

Marx spune: „In producție oamenii nu acționează numai asupra naturii, ci acționează și unii asupra altora. Ei nu produc decât cooperând într'un fel anumit și făcând între ei schimb de activități. Pentru a produce, ei intră în anumite legături și relații între ei, și numai în cadrul acestor legături și relații sociale are loc acțiunea lor asupra naturii, are loc producția". (Vezi K. Marx și F. Engels, vol. V. p. 429)[1].

Prin urmare, producția socială are două laturi, care, deși inseparabil legate una de cealaltă, reflectă totuși două șiruri de relații diferite: raporturile oamenilor față de natură (forțele de producție) și relațiile

[1] *Karl Marx:* „Muncă salariată și capital", ed. P.M.R. 1951, ediția a IV-a, pag. 29. — *Nota Red.*

dintre oameni în procesul de producție (relațiile de producție). Numai existența ambelor laturi ale producției ne dă producția socială, indiferent dacă este vorba de orânduirea socialistă sau de alte formațiuni sociale.

Tov. Iaroșenco, de bunăseamă, nu e în totul de acord cu Marx. El consideră că această teză a lui Marx nu este aplicabilă la orânduirea socialistă. Tocmai deaceea el reduce problema Economiei politice a socialismului la sarcina organizării raționale a forțelor de producție, lăsând la o parte relațiile de producție, economice, și rupând de ele forțele de producție.

Prin urmare, în locul unei Economii politice marxiste, la tov. Iaroșenco rezultă ceva în genul „Științei organizatorice generale" a lui Bogdanov.

Astfel, luând ideea justă că forțele de producție sunt forțele cele mai mobile și mai revoluționare ale producției, tov. Iaroșenco duce această idee până la absurd, până la negarea rolului relațiilor de producție, economice în socialism, iar în locul unei producții sociale pline de viață, apare la el tehnologia unilaterală și anemică a producției — ceva în geniul „tehnicii social-organizatorice" buhariniste.

Marx spune: „In producția socială a vieții lor, (adică în producția bunurilor materiale necesare pentru viața oamenilor — I. St.) oamenii intră în relații determinate, necesare, independente de voința lor, în relații de producție care corespund unei anumite trepte de dezvoltare a forțelor lor materiale de producție. Totalitatea acestor relații de producție constitue structura economică a societății, baza reală pe care se ridică o suprastructură juridică și politică și căreia îi corespund anumite forme de conștiință socială" (Vezi prefața la cartea „Contribuții la critica economiei politice")[1].

Aceasta înseamnă că fiecare formațiune socială, inclusiv societatea socialistă, își are baza sa economică, alcătuită din totalitatea relațiilor de producție ale oamenilor. Se pune întrebarea: cum stau lucrurile la tov. Iaroșenco cu baza economică a orânduirii socialiste? După cum se știe, tov. Iaroșenco a și lichidat relațiile de producție în socialism, ca domeniu mai mult sau mai puțin de sine stătător, incluzând puținul care a rămas din ele în organizarea forțelor de producție. Se pune întrebarea: orânduirea socialistă are ea oare baza sa economică proprie? Este evident că, întrucât în socialism relațiile de producție ca forță mai mult sau mai puțin de sine stătătoare au dispărut, orânduirea socialistă rămâne fără baza sa economică.

Prin urmare, orânduirea socialistă fără baza sa economică. Se ajunge astfel la o istorie destul de nostimă...

Este posibilă oare, în general, o orânduire socială fără o bază economică a sa? Tov. Iaroșenco consideră de bună seamă că e posibilă. Ei, dar marxismul consideră că asemenea orânduiri sociale nu există pe lume.

In sfârșit, este inexact că comunismul înseamnă organizarea rațională a forțelor de producție, că esența orânduirii comuniste se reduce

---

[1] *K. Marx* și *F. Engels*, Opere alese în două volume, vol I, pag. 361. — *Nota Red.*

la organizarea rațională a forțelor de producție, că e deajuns a organiza rațional forțele de producție pentru a trece la comunism fără dificultăți deosebite. In literatura noastră există o altă definiție, o altă formulă a comunismului, și anume formula lui Lenin „Comunismul este Puterea Sovietică plus electrificarea întregii țări". De bună seamă tovarășului Iaroșenco nu-i place formula lui Lenin și el o înlocuește cu propria lui formulă, de fabricație proprie: „Comunismul este cea mai înaltă organizare științifică a forțelor de producție în producția socială".

In primul rând, nimeni nu știe ce reprezintă această „cea mai înaltă" organizare „științifică" sau „rațională" a forțelor de producție, căreia îi face reclamă tov. Iaroșenco, care este conținutul ei concret? Tov. Iaroșenco repetă de zeci de ori această formulă mitică în cuvântările sale la Plenară, în secțiile discuției, în scrisoarea sa adresată membrilor Biroului Politic, dar nicăieri, prin niciun cuvânt, nu încearcă să explice cum anume trebue înțeleasă „organizarea rațională" a forțelor de producție, la care, chipurile, s'ar reduce esența orânduirii comuniste.

In al doilea rând, dacă e să alegem între cele două formule, ar trebui să respingem nu formula lui Lenin, care este singura formulă justă, ci așa zisa formulă a tov. Iaroșenco, vădit născocită și nemarxistă, luată din arsenalul „Științei organizatorice generale" a lui Bogdanov.

Tov. Iaroșenco crede că e suficient să realizăm organizarea rațională a forțelor de producție, pentru a obține un belșug de produse și a trece la comunism, pentru a trece dela formula: „fiecăruia după munca sa" la formula „fiecăruia după nevoile sale". Aceasta este o mare eroare care dezvălue o totală neînțelegere a legilor dezvoltării economice a socialismului. Tov. Iaroșenco prezintă prea simplu, copilărește de simplu, condițiile trecerii dela socialism la comunism. Tov. Iaroșenco nu înțelege că nu se poate obține nici belșugul de produse care să poată acoperi toate nevoile societății, nici trecerea la formula „fiecăruia după nevoile sale", lăsând în vigoare asemenea fapte economice ca proprietatea colhoznică de grup, circulația mărfurilor, etc. Tov. Iaroșenco nu înțelege că înainte de a trece la formula „fiecăruia după nevoile sale" trebue să parcurgem un șir de etape de reeducare economică și culturală a societății, în cursul cărora munca se va transforma în ochii societății dintr'un simplu mijloc de susținere a vieții în prima necesitate vitală, iar proprietatea socială — în baza de neclintit și intangibilă a existenței societății.

Pentru a pregăti o trecere reală, nu una declarativă la comunism trebue să realizăm cel puțin trei condiții preliminare principale:

1. Trebue în primul rând, să asigurăm temeinic nu mitica „organizare rațională" a forțelor de producție, ci creșterea neîncetată a întregii producții sociale și cu precădere creșterea producției mijloacelor de producție. Creșterea cu precădere a producției mijloacelor de producție este necesară nu numai fiindcă ea trebue să asigure utilarea atât a propriilor întreprinderi, cât și a întreprinderilor tuturor celorlalte ramuri ale economiei naționale, ci și pentrucă fără ea, în genere, nu este posibilă realizarea reproducției lărgite.

2. Trebue, în al doilea rând, ca prin treceri treptate, înfăptuite în mod avantajos pentru colhozuri și, prin urmare, pentru întreaga socie-

tate, proprietatea colhoznică să fie ridicată la nivelul proprietății întregului popor, iar circulația mărfurilor să fie înlocuită, tot prin treceri treptate, cu sistemul schimbului de produse, pentru ca puterea centrală sau vreun alt centru social-economic să poată cuprinde totalitatea produselor producției sociale în interesul societății.

Tov. Iaroșenco greșește afirmând că în socialism n'ar exista nicio contradicție între relațiile de producție și forțele de producție ale societății. Desigur, actualele noastre relații de producție trec prin perioada în care ele, corespunzând pe deplin creșterii forțelor de producție, le mișcă înainte cu pași de 7 poște. Ar fi însă nejust să ne mulțumim cu aceasta și să credem că nu există niciun fel de contradicții între forțele noastre de producție și relațiile noastre de producție. Contradicții, fără îndoială, există și vor exista, întrucât dezvoltarea relațiilor de producție rămâne în urmă și va rămâne în urmă față de dezvoltarea forțelor de producție. Când politica organelor conducătoare este justă, aceste contradicții nu se pot transforma în antagonism și lucrurile nu pot ajunge aci la un conflict între relațiile de producție și forțele de producție ale societății. Altfel vor sta lucrurile dacă vom duce o politică greșită, de felul celei pe care o recomandă tov. Iaroșenco. In acest caz conflictul va fi inevitabil, iar relațiile noastre de producție se pot transforma într'o foarte serioasă frână a dezvoltării continue a forțelor de producție.

Deaceea sarcina organelor conducătoare este de a sesiza la timp contradicțiile care se dezvoltă și de a lua din timp măsuri pentru învingerea lor prin adaptarea relațiilor de producție la creșterea forțelor de producție. Aceasta se referă, în primul rând, la fenomene economice ca proprietatea colhoznică — de grup, circulația mărfurilor. Desigur, în momentul de față, aceste fenomene sunt folosite de noi cu succes pentru dezvoltarea economiei socialiste și ele sunt de un indiscutabil folos pentru societatea noastră. Fără îndoială că ele vor aduce folos și în viitorul apropiat. Ar fi însă o orbire de neiertat să nu vedem că, totodată, aceste fenomene încep chiar de pe acum să frâneze puternica dezvoltare a forțelor noastre de producție, deoarece ele creează obstacole în calea cuprinderii depline a întregii economii naționale, în special a agriculturii, de către planificarea de stat. Nu încape îndoială că cu cât va trece timpul, cu atât aceste fenomene vor frâna mai mult creșterea continuă a forțelor de producție din țara noastră. Prin urmare, sarcina constă în a lichida aceste contradicții prin transformarea treptată a proprietății colhoznice în proprietate a întregului popor și prin introducerea schimbului de produse — deasemenea treptat — în locul circulației mărfurilor.

3. Trebue, în al treilea rând, să ajungem la o asemenea creștere a nivelului cultural al societății care să asigure tuturor membrilor societății dezvoltarea multilaterală a aptitudinilor lor fizice și intelectuale, pentru ca membrii societății să aibă posibilitatea de a căpăta o cultură îndestulătoare ca să devină militanți activi ai dezvoltării sociale, pentru ca ei să aibă posibilitatea să-și aleagă liber profesiunea și să nu fie țintuiți pe toată viața, în virtutea diviziunii existente a muncii, de o singură profesiune oarecare.

Ce se cere pentru aceasta?

Ar fi greșit să se creadă că se poate atinge o atât de serioasă creștere a nivelului cultural al membrilor societății, fără schimbări serioase în situația actuală a muncii. Pentru aceasta trebue, înainte de toate, să se reducă ziua de muncă cel puțin până la 6, iar apoi și până la 5 ore. Aceasta este necesar pentru ca membrii societății să obțină destul timp liber, necesar pentru obținerea unei culturi multilaterale. Pentru aceasta trebue, apoi, să se introducă învățământul politehnic general obligator, necesar pentru ca membrii societății să aibă posibilitatea să-și aleagă liber profesiunea și să nu fie țintuiți pe toată viața de o singură profesiune oarecare. Pentru aceasta trebue apoi să se îmbunătățească în mod radical condițiile de locuit și să se ridice salariul real al muncitorilor și funcționarilor cel puțin de două ori, dacă nu mai mult, atât prin sporirea directă a salariului în bani, cât și, mai ales, prin continua reducere sistematică a prețurilor la obiectele de larg consum.

Acestea sunt principalele condiții pentru pregătirea trecerii la comunism.

Numai după îndeplinirea tuturor acestor condiții preliminare, în ansamblu, se va putea spera că munca se va transforma în ochii membrilor societății dintr'o povară în „prima necesitate vitală" (Marx), că „munca se va transforma dintr'o povară grea în plăcere" (Engels), că proprietatea obștească va fi considerată de către toți membrii societății drept baza de neclintit și intangibilă a existenței societății.

Numai după îndeplinirea tuturor acestor condiții preliminare, în ansamblu, se va putea trece dela formula socialistă „dela fiecare după capacități, fiecăruia după muncă" la formula comunistă „dela fiecare după capacități, fiecăruia după nevoi".

Aceasta va fi o trecere radicală dela o economie, dela economia socialismului, la o altă economie, superioară, la economia comunismului.

După cum se vede, în ceeace privește trecerea dela socialism la comunism lucrurile nu stau chiar atât de simplu cum și le închipue tov. Iaroșenco.

A încerca să reduci toată această problemă complexă și variată, care necesită serioase transformări economice, la „organizarea rațională a forțelor de producție", așa cum o face tov. Iaroșenco, înseamnă a înlocui marxismul cu bogdanovism.

II

Alte greșeli ale tov. Iaroșenco

1. Din punctul său de vedere greșit tov. Iaroșenco trage și concluzii greșite cu privire la caracterul și obiectul economiei politice.

Tov. Iaroșenco neagă necesitatea unei economii politice unice pentru toate formațiunile sociale, pornind dela faptul că fiecare formațiune socială are legile ei economice specifice. El nu are însă deloc dreptate și este în divergență aci cu marxiști ca Engels, Lenin.

Engels spune că economia politică este „știința condițiilor și formelor în care s'a efectuat producția și schimbul — deci și a repartiției produse-

lor — în cadrul diferitelor societăți omenești" *(„Anti-Dühring")* [1]. *Prin urmare, economia politică studiază legile dezvoltării economice nu a unei singure formațiuni sociale. oricare ar fi ea, ci a diferitelor formațiuni sociale.*

Cu aceasta, după cum se știe, este întru totul de acord Lenin, care, în observațiile sale critice asupra cărții lui Buharin „Economia perioadei de tranziție", a spus că Buharin nu are dreptate atunci când limitează sfera de acțiune a economiei politice la producția de mărfuri și, în primul rând, la cea capitalistă, observând totodată că Buharin face aci un „pas înapoi față de Engels".

In deplină concordanță cu aceasta este definiția economiei politice, dată în proiectul manualului de economie politică, în care se spune că economia politică este știința care studiază „legile producției sociale și ale repartiției bunurilor materiale pe diferitele trepte *de dezvoltare ale societății omenești".*

Aceasta și este de înțeles. In dezvoltarea lor economică, diferitele formațiuni sociale sunt supuse nu numai legilor lor economice specifice, ci și acelor legi economice care sunt comune pentru toate formațiunile, de pildă, legi de felul legii unității forțelor de producție cu relațiile de producție în producția socială unică, de felul legii unității relațiilor dintre forțele de producție și relațiile de producție în procesul dezvoltării tuturor formațiunilor sociale. Prin urmare, formațiunile sociale nu sunt numai separate una de alta prin legile lor specifice, ci sunt și legate una de alta prin legi economice, comune tuturor formațiunilor.

Engels avea perfectă dreptate spunând: „Pentru a face o critică completă a economiei burgheze nu era suficientă cunoașterea formei capitaliste de producție, schimb și repartiție. Mai trebuiau cercetate și comparate, cel puțin în linii generale, și formele care au precedat-o sau care mai există în același timp cu ea în țările mai puțin dezvoltate" („Anti-Dühring") [2].

Este evident că aici, în această chestiune, tov. Iaroșenco se face ecoul lui Buharin.

Mai departe. Tov. Iaroșenco afirmă că în a sa „Economie politică a socialismului" „categoriile economiei politice — valoarea, marfa, banii, creditul etc. — sunt înlocuite *prin raționamente sănătoase despre organizarea rațională a forțelor de producție în producția socială", că, prin urmare, obiectul* acestei *economii politice îl constitue* nu *relațiile de producție ale socialismului, ci „elaborarea și dezvoltarea unei teorii științifice a organizării forțelor de producție, a unei teorii a planificării economiei naționale, etc", că în socialism relațiile de producție își pierd însemnătatea lor de sine stătătoare și sunt absorbite de forțele de producție ca parte componentă a acestora.*

Trebue să spunem că asemenea bazaconii stupide n'a debitat încă la noi niciun „marxist" scrântit la cap. Căci ce înseamnă o economie politică a socialismului fără probleme economice, de producție? Există oare o astfel de economie politică? Ce înseamnă a înlocui în economia politică a socialismului problemele economice cu problemele de organizare a

---

[1] *F. Engels:* „Anti-Dühring", ed. P.M.R. 1952, ediția a II-a, pag. 175. — *Nota Red.*

[2] Opt. cit., pag. 176.

forțelor de producție? Aceasta înseamnă a lichida economia politică a socialismului. Asta și face tov. Iaroșenco — el lichidează economia politică a socialismului. Aici el se alătură în totul lui Buharin. Buharin spunea că odată cu suprimarea capitalismului trebue să fie suprimată și economia politică. Tov. Iaroșenco nu spune aceasta, dar o face, lichidând economia politică a socialismului. Ce-i drept, făcând aceasta, el vrea să lase impresia că nu este în totul de acord cu Buharin, dar aceasta este un vicleșug și încă un vicleșug ieftin. In realitate el face ceeace propovăduia Buharin și ceeace a combătut Lenin. Tov. Iaroșenco se târăște pe urmele lui Buharin.

Mai departe. Tov. Iaroșenco reduce problemele economiei politice a socialismului la problemele organizării raționale a forțelor de producție, la problemele planificării economiei naționale, etc. Dar el greșește profund. Problemele organizării raționale a forțelor de producție, problemele planificării economiei naționale, etc. constitue nu obiectul economiei politice, ci obiectul politicii economice a organelor conducătoare. Acestea sunt două domenii diferite, care nu pot fi confundate. Tov. Iaroșenco a confundat aceste două lucruri diferite și a ajuns în impas. Economia politică studiază legile de dezvoltare a relațiilor de producție dintre oameni. Politica economică trage din aceasta concluzii practice, le concretizează și își clădește pe această bază munca sa de zi cu zi. A încărca economia politică cu problemele politicii economice înseamnă a o desființa ca știință.

Obiectul economiei politice îl constitue relațiile de producție economice dintre oameni. Din acestea fac parte: a) formele de proprietate asupra mijloacelor de producție; b) situația diferitelor grupuri sociale în producție și relațiile reciproce dintre ele — care decurg de aici — sau, cum spune Marx: „schimbul reciproc în activitatea lor"; c) formele de repartiție a produselor, întru totul dependente de ele. Toate acestea la un loc constitue obiectul economiei politice.

Din această definiție lipsește cuvântul „schimb", care figurează în definiția lui Engels. El lipsește fiindcă de obicei mulți înțeleg prin „schimb" schimbul de mărfuri, propriu nu tuturor, ci numai unora din formațiunile sociale, ceeace provoacă uneori neînțelegere — deși prin cuvântul „schimb" Engels înțelegea nu numai schimbul de mărfuri. Dar, după cum se vede, ceeace Engels înțelegea prin cuvântul „schimb" și-a găsit locul în definiția amintită ca o parte componentă a ei. Prin urmare, prin conținutul său această definiție a obiectului economiei politice coincide pe deplin cu definiția lui Engels.

2. Atunci când se vorbește despre legea economică fundamentală a unei formațiuni sociale sau a alteia, se pornește de obicei dela faptul că aceasta din urmă nu poate avea câteva legi economice fundamentale, că ea poate avea doar o singură lege economică fundamentală oarecare, tocmai ca lege fundamentală. In caz contrar, am avea câteva legi economice fundamentale pentru fiecare formațiune socială, ceeace este în contradicție cu însăși noțiunea de lege fundamentală. Dar tov. Iaroșenco nu este de acord cu aceasta. El consideră că pot exista nu una, ci câteva legi economice fundamentale ale socialismului. E de necrezut, dar este fapt. In cuvântarea sa la Plenara discuției el spune:

„Mărimile și corelațiile fondurilor materiale ale producției și reproducției sociale sunt determinate de existența și perspectiva creșterii forței

de muncă antrenate în producția socială. Aceasta este legea economică fundamentală a societății socialiste, lege care determină structura producției și reproducției sociale socialiste".

Aceasta este prima lege economică fundamentală a socialismului.

In aceeași cuvântare, tov. Iaroșenco declară: „Corelația dintre secțiile I și II este determinată în societatea socialistă de nevoia de a produce mijloace de producție în proporții necesare pentru antrenarea în producția socială a întregii populații apte de muncă. Aceasta este legea economică fundamentală a socialismului și, în același timp, aceasta este o cerință a Constituției noastre care decurge din dreptul la muncă al oamenilor sovietici".

Aceasta este, ca să spunem așa, a doua lege economică fundamentală a socialismului.

In sfârșit, în scrisoarea sa adresată membrilor Biroului Politic, tov. Iaroșenco declară: „Pornind dela aceasta, trăsăturile și cerințele esențiale ale legii economice fundamentale a socialismului pot fi formulate, cred, cam în felul următor: producția în continuă creștere și desăvârșire a condițiilor materiale și culturale de trai ale societății".

Aceasta este a treia lege economică fundamentală a socialismului.

Oare toate aceste legi sunt legi economice fundamentale ale socialismului sau numai una dintre ele este legea fundamentală, iar dacă numai una dintre ele, atunci care anume — la aceste întrebări, tov. Iaroșenco nu dă răspuns în ultima sa scrisoare adresată membrilor Biroului Politic. Formulând, în scrisoarea sa adresată membrilor Biroului Politic, legea economică fundamentală a socialismului, el a „uitat" pe semne că, acum 3 luni, în cuvântarea sa la Plenara discuției, el mai formulase încă alte două legi economice fundamentale ale socialismului, socotind, se pare, că această combinație mai mult decât dubioasă va fi trecută cu vederea. După cum se vede, însă, socotelile sale au dat greș.

Să presupunem că primele două legi economice fundamentale ale socialismului formulate de tov. Iaroșenco nu mai există, că de acum înainte tov. Iaroșenco consideră ca lege economică fundamentală a socialismului a treia formulare a sa, expusă în scrisoarea adresată membrilor Biroului Politic. Să ne adresăm scrisorii tov. Iaroșenco.

Tov. Iaroșenco spune în această scrisoare că el nu este de acord cu definiția legii economice fundamentale a socialismului dată în „Observațiile" tovarășului Stalin. El spune:

„Principalul în această definiție îl constitue «asigurarea satisfacerii maximale... a nevoilor întregii societăți». Producția este arătată aci ca un mijloc pentru atingerea acestui scop principal — satisfacerea nevoilor. O astfel de definiție dă temei să se presupună că legea economică fundamentală a socialismului, formulată de Dumneavoastră, pornește nu dela primatul producției, ci dela primatul consumului".

Este evident că tov. Iaroșenco nu a înțeles deloc esența problemei și nu vede că referirile la primatul consumului sau al producției nu au absolut nicio legătură cu această chestiune. Când se vorbește despre primatul unora sau altora dintre procesele sociale asupra celorlalte procese se pornește de obicei dela faptul că ambele aceste procese sunt mai mult sau mai puțin de aceeași natură. Se poate vorbi și trebue să se vorbească despre primatul producției mijloacelor de producție asupra producției

mijloacelor de consum, deoarece atât într'un caz, cât şi în celălalt avem de-a-face cu producţia, prin urmare ele sunt mai mult sau mai puţin de aceeaşi natură. Dar nu se poate vorbi, ar fi greşit să se vorbească despre primatul consumului asupra producţiei sau al producţiei asupra consumului, întrucât producţia şi consumul constitue două domenii absolut diferite, ce-i drept, legate unul cu celălalt, dar totuşi domenii diferite. Tov. Iaroşenco, pesemne, nu înţelege că aici este vorba nu de primatul consumului sau al producţiei, ci despre problema: care este scopul pe care-l pune societatea în faţa producţiei sociale, cărei sarcini îi subordonează ea producţia socială, bunăoară, în socialism. Deaceea nu au absolut nicio legătură cu această chestiune nici afirmaţiile lui Iaroşenco că „baza vieţii societăţii socialiste ca şi a oricărei alte societăţi o constitue producţia". Tov. Iaroşenco uită că oamenii produc nu pentru producţie, ci pentru satisfacerea nevoilor lor. El uită că producţia ruptă de satisfacerea nevoilor societăţii se ofileşte şi piere.

In general — se poate vorbi oare despre scopurile producţiei capitaliste sau socialiste, despre sarcinile cărora le este subordonată producţia capitalistă sau socialistă? Cred că se poate şi trebue.

Marx spune:

„Scopul nemijlocit al producţiei capitaliste îl constitue producţia nu a mărfurilor, ci a plusvalorii sau a profitului în forma sa dezvoltată; nu a produsului, ci a plusprodusului. Din acest punct de vedere însăşi munca este productivă numai în măsura în care creează capitalul profit sau plusprodus. In măsura în care muncitorul nu le creează, munca sa nu este productivă. Massa muncii productive folosite reprezintă deci pentru capital interes numai în măsura în care mulţumită ei — sau corespunzător ei — creşte cantitatea de supramuncă; numai în această măsură este necesar ceeace am numit noi timpul de muncă necesar. In măsura în care munca nu dă acest rezultat, ea este inutilă şi trebue încetată.

Scopul producţiei capitaliste constă întotdeauna în a crea maximum de plusvaloare sau maximum de plusprodus cu minimum de capital avansat; atunci când acest rezultat nu este realizat prin munca excesivă a muncitorilor, apare o tendinţă a capitalului, care constă în dorinţa de a produce produsul dat cu cât mai puţină cheltuială posibil — în dorinţa de a economisi forţă de muncă şi cheltueli...

In această concepţie, muncitorii înşişi apar drept ceeace sunt de fapt în producţia capitalistă — numai ca mijloace de producţie, iar nu ca scop în sine şi nici ca scop al producţiei". (Vezi „Teorii asupra plusvalorii", vol. II, partea a II-a.)

Aceste cuvinte ale lui Marx sunt remarcabile nu numai pentrucă definesc concis şi exact scopul producţiei capitaliste, ci şi pentrucă ele indică scopul de bază, sarcina principală care trebue pusă în faţa producţiei socialiste.

Prin urmare, scopul producţiei capitaliste este obţinerea de profituri. In ceeace priveşte consumul, el este necesar capitalismului numai în măsura în care asigură obiectivul obţinerii de profituri. Fără asta problema consumului îşi pierde pentru capitalism orice sens. Omul cu nevoile sale dispare din câmpul vizual.

Care este deci scopul producţiei socialiste, care este sarcina princi-

pală, îndeplinirii căreia trebuc să-i fie subordonată producția socială în socialism?

Scopul producției socialiste nu este profitul, ci omul cu nevoile sale, adică satisfacerea nevoilor sale materiale și culturale, scopul producției socialiste este, după cum se spune în „Observațiile" tovarășului Stalin: „asigurarea satisfacerii maximale a nevoilor materiale și culturale mereu crescânde ale întregii societăți".

Tov. Iaroșenco crede că are de-a-face aici cu „primatul" consumului asupra producției. Aceasta este, desigur, o inepție. In realitate, aci avem de-a-face nu cu primatul consumului, ci cu subordonarea producției socialiste scopului ei principal — asigurarea satisfacerii maximale a nevoilor materiale și culturale mereu în creștere ale întregii societăți.

Prin urmare, asigurarea satisfacerii maximale a nevoilor materiale și culturale mereu în creștere ale întregii societăți — acesta este scopul producției socialiste; creșterea și perfecționarea neîncetată a producției socialiste pe baza tehnicii celei mai înalte — acesta este mijlocul pentru atingerea scopului.

Aceasta este legea economică fundamentală a socialismului.

Dorind să păstreze așa numitul „primat" al producției asupra consumului, tov. Iaroșenco susține că „legea economică fundamentală a socialismului" constă „în creșterea și perfecționarea neîntreruptă a producției condițiilor materiale și culturale ale societății". Aceasta este absolut greșit. Tov. Iaroșenco denaturează în mod grosolan și stâlcește formula expusă în „Observațiile" tovarășului Stalin. La el producția se transformă din mijloc în scop, iar asigurarea satisfacerii maximale a nevoilor materiale și culturale mereu crescânde ale societății este exclusă. Rezultă creșterea producției pentru creșterea producției, producția ca un scop în sine, iar omul cu nevoile sale dispare din câmpul vizual al tovarășului Iaroșenco.

Deaceea, nu-i de mirare că, odată cu dispariția omului ca scop al producției socialiste, dispar, în „concepția" tovarășului Iaroșenco, și ultimele rămășițe de marxism.

Așa dar, la tov. Iaroșenco a rezultat nu „primatul" producției asupra consumului, ci un fel de „primat" al ideologiei burgheze asupra ideologiei marxiste.

3. Un loc deosebit îl ocupă problema teoriei reproducției a lui Marx. Tov. Iaroșenco susține că teoria reproducției a lui Marx este o teorie numai a reproducției capitaliste, că ea nu conține nimic care ar putea fi valabil pentru alte formațiuni sociale, inclusiv pentru formațiunea socială socialistă. El spune:

„Transpunerea schemei reproducției a lui Marx — elaborată de el pentru economia capitalistă — asupra producției sociale socialiste, este produsul unei înțelegeri dogmatice a învățăturii lui Marx și e contrară esenței învățăturii lui" (Vezi cuvântarea tov. Iaroșenco la Plenara discuției.)

El susține, apoi, că „schema reproducției a lui Marx nu corespunde legilor economice ale societății socialiste și nu poate servi ca bază pentru studierea reproducției socialiste" (ibid.).

Vorbind despre teoria reproducției simple a lui Marx, care stabilește o corelație determinată între producția mijloacelor de producție (sec-

torul I) şi producţia mijloacelor de consum (sectorul II), tov. Iaroşenco spune :

„In societatea socialistă corelaţia dintre sectoarele I şi II nu este condiţionată de formula lui Marx V + P din sectorul I şi C din sectorul II. In condiţiile socialismului, susmenţionata legătură reciprocă în dezvoltare, între sectoarele I şi II nu trebue să existe" (ibid.).

El susţine că „teoria elaborată de Marx despre corelaţia dintre sectoarele I şi II este inacceptabilă în condiţiile noastre socialiste, deoarece teoria lui Marx are la bază economia capitalistă cu legile ei". (Vezi scrisoarea adresată de tov. Iaroşenco membrilor Biroului Politic).

Aşa face praf tov. Iaroşenco teoria reproducţiei a lui Marx.

Desigur, teoria reproducţiei a lui Marx, elaborată pe baza studierii legilor producţiei capitaliste, oglindeşte specificul producţiei capitaliste şi, firesţe, îmbracă forma relaţiilor de valoare marfaro-capitaliste. Altfel nici nu se putea. Dar a vedea în teoria reproducţiei a lui Marx numai această formă şi a nu observa baza ei, a nu observa conţinutul ei principal, care este valabil nu numai pentru formaţiunea socială capitalistă, înseamnă a nu înţelege nimic din această teorie. Dacă tov. Iaroşenco ar fi înţeles ceva în această chestiune, el ar fi înţeles şi acel adevăr evident că schemele reproducţiei ale lui Marx nu se limitează nicidecum la oglindirea specificului producţiei capitaliste, că ele conţin totodată o serie întreagă de teze fundamentale ale reproducţiei, valabile pentru toate formaţiunile sociale, inclusiv şi îndeosebi pentru formaţiunea socială socialistă Astfel de teze fundamentale ale teoriei reproducţiei a lui Marx ca teza împărţirii producţiei sociale în producţie a mijloacelor de producţie şi producţie a mijloacelor de consum; teza creşterii cu precădere a producţiei mijloacelor de producţie în condiţiile reproducţiei lărgite; teza corelaţiei dintre sectoarele I şi II; teza plusprodusului ca unică sursă a acumulării; teza formării şi destinaţiei fondurilor sociale; teza acumulării ca unică sursă a reproducţiei lărgite — toate aceste teze fundamentale ale teoriei lui Marx asupra reproducţiei sunt tocmai acele teze valabile nu numai pentru formaţiunea capitalistă, iar de aplicarea acestor teze nu se poate lipsi nicio societate socialistă în planificarea economiei naţionale. Este caracteristic că tov. Iaroşenco însuşi, care strâmbă din nas cu atâta trufie faţă de „schemele reproducţiei" ale lui Marx, este nevoit să recurgă la fiece pas la ajutorul acestor „scheme", atunci când discută problemele reproducţiei socialiste.

Dar cum priveau această chestiune Lenin, Marx ?

Sunt îndeobşte cunoscute observaţiile critice ale lui Lenin asupra cărţii lui Buharin „Economia perioadei de tranziţie". In aceste observaţii, Lenin, după cum se ştie, a admis că formula lui Marx, a corelaţiei dintre sectoarele I şi II, formulă împotriva căreia se ridică tov. Iaroşenco, rămâne valabilă atât pentru socialism, cât şi pentru „comunismul pur", adică pentru faza a doua a comunismului.

In ceeace-l priveşte pe Marx, se ştie că lui nu-i plăcea să se abată dela studierea legilor producţiei capitaliste şi că în „Capitalul" nu s'a ocupat de chestiunea valabilităţii în socialism a schemelor sale de reproducţie. Totuşi, în capitolul 20 al volumului II al „Capitalului", la rubrica „Capitalul constant al sectorului I", unde tratează despre schimbul produselor sectorului I în cadrul acestui sector, Marx remarcă, oarecum în

treacăt, că în socialism schimbul produselor în acest sector s'ar desfăşura în mod tot atât de constant ca şi în producţia capitalistă. Marx spune:

„Dacă producţia s'ar face în comun şi nu pe baze capitaliste, este clar că aceste produse ale sectorului I ar fi repartizate ca mijloace de producţie în mod tot atât de continuu, în vederea reproducţiei, între ramurile de producţie ale acestui sector, o parte rămând direct în sfera de producţie din care a ieşit ca produs, iar cealaltă parte trecând în alte locuri de producţie; ar rezulta astfel o circulaţie continuă între diferitele locuri de producţie ale acestui sector" (Vezi Marx „Capitalul", vol. II ediţia a 8-a, pag. 307)[1].

Prin urmare, Marx nu considera deloc că teoria sa asupra reproducţiei este valabilă numai pentru producţia capitalistă, deşi el s'a ocupat cu cercetarea legilor producţiei capitaliste. Dimpotrivă, după cum se vede el pornea dela ideea că teoria sa asupra reproducţiei poate fi valabilă şi pentru producţia socialistă.

Trebue să menţionăm că Marx, în „Critica programului dela Gotha", în analiza economiei socialismului şi a perioadei de trecere la comunism, porneşte dela tezele fundamentale ale teoriei sale asupra reproducţiei, considerându-le, după cum se vede, obligatorii pentru orânduirea comunistă.

Trebue deasemenea să menţionăm că Engels, în al său „Anti-Dühring", criticând „sistemul socialitar" al lui Dühring şi caracterizând economia orânduirii socialiste, porneşte şi el dela tezele fundamentale ale teoriei reproducţiei a lui Marx, considerându-le obligatorii pentru orânduirea comunistă.

Acestea sunt faptele.

Rezultă că şi aici, în problema reproducţiei, tov. Iaroşenco, cu tot tonul său arogant faţă de „schemele" lui Marx, s'a împotmolit din nou.

4. Tov. Iaroşenco termină scrisoarea adresată de el membrilor Biroului Politic cu propunerea de a i se da însărcinarea de a întocmi o „Economie politică o socialismului". El scrie:

„Pornind dela definiţia obiectului ştiinţei economiei politice a socialismului, expusă de mine la şedinţa plenară, la secţie şi în prezenta scrisoare, eu aş putea, folosind metoda dialectică marxistă, să elaborez, în decurs de un an, cel mult un an şi jumătate, cu ajutorul a doi oameni, soluţiile teoretice ale problemelor fundamentale ale economiei politice a socialismului, să expun teoria marxistă, leninist-stalinistă, a economiei politice a socialismului, teorie care va transforma această ştiinţă într'o armă eficace a luptei poporului pentru comunism".

Nu se poate să nu recunoaştem că tov. Iaroşenco nu suferă de modestie. Mai mult, folosind stilul anumitor literaţi, s'ar putea spune „ba din contra".

Mai sus s'a spus că tov. Iaroşenco confundă economia politică a socialismului cu politica economică a organelor conducătoare. Ceeace el consideră ca fiind obiectul economiei politice a socialismului — organizarea raţională a forţelor de producţie, planificarea economiei naţionale,

[1] *Karl Marx* „Capitalul", vol. II, ed. P.M.R. 1951, pag. 350. — *Nota Red.*

formarea de fonduri sociale, etc. — nu este obiectul economiei politice a socialismului, ci obiectul politicii economice a organelor conducătoare.

Nu mai vorbesc de faptul că greşelile grave comise de tov. Iaroşenco şi „punctul său de vedere" nemarxist nu pot fi un îndemn de a da tov. Iaroşenco o asemenea sarcină.

* * *

Concluzii

1) Plângerea tov. Iaroşenco împotriva conducătorilor discuţiei este lipsită de sens, deoarece conducătorii discuţiei, fiind marxişti, nu puteau să oglindească în documentele lor de sinteză „punctul de vedere" nemarxist al tov. Iaroşenco ;

2) rugămintea tov. Iaroşenco de a i se da însărcinarea de a scrie o Economie politică a socialismului nu poate fi considerată serioasă, fie şi numai pentru motivul că ea duhneşte a hlestacovism [1].

I. Stalin

22 Mai 1952.

RĂSPUNS TOVARĂŞILOR SANINA A. V. ŞI VENJER V. G.

Am primit scrisorile d-v. După cum se vede, autorii acestor scrisori studiază profund şi serios problemele economiei ţării noastre. Aceste scrisori conţin multe formulări juste şi consideraţii interesante. Totuşi, pe lângă aceasta, ele conţin şi unele serioase greşeli teoretice. In răspunsul de faţă vreau să mă opresc tocmai asupra acestor greşeli.

1. Problema caracterului legilor economice ale socialismului

Tovarăşii Sanina şi Venjer afirmă că „numai datorită acţiunii conştiente a oamenilor sovietici, care se ocupă cu producţia materială, apar legile economice ale socialismului". Această teză este cu totul greşită.

Există oare legile dezvoltării economice în mod obiectiv, în afara noastră, independent de voinţa şi de conştiinţa oamenilor? Marxismul răspunde la această întrebare afirmativ. Marxismul consideră că legile economiei politice a socialismului sunt o oglindire în capetele oamenilor a legilor obiective, care există în afara noastră. Dar formula tovarăşilor Sanina şi Venjer răspunde la această întrebare negativ. Aceasta înseamnă că aceşti tovarăşi se situează pe punctul de vedere al teoriei greşite care susţine că în socialism legile dezvoltării economice sunt „create", „trans-

---

[1] *Hlestacovism* — lăudăroşie uşuratică şi mincinoasă, dusă până la nerusinare. (După numele lui *Hlestacov*, personaj din comedia lui N. V. Gogol „Revizorul".) — *Nota Red.*

formate" de organele de conducere a societății. Cu alte cuvinte, ei rup cu marxismul și se situează pe pozițiile idealismului subiectiv.

Desigur, oamenii pot să descopere aceste legi obiective, pot să le cunoască și, sprijinindu-se pe ele, să le folosească în interesul societății. Dar ei nu pot nici să le „creeze" nici să le „transforme".

Să presupunem că ne-am situa pentru un moment pe punctul de vedere al teoriei greșite care neagă existența legilor obiective în viața economică sub socialism și care proclamă posibilitatea „creării" de legi economice, „transformării" legilor economice. Ce rezultat ar avea aceasta? Aceasta ar avea ca rezultat că am cădea sub imperiul haosului și întâmplărilor, ne-am trezi într'o dependență de rob față de aceste întâmplări, ne-am lipsi de posibilitatea nu numai de a înțelege, ci pur și simplu de a ne descurca în acest haos de întâmplări.

Aceasta ar avea ca rezultat faptul că noi am lichida economia politică ca știință, căci știința nu poate să fiinteze și să se dezvolte fără a recunoaște legile obiective, fără a studia aceste legi. Lichidând însă știința, ne-am lipsi de posibilitatea de a prevedea mersul evenimentelor în viața economică a țării, adică ne-am lipsi de posibilitatea de a organiza chiar și cea mai elementară conducere economică.

In ultima instanță, am ajunge să fim la cheremul bunului plac al unor aventurieri „economici", care sunt gata „să suprime" legile dezvoltării economice și „să creeze" legi noi fără a înțelege și fără a ține seama de legile obiective.

Este îndeobște cunoscută formularea clasică a poziției marxiste în această problemă, formulare dată de Engels în al său „Anti-Dühring":

„Forțele sociale, la fel ca și forțele naturii, acționează în chip orb, violent și nimicitor, atâta timp cât nu le cunoaștem și nu ținem seama de ele. Dar, din clipa în care le-am cunoscut, din clipa în care am înțeles activitatea, sensul și efectele lor, nu mai depinde decât de noi ca să le supunem tot mai mult voinței noastre și să atingem prin ele scopurile noastre. Aceasta se referă, mai ales, la uriașele forțe de producție de astăzi. Cât timp refuzăm cu încăpățânare să înțelegem natura și caracterul lor — și acestei înțelegeri i se împotrivesc modul de producție capitalist și apărătorii lui, — aceste forțe acționează în ciuda voinței noastre, împotriva noastră, și ne domină, după cum am arătat amănunțit. Dar, odată ce am înțeles natura lor, ele pot fi transformate în mâinile producătorilor asociați, din tirani demonici în servitori docili. E vorba de aceeași deosebire ca între puterea destructivă a electricității din trăznetul furtunii și electricitatea îmblânzită a telegrafului și a arcului voltaic, aceeași deosebire ca între incendiu și focul pus în slujba omului. Printr'o astfel de folosire a forțelor de producție moderne — potrivit naturii lor, în sfârșit, cunoscute de noi, — producția socială anarhică este înlocuită cu producția socială planificată potrivit nevoilor colectivității ca și ale fiecărui membru al ei în parte. In felul acesta, modul de însușire capitalist — în cadrul căruia produsul îl robește mai întâi pe producător, iar apoi și pe acela care și-l însușește — va fi înlocuit prin acel mod de însușire a produselor care se bazează chiar pe natura mijloacelor de producție moderne: pe de o parte, prin însușirea direct socială, ca mijloc de menținere și de dezvoltare a producției, pe de altă parte

prin însușirea direct individuală, ca mijloc de existență și de satisfacere a nevoilor" [1].

2. Problema măsurilor în vederea ridicării proprietății colhoznice la nivelul proprietății întregului popor

Ce măsuri sunt necesare pentru a ridica proprietatea colhoznică, care, desigur, nu este proprietate a întregului popor, la nivelul proprietății întregului popor („naționale") ?

Unii tovarăși cred că trebue pur și simplu naționalizată proprietatea colhoznică, declarând-o proprietate a întregului popor, așa cum s'a procedat la timpul său cu proprietatea capitalistă. Această propunere este complect greșită și absolut inadmisibilă. Proprietatea colhoznică este proprietate socialistă, și nu putem nicidecum s'o tratăm ca pe proprietatea capitalistă. Din faptul că proprietatea colhoznică nu este o proprietate a întregului popor, nu rezultă în niciun caz că proprietatea colhoznică nu este proprietate socialistă.

Acești tovarăși cred că trecerea proprietății unor persoane sau grupuri în proprietatea statului este unica sau în orice caz cea mai bună formă a naționalizării. Aceasta nu este adevărat. In realitate, trecerea în proprietatea statului nu este nici unica formă și nici măcar cea mai bună formă a naționalizării, ci forma inițială a naționalizării, după cum foarte just spune despre aceasta Engels în „Anti-Dühring". Fără îndoială că atâta timp cât există statul, trecerea în proprietatea statului este cea mai lesne de înțeles formă inițială a naționalizării. Dar statul nu va exista în vecii vecilor. Odată cu lărgirea sferei de acțiune a socialismului în majoritatea țărilor din lume, statul va dispare treptat și, desigur că în legătură cu aceasta, va cădea problema trecerii avutului unor persoane și grupuri în proprietatea statului. Statul va dispare, iar societatea va rămâne. Prin urmare, succesor al proprietății întregului popor nu va mai fi statul, care va dispare, ci societatea însăși, reprezentată de organul ei economic central de conducere.

In acest caz, ce trebue să întreprindem pentru a ridica proprietatea colhoznică la nivelul proprietății întregului popor?

Drept principală măsură pentru o asemenea ridicare a proprietății colhoznice, tovarășii Sanina și Venjer propun următoarele: să se vândă colhozurilor și să se treacă astfel în proprietatea acestora principalele mijloace de producție, concentrate în stațiunile de mașini și tractoare, să fie descărcat în felul acesta statul de investițiile capitale în agricultură și să se obțină astfel ca înseși colhozurile să poarte răspunderea pentru întreținerea și dezvoltarea stațiunilor de mașini și tractoare. Ei spun:

„Ar fi greșit să se creadă că investițiile făcute de colhozuri vor trebui să fie folosite mai ales pentru nevoile de cultură ale satului colhoznic, în timp ce pentru nevoile producției agricole cea mai mare parte a investițiilor va trebui să le facă ca și până acum statul. Oare n'ar fi mai just să fie eliberat statul de această povară, dat fiind că colhozurile sunt pe deplin în stare să ia această povară în întregime asupra lor? Statul are

---

[1] *F. Engels* „Anti-Dühring", ed. P.M.R. 1952, ediția a II-a, pag. 328—329. — *Nota Red.*

destule domenii pentru investirea mijloacelor sale spre a crea în țară un belșug de obiecte de consum".

Pentru a motiva aceste propuneri, autorii propunerii aduc câteva argumente.

In primul rând. Referindu-se la cuvintele lui Stalin că mijloacele de producție nu se vând nici măcar colhozurilor, autorii propunerii pun la îndoială această teză a lui Stalin, declarând că statul vinde totuși mijloace de producție colhozurilor, și anume mijloace de producție ca inventarul mărunt, de pildă coase și secere, motoare mici, etc. Ei socotesc că dacă statul vinde colhozurilor aceste mijloace de producție, el ar putea să le vândă și toate celelalte mijloace de producție ca, de pildă, mașinile S.M.T.-urilor.

Acest argument este inconsistent. Desigur, statul vinde colhozurilor inventar mărunt, după cum se cuvine conform Statutului artelului agricol și conform Constituției. Dar se poate oare pune pe același plan inventarul mărunt și astfel de mijloace de producție principale din agricultură, ca mașinile S.M.T.-urilor, sau, să zicem, pământul, care este doar și el unul din principalele mijloace de producție în agricultură? Este limpede că nu se poate. Nu se poate, dat fiind că inventarul mărunt nu hotărăște în nicio măsură soarta producției colhoznice, în timp ce mijloacele de producție, ca mașinile S.M.T.-urilor și pământul, hotărăsc în totul soarta agriculturii în condițiile noastre actuale.

Nu este greu de înțeles că atunci când Stalin a spus că mijloacele de producție nu se vând colhozurilor, el a avut în vedere nu inventarul mărunt, ci principalele mijloace de producție agricolă: mașinile S.M.T.-urilor, pământul. Autorii se joacă cu cuvintele „mijloace de producție" și confundă două lucruri deosebite, fără a-și da seama că ajung în impas.

In al doilea rând. Tovarășii Sanina și Venjer se mai referă apoi la faptul că în perioada începutului mișcării colhoznice de massă — la sfârșitul anului 1929 și începutul anului 1930 — C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. a fost el însuși pentru trecerea stațiunilor de mașini și tractoare în proprietatea colhozurilor, cerând clohozurilor să amortizeze valoarea stațiunilor de mașini și tractoare în 3 ani. Ei socotesc că, deși pe atunci acest lucru a eșuat pentrucă colhozurile „erau sărace", acum însă, când colhozurile au devenit bogate, am putea să revenim la această politică — la vinderea S.M.T.-urilor către colhozuri.

Acest argument este și el inconsistent. La C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. s'a luat într'adevăr la începutul anului 1930 o hotărîre cu privire la vinderea unor S.M.T.-uri către colhozuri. Această hotărîre a fost adoptată la propunerea unui grup de colhoznici udarnici cu titlul de experiență, cu titlul de probă, urmând ca peste foarte puțin timp această problemă să fie reluată și examinată din nou. Dar chiar primul control a arătat că această hotărîre nu era potrivită și, după câteva luni, anume la sfârșitul anului 1930, s'a revenit asupra acestei hotărîri.

Creșterea ulterioară a mișcării colhoznice și dezvoltarea construcției colhoznice au convins definitiv atât pe colhoznici, cât și cadrele de conducere că concentrarea principalelor unelte de producție agricolă în mâinile statului, în mâinile stațiunilor de mașini și tractoare, este

singurul mijloc de asigurare a unui ritm înalt de creştere a producţiei colhoznice.

Ne bucură pe toţi creşterea colosală a producţiei agricole a ţării noastre, creşterea producţiei de cereale, a producţiei de bumbac, de in, de sfeclă, etc. Care este izvorul acestei creşteri? Izvorul acestei creşteri este tehnica modernă, marele număr de maşini moderne, care deservesc toate aceste ramuri de producţie. Nu este vorba aici numai de tehnică în general, ci de faptul că tehnica nu poate sta pe loc, ea trebue să se perfecţioneze necontenit, că tehnica veche trebue să fie scoasă din funcţiune şi înlocuită cu una nouă, iar cea nouă cu cea mai nouă. Fără aceasta este de neconceput progresul agriculturii noastre socialiste, nu sunt de conceput nici recolte bogate, nici belşugul de produse agricole. Dar ce înseamnă a scoate din funcţiune sute de mii de tractoare cu roţi şi a le înlocui cu tractoare cu şenile, a înlocui zeci de mii de combine învechite cu altele noi, a crea maşini noi, să zicem pentru plantele industriale? Aceasta înseamnă a face cheltueli de miliarde, care se pot recupera abia peste 6—8 ani. Pot colhozurile noastre să suporte aceste cheltueli, chiar dacă sunt milionare? Nu, nu pot, pentrucă ele nu sunt în stare să ia asupra lor cheltueli de miliarde, care se pot recupera deabia peste 6—8 ani. Aceste cheltueli poate să le ia asupra sa numai statul, căci el şi numai el este în stare să suporte pierderile care provin din scoaterea din funcţiune a maşinilor vechi şi înlocuirea lor cu maşini noi, căci el şi numai el este în stare să suporte aceste pierderi timp de 6—8 ani pentru ca după expirarea acestui termen să recupereze cheltuelile făcute.

Ce înseamnă după toate acestea a cere ca S.M.T.-urile să fie vândute colhozurilor, să fie trecute în proprietatea acestora? Aceasta înseamnă a împinge colhozurile la pierderi mari şi a le ruina, a submina mecanizarea agriculturii, a încetini ritmul producţiei colhoznice.

De aici concluzia: propunând vinderea S.M.T.-urilor, trecerea lor în proprietatea colhozurilor, tovarăşii Sanina şi Venjer fac un pas înapoi spre starea de înapoiere şi încearcă să întoarcă înapoi roata istoriei.

Să presupunem pentru un moment că am acceptat propunerea tovarăşilor Sanina şi Venjer şi am început să vindem în proprietatea colhozurilor principalele unelte de producţie, staţiunile de maşini şi tractoare. Ce ar rezulta din aceasta?

Din aceasta ar rezulta, în primul rând, că colhozurile ar deveni proprietari ai principalelor unelte de producţie, adică ar ajunge să aibă o situaţie excepţională, pe care nu o are nicio întreprindere din ţara noastră, căci, după cum se ştie, chiar întreprinderile naţionalizate nu sunt în ţara noastră proprietari ai uneltelor de producţie. Cum s'ar putea motiva această situaţie excepţională a colhozurilor, prin ce considerente ale progresului, ale mersului înainte? Se poate spune oare că o asemenea situaţie ar contribui la ridicarea proprietăţii colhoznice la nivelul proprietăţii întregului popor, că ea ar grăbi trecerea societăţii noastre dela socialism la comunism? Nu va fi oare mai just să spunem că o asemenea situaţie ar putea numai să îndepărteze proprietatea colhoznică de proprietatea întregului popor şi ar duce nu la o apropiere de comunism, ci, dimpotrivă, la o îndepărtare de el?

Din aceasta ar rezulta, în al doilea rând, o lărgire a sferei de ac-

ţiune a circulaţiei mărfurilor, căci o enormă cantitate de unelte de producţie agricolă ar ajunge în orbita circulaţiei mărfurilor. Ce cred tovarăşii Sanina şi Venjer: ar putea oare o lărgire a sferei circulaţiei mărfurilor să contribue la mersul nostru înainte spre comunism? Nu este oare mai just să spunem că ea n'ar putea decât să frâneze mersul nostru înainte spre comunism?

Greşala principală a tovarăşilor Sanina şi Venjer constă în faptul că ei nu înţeleg rolul şi însemnătatea circulaţiei mărfurilor în condiţiile socialismului, nu înţeleg că circulaţia mărfurilor nu este compatibilă cu perspectiva trecerii dela socialism la comunism. Ei cred, pe semne, că şi în condiţiile circulaţiei mărfurilor se poate trece dela socialism la comunism, că circulaţia mărfurilor nu poate să împiedice această trecere. Aceasta este o greşală profundă care s'a ivit pe baza neînţelegerii marxismului.

Criticând „comuna economică" a lui Dühring, care funcţionează în condiţiile circulaţiei mărfurilor, Engels, în lucrarea sa „Anti-Dühring", a demonstrat în mod convingător că existenţa circulaţiei mărfurilor trebue să ducă în mod inevitabil aşa numitele „comune economice" ale lui Dühring la renaşterea capitalismului. După cum se vede, tovarăşii Sanina şi Venjer nu sunt de acord cu acest lucru. Cu atât mai rău pentru ei. Noi însă, marxiştii, pornim dela cunoscuta teză marxistă potrivit căreia trecerea dela socialism la comunism şi principiul comunist al repartiţiei produselor după nevoi exclud orice schimb de mărfuri, prin urmare şi transformarea produselor în mărfuri, şi totodată transformarea lor în valoare.

Asa stau lucrurile cu propunerea şi argumentele tovarăşilor Sanina şi Venjer.

Ce trebue la urma urmelor să întreprindem pentru a ridica proprietatea colhoznică la nivelul proprietăţii întregului popor?

Colhozul nu este o întreprindere obişnuită. Colhozul lucrează pe un pământ şi cultivă un pământ care nu mai este demult proprietatea colhozului, ci proprietatea întregului popor. Prin urmare, colhozul nu este proprietarul pământului pe care-l lucrează.

Mai departe. Colhozul lucrează cu ajutorul principalelor unelte de producţie care nu sunt proprietatea colhozului, ci proprietatea întregului popor. Prin urmare, colhozul nu este proprietarul principalelor unelte de producţie.

Mai departe. Colhozul este o întreprindere cooperatistă, el foloseşte munca membrilor săi şi repartizează veniturile printre membri după zilele-muncă, colhozul având totodată seminţe proprii care sunt reînoite în fiecare an şi trec în producţie.

Se pune întrebrea: ce are propriu zis în stăpânirea sa colhozul, unde este acea proprietate colhoznică de care el poate dispune cu totul liber şi după aprecierea sa? Această proprietate o constitue producţia colhozului, produsele rezultate din producţia colhoznică: cereale, carne, grăsimi, legume, etc., fără a socoti clădirile şi gospodăria personală a colhoznicilor de pe lotul lor. Fapt este că o parte însemnată a acestei producţii, surplusurile producţiei colhoznice, ajung pe piaţă şi intră astfel în sistemul circulaţiei mărfurilor. Tocmai această împrejurare ne împiedică în prezent să ridicăm proprietatea colhoznică la nivelul pro-

prietății întregului popor. Deaceea, tocmai dela acest capăt trebue desfășurată munca în vederea ridicării proprietății colhoznice la nivelul proprietății întregului popor.

Pentru a ridica proprietatea colhoznică la nivelul proprietății întregului popor, trebue să eliminăm surplusurile producției colhoznice din sistemul circulației mărfurilor și să le includem în sistemul schimbului de produse dintre industria de stat și colhozuri. Iată miezul problemei.

La noi nu există încă un sistem dezvoltat de schimb de produse, dar există germeni ai schimbului de produse sub forma „schimbului pe mărfuri industriale" a produselor agricole. După cum se știe, producția colhozurilor producătoare de bumbac, de in, de sfeclă și a altor colhozuri încă demult „se schimbă pe mărfuri industriale"; ce-i drept „se schimbă pe mărfuri industriale" nu în întregime, ci parțial, dar totuși „se schimbă pe mărfuri industriale". In treacăt fie zis, expresia „schimb pe mărfuri industriale" nu este fericită, ea ar trebui înlocuită cu schimb de produse. Sarcina constă în a organiza acești germeni ai schimbului de produse în toate ramurile agriculturii și a-i dezvolta într'un sistem larg de schimb de produse, pentru ca colhozurile să primească pentru producția lor nu numai bani, ci, mai ales, produsele necesare. Un astfel de sistem va cere o uriașă sporire a producției pe care orașul o livrează satului, din această cauză el va trebui să fie introdus fără a ne pripi prea mult, pe măsura acumulării produselor fabricate în orașe. Dar el va trebui introdus cu fermitate, fără șovăire, reducând pas cu pas sfera acțiunii circulației mărfurilor și lărgind sfera acțiunii schimbului de produse.

Un astfel de sistem, reducând sfera acțiunii schimbului de mărfuri, va înlesni trecerea dela socialism la comunism. In afară de aceasta, va permite a se încadra proprietatea principală a colhozurilor, produsele producției colhoznice, în sistemul general al planificării pe scară națională.

Tocmai aceasta va fi în condițiile noastre actuale mijlocul real și hotărîtor pentru a ridica proprietatea colhoznică la nivelul proprietății întregului popor.

Este oare avantajos un astfel de sistem pentru țărănimea colhoznică? Fără îndoială că este avantajos. Este avantajos, deoarece țărănimea colhoznică va primi din partea statului mult mai multe produse și la prețuri mult mai ieftine decât în condițiile schimbului de mărfuri. Este îndeobște cunoscut că colhozurile care au contracte cu statul în vederea schimbului de produse („schimbul pe mărfuri industriale") obțin incomparabil mai multe avantaje decât colhozurile care nu au astfel de contracte. Dacă sistemul schimbului de produse ar fi extins asupra tuturor colhozurilor din țară, aceste avantaje ar deveni un bun al întregii noastre țărănimi colhoznice.

I. Stalin

1952, 28 Septembrie

INSEMNĂTATEA ISTORICĂ MONDIALĂ A CONGRESULUI AL XIX-lea AL P.C.U.S.

— Expunerea tovarășului Gh. Gheorghiu-Dej în fața adunării activului Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român și al Comitetului Orășenesc P. M. R. București —

Tovarăși și tovarășe,

Lucrările celui de al XIX-lea Congres al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice au fost urmărite cu un imens interes și cu cea mai mare atenție de întreaga lume.

Privirile întregii lumi erau îndreptate spre Congresul Partidului lui Lenin și Stalin, ca spre un eveniment epocal, — ca spre unul din acele evenimente care au un rol de seamă în istoria întregii omeniri.

Partidul nostru a avut marea cinste de a trimite o delegație a sa la Congresul Partidului Comunist al Uniunii Sovietice. In cuvântul nostru de salut am căutat să exprimăm dragostea nemărginită a oamenilor muncii din Republica Populară Română pentru eliberatoarea noastră, Uniunea Sovietică, pentru gloriosul Partid Comunist al Uniunii Sovietice, pentru prietenul cel mai scump al poporului român, tovarășul Stalin. (Adunarea se ridică în picioare și ovaționează furtunos minute în șir). *In numele poporului muncitor român, delegația noastră a exprimat Comitetului Central al P.C.U.S. și personal tovarășului Stalin adânca recunoștință pentru ajutorul și sprijinul mare și dezinteresat în opera de construire a socialismului în țara noastră.* (Aplauze prelungite). *In salutul său delegația noastră a arătat că pentru comuniștii români și pentru oamenii muncii din Republica Populară Română creșterea forței Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și a Statului Sovietic constitue un izvor de energie revoluționară, întărind hotărîrea poporului muncitor al țării noastre de a merge înainte pe drumul luminat de pilda P.C.U.S., pe drumul socialismului.*

Impreună cu delegația noastră, la Congres au asistat numeroase alte delegații, reprezentând 44 de partide comuniste și muncitorești din întreaga lume — din țările de democrație populară, din țările capitaliste și din țări coloniale. Congresul Partidului Comunist al Uniunii Sovietice

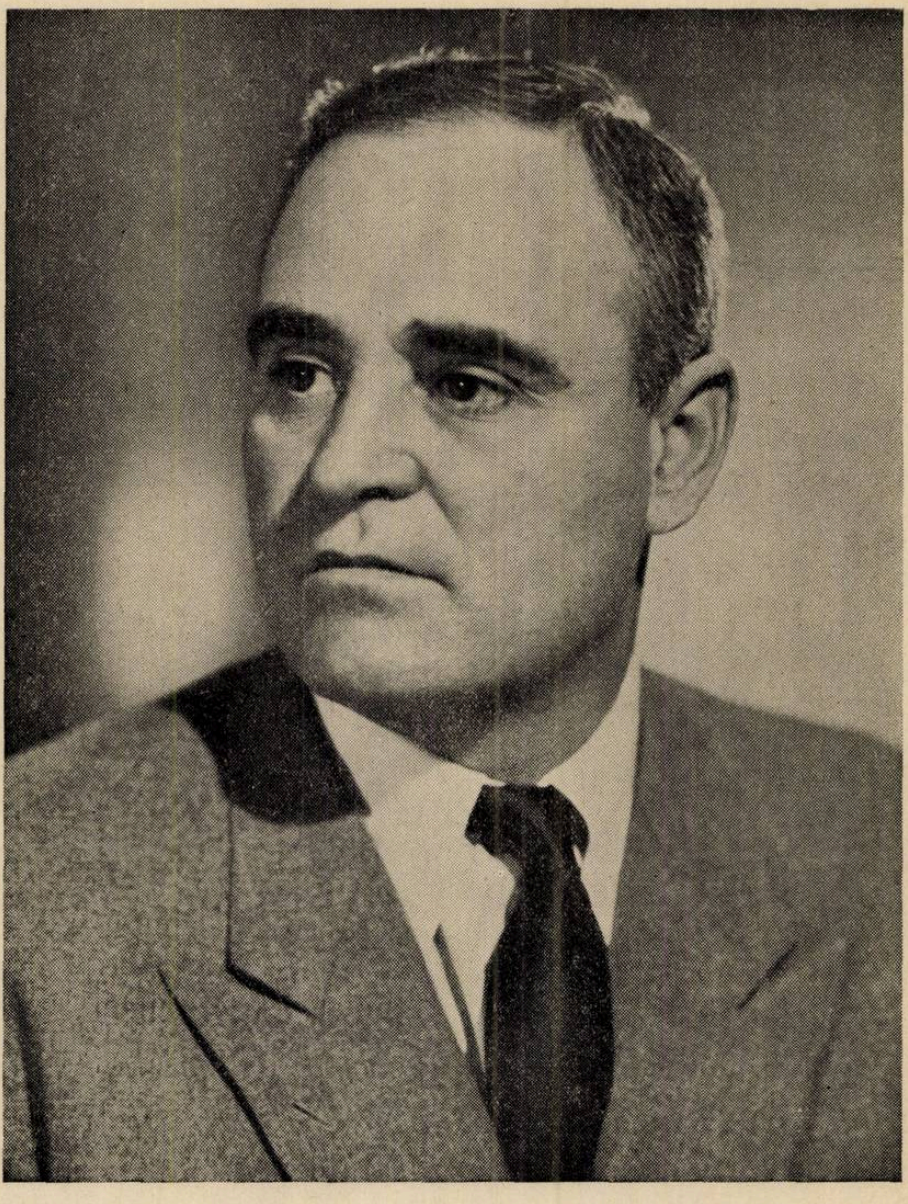

GHEORGHE GHEORGHIU-DEJ

Secretar General al Partidului Muncitoresc Român,
Președinte al Consiliului de Miniștri al Republicii Populare Române

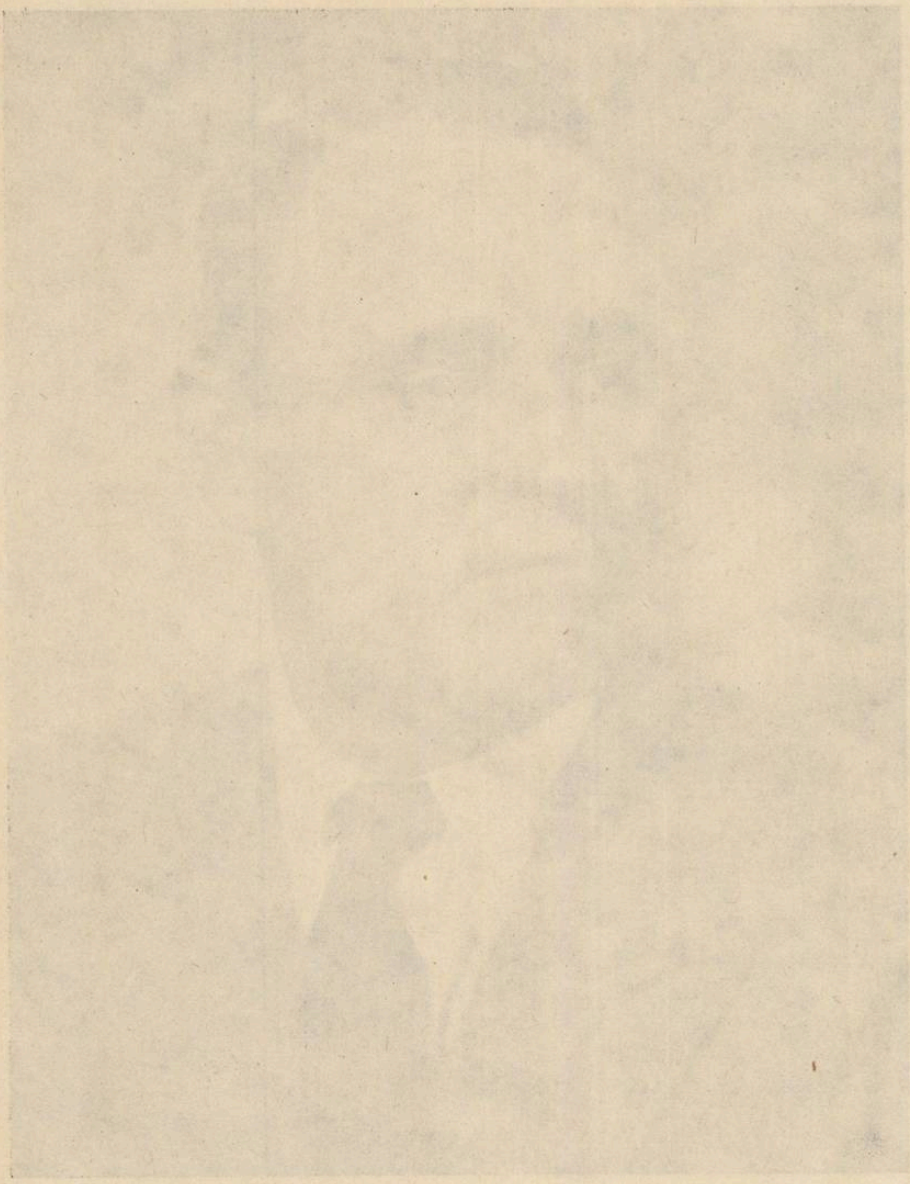

a prilejuit astfel o demonstrație de neuitat a internaționalismului proletar, a tăriei crescânde a mișcării comuniste internaționale, a solidarității și dragostei oamenilor muncii din toate țările față de Uniunea Sovietică, față de Partidul Comunist al Uniunii Sovietice — avangarda mișcării muncitorești internaționale, o manifestare de neuitat a unității partidelor comuniste în jurul drapelului marxism-leninismului, în jurul tovarășului Stalin. (Aplauze furtunoase).

Congresul al XIX-lea al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice s'a ținut în împrejurări internaționale complexe, în condițiile slăbirii continue a sistemului capitalist mondial, care este zguduit de contradicții profunde și merge spre o pieire inevitabilă, în condițiile agravării situației internaționale datorită amenințării unui nou război din partea blocului agresiv americano-englez, în condițiile creșterii și lărgirii luptei popoarelor pentru pace.

Imprejurările interne în care s'a ținut Congresul Partidului Comunist al Uniunii Sovietice se caracterizează prin mărețe succese obținute de poporul sovietic în toate domeniile, succese care au creat condițiile trecerii treptate dela socialism la comunism. In actuala etapă de dezvoltare a Uniunii Sovietice, făurirea bazei tehnico-materiale a comunismului, trecerea treptată spre faza superioară a comunismului se află la ordinea de zi.

Preocupările atotcuprinzătoare ale Partidului lui Lenin și Stalin și sarcinile mărețe care îi stau în față și-au găsit expresia în materialele Congresului al XIX-lea al partidului: Raportul de activitate al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, prezentat de tovarășul Malencov, care a înfățișat în toată amploarea ei gigantica activitate organizatorică, economică și educativă desfășurată de partid în cei 13 ani ce s'au scurs dela Congresul al XVIII-lea, cât și planurile de viitor ale partidului; Directivele celui de al cincilea plan cincinal; noul Statut al partidului, rapoartele și cuvântările conducătorilor Partidului Comunist și ai Statului Sovietic.

Insemnătatea istorică mondială a celui de al XIX-lea Congres al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice constă în aceea că, făcând bilanțul victoriilor epocale repurtate de partid în răstimpul dintre Congresele al XVIII-lea și al XIX-lea, a îmbogățit partidele frățești, pe oamenii muncii din întreaga lume, întreaga omenire progresistă, cu uriașa experiență a partidului comunist, luminând omenirii drumul progresului, al fericirii și al bunei stări.

Comuniștii din toate țările vor studia cu nesaț documentele Congresului, găsind în comoara inepuizabilă a experienței partidului lui Lenin și Stalin o călăuză sigură pentru propria lor activitate, o demonstrație de netăgăduit a superiorității istorice a socialismului asupra capitalismului, o confirmare luminoasă a adevărului că victoria socialismului în întreaga lume este inevitabilă. (Aplauze prelungite).

Insemnătatea istorică mondială a acestui Congres constă, mai departe, în aceea că el a trasat perspectivele mărețe ale continuei dezvoltări economice a Uniunii Sovietice și ale ridicării neîntrerupte a nivelului material și cultural al societății sovietice. Omenirea progresistă și iubitoare de pace privește cu drept cuvânt politica Partidului Comunist al Uniunii Sovietice — politică de întărire continuă a Statului

Sovietic, a economiei și a culturii sale — drept un aport hotărîtor la cauza apărării păcii și libertății popoarelor. Așa cum a arătat tovarășul Stalin în istorica sa cuvântare rostită la Congres, interesele Partidului Comunist al Uniunii Sovietice „nu numai că nu contrazic interesele popoarelor iubitoare de pace, ci, dimpotrivă, se contopesc cu aceste interese. In ceeace privește Uniunea Sovietică, intresele ei în general nu pot fi despărțite de cauza păcii în întreaga lume".

Uriașa însemnătate istorică a celui de al XIX-lea Congres al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice constă în aceea că el a indicat căile construirii societății comuniste în Uniunea Sovietică, prin trecerea treptată dela socialism la comunism, croind astfel drumul spre comunism pentru întreaga omenire. (Aplauze furtunoase).

La baza lucrărilor Congresului, la baza tuturor documentelor sale, a stat noua operă genială a marelui corifeu al științei, clasic al marxism-leninismului, tovarășul Iosif Vissarionovici Stalin — „Problemele economice ale socialismului în U.R.S.S.". *Această operă îmbogățește tezaurul științei marxist-leniniste cu noi idei, cu noi teze, formulate pentru prima oară în istoria marxism-leninismului de tovarășul Stalin. Creând această lucrare, tovarășul Stalin a dat comuniștilor din întreaga lume o nouă carte de căpătâi, o nouă călăuză a activității lor.*

Pe baza tezelor fundamentale ale lucrării tovarășului Stalin, „Problemele economice ale socialismului în U.R.S.S.", *o comisie în frunte cu tovarășul Stalin, aleasă de Congres, va avea sarcina de a elabora proiectul noului program al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice.*

Pe fiecare dintre noi, membri ai delegației Partidului Muncitoresc Român, ca și pe ceilalți delegați ai partidelor frățești, ne-a impresionat în mod deosebit atmosfera de măreție în care s'a desfășurat Congresul Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, înaltul nivel al dezbaterilor, ascuțitul spirit critic și autocritic, caracterul profund democratic al lucrărilor Congresului.

Congresul a arătat marea forță a partidului, unitatea de fier a rândurilor sale, coeziunea sa de monolit. O expresie a acestei unități și coeziuni a fost puternicul entuziasm și unanimitatea cu care Congresul a ales noul Comitet Central al partidului, în frunte cu acela care alături de Lenin a făurit Partidul Comunist al Uniunii Sovietice și l-a condus în lupta pentru victoria revoluției, pentru construirea victorioasă a socialismului, acela care conduce Uniunea Sovietică pe drumul construirii comunismului, acela pe care oamenii simpli îl numesc în toate limbile globului pământesc stegarul păcii, părintele celor ce muncesc, conducător iubit al popoarelor — tovarășul Stalin. (Aplauze și ovații care nu încetează vreme îndelungată).

Congresul a fost o măreață școală, o școală de neuitat, pentru reprezentanții partidelor comuniste și muncitorești frățești, care au avut cinstea și bucuria de a asista la lucrările lui.

Cu nemărginită emoție, cu dragoste fierbinte și entuziasm, au ascultat delegații Congresului și noi, oaspeții din alte țări, cuvântarea rostită la Congres de tovarășul Stalin — măreț program de luptă și de victorii pentru partidele comuniste și muncitorești, pentru oamenii muncii, pentru popoarele iubitoare de pace de pretutindeni — din Uniu-

nea Sovietică, din țările de democrație populară, din țări unde oamenii muncii mai poartă jugul capitalist, din țări coloniale asuprite de imperialiști.

Cuvântarea istorică a tovarășului Stalin înaripează pe comuniștii din toate țările în lupta lor nobilă pentru binele popoarelor lor, pentru binele omenirii, pentru triumful cauzei lui Marx-Engels-Lenin-Stalin.

I

In cele ce urmează mă voi opri pe scurt asupra câtorva grupe de probleme principale pe care le-a analizat în lucrările sale Congresul al XIX-lea al P.C.U.S.

Congresul a făcut o profundă analiză a schimbărilor petrecute în situația internațională în perioada ce s'a scurs dela Congresul al XVIII-lea al P.C.U.S.

Așa cum se arată în raportul prezentat de tovarășul Malencov, cel de al doilea război mondial a zguduit din temelii viața multor popoare și state și a schimbat fața lumii. Războiul acesta, pregătit de forțele reacțiunii imperialiste internaționale, a dus la rezultate neprevăzute pentru imperialiști datorită luptei eroice a poporului sovietic.

„In locul nimicirii sau slăbirii Uniunii Sovietice — spune tovarășul Malencov — a rezultat întărirea U.R.S.S., a crescut prestigiul internațional al Uniunii Sovietice. In locul slăbirii și zdrobirii democrației a avut loc desprinderea de capitalism a unei serii de țări din Europa centrală și de Sud-Est și statornicirea regimului de democrație populară în aceste țări. In locul înrobirii tot mai adânci a popoarelor din țările coloniale și dependente a avut loc un nou și puternic avânt al luptei de eliberare națională din aceste țări, s'a agravat criza sistemului colonial al imperialismului. O grea lovitură a dat întregului sistem imperialist mondial victoria istorică a marelui popor chinez. Astăzi a treia parte a omenirii a și fost smulsă de sub jugul imperialismului, a fost eliberată din lanțurile exploatării imperialiste".

In felul acesta s'a adeverit geniala previziune făcută de tovarășul Stalin încă acum 25 de ani. Tovarășul Stalin spunea atunci că în cursul evoluției istorice se vor forma în lume două centre: centrul socialist, care va atrage spre sine țările ce gravitează spre socialism, și centrul capitalist, care va atrage spre sine țările care gravitează spre capitalism. Mersul evenimentelor a confirmat în mod strălucit previziunea stalinistă; iar în perioada de după cel de al 2-lea război mondial centrul socialist devine tot mai puternic, puterea sa de atracție — tot mai mare, în timp ce sistemul capitalist mondial este cuprins de un proces de slăbire continuă.

Cât de profunde au fost schimbările determinate în viața popoarelor de cel de al 2-lea război mondial, și îndeosebi de victoria Uniunii Sovietice în acest război, putem judeca din propriul nostru exemplu. In momentul în care se ținea Congresul al XVIII-lea România era o țară cu un regim capitalisto-moșieresc, cu o economie înapoiată, o țară în plină fascizare, vasală a puterilor imperialiste și avanpost al agresiunii antisovietice. In anii ce s'au scurs de atunci s'au petrecut multe în viața poporului nostru. Agresorii imperialiști și slugile lor fascisto-

antonesciene au suferit o grea înfrângere. Imprejurarea istorică că făuritorul victoriei a fost Statul Sovietic socialist, că pe pământul Patriei noastre au păşit forţele armate eliberatoare ale Statului Sovietic, a avut un rol hotărîtor pentru soarta ţării şi a poporului nostru. Sub conducerea partidului, cu neîntreruptul ajutor al Uniunii Sovietice, România a parcurs în câţiva ani un drum mare, bogat în prefaceri revoluţionare. Pentru a ne da seama de profunzimea acestor prefaceri, ajunge să comparăm situaţia politică şi economică, internă şi internaţională a României de acum 13 ani cu cea a României de azi, când ţara a devenit un şantier imens al construirii socialismului, o forţă activă a luptei popoarelor pentru pace, una din acele ţări care poartă cu mândrie denumirea ce le-a fost dată de tovarăşul Stalin, — aceea de nouă „brigadă de şoc" a mişcării revoluţionare şi muncitoreşti internaţionale. (Aplauze, urale puternice timp de minute în şir).

Profundele deosebiri în situaţia lagărului capitalist şi în aceea a lagărului socialist sunt determinate de acţiunea legii fundamentale a capitalismului pe de o parte, a legii fundamentale a socialismului, pe de altă parte — legi descoperite şi formulate pentru prima oară în istoria învăţăturii marxist-leniniste de tovarăşul Stalin. Aşa cum arată tovarăşul Stalin, **„trăsăturile şi cerinţele principale ale legii economice fundamentale a capitalismului contemporan ar putea fi formulate cam în felul următor: asigurarea profitului capitalist maximal prin exploatarea, ruinarea şi pauperizarea majorităţii populaţiei ţării respective, prin aservirea şi jefuirea sistematică a popoarelor din alte ţări, mai ales din ţările înapoiate, în sfârşit, prin războaie şi prin militarizarea economiei naţionale, utilizate pentru asigurarea profiturilor celor mai înalte".**

Acestei legi fundamentale a economiei capitaliste i se contrapune legea economică fundamentală a socialismului, ale cărei trăsături şi cerinţe esenţiale — ne învaţă tovarăşul Stalin — **„ar putea fi formulate aproximativ în felul următor: asigurarea satisfacerii maximale a nevoilor materiale şi culturale mereu crescânde ale întregii societăţi prin creşterea şi perfecţionarea neîntreruptă a producţiei socialiste pe baza tehnicii celei mai înalte".**

Drept efect al acţiunii acestor legi avem de-a-face în prezent în situaţia economică mondială cu **două linii de dezvoltare:** *linia avântului necontenit al economiei în U.R.S.S. şi în ţările de democraţie populară şi linia economiei capitaliste, ale cărei forţe de producţie stagnează şi care se zbate în ghiarele crizei generale a capitalismului în continuă adâncire.*

Existenţa acestor două linii de dezvoltare economică se oglindeşte în cifrele comparative privind evoluţia producţiei industriale în U.R.S.S. şi în ţările capitaliste, citate în raportul prezentat de tovarăşul Malencov, şi în cuvântările altor tovarăşi. Astfel volumul producţiei industriale a Uniunii Sovietice în 1951 depăşea de aproape 13 ori pe cel din anul 1929, în timp ce în Statele Unite, în aceeaşi perioadă, producţia n'a crescut decât de 2 ori, şi aceasta exclusiv datorită goanei înarmărilor şi criminalului război împotriva poporului coreean.

Nu mai puţin convingătoare este următoarea comparaţie. In timp ce Uniunea Sovietică, în cei 35 ani de existenţă a Puterii Sovietice, şi-a

sporit producția de 39 de ori, Anglia pentru o creștere analoagă a producției a avut nevoie de 162 de ani. Iar Statele Unite în acești 35 de ani nu și-au sporit producția decât de circa 2 ori și jumătate. Aceasta este o ilustrare strălucită a imensei superiorități a orânduirii socialiste și a economiei ei.

La cele de mai sus s'ar mai putea adăuga date privind rapida dezvoltare a țărilor de democrație populară. Dacă luăm, de pildă, țara noastră, volumul producției noastre industriale s'a dublat față de nivelul dinainte de război, iar într'o serie de ramuri hotărîtoare ale industriei această creștere este cu mult mai mare. Față de 1948, numai în decurs de 4 ani producția noastră industrială, ținând seama de realizarea planului pe 1952, crește la 300%. Aceasta în timp ce economia țărilor mici din lumea capitalistă se află în stare falimentară, rezultat al faimosului „ajutor" ce le-a fost impus de imperialismul american sub forma planului Marshall — plan de înrobire economică, de amestec brutal în treburile interne, de totală aservire și răpire a independenței naționale și suveranității de stat a acestor țări.

Acesta este rezultatul existenței celor două linii de dezvoltare în viața economică contemporană.

Rezultatul economic cel mai important al celui de al doilea război mondial — ne învață tovarășul Stalin în lucrarea sa **„Problemele economice ale socialismului în U.R.S.S." — este destrămarea pieții mondiale unice atotcuprinzătoare, împrejurare care a determinat o nouă adâncire a crizei generale a sistemului capitalist mondial.**

Azi există două piețe mondiale paralele, ce se dezvoltă în direcții opuse: piața țărilor lagărului democratic, pașnic, și piața țărilor lagărului imperialist, agresiv.

Ceeace caracterizează relațiile în interiorul pieței lagărului democrat este colaborarea economică și ajutorul reciproc.

Experiența acestei colaborări — scrie tovarășul Stalin — arată că nicio țară capitalistă n'ar fi putut să acorde țărilor de democrație populară un ajutor atât de efectiv și tehnicește calificat ca acela pe care li-l acordă Uniunea Sovietică, ajutor de prim rang din punct de vedere tehnic și totodată cât se poate de eftin. Important este înainte de toate — subliniază tovarășul Stalin — că la baza acestei colaborări stă dorința sinceră de a se ajuta reciproc și de a obține un avânt economic general. Arătând că, datorită acestui fapt, în țările de democrație populară industria s'a dezvoltat în ritm rapid, tovarășul Stalin prevede că se va ajunge în curând la situația că aceste țări nu numai că nu vor avea nevoie să importe mărfuri din țăril capitaliste, dar vor simți ele însele nevoia de a desface în alte părți mărfuri excedentare din producția proprie.

In cuvântarea sa la Congres, tovarășul Micoian a dat țara noastră drept pildă a rezultatelor colaborării frățești a Uniunii Sovietice și țărilor de democrație populară. El a arătat cu drept cuvânt că Republica Populară Română, dând avânt producției petrolifere, a organizat în acelaș timp o industrie a construcției de mașini în plină dezvoltare și, sprijinindu-se pe ajutorul frățesc al Uniunii Sovietice, produce singură aproape întreg utilajul pentru extracția petrolului și a trecut la producția de unelte complexe pentru rafinarea petrolului. Acesta este sin-

gurul exemplu din lume când un stat mic ce posedă bogății petrolifere are în același timp o industrie proprie de fabricare a utilajului petrolifer.

Creșterea continuă a schimbului de mărfuri între țările lagărului democratic, trecerea la acorduri economice de lungă durată, noile forme de colaborare economică între țările acestui lagăr, putința de a coordona planurile lor, și îndeosebi uriașul ajutor acordat de Uniunea Sovietică tuturor celorlalte țări ale lagărului democratic, toate acestea joacă un rol de însemnătate deosebită în dezvoltarea economică a țărilor democratice, zădărnicind încercările imperialiștilor de a pune piedici dezvoltării lor, de a le submina economia prin blocadă economică.

Cu totul alta este situația pieței lagărului imperialist și natura relațiilor dintre țările cuprinse în această piață.

Această piață se îngustează tot mai mult din cauza crizelor economice, șomajului, sărăcirii maselor, scăderii consumului populației, din cauza pierderii pieței țărilor ce fac parte din lagărul democratic.

Imperialismul american — cel mai hrăpăreț și cel mai agresiv imperialism — caută să scape de greutăți economice pe calea cuceririi depline a dominației pe piața mondială; aceasta el o face pe socoteala și în detrimentul „aliaților" și „prietenilor" săi, începând cu Anglia. Faptele arată — spunea tovarășul Malencov — că niciun dușman al Angliei nu i-a dat lovituri atât de grele și nu i-a luat bucată cu bucată imperiul, cum o face „prietenul" ei american. Dacă aceasta este situația trufașei Anglii — cea mai mare putere imperialistă a Europei — este lesne de înțeles ce soartă au țările mici, vasale ale Statelor Unite, din Europa, America de Sud, Asia, a căror independență, suveranitate, interese economice și politice sunt cu cinism călcate în picioare de stăpânii monopoliști ai Americii. Tovarășul Malencov a caracterizat concepția imperialiștilor americani asupra relațiilor cu „aliații" lor în felul următor: „Întâi mă veți duce voi pe mine în spinare, iar apoi vă voi călări eu pe voi". (Râsete în sală).

Profitând de slăbirea concurenților săi — adică a celorlalte țări imperialiste — imperialismul american a acaparat o parte însemnată a pieței capitaliste mondiale. El distruge în interesul lui relațiile economice istorice închegate între țările capitaliste, înlocuindu-le prin relații unilaterale cu Statele Unite. **In acest fel imperialismul american acționează ca o forță ce dezorganizează economia celorlalte state capitaliste.**

Imperialiștii americani încearcă să lichideze dificultățile economice prin goana înarmărilor și militarizarea industriei. In anul bugetar în curs cheltuielile militare directe ale Statelor Unite au crescut de aproape 60 de ori față de anul bugetar 1937 — 38. Dar militarizarea economiei naționale n'a reușit să înlăture dificultățile economiei capitaliste, ci, dimpotrivă, adâncind disproporția între posibilitățile producției și puterea de cumpărare a maselor, creează condițiile pentru **o nouă și adâncă criză economică.**

Sălbaticul jaf imperialist din țările coloniale și dependente, unde economia, mai ales agricultura, se află în stare de decădere, iar zeci de milioane de oameni sunt înfometați în permanență, procesul adânc de destrămare a sistemului colonial al imperialismului, care a cuprins nu-

meroase țări coloniale, apasă tot mai greu asupra economiei capitaliste.

Toate acestea înseamnă că în economia capitalistă au apărut contradicții și mai adânci decât înainte, iar sistemul mondial al economiei capitaliste în ansamblu a devenit mult mai îngust și mult mai nestabil decât înainte de cel de al doilea război mondial.

Pentru monopolurile capitaliste goana înarmărilor, exploatarea sângeroasă a altor țări, înfometarea propriului lor popor, constitue sursa unei îmbogățiri fără precedent. Chiar după date oficiale, veniturile monopolurilor capitaliste din Statele Unite au crescut față de 1938 de 13 ori. Totodată la celălalt pol al societății — în lumea celor ce muncesc — domnește mizeria cea mai neagră. Numai în Statele Unite se numără 13 milioane de șomeri totali și parțiali. Impozitele asupra populației au crescut aproape în aceeași proporție în care au crescut și veniturile monopolurilor, de peste 12 ori. Costul vieții în Statele Unite a crescut de aproape 3 ori. Și mai grea este situația oamenilor muncii în celelalte țări capitaliste, jefuite și exploatate de imperialiștii americani — în Franța și Italia, în Belgia și Olanda, în Germania occidentală și Japonia.

Înrăutățirea situației materiale a masselor largi populare duce la intensificarea luptei lor împotriva scăderii nivelului de trai, împotriva politicii militariste, duce la ascuțirea contradicțiilor de clasă dintre burghezia imperialistă și oamenii muncii, la creșterea valului de greve în țările capitaliste.

Visând să cucerească dominația asupra altor popoare, imperialiștii americani duc o politică de subminare a păcii și de pregătire a noului război, știind că pe cale pașnică, fără deslănțuirea unui nou război, cucerirea dominației mondiale este cu neputință. Aceste pregătiri războinice sunt îndreptate împotriva bastionului principal al păcii, adversarul principal al războiului — Uniunea Sovietică —, împotriva țărilor de democrație populară, aliate credincioase ale Uniunii Sovietice în lupta pentru menținerea păcii. Statele Unite ale Americii împing spre război celelalte țări capitaliste — înainte de toate cele care fac parte din blocul Atlantic, cât și țările învinse în cel de al doilea război mondial — Germania apuseană, Italia, Japonia. Mascându-și adevăratele intenții sub steagul anticomunismului și „apărării libertății", Statele Unite jefuesc celelalte state capitaliste, acaparează coloniile lor, pieețele lor de desfacere, sursele lor de materii prime.

In ce privește strategia militară a imperialismului american, Congresul al XIX-lea al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice a subliniat că particularitatea acestei strategii **„constă în aceea că trăgătorii lui de sfori urzesc planurile lor de război, contând pe folosirea unor teritorii străine și a unor armate străine, în primul rând pe folosirea teritoriului și a armatei Germaniei occidentale și Japoniei, precum și ale Angliei Franței și Italiei, — pe folosirea altor popoare, care, potrivit intențiilor strategilor americani, trebue să servească drept instrument orb și carne de tun în vederea cuceririi dominației mondiale de către monopoliștii americani".**

In acest scop imperialiștii americani, pregătindu-se de un nou război, introduc un sălbatic regim fascist nu numai în Statele Unite, dar și în alte țări, în special acolo unde forțele păcii și democrației sunt mai puternice (Franța, Italia, Japonia). Imperialismul american apare astăzi

nu numai în rolul de agresor, ci și în rolul de **jandarm mondial,** *care caută să sugrume libertățile democratice și să instaureze fascismul.*

Împotriva acestui jandarm mondial se ridică tot mai mult ura și împotrivirea popoarelor oprimate de el. Crește și se intensifică lupta popoarelor pentru independență națională. Aceasta slăbește pozițiile imperialiștilor și duce la ascuțirea luptei dinăuntrul lagărului imperialist, între forțele reacțiunii fasciste și forțele democratice ale popoarelor din țările imperialiste. **Această situație,** *a subliniat tovarășul Malencov,* **poartă în sine consecințe extrem de serioase pentru atâțătorii la război.**

Planurile agresive ale lagărului imperialist, în frunte cu imperialismul american, îndreptate împotriva Uniunii Sovietice și țărilor de democrație populară, reprezintă o primejdie reală pentru cauza păcii. Dar nu este just să credem că războiul poate fi îndreptat numai împotriva Statului Sovietic și a statelor democrat-populare. **Teza cu privire la inevitabilitatea războaielor între țările capitaliste,** *ne învață tovarășul Stalin,* **rămâne în picioare.**

Analizând contradicțiile care sfâșie lagărul imperialist, tovarășul Stalin trage concluzia că ar fi greșit să se creadă că Anglia și Franța, Germania occidentală și Japonia vor răbda la infinit dominația și jugul Statelor Unite ale Americii și nu vor încerca să se smulgă din robia americană, pentru a porni pe drumul unei dezvoltări de sine stătătoare. Contradicțiile interne ale lagărului imperialist, ce se ascut încontinuu, creează posibilitatea unui război între statele capitaliste.

Evenimentele internaționale ne aduc în fiecare zi noi confirmări ale ascuțirii contradicțiilor între țările capitaliste, între Statele Unite și Anglia, între Statele Unite și Franța, între Franța și Germania de Vest, între Anglia și Japonia ș. a. m. d.

Ținând seama de aceasta, Uniunea Sovietică luptă pentru preîntâmpinarea oricărui război între state, pentru reglementarea pașnică a conflictelor și divergențelor internaționale.

In înfăptuirea politicii sale de pace, Uniunea Sovietică se află în deplin acord cu celelalte state democratice, iubitoare de pace — Republica Populară Chineză, țările europene de democrație populară, Republica Democrată Germană, Republica Democrată Populară Coreeană, Republica Populară Mongolă —, cu care Uniunea Sovietică are legături de strânsă prietenie și cărora le acordă, pe baza tratatelor de asistență mutuală, ajutor și sprijin în opera lor de dezvoltare și întărire.

Politica externă a Uniunii Sovietice se bazează pe teza leninist-stalinistă a posibilității coexistenței pașnice a capitalismului și comunismului, a posibilității colaborării pașnice atunci când există de ambele părți voința de a-și îndeplini obligațiile asumate, de a respecta principiul egalității și neamestecului în treburile interne ale altor state.

Așa cum se arată în Raportul de activitate al Comitetului Central al P.C.U.S., prezentat Congresului, există **două perspective ale evoluției relațiilor internaționale.** *Cercurile agresive americano-engleze afirmă în mod mincinos că singura posibilitate pentru preîntâmpinarea unor zguduiri economice și asigurarea comenzilor pentru industrie este goana înarmărilor. Cu alte cuvinte ei se pronunță pentru perspectiva războiului. Acestora trebue să li se reamintească învățămintele trecutului. Poporul sovietic, a arătat tovarășul Malencov, are experiența luptei*

împotriva agresorilor și este obișnuit să-i bată. **El îi va bate și pe viitor, dacă vor îndrăzni să atace Patria sovietică.** (Aplauze puternice timp de minute în șir). *Cât despre rezultatele războaielor, se știe că în urma primului război mondial, din sistemul capitalist s'a desprins Rusia, iar în urma celui de al doilea război mondial — un șir întreg de țări din Europa și Asia.* **„Există toate motivele pentru a presupune că un al treilea război mondial va provoca prăbușirea sistemului capitalist mondial".**

Dar afară de perspectiva războiului și a urmărilor sale, există și o altă perspectivă, perspectiva păstrării păcii, perspectiva dezvoltării și lărgirii relațiilor comerciale între toate statele, independent de deosebirea dintre sistemele lor sociale — ceeace poate asigura pe mulți ani comenzile necesare industriei țărilor dezvoltate, poate ajuta la ridicarea economică a țărilor slab dezvoltate și la asigurarea unei colaborări economice de lungă durată. Pentru realizarea acestei perspective este necesară interzicerea propagandei războiului, interzicerea armei atomice și bacteriologice, treptata reducere a forțelor armate ale marilor puteri, încheierea unui pact al păcii între marile puteri — măsuri care pot salva popoarele de teama pericolului unui nou război, pot pune capăt irosirii barbare de resurse materiale în vedera pregătirii unui nou război distrugător și pot face posibilă utilizarea acestor resurse spre folosul popoarelor. Pentru o asemenea politică, care corespunde celor mai vitale necesități ale întregii omeniri, se pronunță Uniunea Sovietică, pentru o asemenea politică se pronunță și statul român democrat-popular și celelalte state democratice din Europa și Asia. (Aplauze prelungite).

Sub steagul luptei pentru realizarea acestor cerințe se desfășoară în întreaga lume mișcarea de luptă pentru apărarea păcii. La Congresul Partidului Comunist al Uniunii Sovietice această largă mișcare de apărare a păcii a fost definită drept **o coaliție antirăzboinică a diferitelor clase și pături sociale interesate în încetarea încordării internaționale și în preîntâmpinarea unui nou război mondial).**

In lucrarea sa, tovarășul Stalin a dat o profundă analiză a caracterului acestei mișcări.

„Mișcarea contemporană pentru pace are drept scop să ridice masele populare la luptă pentru menținerea păcii, pentru preîntâmpinarea unui nou război mondial. Prin urmare, această mișcare nu urmărește țelul doborîrrii capitalismului și instaurării socialismului — ea se limitează la țelurile democratice ale luptei pentru menținerea păcii".

Succesul acestei mișcări democratice fără de partid, mișcare care cuprinde azi în rândurile sale multe sute de milioane de oameni din întreaga lume, ar duce la menținerea păcii și la preîntâmpinarea unui nou război, ceeace ar însemna în condițiile istorice actuale o victorie uriașă a cauzei democrației și păcii.

De aci trebue trasă concluzia practică cu privire la necesitatea de a întări neobosit mișcarea de luptă pentru pace, de a-i da un caracter cât mai larg, cât mai cuprinzător, pentru a cuprinde, în rândurile ei pe toți oamenii cinstiți care voiesc să apere pacea, să preîntâmpine uriașele pierderi de vieți omenești și de valori materiale pricinuite de război, să asigure popoarelor putința unei munci creatoare pașnice.

Comuniștii se află în toate țările în primele rânduri ale celor ce luptă pentru apărarea păcii.

In numele apărării păcii, ei sunt gata să colaboreze cu toți acei ce-și manifestă în mod sincer voința de a lupta pentru pace, **fără deosebire de vederi politice sau credințe religioase,** *considerând că asigurarea păcii, înfrângerea și izolarea aventurierilor din lagărul agresorilor imperialiști, care de dragul profiturilor lor se străduesc să târască popoarele într'un măcel sângeros, reprezintă în prezent* **sarcina principală a întregii omeniri progresiste și iubitoare de pace.**

Totodată comuniștii știu că succesul mișcării de luptă pentru pace nu este deajuns pentru a nimici inevitabilitatea războaielor, **„nu este deajuns, deoarece, cu toate aceste succese ale mișcării pentru apărarea păcii** — arată tovarășul Stalin — **imperialismul se menține totuși, continuă să existe, prin urmare continuă să existe și inevitabilitatea războaielor.**

Pentru a înlătura inevitabilitatea războaielor, — *ne învață tovarășul Stalin,* — **trebue desființat imperialismul".** Aplauze furtunoase).

In lupta împotriva imperialismului o înaltă misiune revine partidelor comuniste, democratice sau muncitorești-țărănești, care încă n'au venit la putere și care continuă să-și ducă munca sub călcâiul draconicelor legi burgheze. In epocala sa cuvântare rostită la Congres, tovarășul Stalin a arătat în ce constă această misiune, trăgând concluzii geniale cu privire la căile și metodele de muncă ale partidelor comuniste frățești, cu privire la perspectivele luptei lor și a victoriilor lor. Subliniind că burghezia contemporană a călcat în picioare principiul egalității oamenilor și a națiunilor, a aruncat peste bord steagul libertăților burghezo-democratice, drapelul independenței naționale și al suveranității naționale, tovarășul Stalin a spus: **„Nu încape îndoială că acest steag va trebui să-l ridicați voi, reprezentanții partidelor comuniste și democratice, și să-l duceți înainte, dacă vreți să fiți patrioți ai țării voastre, dacă vreți să deveniți forța conducătoare a națiunii. Altcineva nu are cine să-l ridice".**

Cuvintele tovarășului Stalin că **„există toate temeiurile să contăm pe succesele și victoria partidelor frățești în țările în care stăpânește capitalul",** *înflăcărează pe luptătorii pentru pace, democrație și socialism din țările capitaliste, întăresc nestrămutata lor încredere în victoria cauzei lor drepte.* (Aplauze prelungite).

II.

Congresul P.C.U.S. a analizat pe larg realizările dobândite de poporul sovietic în perioada ce s'a scurs dela Congresul al XVIII-lea al partidului în domeniul construcției economice și culturale. Congresul a relevat că această perioadă se caracterizează prin consolidarea continuă a situației interne a Uniunii Sovietice, prin creșterea întregii economii naționale și a culturii socialiste.

Munca pașnică a oamenilor sovietici a fost întreruptă de agresiunea fascistă împotriva Uniunii Sovietice. In cursul războiului, poporul sovietic, sub conducerea partidului lui Lenin și Stalin, și-a mobilizat

toate forțele și toate resursele, asigurând istorica victorie în Marele Război pentru Apărarea Patriei.

Războiul a întârziat cu aproximativ 8—9 ani dezvoltarea industriei sovietice. In cunoscuta sa cuvântare dela 9 Februarie 1946, tovarășul Stalin a trasat planul organizării unui nou și puternic avânt al economiei naționale, în vederea ridicării nivelului industriei sovietice aproximativ de 3 ori față de nivelul dinainte de război. Acest program grandios se realizează cu deplin succes. Voi da numai câteva cifre pentru a ilustra ritmul furtunos de creștere a producției industriale a Uniunii Sovietice.

Dacă luăm, de pildă, producția de fontă, ea va atinge în 1952 25 milioane de tone, aproximativ cu 70% mai mult decât înainte de război. Numai în decurs de 3 ani producția de fontă a crescut cu 8 milioane de tone. Producția de petrol se va ridica în anul în curs la 47 milioane de tone, cu 50% mai mult decât înainte de război, creșterea pe 3 ani fiind de 13 milioane tone.

Volumul total al producției industriale va fi la sfârșitul anului 1952 de 2,3 ori mai mare decât în 1940.

Un mare avânt a luat producția mărfurilor de larg consum. In 1952 se vor produce peste 5 miliarde metri pânzeturi, 250 milioane perechi încălțăminte de piele, 3,3 milioane tone zahăr, etc.

Partidul și guvernul se călăuzesc după indicațiile tovarășului Stalin cu privire la însemnătatea utilării industriei cu tehnica cea mai avansată. Numai în ultimii 3 ani industria sovietică de construire a mașinilor a creat aproape 1600 de noi tipuri de mașini și mecanisme.

Un rol de seamă în lupta pentru progresul tehnic îl are știința sovietică. „In această perioadă — a arătat în raportul C.C. tovarășul Malencov — cea mai importantă realizare a științei sovietice o constitue descoperirea metodelor de producere a energiei atomice. Prin aceasta, știința și tehnica noastră au lichidat monopolul S.U.A. în acest domeniu și au dat o lovitură serioasă atâțătorilor la război.. Dispunând de posibilități reale pentru producerea energiei atomice, Statul Sovietic este profund interesat ca acest nou gen de energie să fie folosit în țeluri pașnice, pentru binele poporului, căci o astfel de folosire a energiei atomice extinde nelimitat puterea omului asupra forțelor elementare ale naturii, deschide în fața omenirii posibilități uriașe pentru creșterea forțelor de producție, pentru progresul tehnic și cultural, pentru sporirea avuției sociale".

Succese mari au fost repurtate în opera de electrificare, în opera de dezvoltare industrială a unor regiuni lipsite înainte de industrie.

La Congres s'a subliniat în mod deosebit necesitatea organizării ritmice a producției fără „asalturi" la sfârșit de lună; necesitatea strictei respectări a planului pe sortimente și a normelor în ce privește calitatea produselor; a folosirii intense a tuturor rezervelor în vederea continuei creșteri a productivității muncii și a folosirii depline a minunatei tehnici de care dispun întreprinderile sovietice; a bunei organizări a normării tehnice.

Este semnificativ că în raportul de activitate al Comitetului Central al P.C.U.S., prezentat de tovarășul Malencov, un capitol special

este consacrat regimului de economii, ca pârghie de cea mai mare importanță pentru avântul continuu al economiei naționale.

Pentru noi este de cea mai mare actualitate indicația Congresului: **„Cu cât vor fi folosite mai din plin și mai rațional resursele din producție, cu cât vom gospodări mai cu grijă și mai cu chibzuință, cu atât vor fi obținute succese mai mari în dezvoltarea tuturor ramurilor economiei naționale, cu atât mai mari vor fi rezultatele obținute în ridicarea nivelului material și cultural de trai al poporului".**

Pentru a ilustra cu câtă măestrie descoperă și mobilizează oamenii sovietici rezervele interne ale întreprinderilor, ajunge să citâm următoarele două fapte:

1. Din procentul total de creștere a producției industriale față de anul 1940 aproape 3/4 — 70% — s'au obținut pe contul creșterii productivității muncii. 2. Directivele planului cincinal prevăd că, în timp ce volumul total al investițiilor de stat pentru construcții în 1951 — 55 va crește cu 90%, sumele destinate pentru aceste construcții vor crește numai cu 60% în comparație cu planul cincinal precedent, urmând ca restul de 30% să fie acoperit pe contul scăderii prețului de cost, ridicării productivității muncii, reducerii cheltuelilor neproductive ș. a. m. d.

In ce privește planurile de viitor, în domeniul industriei se prevede, la sfârșitul celui de al cincilea plan cincinal, o creștere a producției industriale cu 70% față de 1950.

Producția industrială se va tripla față de 1940, lucru care fără îndoială va trebui să dea de gândit tuturor amatorilor de aventuri războinice.

O mare atenție se acordă creșterii producției în industria ușoară și alimentară, creștere care va fi deasemeni de 70%. In cuvântarea sa la Congres, tovarășul Micoian sublinia că: **„Succesele obținute în sporirea producției produselor alimentare și a tuturor mărfurilor de larg consum, cât și avântul continuu și rapid al bunei stări a masselor populare prevăzut de noul cincinal sunt un rezultat al grijii permanente a tovarășului Stalin pentru omul sovietic și pentru fericirea lui".**

In lucrarea sa **„Problemele economice ale socialismului în U.R.S.S."** *tovarășul Stalin relevă deosebita însemnătate a cunoscutei formule leniniste* **„Comunismul este Puterea Sovietică plus electrificarea întregii țări",** *arătând că aceasta este singura definiție justă a comunismului. Călăuzindu-se după această idee leninist-stalinistă, Partidul Comunist al Uniunii Sovietice acordă o atenție excepțională construirii de noi centrale electrice uriașe. Directivele planului cincinal, aprobate de Congres, prevăd punerea în funcțiune a unor stațiuni hidroelectrice mari, printre care stațiunea hidroelectrică Kuibâșev de 2.100.000 kw., precum și a mai multor alte centrale hidroelectrice, cu o putere totală de aproape 2 milioane kw. Totodată Directivele prevăd larga desfășurare a construirii centralelor hidroelectrice Stalingrad, Kahovka, Novosibirsk și a altor construcții care poartă pe drept cuvânt denumirea de mari construcții ale comunismului.*

In domeniul agriculturii poporul sovietic a repurtat deasemeni în anii de după război succese cu adevărat grandioase, a continuat cu pași repezi mecanizarea agriculturii. In prezent în Uniunea Sovietică există circa 9.000 de stațiuni de mașini și tractoare de diferite feluri — cam

atâtea staţiuni câte tractoare avem la noi în ţară. S'a înfăptuit o muncă vastă de grupare laolaltă a colhozurilor mai mici. In locul a 254.000 colhozuri există în prezent în Uniunea Sovietică 97.000 de colhozuri, lucru care permite mai buna organizare a muncii colhozurilor şi mai rapida lor dezvoltare.

In fruntea unui mare număr de colhozuri se află preşedinţi având studii superioare agronomice. In satele sovietice creşte şi se înmulţeşte repede numărul de specialişti de tot felul.

Odată cu creşterea suprafeţelor cultivate cu 5,3 milioane ha. faţă de nivelul dinainte de război, în Uniunea Sovietică are loc continua ridicare a producţiei la hectar şi a producţiei globale a tuturor culturilor. Incă înainte de război tovarăşul Stalin a pus sarcina ridicării producţiei de cereale până la 7—8 miliarde puduri pe an (un pud este egal cu 16 kg.). In anul 1952 recolta globală de cereale este de 8 miliarde puduri, iar recolta de grâu a crescut faţă de 1940 cu 48%.

Congresul a putut să constate astfel că **problema cerealelor, care înainte era socotită drept cea mai acută şi serioasă problemă, a fost rezolvată cu succes, rezolvată definitiv şi irevocabil.**

Odată cu aceasta are loc o furtunoasă creştere a producţiei de culturi tehnice şi industriale, precum şi o continuă dezvoltare a creşterii vitelor. Producţia de carne, lapte, unt, ouă, lână, depăşeşte în prezent nivelul dinainte de război.

In Uniunea Sovietică se înfăptuiesc uriaşe lucrări de transformare a naturii, irigări, împăduriri.

Intregul Congres a salutat cu aplauze cuvintele că drept **„urmare a înfăptuirii marilor lucrări prevăzute pentru dezvoltarea irigaţiei, pentru crearea de perdele forestiere de protecţie şi asanarea terenurilor mlăştinoase, agricultura noastră se va ridica pe o treaptă înaltă şi ţara va fi asigurată pentru totdeaunra împotriva intemperiilor".**

Ridicându-se împotriva preocupării excesive a unor tovarăşi pentru înfăptuirea într'un ritm forţat a concentrării satelor în mari aşezări colhoznice (agro-oraşe), Congresul a subliniat că sarcina principală a organelor de partid, sovietice şi agricole este şi acum grija pentru dezvoltarea gospodăriei obşteşti şi a producţiei obşteşti a colhozurilor, care reprezintă principala forţă a colhozurilor şi singura bază trainică pentru ridicarea continuă a bunei stări materiale a colhoznicilor.

Congresul a atras atenţia asupra necesităţii de a acorda o neslăbită atenţie apărării avutului obştesc al colhozurilor, bunei organizări a muncii în colhozuri, înrădăcinării în agricultură a cuceririlor ştiinţei şi a experienţei înaintate.

Pentru viitor, Directivele celui de al cincilea plan cincinal prevăd creşterea neîntreruptă a producţiei agricole. Producţia de cereale va creşte cu 40—50%, producţia de bumbac cu 55—65%, producţia de sfeclă de zahăr cu 65—70%, etc. Aceasta urmează să fie obţinut îndeosebi pe calea creşterii producţiei la hectar. Astfel producţia medie de cereale în Ucraina de Sud va fi de 20—22 chintale la ha., iar pe terenuri irigate — 30 până la 34 chintale. Planul cincinal prevede deasemeni o mare sporire a producţiei în domeniul creşterii de vite.

Planul stabileşte sarcini grandioase în domeniul împăduririlor. In decurs de 5 ani se vor planta în total circa 5 milioane de hectare per-

dele de păduri. Pentru comparație voi reaminti că totalul suprafețelor păduroase din țara noastră este de 6.100.000 hectare.

In urma intrării în funcțiune a noilor centrale hidroelectrice și creării de canaluri de irigație, terenuri întinse vor fi irigate și transformate în pământuri roditoare. Construirea centralelor hidroelectrice și a sistemelor de irigație pe Volga-Don, Nipru și Amu-Daria va asigura irigarea permanentă a 6 milioane hectare de pământ arabil și irigarea periodică a 22 milioane hectare de pășuni. Se deschid largi perspective pentru **electrificarea agriculturii,** *pentru introducerea de pluguri electrice, combine electrice și alte mașini agricole electrice.*

Avântul mecanizării agriculturii va permite să se mecanizeze aratul și semănatul cerealelor, culturilor industriale și culturilor de nutreț în proporție de 90—95%. De pe acum în Cuban mecanizarea principalelor lucrări agricole la cereale a atins un procent de aproape 100%. Investițiile de stat pentru agricultură vor crește mai mult decât de 2 ori.

Acestea sunt principalele prevederi ale planului cincinal în ce privește producția agricolă.

Directivele Congresului al XIX-lea al P.C.U.S. pentru cel de al cincilea plan cincinal de dezvoltare a Uniunii Sovietice acordă o deosebită atenție problemelor ridicării bunei stări materiale, a sănătății publice și a nivelului cultural al poporului.

Analizând caracteristicile legii fundamentale a socialismului, tovarășul Stalin spune: **„Scopul producției socialiste nu este profitul, ci omul cu nevoile sale, adică satisfacerea nevoilor sale materiale și culturale".**

Și mai departe: **„Prin urmare, asigurarea satisfacerii maximale a nevoilor materiale și culturale mereu în creștere ale întregii societăți — acesta este s c o p u l producției socialiste; creșterea și perfecționarea neîncetată a producției socialiste pe baza tehnicii celei mai înalte — acesta este m i j l o c u l pentru atingerea scopului.**

Aceasta este legea economică fundamentală a socialismului".

Planurile cincinale sovietice sunt o oglindire a acestei laturi esențiale a legii fundamentale a socialismului. Acest lucru se poate vedea înainte de toate din creșterea necontenită a venitului național, care în perioada 1940—1951 a sporit cu 83%. Spre deosebire de țările capitaliste, unde cea mai mare parte a venitului național este însușită de clasele exploatatoare — în U.R.S.S. întregul venit național este un bun al celor ce muncesc. Circa 3/4 din venitul național merg pentru satisfacerea nevoilor materiale și culturale personale ale oamenilor muncii, iar restul pentru lărgirea producției socialiste și pentru alte nevoi de stat și obștești.

Veniturile reale ale muncitorilor și funcționarilor au atins în 1951 un nivel de 157% față de 1940, iar cele ale țăranilor — 160%.

Unui din mijloacele principale ale sporirii veniturilor reale sunt reducerile periodice de prețuri. In perioada de după război Guvernul Sovietic a redus prețurile în 5 rânduri. Nivelul general al prețurilor la mărfurile de larg consum a scăzut de 2 ori. Astăzi consumatorul sovietic poate cumpăra cu 50 de ruble tot atâta marfă câtă cumpăra acum 5 ani cu 100 ruble.

Merită menționat cu acest prilej că în Statele Unite prețurile ali-

mentelor au crescut în aceeași perioadă cu 10—30%. Prețul pâinii a crescut în acest răstimp în Statele Unite cu 28%. In Anglia cu 90%, în Franța cu peste 100%, în timp ce în Uniunea Sovietică prețul pâinii a scăzut în acest timp de 2 ori și jumătate.

Aceeași situație este cu carnea, laptele, zahărul, etc.

In timp ce în U.R.S.S. consumul populației crește continuu, în țările capitaliste are loc scăderea neîntreruptă a consumului la cele mai importante mărfuri de larg consum.

In Uniunea Sovietică sunt alocate fonduri uriașe pentru construcția de locuințe, pentru asigurări sociale și sănătatea publică. Ca rezultat al creșterii nivelului de trai și al progresului în domeniul sănătății publice, în U.R.S.S. scade necontenit mortalitatea. In ultimii 3 ani populația Uniunii Sovietice a crescut cu aproape 10 milioane de oameni.

In ce privește învățământul public, cheltuelile statului în acest compartiment au crescut față de anul 1940 de 2 ori și jumătate. Numărul de studenți și elevi este astăzi în Uniunea Sovietică de 57 milioane de oameni, aproape cu 8 milioane mai mult decât în 1940.

In raportul C.C. al P.C.U.S. tovarășul Malencov s'a ocupat pe larg de problemele actuale ale dezvoltării literaturii și artei în Uniunea Sovietică. Noi recomandăm scriitorilor și artiștilor noștri să studieze în mod aprofundat această admirabilă analiză marxistă a problemelor literaturii și artei.

Raportul a arătat că, în opera lor, scriitorii și artiștii sovietici trebue să biciuiască viciile, lipsurile, fenomenele nesănătoase care se întâlnesc în societate, să dezvălue în imagini artistice pozitive chipul omului de tip nou în toată măreția demnității lui omenești, și astfel să contribue la cultivarea în oamenii societății sovietice a unor caractere, deprinderi și obișnuințe libere de plăgile și viciile generate de capitalism.

Directivele noului plan cincinal fixează obiectivul continuei sporiri a nivelului de trai al oamenilor muncii, al înfloririi culturii, științei și artei. Venitul național al Uniunii Sovietice va crește cu cel puțin 60%; salariile reale vor spori cu cel puțin 35%, iar veniturile colhoznicilor cu cel puțin 40%. Directivele prevăd dublarea investițiilor pentru construirea de locuințe, trecerea la învățământul mediu de 10 ani în toate orașele importante și pregătirea condițiilor pentru generalizarea învățământului de 10 ani în întreaga țară; sporirea aproximativ de 2 ori a numărului de specialiști ce vor termina școlile superioare, pentru ramurile principale ale economiei; sporirea cu 50% a investițiilor pentru sănătatea publică, învățământ, știință, așezăminte culturale.

Un exemplu strălucit al grijii Partidului Comunist și al Statului Sovietic pentru ridicarea nivelului de trai al poporului îl constitue realizările dobândite de republicile unionale, datorită politicii naționale leninist-staliniste.

Dacă luăm o republică sovietică cum este Ucraina, ea a depășit cu mult, și din punct de vedere al dezvoltării economice, și din cel al nivelului de trai, multe dintre țările cele mai puternice economicește ale lumii capitaliste. Ucraina Sovietică produce acum cu mult mai multă fontă decât Franța și Italia laolaltă, mai mult oțel și laminate decât

Franța, de odată și jumătate de ori mai mult cărbune decât Franța și Italia laolaltă, de 3 ori mai multe tractoare decât aceste două țări capitaliste laolaltă și cu mult mai mult grâu, cartofi, sfeclă de zahăr. Cât despre republicile sovietice din Asia Centrală, din Caucazia — Tadjichistanul, Azerbaidjanul, Turcmenia și altele, nu mai vorbim de faptul că, din punct de vedere al dezvoltării economice și culturale, ele au depășit de mult țările capitaliste învecinate cu ele. Dar ele au lăsat în urmă și țările din Europa occidentală. Crește și se dezvoltă producția industrială a acestor republici, înflorește cultura lor. Pe când în Franța la 10.000 de oameni există numai 36 de studenți, în Republica Sovietică Tadjică la același număr de locuitori există 58 studenți, iar în Azerbaidjan 93. În timp ce în Franța nu există decât un medic la 1.000 de locuitori, în Republica Sovietică Uzbecă există câte un medic la 895 de oameni.

Directivele planului cincinal cuprind numeroase prevederi în vederea asigurării și pe viitor a dezvoltării economice rapide a republicilor unionale: a republicilor sovietice baltice, a republicilor sovietice turcmenă și uzbecă, a republicilor sovietice ucraineană, bielorusă, moldovenească și altele.

Delegații republicilor unionale au vorbit la Congres despre sprijinul, solidaritatea și ajutorul frățesc primit din partea clasei muncitoare ruse, despre rolul poporului rus, al națiunii ruse, ca cea mai proeminentă dintre națiunile care fac parte din Uniunea Sovietică, ca forță care cimentează prietenia popoarelor Uniunii Sovietice.

Sub conducerea partidului, poporul sovietic muncește neobosit pentru traducerea în viață a prevederilor planului cincinal pe anii 1951 — 1955. Așa cum se arată în Directivele aprobate de Congresul al XIX-lea: **„Actualul plan cincinal (al 5-lea) demonstrează din nou în fața întregii lumi marea forță vitală a socialismului, avantajele fundamentale ale sistemului economic socialist față de sistemul capitalist. Acest plan cincinal este un plan de construcție economică și culturală pașnică. El va contribui la consolidarea și lărgirea continuă a colaborării economice dintre Uniunea Sovietică și țările de democrație populară și la dezvoltarea relațiilor economice cu toate țările care doresc să dezvolte comerțul pe bază de egalitate în drepturi și avantaje reciproce".**

Realizarea celui de al cincilea plan cincinal va însemna un nou pas important pe drumul construirii comunismului în Uniunea Sovietică. (Aplauze).

Un rol hotărîtor în obținerea succeselor grandioase ale poporului sovietic îl are Statul Sovietic. Partidul Comunist al Uniunii Sovietice este în permanență preocupat de întărirea continuă a orânduirii sociale și de stat sovietice.

Tovarășul Malencov a relevat rolul important pe care l-a avut zdrobirea teoriilor putrede și dușmănoase care cereau slăbirea și dispariția Statului Sovietic în condițiile încercuirii capitaliste.

„Noi nu am fi avut succesele pe care le avem în construcția noastră pașnică, succese cu care ne mândrim acum, dacă am fi admis slăbirea statului nostru. Noi ne-am fi găsit dezarmați în fața dușmanilor și în fața pericolului unei înfrângeri militare, dacă n'am fi întărit statul nostru, armata noastră, organele noastre de pedepsire și de informație.

Partidul a transformat Țara Sovietică într'o fortăreață de nebiruit a socialismului, pentru că el a întărit și întărește prin toate mijloacele statul socialist".

In perioada de după război s'a dezvoltat și s'a întărit și mai mult funcțiunea economico-organizatorică și cultural-educativă, care este în prezent funcțiunea fundamentală a Statului Sovietic. Se întărește și se consolidează prietenia dintre popoarele Uniunii Sovietice. Statul Sovietic aplică în mod consecvent principiile democratismului socialist, care stau la baza Constituției staliniste.

In același timp, ținând seama de existența imperialismului și a planurilor sale agresive, Partidul Comunist și Guvernul Sovietic poartă grijă întăririi capacității de apărare a Uniunii Sovietice.

In cuvântarea sa la Congres, tovarășul Bulganin sublinia că lagărul păcii și democrației, care se întinde dela Elba până la Oceanul Pacific, este cuprins de elanul construcției pașnice și de năzuința de a păstra pacea ani îndelungați. Dar este important să se sublinieze că, pentru caz de nevoie, el posedă forțe armate moderne și îndeajuns de puternice. Referindu-se la amenințările și încercările de intimidare a Uniunii Sovietice din partea atâțătorilor la război, tovarășul Bulganin a spus: „Prea vă omoriți cu firea, domnilor imperialiști! Marele popor sovietic nu este dintre cei ce se sperie, pe el nu-l poți intimida cu amenințări. Ei, dar dacă lucrurile vor ajunge la o adică, poporul nostru va ști să se apere, să apere interesele Patriei sale. Și, dacă va fi nevoie, Forțele Armate sovietice vor ști să dea ripostă oricărui agresor, după toate regulile artei militare sovietice". (Aplauze furtunoase).

Uniunea Sovietică este în prezent mai tare decât oricând din punct de vedere economic și politic, cât și din punct de vedere al capacității sale de apărare, și este mai mult decât oricând capabilă să facă față oricărei încercări și să apere cu succes cauza păcii, democrației și socialismului. (Aplauze prelungite).

III.

Realizările măreți obținute de poporul sovietic, victoriile istorice repurtate de el sunt rod al politicii juste a Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, rod al activității sale de mobilizare a poporului în vederea traducerii în viață a acestei politici, rezultat al faptului că în întreaga sa activitate Partidul Comunist al Uniunii Sovietice este călăuzit de cunoașterea legilor de dezvoltare a societății, de știința marxist-leninistă.

„Victoria istorică a poporului sovietic în Marele Război pentru Apărarea Patriei, îndeplinirea înainte de termen a celui de al 4-lea plan cincinal, dezvoltarea continuă a economiei naționale, creșterea bunei stări materiale și a nivelului cultural de trai al poporului sovietic, întărirea unității moral-politice a societății sovietice și a prieteniei dintre popoarele țării noastre, gruparea în jurul Uniunii Sovietice a tuturor forțelor lagărului păcii și democrației — acestea sunt principalele rezultate care confirmă justețea politicii partidului nostru", — spunea în raportul C.C. al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice tovarășul Malencov.

Toate aceste rezultate au putut fi obținute datorită unității de fier a rândurilor partidului, datorită coeziunii sale în jurul Comitetului Central al partidului în frunte cu tovarășul Stalin.

Meritul principal în făurirea acestei unități îl are conducătorul și învățătorul Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și al poporului sovietic, tovarășul Stalin.

Acum, în lumina învățămintelor războiului, apare deosebit de clară uriașa însemnătate mondială a luptei necruțătoare pe care Partidul Comunist al Uniunii Sovietice a dus-o împotriva tuturor dușmanilor marxism-leninismului, împotriva trotchisto-bucharinițtilor și altor capitulanți și trădători.

Zdrobirea de către partidul lui Lenin și Stalin a dușmanilor marxism-leninismului din rândurile sale constitue un merit nepieritor al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice în fața întregii mișcări comuniste internaționale, în fața omenirii întregi.

Toate partidele comuniste învață dela P.C.U.S. să păzească ca lumina ochilor unitatea partidului, să se călăuzească în permanență după indicația lui Lenin și Stalin că partidul este unitatea de voință incompatibilă cu existența oricărei fracțiuni, să combată fără cruțare orice manifestare de oportunism, orice deviere dela linia partidului, să întărească rândurile partidului, izgonind din el elementele străine și dușmănoase.

Este necesar să reamintim cu acest prilej uriașul ajutor acordat de Lenin și Stalin, de Partidul Comunist al U.R.S.S. în toți anii de după victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, partidelor comuniste frățești printre care și partidului nostru, în opera de întărire a unității rândurilor lor. Este necesar îndeosebi să relevăm rolul Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și personal al tovarășului Stalin în descoperirea și demascarea bandei de trădători, spioni și provocatori titoiști, ceeace a făcut posibilă zădărnicirea complotului imperialist împotriva țărilor de democrație populară, împotriva mișcării comuniste internaționale. Demascarea bandei titoiste este un merit istoric al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice.

Tăria Partidului lui Lenin și Stalin stă în legătura sa indisolubilă cu massele. Această legătură își găsește expresia în creșterea rândurilor partidului. In timpul Marelui Război de Apărare a Patriei, în rândurile partidului au intrat peste un milion 600.000 de membri de partid. In prezent P.C.U.S. numără aproape 7 milioane de membri și candidați de partid, față de circa 2 milioane 500.000 cât număra în perioada Congresului al XVIII-lea al partidului.

In raportul prezentat de tovarășul Malenkov, în raportul tovarășului Hrușciov și în dezbaterile la acest raport au fost examinate temeinic toate problemele principale ale vieții interne de partid și ale activității partidului. Activiștii partidului nostru vor găsi în materialele Congresului Partidului Comunist al Uniunii Sovietice o nesecată comoară de învățăminte pentru întărirea muncii noastre de partid și lichidarea lipsurilor pe care le avem în domeniul construcției de partid.

Partidul Comunist al Uniunii Sovietice și Comitetul său Central acordă o excepțională atenție îmbunătățirii compoziției calitative a partidului. Deaceea Comitetul Central al Partidului Comunist al Uniunii

Sovietice a considerat necesar să nu forțeze ritmul de creștere a rândurilor partidului, ci să concentreze atenția organizațiilor de partid asupra ridicării nivelului politic al membrilor și candidaților de partid, să fie mai exigent față de cei ce intră în rândurile partidului.

Partidul Comunist al Uniunii Sovietice este deasemeni în permanență preocupat de ridicarea nivelului muncii organizatorice de partid și a muncii ideologice, combătând orice tendință de folosire în activitatea de partid a metodelor administrative de conducere, care duc la birocratizarea muncii de partid și slăbesc inițiativa massei membrilor de partid. După cum a arătat în raportul C.C., tovarășul Malencov „măsurile înfăptuite de partid în ceeace privește desfășurarea democrației interne de partid și a autocriticii au ajutat organizațiile de partid să lichideze în considerabilă măsură lipsurile în ceeace privește starea muncii politice de partid, au jucat un important rol în ceeace privește avântul ei. Pe această bază a crescut activitatea și inițiativa membrilor de partid, s'au întărit organizațiile de bază ale partidului din întreprinderi, colhozuri și instituții, s'a înviorat munca lor, s'a întărit controlul masselor de partid asupra activității organelor de partid, a crescut rolul plenarelor comitetelor de partid și al activului de partid".

Raportul asupra activității Comitetului Central al partidului subliniază că este necesar ca în toate organizațiile de partid autocritica și în deosebi critica să joace pe de-a'ntregul rolul său de metodă principală cu ajutorul căreia trebue dezvăluite și lichidate greșelile și lipsurile. Este necesar, arată raportul, de a se duce o luptă necruțătoare împotriva celor mai înrăiți dușmani ai partidului, împotriva celor ce înăbușă critica și persecută pe cei care critică. „Ar fi greșit să se creadă *subliniază raportul* — că critica de jos se poate dezvolta dela sine pe calea mersului dela sine. Critica de jos poate să se dezvolte și să se lărgească numai cu condiția ca orice om care face o critică sănătoasă să fie convins că va găsi sprijin în organizațiile noastre și că lipsurile arătate de el vor fi efectiv înlăturate".

Raportul a acordat deasemeni multă atenție întăririi disciplinei de partid și de stat, și mai ales traducerii în viață a indicației marelui Lenin că elementul principal al muncii organizatorice este alegerea justă a oamenilor și controlul executării.

La Congres s'a arătat că îndeplinirea sarcinilor în domeniul muncii de stat și de partid se asigură nu prin numărul mare de hotărîri și directive, ci prin modul în care se controlează aplicarea în viață a hotărîrilor luate. Deaceea sunt necesare întărirea considerabilă a controlului pe linie de partid, concentrarea atenției organelor de partid asupra controlului executării hotărîrilor partidului și guvernului, buna organizare a acestui control de către organele de partid cu sprijinul masselor largi ale oamenilor muncii, al organizațiilor de partid, sindicale și comsomoliste, al activului Sovietelor locale.

Atât în raportul asupra activității Comitetului Central cât și în cuvântările numeroșilor delegați, s'au dezbătut pe larg problemele muncii ideologice. „Munca ideologică — *spune raportul asupra activității Comitetului Central* — este o obligație primordială a partidului, și subaprecierea acestei munci poate aduce prejudicii ireparabile intereselor partidului și statului. Nu trebue să uităm niciodată că orice

slăbire a influenței ideologiei socialiste înseamnă întărirea influenței ideologiei burgheze...

Acela care rămâne în urmă din punct de vedere politico-ideologic, care trăiește cu formule învățate pe de rost și nu simte noul, acela nu este capabil să se orienteze just în situația internă și externă, nu poate și nu este demn să stea în fruntea mișcării, și mai devreme sau mai târziu viața îl va debarca. Numai un conducător care muncește neîncetat pentru a-și ridica nivelul, care își însușește în mod creator marxism-leninismul, care își formează și perfecționează însușiri de activist de tip leninist-stalinist, poate fi la înălțimea sarcinilor partidului nostru".

Adoptarea noului Statut al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice constitue un eveniment de seamă în istoria partidului lui Lenin și Stalin. Statutul adoptat de Congres corespunde noilor împrejurări istorice, schimbărilor petrecute în structura societății sovietice, rolului și sarcinilor partidului în etapa de trecere dela socialism la comunism. Noul Statut va fi un mijloc de întărire și mai mare a unității Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, de ridicare a combativității organizațiilor de partid, de intensificare a educației ideologice a comuniștilor, a cadrelor de partid și de stat în spiritul leninismului, de largă desfășurare a democrației de partid, a autocriticii și a criticii de jos.

Principalele elemente noi ale Statutului sunt fără îndoială cunoscute. Statutul dă o nouă definiție a partidului, arătând că Partidul Comunist al Uniunii Sovietice este uniunea de luptă liber consimțită a comuniștilor, tovarăși de idei, organizată din oameni din rândurile clasei muncitoare, țărănimii muncitoare și intelectualității muncitoare. Statutul dă definiția științifică a calității de membru al partidului, arătând că membru al P.C.U.S. poate fi orice om al muncii care nu exploatează muncă străină — cetățean al Uniunii Sovietice — și care recunoaște programul și Statutul partidului, care contribue activ la realizarea lor, care activează într'una din organizațiile partidului și care îndeplinește toate hotărîrile partidului.

Statutul definește în mod magistral îndatoririle unui membru de partid: de a apăra prin toate mijloacele unitatea partidului; de a fi luptător activ pentru îndeplinirea hotărîrilor partidului; de a fi exemplu în muncă; de a întări zi de zi legătura cu massele; de a munci pentru ridicarea conștiinței sale și însușirea bazelor marxism-leninismului; de a respecta disciplina de partid și de stat, deopotrivă obligatorie pentru toți membrii partidului; de a dezvolta autocritica și critica de jos; de a semnala organelor conducătoare de partid, până la Comitetul Central al partidului, lipsurile în muncă, fără a ține seama de persoane; de a fi cinstit în fața partidului, de a nu admite ascunderea și deformarea adevărului; de a păstra secretul de partid și de stat și a da dovadă de vigilență politică; de a traduce în viață indicațiile partidului cu privire la justa selecționare a cadrelor pe baza calităților lor politice și profesionale. Statutul consideră călcarea îndatoririlor de bază ale membrului de partid drept incompatibile cu rămânerea în rândurile sale.

Statutul prevede unele modificări, cu caracter organizatoric, îndeosebi înlocuirea Biroului Politic prin Prezidiul Comitetului Central și desființarea Biroului Organizatoric — sarcinile de conducere a muncii curente, îndeosebi în ce privește organizarea controlului îndeplinirii ho-

tărîrilor partidului și selecționarea cadrelor, concentrându-se la Secretariatul Comitetului Central.

Prima plenară a Comitetului Central care a avut loc după Congres a ales organele executive ale partidului — Prezidiul și Secretariatul, având în frunte pe tovarășul Stalin. (Aplauze furtunoase care durează minute în șir).

Statutul partidului stabilește sarcinile principale care stau în prezent în fața Partidului Comunist al Uniunii Sovietice: **de a construi societatea comunistă pe calea trecerii treptate dela socialism la comunism, de a ridica încontinuu nivelul material și cultural al societății, de a educa pe membrii societății în spiritul internaționalismului și stabilirii relațiilor frățești cu oamenii muncii din toate țările, de a întări prin toate mijloacele apărarea activă a Patriei Sovietice împotriva acțiunilor agresive ale dușmanilor.**

★

Din cele de mai sus se desprinde imensa importanță a documentelor Congresului al XIX-lea nu numai pentru Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, dar pentru toate partidele comuniste. Ținând seama de condițiile concrete și împrejurările istorice în care acționează, fiecare partid comunist găsește în documentele Congresului al XIX-lea al P.C.U.S. un adevărat îndreptar în opera de educare a membrilor de partid, în spiritul concepției leninist-staliniste asupra partidului, un îndreptar în opera de întărire a rândurilor partidului, în opera de consolidare a regimului de democrație populară și construire a socialismului.

In ce privește partidul nostru, fiecare dintre noi, dela cadrele conducătoare de partid până la membrii de rând ai partidului, trebue să considerăm drept o sarcină centrală, de cea mai mare importanță studierea genialei lucrări a tovarășului Stalin, operă clasică a marxism-leninismului — **„Problemele economice ale socialismului în U.R.S.S".** *studierea cuvântării tovarășului Stalin la Congres, precum și a raportului prezentat de tovarășul Malencov asupra activității Comitetului Central al P.C.U.S., a Directivelor pentru cel de al 5-lea plan cincinal al Uniunii Sovietice, a noului Statut al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și a altor materiale și documente ale Congresului.*

Sarcina cadrelor noastre de partid și de stat, sarcina tuturor membrilor partidului, este de a-și însuși în mod profund analiza magistrală a situației internaționale făcută la Congres. Această analiză, ținând seama de importanța pe care o au în viața popoarelor problemele internaționale, și îndeosebi problema luptei pentru pace, va sluji drept fir călăuzitor pentru toate domeniile de activitate ale partidelor comuniste și muncitorești.

Cunoașterea acestor probleme va constitui un sprijin prețios în munca organizațiilor noastre de partid, a organizațiilor de massă, a comitetelor de luptă pentru pace. Tabloul măreț al raporturilor de forță pe tărâm internațional pe care l-a făcut Congresul Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, spulberând în mod necruțător iluziile elementelor dușmănoase din interiorul țării noastre, arată fiecărui om cinstit și de bună credință tăria crescândă a lagărului păcii, creșterea continuă a forțelor care acționează împotriva atâțătorilor la război și luptă pentru zădărnicirea planurilor lor.

Membrii noştri de partid şi în primul rând cadrele de partid şi de stat trebue să studieze cu temeinicie realizările grandioase, de o imensă valoare politică, culturală şi morală, repurtate de poporul sovietic pe tărâmul industriei, agriculturii, creşterii nivelului de trai al poporului.

Cunoaşterea profundă şi multilaterală a căilor pe care a mers poporul sovietic sub conducerea partidului lui Lenin şi Stalin pentru a dobândi aceste succese, cunoaşterea felului în care Partidul Comunist al Uniunii Sovietice a rezolvat multiplele sarcini complexe în domeniul economiei, culturii şi construcţiei de stat, va ridica pe o treaptă mai înaltă activitatea practică-politică, organizatorică şi gospodărească a organelor noastre de partid şi de stat.

O atenţie deosebită trebue dată studierii tezaurului de experienţă a Partidului Comunist al Uniunii Sovietice în domeniul vieţii de partid, experienţă ce s'a oglindit în mod strălucit în lucrările Congresului şi în documentele elaborate de ei. **Invăţând dela partidul lui Lenin şi Stalin, organele şi organizaţiile noastre de partid trebue să dezvolte şi să întărească democraţia internă de partid, trebue să înrădăcineze cu perseverenţă şi curaj autocritica şi critica de jos, trebue să se preocupe în permanenţă de întărirea disciplinei de partid, de consolidarea unităţii de nezdruncinat a rândurilor partidului.**

In viaţa internă a partidului nostru au avut loc în cursul anului acesta evenimente importante. A fost zdrobită devierea de dreapta, care constituia o primejdie pentru interesele partidului, ale statului democraţiei populare şi poporului muncitor. Călăuzindu-ne după experienţa Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, după învăţămintele Congresului al XIX-lea, trebue să continuăm neobosit munca de lichidare a urmărilor devierii de dreapta, să păstrăm şi să întărim vigilenţa împotriva tuturor abaterilor dela linia partidului.

Mai sunt la noi cazuri de călcare şi deformare a liniei partidului în domeniul transformării socialiste a agriculturii, cazuri de călcare a unuia dintre principiile fundamentale ale politicii noastre de organizare a agriculturii socialiste — principiul liberului consimţământ al ţărănimii muncitoare, cazuri de călcare a politicii partidului nostru de alianţă cu ţăranul mijlocaş, cazuri de abuzuri şi exagerări în aplicarea politicii juste a statului nostru în domeniul colectărilor. Nu este deloc surprinzător că în toate aceste cazuri abaterile de dreapta îşi dau mâna cu abateri cu caracter „stângist". Documentele Congresului al XIX-lea al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice trebue să înarmeze organizaţiile noastre de partid în vederea intensificării luptei împotriva oricărei călcări şi deformări a liniei partidului. Un rol hotărîtor trebue să-l joace şi în viaţa partidului nostru controlul executării sarcinilor şi selecţionarea cadrelor. Sunt la noi unele comitete regionale care au luat în decursul anului curent multe zeci de hotărîri. Dar efectul acestor hotărîri a fost slab, deoarece aceste comitete de partid n'au analizat suficient lucrurile, au elaborat hotărîri care nu cuprindeau toate aspectele problemei examinate, nu au studiat când şi cum trebue luată o hotărîre, şi **îndeosebi nu au avut grijă să controleze îndeplinirea propriilor lor hotărîri.**

Hotărîtor nu este numărul de hotărîri, tovarăşi, ci controlul asupra îndeplinirii hotărîrilor partidului, stricta respectare a hotărîrilor organelor conducătoare de partid, a hotărîrilor guvernului şi a propriilor hotărîri!

Intr'un număr de organizații regionale ale partidului nostru sunt în curs de pregătire conferințe de partid. La baza muncii de organizare a acestor conferințe trebue pusă aplicarea consecventă a democrației interne de partid, trebue stimulată **în fapt** *autocritica și îndeosebi critica de jos. Conferințele de partid și alte măsuri pe linia vieții interne a partidului trebue să contribue la creșterea inițiativei și a simțului de răspundere al organelor de partid — dela comitetul regional până la organizația de bază — a inițiativei și a simțului de răspundere al fiecărui membru de partid. Ele trebue să contribue la înlăturarea metodelor administrative, birocratice, în munca de partid, la întărirea muncii politice de massă, a activității de organizare și mobilizare politică a oamenilor muncii, a activității de ridicare a nivelului ideologic al membrilor de partid.*

In prezent în numeroase organizații de partid are loc primirea de noi candidați de partid. Să ne călăuzim și în această privință de experiența istorică a partidului lui Lenin și Stalin. **Nu avem nevoie de goana după număr.** *Trebue pus accentul pe calitate, pe compoziția sănătoasă a partidului, pe intrarea în rândurile partidului a miilor de oameni ai muncii verificați în muncă, care și-au arătat prin fapte devotamentul față de partid, față de statul democrat-popular.*

Nu încape îndoială că pe măsură ce cadrele noastre de partid vor aprofunda și își vor însuși uriașa experiență a Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și experiența proprie a partidului nostru, în aceeași măsură vom repurta noi și noi succese în întărirea partidului, în îmbunătățirea muncii organizatorice, a muncii politico-ideologice a activității școlilor de partid și a presei de partid și vom face ca partidul nostru să-și îndeplinească cu cinste misiunea sa de forță conducătoare a construirii socialismului în Republica Populară Română, misiunea sa internaționalistă de forță conducătoare a uneia dintre „brigăzile de șoc" ale mișcării revoluționare și muncitorești internaționale. (Aplauze furtunoase).

IV.

După cum am arătat, la baza lucrărilor Congresului și a documentelor elaborate de Congres a stat geniala lucrare a tovarășului Stalin **„Problemele economice ale socialismului în U.R.S.S."**.

Tăria Partidului Comunist constă în aceea că planurile sale, care determină perspectivele și căile mersului înainte, se bazează pe cunoașterea legilor economice, pe știința construirii societății comuniste, elaborată de tovarășul Stalin.

In recenta lucrare a tovarășului Stalin **„Problemele economice ale socialismului în U.R.S.S."** *sunt studiate legile producției sociale și ale repartiției bunurilor materiale în societatea socialistă, sunt definite bazele științifice ale dezvoltării economiei socialiste, sunt indicate căile trecerii treptate dela socialism la comunism, căile lichidării contradicției dintre oraș și sat, dintre munca fizică și intelectuală, cât și ale lichidării deosebirilor esențiale dintre ele.*

In această lucrare tovarășul Stalin a elaborat pentru prima oară geniala sa teză cu privire la principalele condiții prealabile în vederea trecerii spre comunism.

Tovarășul Stalin ne învață: „Trebue, în primul rând, să asigurăm temeinic... creșterea neîncetată a întregii producții sociale și cu precădere creșterea producției mijloacelor de producție...

Trebue, în al doilea rând, ca prin treceri treptate, înfăptuite în mod avantajos pentru colhozuri și, prin urmare, pentru întreaga societate, proprietatea colhoznică să fie ridicată la nivelul proprietății întregului popor, iar circulația mărfurilor să fie înlocuită, tot prin treceri treptate, cu sistemul schimbului de produse, pentru ca puterea centrală sau vreun alt centru social-economic să poată cuprinde totalitatea produselor producției sociale în interesul societății.

Trebue, în al treilea rând, să ajungem la o asemenea creștere a nivelului cultural al societății care să asigure tuturor membrilor societății dezvoltarea multilaterală a aptitudinilor lor fizice și intelectuale, pentru ca membrii societății să aibă posibilitatea de a căpăta o cultură îndestulătoare ca să devină militanți activi ai dezvoltării sociale, pentru ca ei să aibă posibilitatea să-și aleagă liber profesiunea și să nu fie ținuți pe toată viața, în virtutea diviziunii existente a muncii, de o singură profesiune oarecare".

Pentru realizarea acestui ultim scop, arată tovarășul Stalin, este necesar să se reducă ziua de muncă cel puțin până la 6 ore, iar apoi până la 5 ore, pentru ca membrii societății să aibă destul timp liber necesar obținerii unei culturi multilaterale. Trebue apoi să se introducă învățământul politehnic general, pentru ca membrii societății să-și poată alege în mod liber profesiunea; să se îmbunătățească condițiile de locuit și să se ridice salariul real al muncitorilor și funcționarilor cel puțin de 2 ori. Numai după îndeplinirea tuturor acestor condiții preliminare în ansamblul lor se va putea trece dela formula socialistă „dela fiecare după capacități, fiecăruia după muncă", la formula comunistă „dela fiecare după capacități, fiecăruia după nevoi".

In felul acesta, tovarășul Stalin trasează căile concrete de construire a societății comuniste, căile înfăptuirii visului de aur al omenirii — comunismul. Sub înțeleapta conducere a tovarășului Stalin, visul acesta este transformat în realitate în Uniunea Sovietică, deschizând o nouă eră în istoria omenirii. (Aplauze prelungite).

Invățătura marxist-leninistă, lucrările tovarășului Stalin luminează pentru întreaga omenire căile de dezvoltare ale civilizației mondiale. In etapa actuală a istoriei este cu neputință să lupți și să construești fără o profundă însușire a tot ce a adus tovarășul Stalin în știința marxist-leninistă cu privire la legile și căile de dezvoltare socială.

Pentru partidele comuniste și muncitorești din țările de democrație populară, este cu neputință să abordeze și să rezolve în mod just vreo problemă a construirii economiei socialiste fără o adâncă studiere a genialelor idei și teze noi, cu care a îmbogățit tovarășul Stalin economia politică marxist-leninistă prin lucrarea sa „Problemele economice ale socialismului în U.R.S.S."

Cadrele noastre de partid, de stat și economice trebue să depună eforturi neobosite, sistematice, pentru a-și însuși din plin, în toată profunzimea ei, învățătura tovarășului Stalin cu privire la astfel de probleme de bază ale economiei politice marxist-leniniste cum sunt: caracterul legilor economice în societatea socialistă, legea economică fundamentală

a socialismului, legea dezvoltării planificate (proporționale) a economiei, legea concordanței obligatorii a caracterului forțelor de producție și a relațiilor de producție, producția de marfă și legea valorii în socialism ș.a.m.d. Cadrele noastre, cele care lucrează pe tărâmul muncii ideologice, ca și cele ce muncesc pe tărâmul conducerii practice a economiei, au în fața lor sarcina de a studia problemele aplicării învățăturilor tovarășului Stalin la condițiile concrete ale fazei de trecere dela capitalism la socialism în țara noastră.

Tovarășul Stalin — sublinia tovarășul Malencov în raportul prezentat la Congres — previne în mod stăruitor împotriva unei ușuratece luări înainte și a trecerii la forme economice superioare, fără crearea preliminară a premizelor necesare pentru o asemenea trecere.

Această punere în gardă se adresează din plin unora dintre tovarășii noștri care sunt nerăbdători să pornească pe drumul „colectivizării totale", al „deschiaburirii" ș.a.m.d. ignorând linia clară a partidului nostru, hotărîrile și directivele sale cu privire la necesitatea unei munci răbdătoare în vederea lămuririi masselor muncitoare și asigurării condițiilor materiale și organizatorice pentru crearea de noi gospodării colective sau întovărășiri agricole și treptata atragere a masselor largi ale țărănimii muncitoare pe făgașul agriculturii socialiste.

In lucrarea sa, tovarășul Stalin manifestă o deosebită grijă pentru ridicarea nivelului ideologic al cadrelor comuniste din întreaga lume. Vorbind despre manualul de economie politică care este în pregătire în Uniunea Sovietică, tovarășul Stalin subliniază că este necesar nu numai pentru tineretul sovietic; el este deosebit de necesar comuniștilor din toate țările și oamenilor care simpatizează cu comuniștii, care vor să știe cum s'au smuls oamenii sovietici din robia capitalistă, cum au transformat economia țării în spiritul socialismului, cum a fost obținută prietenia cu țărănimea și a fost transformată Țara Sovietică într'o țară bogată și puternică.

„Avem, prin urmare, nevoie — scrie tovarășul Stalin — de un manual care să poată sluji drept carte de căpătâi pentru tineretul revoluționar nu numai din interiorul țării, ci și de peste hotare... Dealtfel, dat fiind nivelul insuficient de dezvoltare marxistă a majorității partidelor comuniste din țările străine, un asemenea manual ar putea să aducă un mare folos și cadrelor comuniste netinere din aceste țări".

Acest minunat apel stalinist la învățătură trebue urmat de toate cadrele partidului nostru.

In țara noastră s'au editat în sute de mii de exemplare lucrarea tovarășului Stalin **„Problemele economice ale socialismului în U.R.S.S.",** *cuvântarea tovarășului Stalin la Congres, raportul prezentat de tovarășul Malencov și alte materiale ale Congresului. Comitetul Central al Partidului a adoptat recent un plan de intensificare a muncii ideologice, având la bază studierea lucrării tovarășului Stalin și a materialelor Congresului.*

Combătând orice tendință de subapreciere a muncii ideologice, și îndeosebi a muncii individuale a comuniștilor pentru lărgirea cunoștințelor lor în domeniul marxism-leninismului, să nu ne cruțăm eforturile pentru a ne însuși comoara de învățătură cuprinsă în geniala lucrare a tovarășului Stalin și în documentele Congresului al XIX-lea al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice.

Tovarăşi şi tovarăşe,

Partidul nostru este angajat în momentul de faţă într'o largă şi serioasă acţiune politică — acţiunea de pregătire a alegerilor pentru Marea Adunare Naţională, primele alegeri ce au loc pe baza noii Constituţii a Republicii Populare Române. Noua Constituţie consacră realizările măreţe obţinute de poporul muncitor român, sub conducerea partidului, în opera de făurire a regimului de democraţie populară şi de construire a socialismului, de asigurare a celor mai largi drepturi şi libertăţi democratice, cum n'a cunoscut poporul nostru muncitor în întreaga sa istorie. Economia ţării noastre a păşit pe drumul dezvoltării şi înfloririi. Recentul comunicat cu privire la rezultatul îndeplinirii planului pe trimestrul al III-lea al anului în curs este o nouă şi grăitoare dovadă a faptului că am asigurat economiei naţionale o continuă dezvoltare pe linie ascendentă, fără crize şi fără şomaj, că în ţara noastră, înapoiată în trecut, se dezvoltă în ritm rapid ramurile hotărîtoare ale industriei, se produc noi şi noi genuri de maşini şi maşini-unelte; că, în ciuda dificultăţilor pe care le mai avem, nivelul de viaţă material şi cultural al populaţiei creşte, aprovizionarea populaţiei se îmbunătăţeşte treptat, învăţământul şi cultura au devenit un bun al întregului popor.

Căror fapte datorăm toate aceste succese? Le datorăm politicii juste a partidului nostru, călăuzit de învăţătura marxist-leninistă şi de experienţa istorică a Partidului Comunist al Uniunii Sovietice. Le datorăm ajutorului frăţesc pe care ni-l dau în toate domeniile vieţii noastre de stat şi economice Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, Statul Sovietic socialist, le datorăm grijii părinteşti pe care o manifestă la fiecare pas pentru interesele şi nevoile poporului nostru marele Stalin .(Aplauze furtunoase timp de minute în şir).

Le datorăm avântului şi abnegaţiei în muncă, de care dă dovadă minunatul popor român, minunata noastră clasă muncitoare, ţărănimea noastră muncitoare, intelectualitatea legată de popor. (Aplauze prelungite).

Cu toate succesele mari pe care le-am dobândit, există încă lipsuri şi slăbiciuni ce trebue înlăturate. Indatorirea noastră, ca şi a oricărui partid marxist-leninist, este de a recunoaşte curajos greşelile atunci când se comit, de a analiza adânc cauzele lor, spre a putea elabora astfel măsurile necesare pentru înlăturarea greşelilor şi a mobiliza massele de oameni ai muncii pentru îndreptarea lucrurilor.

Prezentându-se in faţa oamenilor muncii, comuniştii îşi vor lua angajamentul să lupte cu aceeaşi dârzenie pentru întărirea şi înflorirea Republicii Populare Române, pentru fericirea poporului muncitor. Partidul nostru şi celelalte organizaţii ale oamenilor muncii din Frontul Democraţiei Populare vor chema poporul muncitor să muncească cu un având crescând pentru construirea socialismului, pentru întărirea Patriei, pentru asigurarea bunei stări a celor ce muncesc, pentru întărirea, prin succesele noastre, a frontului mondial al luptei pentru pace.

Noi vom chema oamenii muncii să-şi sporească vigilenţa împotriva duşmanilor fericirii poporului dinăuntrul ţării, împotriva sugrumătorilor libertăţii popoarelor, duşmani ai independenţei şi libertăţii po-

porului nostru, atâțătorii criminali ai unui nou război — imperialiștii americani și englezi, — și a haitei de slugi nemernice ale imperialismului, dela social-democrații de dreapta până la titoiști. Noi vom munci pentru întărirea și mai mare a sentimentelor de dragoste fierbinte și recunoștință pe care le nutresc cele mai largi masse ale poporului nostru pentru Uniunea Sovietică, pentru tovarășul Stalin.

Tovarăși și tovarășe,

In munca sa, partidul nostru și oamenii muncii din Patria noastră sunt însuflețiți de pilda luminoasă a poporului sovietic, de grandioasele sale victorii, de perspectivele nemărginite pe care el le deschide omenirii. Impreună cu noi, popoarele celorlalte țări de democrație populară, marele popor chinez, poporul Republicii Democrate Germane, popoarele țărilor capitaliste, popoarele care mai gem sub jug colonial, toți cei ce doresc fericirea pentru ei și pentru copiii lor au ochii ațintiți cu nemărginită încredere spre Uniunea Sovietică, spre Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, spre marele său conducător, tovarășul Stalin.

„Pentru noi — a spus în cuvântarea sa la Congres tovarășul Stalin, **— este deosebit de prețioasă această încredere, care înseamnă hotărîrea de a sprijini partidul nostru în lupta sa pentru un viitor luminos al popoarelor, în lupta sa împotriva războiului, în lupta sa pentru menținerea păcii".**

Istoria a încredințat Partidului Comunist al Uniunii Sovietice un rol de cinste, rolul de far călăuzitor al mișcării comuniste mondiale, rolul de primă și cea mai puternică brigadă de șoc, de brigadă de șoc conducătoare a mișcării revoluționare internaționale. Partidul lui Lenin și Stalin a îndreptățit din plin speranțele omenirii muncitoare și a îndeplinit cu cinste misiunea sa. Popoarele lumii știu că partidul lui Lenin și Stalin își va îndeplini și pe viitor până la capăt misiunea sa istorică. (Aplauze furtunoase).

Să trimitem de aci un înflăcărat salut frățesc Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, Comitetului său Central, genialului conducător al popoarelor, stegarul luptei pentru pace, democrație și socialism, tovarășul Stalin. (Aplauze, urale puternice care nu contenesc timp îndelungat).

Trăiască pacea între popoare!

Jos atâțătorii la război!

Trăiască gloriosul Partid Comunist al Uniunii Sovietice, partidul lui Lenin și Stalin!

Trăiască genialul învățător al oamenilor muncii din întreaga lume, care luminează prin geniul său drumul omenirii spre un viitor însorit — marele STALIN!

(Adunarea se ridică în picioare și își manifestă prin aplauze furtunoase, ovații și urale care nu contenesc timp îndelungat, dragostea înflăcărată pentru Uniunea Sovietică, pentru gloriosul P.C.U.S. și pentru marele Stalin).

MANIFESTUL CONSILIULUI CENTRAL AL FRONTULUI DEMOCRAȚIEI POPULARE

Cetățeni și cetățene,

La 30 Noembrie 1952, oamenii muncii din patria noastră își vor alege deputații în Marea Adunare Națională, organul suprem al puterii de stat în Republica Populară Română.

Aceste alegeri au loc scurt timp după votarea noii Constituții, pe care oamenii muncii au numit-o cu dragoste și mândrie Constituția construirii socialismului, a făuririi fericirii și bunei stări a celor ce muncesc.

Legea electorală, pe baza căreia se vor desfășura alegerile de la 30 Noembrie, se întemeiază pe marile drepturi și libertăți consfințite de noua Constituție.

In patria noastră liberă și independentă, oamenilor muncii, stăpâni pe soarta lor, le este asigurat dreptul de a lua parte la conducerea treburilor țării, dreptul de a alege și de a fi aleși.

Partidul Muncitoresc Român, Confederația Generală a Muncii, Frontul Plugarilor, Uniunea Tineretului Muncitor și alte organizații de massă, organizații și comitete ale minorităților naționale, organizații cooperatiste, culturale și științifice, reprezentând interesele și voința celor ce muncesc din orașe și sate, se prezintă și în aceste alegeri în cadrul **Frontului Democrației Populare.**

Organizațiile care fac parte din Frontul Democrației Populare luptă **pentru propășirea și înflorirea patriei, pentru apărarea independenței și suveranității sale naționale, pentru făurirea unei vieți îmbelșugate a celor ce muncesc, pentru apărarea păcii, pentru socialism.**

Cetățeni și cetățene,

Poporul român, în colaborare frățească cu minoritățile naționale, sub conducerea Partidului Muncitoresc Român, a obținut însemnate succese în munca și lupta pentru construirea socialismului.

Una din cele mai de seamă cuceriri ale oamenilor muncii din patria noastră, înscrisă în Constituție, este naționalizarea principalelor întreprin-

deri industriale. Bogăţiile ţării, fabricile, uzinele, minele, căile de comunicaţie, băncile, înainte vreme instrument de exploatare al moşierilor şi capitaliştilor, au fost smulse din mâinile exploatatorilor şi au devenit bun al întregului popor muncitor. A fost desfiinţată clasa capitaliştilor în domeniul industriei. In întreprinderile naţionalizate a fost lichidată exploatarea omului de către om, înfăptuindu-se astfel năzuinţa pentru care au luptat şi s'au jertfit cei mai buni fii ai clasei muncitoare. Aceasta a descătuşat puterile celor ce muncesc şi a făcut cu putinţă ca producţia şi productivitatea muncii să crească neîntrerupt, constituind baza dezvoltării economice a ţării şi a făuririi bunei stări materiale şi culturale a celor ce muncesc.

Şomajul a rămas o amintire întunecată a trecutului. Dreptul la muncă este asigurat cetăţenilor ţării noastre. Zeci de mii de muncitori intră anual în câmpul muncii, devenind constructori ai vieţii noi. Munca devine tot mai mult o datorie şi o chestiune de onoare. Numeroşi muncitori sunt astăzi stahanovişti şi fruntaşi în producţie, decoraţi cu ordine şi medalii, oameni cunoscuţi şi iubiţi de întregul popor muncitor.

Incepând din anul 1949, economia noastră naţională se dezvoltă pe bază de plan. Planul de stat pe anul 1949 şi planul de stat pe anul 1950 au fost îndeplinite înainte de termen. Pe baza succeselor dobândite în decursul celor 2 planuri anuale a fost întocmit, din iniţiativa şi sub îndrumarea Partidului Muncitoresc Român, în frunte cu tovarăşul Gheorghe Gheorghiu-Dej, primul plan cincinal al Republicii Populare Române — plan de construire a bazei economice a socialismului — şi planul de 10 ani de electrificare a ţării.

Datorită muncii pline de avânt a clasei muncitoare şi a tuturor oamenilor muncii, datorită ajutorului frăţesc pe care îl primim din partea Uniunii Sovietice, **industrializarea socialistă a ţării se înfăptueşte cu succes.**

Industria noastră este astăzi de două ori mai puternică decât sub regimul burghezo-moşieresc. In întreaga ţară se construesc noi fabrici şi uzine, noi mine, noi sonde petrolifere, se deschid noi şantiere. Intreprinderile care se construesc în Dobrogea, Moldova, Maramureş, Regiunea Autonomă Maghiară, Oltenia, vor pune capăt stării de înapoiere şi sărăcie în care au fost ţinute aceste regiuni de regimul burghezo-moşieresc.

Ţara noastră, în trecut aservită de burghezie şi moşierime imperialiştilor şi împiedicată să aibă o industrie dezvoltată, şi-a creat o puternică industrie a construcţiei de maşini, care asigură aproape în întregime maşinile necesare extracţiei petrolului, a trecut la fabricarea utilajului pentru rafinarea petrolului, asigură în întregime producerea maşinilor pentru industria minieră şi pentru mecanizarea construcţiilor. Se dezvoltă necontenit industria electrotehnică. Se fabrică pentru prima oară în ţară strunguri şi rulmenţi, motoare cu explozie puternice, instalaţii electrotehnice, turbogeneratori, tractoare, maşini agricole de tip greu.

Industria noastră construeşte maşini şi utilaj pentru siderurgie, pentru industria chimică şi alimentară, produce maşinile necesare industriei uşoare, utilajul fabricilor de ciment. Industria noastră asigură în întregime locomotivele şi vagoanele necesare economiei noastre şi a început să producă şlepuri, remorchere şi alte vase.

Au fost construite în ţara noastră numeroase cuptoare Martin, cuptoare electrice pentru oţel, a intrat în funcţiune un nou laminor de ţevi. A fost terminat un mare furnal, iar altul va intra în curând în

funcțiune. Au intrat în funcțiune fabrica de electrozi „Carbochim", fabrica de tananți „Argeșul", o fabrică de prelucrare a gazului metan, cinci linii de ciment și altele.

In ultimele luni au fost terminate și au început să dea lumină și energie electrică termocentralele „Gh. Gheorghiu-Dej" Doicești și Ovidiu II.

Constructorii Canalului taie cu spor drumul prin care Dunărea își va trimite apele spre mare. Se construește hidrocentrala „Vladimir Ilici Lenin"-Bicaz, care va alimenta cu energie electrică noua industrie a Moldovei și va chema la viață întreaga regiune. A intrat în funcțiune marele combinat „Casa Scânteii", care prin tipăriturile sale face ca lumina culturii să se răspândească în cele mai îndepărtate colțuri ale țării. Mărețele construcții care se ridică pe întreg cuprinsul țării sunt mândria întregului popor. Ele întăresc puterea și independența patriei noastre dragi — Republica Populară Română.

Cetățeni și cetățene,

Mari realizări au fost înfăptuite în agricultură. Clasa muncitoare în alianță cu țărănimea muncitoare a lichidat clasa moșierilor care veacuri de-a-rândul a trăit din munca și sudoarea țărănimii. Țăranii muncitori nu mai trudesc din greu pe pământul moșierilor. Au apus pentru totdeauna vremurile când țăranul era umilit, batjocorit, terorizat de bâta jandarmilor. Țăranii sunt astăzi stăpâni pe pământul pe care-l muncesc. Constituția țării prevede că statul ocrotește dreptul de proprietate particulară asupra pământului a țăranilor cu gospodării mici și mijlocii, pe baza legilor, în vigoare.

Clasa muncitoare, statul de democrație populară dau un sprijin permanent țărănimii muncitoare cu scopul de a o feri de exploatarea chiaburească, de a spori producția realizată de ea, de a ridica bunăstarea ei. Dezvoltarea industriei face cu putință înzestrarea agriculturii cu mașini agricole, care ușurează munca țărănimii muncitoare și o ajută să dobândească roade mai bogate. In locul plugului de lemn și al uneltelor de muncă înapoiate din timpul regimului burghezo-moșieresc, statul de democrație populară a pus la îndemâna țărănimii muncitoare peste 10.000 de tractoare, mii de mașini și unelte agricole, semințe selecționate, credite, etc. Aproape 400 de sate au fost electrificate.

Numeroși țărani muncitori s'au unit de bunăvoie în întovărășiri agricole și gospodării colective, convinși fiind că aceasta este singura cale pentru a scăpa pe vecie de exploatarea chiaburească, de nevoi și de lipsuri. Membrii gospodăriilor colective au primit mult mai multe roade decât primeau pe ogoarele lor individuale. Recolta medie la hectar în gospodăriile colective este cu 20—25 la sută mai mare decât în gospodăriile individuale.

Aprovizionarea țărănimii muncitoare cu mărfuri industriale se îmbunătățește mereu. Cooperativele au desfăcut la sate mărfuri în valoare de multe miliarde de lei.

Organizațiile oamenilor muncii care fac parte din Frontul Democrației Populare cheamă întreaga țărănime muncitoare ca, răspunzând la ajutorul primit din partea clasei muncitoare și a statului de democrație populară și urmând exemplul regiunilor și raioanelor fruntașe să spo-

reasca producția agricolă, să asigure o mai bună aprovizionare a clasei muncitoare, contribuind astfel pe măsura posibilităților ei crescute la întărirea statului de democrație populară.

Cetățeni și cetățene,

A crescut și crește treptat nivelul de trai al celor ce muncesc. Reforma bănească înfăptuită la începutul acestui an și reducerile de prețuri au făcut să crească puterea de cumpărare a oamenilor muncii. Cu toate lipsurile care mai există, comerțul de stat și cooperatist aprovizionează pe cei ce muncesc cu cantități tot mai mari de mărfuri. Consumul populației crește neîncetat. S'a îmbunătățit aprovizionarea oamenilor muncii cu pâine, carne, îmbrăcăminte, încălțăminte, etc. In numeroase centre industriale se construiesc locuințe muncitorești. Numai pentru muncitorii mineri s'a prevăzut construirea a 9.000 de apartamente, din care 1.000 anul acesta. Prin grija statului nostru, mii de oameni ai muncii, care în timpul regimului burghezo-moșieresc au trăit în cocioabe umede și întunecate, au primit acum locuințe noi, luminoase și încăpătoare.

Oamenii muncii se bucură de asistență medicală gratuită, de asigurare materială la bătrânețe, în caz de boală sau incapacitate de muncă, lucru la care nici nu pot visa muncitorii din țările capitaliste. Oamenii muncii se bucură de concedii anuale plătite. In frumoasele stațiuni dela munte și dela mare, în care se lăfăiau altădată moșierii și capitaliștii, se odihnesc și-și împrospătează forțele oamenii muncii. Numai în acest an au fost la odihnă în aceste stațiuni peste 300.000 oameni ai muncii.

Niciodată, în timpul regimului burghezo-moșieresc, oamenii muncii nu s'au bucurat de astfel de drepturi.

Se schimbă înfățișarea satelor noastre. Ca urmare a sprijinului puternic pe care l-a primit din partea clasei muncitoare, din partea statului de democrație populară, bunăstarea țărănimii muncitoare a sporit simțitor și continuă să sporească. Oricine poate vedea că astăzi țărănimea se hrănește mai bine, se îmbracă mai bine, are unelte de muncă mai multe și mai bune.

Masele muncitoare dela orașe și sate, ținute veacuri de-a-rândul în întuneric de clasele exploatatoare, se ridică la lumină, învață cu sete, își însușesc cuceririle științei. Dreptul la învățătură și cultură prevăzut de Constituția R.P.R. este asigurat tuturor cetățenilor. Zeci de mii de elevi și studenți, fii ai oamenilor muncii, primesc burse de stat și locuiesc în căminele statului. Analfabetismul, rămășiță a regimului burghezo-moșieresc, e pe cale de a fi lichidat. In ultimii ani s'au deschis sute de școli noi de toate gradele, zeci de institute, universități și facultăți.

Știința, arta, literatura au luat o largă dezvoltare. Partidul și guvernul acordă tot sprijinul și toată prețuirea oamenilor de știință și cultură, creându-le condiții prielnice de activitate pentru a-și pune cunoștințele și creația lor în slujba poporului, a construirii socialismului și apărării păcii.

Cetățeni și cetățene,

O mare cucerire a regimului nostru de democrație populară înscrisă în noua Constituție este **asigurarea deplinei egalități în drepturi a tuturor**

oamenilor muncii, fără deosebire de rasă şi naţionalitate. A fost lichidat regimul de sălbatică asuprire naţională. Ca urmare a politicii leninist-staliniste a statului nostru democrat-popular, minorităţile naţionale, altădată asuprite, terorizate, au astăzi drepturi egale cu poporul român, au şcoli, cărţi, ziare şi teatre în limba maternă, folosesc limba lor în administraţie şi justiţie. Crearea Regiunii Autonome Maghiare a întărit şi mai mult unitatea oamenilor muncii din patria noastră, indiferent de naţionalitate. Poporul român construeşte socialismul într'o frăţească colaborare cu minorităţile naţionale

In Republica Populară Română femeia se bucură de drepturi egale cu ale bărbatului în toate domeniile vieţii economice, politice, de stat şi culturale. Înlăturate în trecut dela viaţa politică şi economică a ţării, femeile au astăzi toate drepturile, îndeplinesc munci de mare răspundere şi sunt luptătoare active pentru socialism, pentru întărirea patriei şi apărarea păcii. Statul poartă o grijă deosebită ocrotirii familiei, a mamei şi a copilului. Femeilor gravide li se acordă ajutor în bani şi concedii de naştere. In bugetul pe anul 1952 s'a prevăzut o sumă de 77.500.000 lei pentru ocrotirea mamei şi copilului. S'au ridicat numeroase case de naşteri, creşe, cămine de copii. Peste 100.000 de copii şi-au petrecut vacanţa anul acesta în colonii şi tabere de odihnă.

Tineretului i-au fost deschise cele mai largi perspective de către regimul de democraţie populară. El are putinţa deplină de a preface în realitate cele mai îndrăzneţe visuri.

Statul de democraţie populară poartă o grijă specială pentru educaţia şi sănătatea tineretului nostru. El nu cruţă niciun efort pentru a da tineretului putinţa să se bucure de viaţă, să-şi asigure o temeinică pregătire profesională, să-şi însuşească toate cuceririle ştiinţei, să-şi pună întreaga sa putere de muncă, tot avântul său tineresc, în slujba construirii socialismului, în slujba păcii, a întăririi patriei şi făuririi fericirii ei.

Statul democrat-popular sprijină pe micii meseriaşi cu scopul de a-i feri de exploatarea capitalistă, de a spori producţia realizată de ei şi de a ridica bunăstarea lor.

S'a întărit şi se întăreşte statul nostru de democraţie populară — instrumentul principal al construirii socialismului. Spre deosebire de statul burghezo-moşieresc, potrivnic intereselor poporului, statul de democraţie populară este un stat al oamenilor muncii dela oraşe şi sate. Statul de democraţie populară apără cuceririle oamenilor muncii dela oraşe şi sate, asigură dezvoltarea industriei, agriculturii, a comerţului socialist, asigură dezvoltarea culturii, creşterea continuă a bunăstării a maselor populare. **S'a făurit şi se întăreşte alianţa dintre clasa muncitoare şi ţărănimea muncitoare, baza puterii populare în R.P.R.** Au fost create sfaturile populare, organe locale ale puterii de stat, care atrag masele largi ale celor ce muncesc la conducerea treburilor obşteşti. A fost făurit un nou aparat de stat, legat strâns de masse şi pus în slujba lor. In locul prefecţilor şi primarilor, care slujeau regimului de asuprire şi exploatare a poporului, se află azi la posturi de răspundere din aparatul de stat oameni ai muncii, devotaţi poporului muncitor.

Potrivit cu interesele celor ce muncesc statul de democraţie populară asigură oamenilor muncii dreptul de asociere în organizaţii obşteşti, libertatea cuvântului, libertatea presei, libertatea întrunirilor şi meetingurilor,

libertatea demonstraţiilor, pe care nu le au oamenii muncii din ţările capitaliste.

Partidul şi guvernul R.P.R. poartă o grijă deosebită întăririi capacităţii de apărare a statului împotriva oricăror uneltiri ale imperialiştilor americano-englezi sau ale slugilor lor titoiste. A fost creată armata populară, care este înconjurată de dragostea tuturor oamenilor muncii. **Forţele Armate ale R.P.R. stau de strajă hotarelor ţării, suveranităţii şi independenţei poporului român, securităţii sale şi păcii.**

Cetăţeni şi cetăţene,

In opera de construire a socialismului ne bucurăm zi de zi de ajutorul puternic şi frăţesc al marii noastre prietene şi eliberatoare — Uniunea Sovietică.

Sprijinul economic, politic, moral şi ideologic pe care ni-l dă marea Uniune Sovietică, şi personal tovarăşul Stalin, este de nepreţuit.

Pentru ţara noastră, prietenia şi alianţa strânsă cu Uniunea Sovietică şi ajutorul ei frăţesc sunt chezăşia libertăţii şi independenţei noastre naţionale, chezăşia construirii socialismului în patria noastră.

Mulţumită ajutorului pe care ni-l dă Uniunea Sovietică am putut să ne refacem ţara, să dezvoltăm industria, să creăm noi ramuri industriale.

Uniunea Sovietică ne-a trimis instalaţii şi agregate complexe, maşini numeroase, strunguri de mare precizie, utilaj minier, uriaşe escavatoare care sapă drum Dunării spre mare, motoare şi turbine pentru marile centrale electrice, întregul utilaj pentru marele combinat poligrafic „Casa Scânteii", tractoare şi combaine pentru agricultură, materii prime pentru industrie şi numeroase alte mărfuri. Datorită ajutorului sovietic putem produce în ţara noastră utilaj petrolifer, rulmenţi, maşini şi instalaţii de care avem nevoie şi pe care nu le-am produs niciodată la noi în ţară până azi. Nicio ţară capitalistă n'ar fi putut să ne acorde un ajutor atât de eftin şi tehniceşte calificat, ca acela pe care ni l-a acordat şi ni-l acordă Uniunea Sovietică.

Ştiinţa şi cultura sovietică sunt pentru noi un izvor nesecat de învăţătură, de experienţă înaintată în toate domeniile.

Intre U.R.S.S., ţara noastră şi celelalte ţări de democraţie populară s'au format relaţii noi, de strânsă colaborare, întemeiate pe egalitatea în drepturi, pe respect şi ajutor frăţesc, relaţii de neînchipuit între ţările capitaliste.

Legăturile de prietenie care leagă ţara noastră de Uniunea Sovietică, precum şi de Republica Populară Chineză, de celelalte ţări de democraţie populară din Europa şi Asia, de Republica Democrată Germană slujesc cauzei construirii socialismului, cauzei păcii şi frăţiei între popoare.

Poporul român şi alături de el minorităţile naţionale din patria noastră poartă o dragoste şi recunoştinţă fierbinte Uniunii Sovietice şi marelui Stalin pentru ajutorul frăţesc ce ni-l acordă în munca şi lupta noastră pentru construirea socialismului în Republica Populară Română.

Cetăţeni şi cetăţene,

Cu toate succesele mari pe care le-am dobândit, există încă lipsuri şi greutăţi ce trebue înlăturate. Dar acestea sunt greutăţi trecătoare.

legate de însuşi procesul măreţ de construire a vieţii noi socialiste. Partidul şi Guvernul arătând deschis şi cinstit aceste greutăţi, depun eforturi neobosite pentru a le înlătura, mobilizează massele de oameni ai muncii în vederea lichidării lor. Nu există nici o îndoială că aceste eforturi vor fi încununate de succes. Convingerea oamenilor muncii că toate greutăţile vor fi înfrânte, se întemeiază pe strânsa legătură a Partidului Muncitoresc Român şi a conducerii Statului cu poporul, pe unitatea de nezdruncinat între partid, guvern şi popor. Această unitate este o forţă uriaşă care poate clinti şi munţii din loc. Cu atât mai mult ea poate să învingă greutăţile trecătoare, pe care le mai avem. Orice om cinstit şi de bună credinţă — cetăţean al Republicii Populare Române, poate să judece singur după realizările mari obţinute sub conducerea Partidului Muncitoresc Român şi a guvernului Republicii Populare Române, realizări ce nu pot fi negate nici de duşmani, că tot ce s'a făcut şi tot ce se face în Republica Populară Română este pentru binele poporului muncitor, pentru fericirea milioanelor de bărbaţi, femei, tineri, copii, pentru un viitor strălucitor al poporului nostru, al patriei noastre scumpe !

Măreţele noastre succese în construirea socialismului au fost obţinute în luptă cu împotrivirea claselor exploatatoare, cu uneltirile imperialiştilor americano-englezi şi ale slugilor lor. Imperialiştii americani şi englezi şi slugile lor nu se pot împăca cu gândul că au pierdut pentru totdeauna bogăţiile noastre pe care le-au jefuit atâta vreme. Ei trimit şi recrutează spioni şi provocatori dintre rămăşiţele claselor exploatatoare înfrânte, elemente descompuse, fără patrie, urîte şi izolate de popor, care caută să saboteze şi să împiedice dezvoltarea şi înflorirea patriei noastre.

Oamenii muncii din Republica Populară Română trebue să întărească vigilenţa împotriva duşmanilor fericirii poporului, dinăuntrul ţării, împotriva sugrumătorilor libertăţii popoarelor, duşmani ai independenţei şi libertăţii poporului nostru, aţâţătorii criminali ai unui nou război, imperialiştii americani şi englezi, şi haita de slugi nemernice ale imperialismului, dela social-democraţii de dreapta până la titoişti.

Inalta conştiinţă patriotică a oamenilor muncii, dragostea lor puternică faţă de Republica Populară Română, realizările obţinute de poporul nostru în toate domeniile sunt o chezăşie că uneltirile duşmanilor noştri vor fi frânte. Vrednicul şi înzestratul popor român, eroica noastră clasă muncitoare, harnica noastră ţărănime muncitoare, intelectualitatea noastră legată de popor, conduse de partid, vor duce cu succes până la capăt opera de construire a socialismului în patria noastră.

Cetăţeni şi cetăţene,

Amintiţi-vă cum arăta ţara noastră acum 8 ani. Războiul criminal, în care a fost aruncată ţara noastră de burghezie şi moşierime şi partidele ei politice, provocase economiei naţionale distrugeri grele. Industria şi transporturile erau dezorganizate. Muncitorii mai trudeau din greu pentru capitalişti. Agricultura era înapoiată. Sărăcimea satelor, împovărată de impozite şi înglodată în datorii, mai slugărea pe ogoarele moşierilor şi chiaburilor. Aproape 4.000.000 de oameni erau analfabeţi şi semianalfabeţi. Mii de locuinţe erau distruse de bombardamente. Muncitorii şi funcţionarii nu puteau să cumpere cu salariile lor nici cele strict

necesare pentru hrană. In schimb moşierii, capitaliştii, bancherii, speculanţii huzureau în bine şi strângeau averi din munca celor mulţi şi asupriţi.

Au trecut doar câţiva ani de atunci. Aceşti ani au fost ani de luptă dârză, plini de înfăptuiri.

Priviţi acum la ţara noastră! Intr'un timp scurt poporul român, în frăţească colaborare cu minorităţile naţionale, a transformat România dintr'o ţară înrobită şi exploatată, suptă zeci şi zeci de ani de hienele imperialiste, într'o ţară liberă, independentă, cu un regim de democraţie populară. Dintr'o ţară agrară înapoiată, cum a fost sub regimul burghezo-moşieresc, România a devenit o ţară cu o economie în plină dezvoltare, o ţară care se industrializează repede şi a cărei agricultură se mecanizează treptat. Poporul muncitor este astăzi stăpân pe minunatele frumuseţi şi bogăţii ale ţării noastre. Pe harta ţării apar oraşe noi. Se făuresc şosele şi căi ferate. Se construesc uzine şi fabrici, centrale electrice, şcoli, instituţii ştiinţifice, locuinţe, creşe, cămine. Apar mereu noi şantiere. Construim o viaţă nouă! Construim socialismul!

România este astăzi mai puternică decât oricând. Niciodată ţara noastră nu a avut la graniţă prieteni şi aliaţi atât de încercaţi şi de devotaţi ca Uniunea Sovietică şi ţările de democraţie populară.

Situaţia oamenilor muncii din ţara noastră se deosebeşte ca dela cer la pământ de situaţia oamenilor muncii din ţările capitaliste şi coloniale, de situaţia oamenilor muncii din Iugoslavia, înrobită de fasciştii titoişti. Oamenii muncii din aceste ţări gem încă sub jugul exploatării. Ei trăiesc în mizerie şi sărăcie, pradă foamei, bolilor şi şomajului. In Italia, Franţa, Anglia, numeroase întreprinderi îşi închid porţile. In ţările capitaliste sunt astăzi aproape 40 milioane de şomeri. Muncitorii, ţăranii, intelectualii din ţările capitaliste nu au siguranţa zilei de mâine, ei nu cunosc fericirea de a trăi şi munci liber pentru sine, pentru familia şi pentru patria lor.

Poporul nostru muncitor, popor constructor al vieţii noi, priveşte cu mândrie măreţele sale cuceriri şi este plin de încredere în viitorul său însorit. Suntem oameni liberi, simţim bucuria muncii noastre libere în patria noastră liberă.

Aceste cuceriri istorice dovedesc justeţea politicii Partidului Muncitoresc Român care a condus poporul nostru muncitor din victorie în victorie. Partidul a dovedit prin fapte că nu cunoaşte interese mai înalte decât interesele poporului muncitor. Convins că între vorbele şi faptele comuniştilor este o deplină armonie, poporul muncitor îşi însuşeşte politica partidului, se simte legat trup şi suflet de partid, este strâns unit în jurul partidului, în jurul Comitetului său Central în frunte cu tovarăşul Gheorghe Gheorghiu-Dej.

Cetăţeni şi cetăţene,

In faţa noastră se deschid perspectivele măreţe ale planului cincinal şi planului de electrificare. Creşte şi se va întări şi mai mult puterea economică a patriei noastre.

Industria noastră se dezvoltă într'un ritm nemaicunoscut în istoria ţării. Ea va fi în 1955 de 5 ori mai puternică decât în 1948. Producţia

industriei de construire a mașinilor, pe care n'am avut-o niciodată în țară și pe care a creat-o regimul de democrație populară, va fi de trei ori mai mare decât în 1950. Producția de mașini-unelte va fi de 5 ori mai mare decât în 1950. Producția de cărbune va fi la sfârșitul cincinalului de peste 3 ori mai mare decât în 1948, producția de oțel de aproape 4 ori mai mare, producția de fontă de peste 4 ori mai mare, producția de petrol de aproape 3 ori mai mare față de 1948. In anul 1955 producția de energie electrică va fi de peste 3 ori mai mare decât în 1948.

In decursul planului cincinal vor căpăta viață noi întreprinderi, care vor valorifica tot mai mult bogățiile țării în folosul poporului. Vor intra în funcțiune noi hidrocentrale și termocentrale. Se va construi Combinatul siderurgic și metalurgic din Moldova, care va da peste un milion de tone metal, constituind baza industrializării acestei părți a țării. Se vor construi mari furnale și cuptoare Martin, iar altele vor fi reconstruite. Se vor construi o fabrică de autocamioane, fabrici de utilaj electrotehnic, un combinat de aluminiu, o nouă cocserie, o fabrică de rulmenți, fabrici noi de ciment, etc.

Bogatele resurse naturale ale țării noastre — petrol, cărbune, gaze naturale, sare — formează baza dezvoltării unei puternice industrii chimice în țara noastră. Planul cincinal prevede construirea unor combinate chimice pe bază de gaz metan, a unor fabrici de medicamente, de penicilină și altele. Unele vor intra în funcțiune și vor da producție încă în cursul acestui plan cincinal.

In cadrul planului cincinal vor începe să circule vapoare pe Canalul Dunăre-Marea Neagră. Puterea apelor Bistriței, care se irosea înainte în zadar, va pune în mișcare uriașele turbine ale hidrocentralei „V. I. Lenin" și va face să înflorească regiuni întregi ce erau ținute în stare de înapoiere de regimul burghezo-moșieresc. Va începe construirea canalului București-Dunăre care va face ca orașul București să devină port la mare. Va lua un mare avânt munca de reconstrucție, sistematizare și dezvoltare a orașului București, Capitala Republicei noastre dragi, se vor construi noi orașe moderne, socialiste. Va începe construirea centrului universitar din București și a unor institute de învățământ superior, în diferite orașe ale țării; vor intra în funcțiune Centrul Cinematografic dela Buftea, Teatrul muzical din București și alte teatre, instituții de cultură, așezăminte de sănătate, de cultură fizică și de sport. In agricultură, valoarea întregii producții agricole va spori de aproape de două ori, față de 1950.

Intinse suprafețe de pământ, altădată sterpe, vor deveni rodnice. Din apele Canalului Dunăre-Marea Neagră vor fi irigate 120.000 hectare, iar alte 170.000 vor fi redate agriculturii prin indiguiri. Se vor împăduri 390.000 ha., ceeace va ajuta la înlăturarea urmărilor secetei. In Delta Dunării va începe cultivarea unor plante industriale și subtropicale cum nu au mai existat până acum în țara noastră. Această frumoasă regiune a țării, lăsată în paragină de regimul burghezo-moșieresc, va fi transformată în viitor într'o grădină minunată.

Țăranii cu gospodării mici și mijlocii vor fi sprijiniți de statul democrat-popular pentru a obține recolte bogate și a-și asigura o viață tot mai îmbelșugată. Gospodăriile colective vor fi ajutate pentru a mări rodul care să asigure ridicarea bunei stări a membrilor lor. Se vor înființa

noi S.M.T.-uri înzestrate cu mașini agricole moderne. Vor fi luate măsuri pentru ca gospodăriile agricole de stat să-și poată îndeplini cu tot mai mult succes rolul însemnat pe care-l au în dezvoltarea agriculturii noastre.

În cursul cincinalului țărănimea muncitoare va primi alte mii și mii de tractoare, combaine, batoze, secerători și alte mașini agricole.

Se vor electrifica 2.000 de sate.

Dezvoltarea agriculturii va permite aprovizionarea industriei și a oamenilor muncii cu produse agricole mai multe și mai ieftine. Se va lărgi schimbul de mărfuri între oraș și sat.

Intreaga dezvoltare a economiei țării noastre are drept scop satisfacerea într'o măsură tot mai mare a nevoilor materiale și culturale mereu crescânde ale celor ce muncesc. În cursul planului cincinal, venitul național se va dubla față de nivelul dinainte de război. Nivelul de trai al oamenilor muncii va fi în 1955 cu 80% mai ridicat decât în 1950. Partidul și guvernul vor duce în mod consecvent și cu perseverență politica de micșorare a prețului de cost al produselor, de economii și de ridicare a productivității muncii, pentru a obține pe această bază micșorarea prețurilor de vânzare ale mărfurilor de larg consum și creșterea puterii de cumpărare a oamenilor muncii. Valoarea mărfurilor ce se vor distribui populației prin comerțul de stat și cooperatist va fi în 1955 de peste două ori mai mare decât în 1950. Se vor construi noi locuințe muncitorești. Se va ridica nivelul cultural al celor ce muncesc. Analfabetismul va rămâne doar o tristă amintire. Pe tot întinsul țării se vor înălța noi școli și institute. Se vor dezvolta știința și cultura.

Toate acestea dovedesc cât de mari sunt puterile creatoare ale poporului nostru muncitor, care, eliberat de exploatare, își făurește o viață nouă sub conducerea înțeleaptă a partidului și cu ajutorul frățesc al Uniunii Sovietice.

Iată pe scurt rodul muncii desfășurate în trecutul apropiat și viitorul luminos pe care și-l făurește poporul, sub conducerea partidului.

FRONTUL DEMOCRAȚIEI POPULARE cheamă pe oamenii muncii să întâmpine alegerile din 30 Noembrie prin noi succese în lupta pentru îndeplinirea înainte de termen a planului pe anul 1952.

MUNCITORI ȘI MUNCITOARE! Desfășurați larg întrecerea socialistă pentru îndeplinirea planului la toți indicii pe anul 1952 în 11 luni! Dați patriei mai multe produse! Ele fac să crească nivelul de viață material și cultural al oamenilor muncii.

ȚĂRANI MUNCITORI! Luptați pentru dobândirea unei recolte bogate! Aplicați prevederile agrominimului și zootehminimului, care vă ajută să obțineți roade îmbelșugate!

OAMENI AI ȘTIINȚEI ȘI CULTURII! Puneți întreaga voastră putere de muncă, toate talentele și cunoștințele voastre în slujba întăririi patriei, în slujba păcii, în slujba construirii socialismului!

În cinstea alegerilor pentru Marea Adunare Națională să dăm un și mai mare avânt muncii pentru înflorirea scumpei noastre patrii, Republica Populară Română!

Cetățeni și cetățene,

În ultimii ani sistemul capitalist a continuat să slăbească, în timp ce forțele păcii și democrației din întreaga lume cresc neîncetat. 800 milioane

de oameni eliberaţi din lanţurile exploatării imperialiste îşi construiesc azi o viaţă nouă. Aceste forţe se opun lagărului aţâţătorilor la război şi întăresc lagărul internaţional al păcii şi democraţiei, în fruntea căruia se găseşte Uniunea Sovietică, ţara unde se construieşte comunismul.

Ca rezultat al succeselor obţinute pe tărâmul construcţiei paşnice, industria Uniunii Sovietice este astăzi de peste două ori mai puternică decât înainte de război, iar la sfârşitul acestui plan cincinal va fi de trei ori mai puternică decât în 1940. Marile succese obţinute de Uniunea Sovietică sub conducerea slăvitului Partid Comunist al lui Lenin şi Stalin în opera de construire a comunismului, contribue la întărirea şi lărgirea continuă a colaborării economice cu ţările de democraţie populară şi la dezvoltarea legăturilor economice cu toate ţările, pe bază de egalitate în drepturi. Aceste succese întăresc forţele păcii şi însufleţesc lupta popoarelor pentru apărarea marii cauze a păcii.

Documentele istorice ale Congresului al XIX-lea al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, genialele lucrări ale tovarăşului Stalin înarmează oamenii muncii în lupta pentru socialism şi pace, întăresc convingerea lor că victoria va fi de partea forţelor socialismului, democraţiei şi păcii.

In acelaş timp, lagărul imperialist este măcinat de contraziceri de neîmpăcat. Imperialiştii americani calcă în picioare independenţa naţională a Angliei, Franţei, Italiei şi altor ţări, înrobindu-le cu scopul de a folosi popoarele lor drept carne de tun şi a deveni stăpânitorii lumii. Imperialiştii americani vor să împingă omenirea într'un nou război mondial. Ei au trecut la o agresiune barbară împotriva paşnicului popor coreean care-şi apără eroic libertatea şi independenţa ţării sale.

Impotriva imperialismului american se ridică tot mai puternic valul de ură şi de împotrivire din partea popoarelor asuprite de el. Chiar în rândurile cercurilor conducătoare ale altor ţări capitaliste creşte nemulţumirea faţă de politica de cucerire a dominaţiei mondiale, dusă de imperialismul american.

In întreaga lume creşte şi se lărgeşte mişcarea pentru pace, care are drept scop să ridice maseele populare la lupta pentru menţinerea păcii, pentru preîntâmpinarea unui nou război mondial. Sute şi sute de milioane de oameni, urmând îndemnul marelui Stalin, iau în propriile lor mâini cauza menţinerii păcii, hotărîţi s'o apere până la capăt.

Politica externă a statului nostru democrat-popular este o politică de apărare a păcii. Ea se sprijină pe munca paşnică, creatoare şi voinţa de pace a poporului nostru, pe creşterea ţării economice, politice şi culturale a Republicii Populare Române. Politica externă a statului nostru este o politică de prietenie şi alianţă cu U.R.S.S. şi cu ţările de democraţie populară, o politică de pace şi prietenie cu toate popoarele iubitoare de pace.

Republica Populară Română, stat liber şi independent, este un factor activ în uriaşul lagăr al păcii, care se opune uneltirilor imperialiştilor americani şi care apără cu străşnicie pacea.

Votând în alegeri pentru Frontul Democraţiei Populare, vom arăta unitatea şi tăria poporului nostru, hotărîrea sa nedintită de a sta de strajă intereselor de stat ale Republicii Populare Române, de a apăra libertatea şi independenţa noastră naţională împotriva duşmanilor ei —

imperialiștii americano-englezi și lacheii lor slugarnici, trădătorii propriului lor popor — banditii titoiști. Votând candidații Frontului Democrației Populare, vom demonstra voința poporului nostru de a apăra pacea.

Cetățeni și cetățene,

Frontul Democrației Populare vă cheamă să alegeți ca deputați în Marea Adunare Națională pe cei mai buni și mai devotați fii ai patriei, luptători hotărîți pentru cauza păcii și socialismului.

Votați cu toții pe candidații Frontului Democrației Populare, candidații celor ce muncesc! Ei sunt muncitori, țărani muncitori, intelectuali legați de popor, femei muncitoare, tineri, militari din rândurile oamenilor muncii, credincioși până la capăt cauzei poporului muncitor.

Fiți vigilenți! Zădărniciți orice încercare a dușmanilor Republicii de a lovi în cuceririle poporului muncitor!

Toți cei ce-și iubesc patria, toți cei ce vor pace, toți cei ce vor să asigure un viitor luminos de bunăstare și fericire lor și copiilor lor să voteze la 30 Noembrie pentru candidații Frontului Democrației Populare!

Trăiască Frontul Democrației Populare!

Trăiască Partidul Muncitoresc Român și Comitetul său Central, în frunte cu tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej!

Trăiască scumpa noastră patrie liberă și independentă, Republica Populară Română!

Cu toții la vot pentru socialism, pentru pace, pentru bunăstare, pentru fericirea poporului și a patriei noastre scumpe!

CONSILIUL CENTRAL
AL FRONTULUI DEMOCRAȚIEI POPULARE

31.X.1952

Pentru desvoltarea cercetărilor pedagogice în țara noastră

Inaintarea țării noastre pe drumul construirii socialismului este legată de o continuă înflorire a bunei stări materiale și culturale a întregului popor muncitor. In ridicarea măreților construcții socialiste, în desvoltarea puternică a industriei, în creșterea mișcării de colectivizare a agriculturii, în desfășurarea neîntreruptă a revoluției culturale — în tot ce se realizează în țara noastră — vedem strălucind tot mai luminos, zorii viitorului, zorii socialismului. Sub conducerea înțeleaptă a partidului, cu ajutorul neprecupețit al Uniunii Sovietice, poporul nostru se ridică spre cele mai înalte năzuințe ale sale. Cuceririle noastre istorice și minunatele noastre perspective sunt limpede oglindite în noua Constituție, pe drept cuvânt numită *„Constituția construirii socialismului și a făuririi fericirii și bunei stări a celor ce muncesc"*.

Sarcinile arzătoare pe care le ridică munca de construire a socialismului, nu pot fi însă îndeplinite fără a se asigura concomitent, o largă desvoltare a învățământului. *„Școala este isvorul principal de cadre pentru construirea socialismului"*, ne învață tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej. Iată dece regimul de democrație populară a arătat, dela instaurarea lui, o grijă deosebită pentru desvoltarea școlii, pentru educarea comunistă a tinerei generații de ziditori ai vieții noi.

Folosind bogata experiență sovietică, reforma învățământului, piatra de hotar dintre școala veche, burgheză și școala noastră nouă, a schimbat fundamental orientarea, organizarea și conținutul întregului nostru învățământ. Porțile școlii au fost larg deschise pentru copiii oamenilor muncii. S'a asigurat efectiv dreptul minorităților naționale la un învățământ în limba maternă. Prin reforma învățământului, școala a devenit o armă puternică în mâinile clasei muncitoare, în vederea pregătirii cadrelor necesare construirii socialismului.

Un eveniment important pentru desvoltarea învățământului nostru a fost Hotărîrea Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român și a Consiliului de Miniștri cu privire la măsurile de îmbunătățire a condițiilor de trai și de muncă ale cadrelor didactice din învățământul elementar și mediu — o nouă expresie a grijii și prețuirii pe care partidul și guvernul o acordă școlii și slujitorilor ei. Sintetizând sarcinile ce revin cadrelor didactice, Hotărîrea a arătat că: *„în îndeplinirea func-*

ţiei sale cultural-educative, statul dictaturii proletariatului încredinţează şcolii, învăţătorilor şi profesorilor sarcina de onoare şi răspundere a instruirii şi educării copiilor şi tineretului şcolar spre a deveni cetăţeni conştienţi şi devotaţi cauzei poporului, cauzei socialismului. Învăţătorii şi profesorii au marea misiune de a contribui la lichidarea neştiinţei de carte, moştenită dela regimul burghezo-moşieresc, la ridicarea nivelului cultural al oamenilor muncii, la pregătirea cadrelor noi de care are nevoe poporul în marea operă de construire a socialismului în Republica Populară Română".

In perioada ce s'a scurs dela apariţia Hotărîrii, cele mai multe din importantele ei prevederi au devenit realizări concrete.

O urmare de cea mai mare importanţă a Hotărîrii a fost organizarea Congresului Învăţătorilor din R.P.R. Dela tribuna Congresului, iubitul conducător al poporului nostru, tovarăşul Gheorghe Gheorghiu-Dej, a dat cadrelor noastre didactice un luminos program de muncă şi luptă pentru înflorirea învăţământului în scumpa noastră patrie. Tovarăşul Gheorghe Gheorghiu-Dej a arătat că *„învăţătorimea are misiunea de a creşte din tinerii noştri oameni devotaţi cu trup şi suflet poporului muncitor, patriei noastre, Republica Populară Română, oameni devotaţi cauzei păcii, educaţi în spiritul frăţiei între popoare, al dragostei nemărginite pentru eliberatoarea şi prietena noastră, Uniunea Sovietică, pentru învăţătorul oamenilor muncii din întreaga lume, genialul corifeu al ştiinţei şi culturii, tovarăşul Stalin".*

Analizând în mod critic activitatea în domeniul învăţământului public, Congresul a arătat căile pentru înarmarea elevilor cu ştiinţa înaintată, pentru realizarea educaţiei comuniste a tinerei generaţii.

Pe baza vastului program de desvoltare a şcolii noastre, trasat de tovarăşul Gheorghe Gheorghiu-Dej, rezoluţia Congresului Învăţătorilor din R.P.R., adoptată de cei 700 de delegaţi, în numele zecilor de mii de cadre didactice din şcolile depe întreg cuprinsul patriei noastre, a deschis o perspectivă largă şi multilaterală oamenilor şcolii, muncii lor de pedagogi şi de cetăţeni.

Aplicarea în viaţă a hotărîrilor rezoluţiei a dus la o serioasă ridicare a nivelului calitativ al activităţii instructiv-educative în şcoala noastră.

Ţinând seama de sarcinile trasate de partid, pe baza experienţei şcolii sovietice, Ministerul Învăţământului Public a organizat în luna Septembrie în toată ţara, consfătuiri raionale ale cadrelor didactice din învăţământul preşcolar, elementar, mediu. Aceste consfătuiri au însemnat un pas înainte în popularizarea atât a experienţei şcolii sovietice cât şi a experienţei pe care cadrele didactice fruntaşe ale şcolilor noastre o realizează pe baza învăţăturilor pedagogiei sovietice.

Faptul că porţile şcolilor noastre s'au deschis anul acesta în zilele vastei desbateri din jurul Proiectului de Constituţie, a făcut ca activiştii frontului pedagogic să păşească în nobila lor muncă, mai hotărîţi în lupta pentru ţelurile măreţe pe care le slujesc.

Alături de întreg poporul nostru şi de toţi oamenii muncii din lumea întreagă, învăţătorii şi profesorii noştri au urmărit cu un imens interes şi cu cea mai mare atenţie lucrările Congresului al XIX-lea al

Partidului Comunist al Uniunii Sovietice — eveniment epocal de o uriaşă importanţă în viaţa întregii omeniri.

Având la bază noua operă genială a tovarăşului Stalin: „Problemele economice ale socialismului în U.R.S.S.", lucrările Congresului au însemnat o contribuţie de o excepţională importanţă în desvoltarea creatoare a marxism-leninismului, au dat răspunsuri geniale, staliniste, tuturor problemelor fundamentale care se pun astăzi mişcării muncitoreşti internaţionale, au luminat puternic omenirii drumul progresului, al fericirii şi bunei stări, însufleţind energia şi hotărîrea de luptă a oamenilor muncii, a tuturor celor ce doresc şi apără pacea.

Hotărîrile Congresului al XIX-lea al marelui partid al lui Lenin şi Stalin, şi mai ales istorica cuvântare a tovarăşului Stalin la Congres — măreţ program de luptă şi de victorii — constituie pentru cadrele noastre didactice un izvor nesecat de măreţe învăţături teoretice şi practice în lupta pentru desvoltarea şi înflorirea şcolii noastre, în munca zilnică de educare comunistă a tinerei generaţii de constructori ai socialismului şi comunismului în patria noastră.

Zi de zi cadrele noastre didactice dobândesc noi succese în îndeplinirea misiunii lor înalte.

Creşte necontenit experienţa cadrelor noastre didactice de diferite specialităţi în organizarea şi planificarea muncii didactice, în însuşirea şi folosirea metodelor înaintate de predare — fapt dovedit prin creşterea nivelului de cunoştinţe la elevi.

Mereu aflăm că noi învăţători şi profesori au isbutit să lichideze în clasele lor repetenţia şi să obţină bune rezultate în munca de educare comunistă a elevilor. Mereu aflăm despre noi succese în munca de alfabetizare şi de culturalizare a maselor.

Toate realizările de până astăzi ale şcolii noastre n'ar fi fost însă posibile dacă nu ne-am fi bucurat de ajutorul continuu al experienţei şcolii sovietice, de ajutorul pedagogiei sovietice.

Folosirea experienţei bogate a şcolii sovietice şi a ştiinţei pedagogice sovietice constituie chezăşia desvoltării şi înfloririi învăţământului nostru. Planurile noastre de învăţământ, programele, manualele, metodicile noastre, toate sunt alcătuite pe baza experienţei înaintate sovietice. Cadrele noastre didactice se călăuzesc zi de zi după învăţăturile marilor pedagogi sovietici.

Ajutorul de nepreţuit pe care îl primim astfel şi în domeniul muncii de învăţământ din partea Uniunii Sovietice, face să crească tot mai mult dragostea şi recunoştinţa pe care o poartă Ţării Socialismului victorios atât cadrele noastre didactice, cât şi toţi oamenii muncii din ţara noastră.

★

In activitatea şcolii noastre s'au dobândit, neîndoelnic, serioase succese.

Pentru ca rezultatele obţinute în îndeplinirea importantelor sarcini, pe care partidul le-a pus în faţa şcolii, să fie tot mai mari, este necesar să trecem şi în ţara noastră la o muncă sistematică de cercetare ştiinţifică în domeniul pedagogiei. Se înţelege că această muncă ştiin-

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ţifică nu se poate desvolta decât pe baza cuceririlor măreţe ale celei mai înaintate pedagogii, pedagogia sovietică.

Faptul că suntem călăuziţi de lumina ştiinţei pedagogice sovietice, a metodologiei sovietice de cercetare ştiinţifică, constitue garanţia sigură şi în acelaş timp imboldul cel mai puternic pentru desfăşurarea cu succes a unei munci proprii de cercetare ştiinţifică a problemelor pe care le pune sarcina desvoltării învăţământului nostru în condiţiile construirii socialismului în ţara noastră.

Plecând dela cercetarea modului în care experienţa sovietică este aplicată în şcoala noastră în munca instructiv-educativă, sarcina de bază a muncii ştiinţifice a pedagogilor noştri trebue să fie studierea, generalizarea şi popularizarea experienţei înaintate a cadrelor noastre didactice rezultată din aplicarea în mod creator a învăţăturilor pedagogiei sovietice.

Rezultatul imediat al acestor cercetări trebue să fie stabilirea celor mai bune forme de organizare şi desvoltare a muncii şcolare sub toate aspectele ei, în vederea asigurării unui înalt nivel al învăţământului nostru.

Din păcate însă, importantele succese ale şcolii noastre n'au fost însoţite, până acum, de o desvoltare corespunzătoare a cercetărilor pedagogice în ţara noastră. Concludent în această privinţă este faptul că nu a apărut până acum la noi nicio lucrare originală a pedagogilor noştri care să ridice problemele şcolii noastre, care să valorifice experienţa cadrelor noastre didactice înaintate. Numărul articolelor din presa noastră tratând probleme pedagogice legate de desvoltarea învăţământului nostru este cu totul limitat. Nenumăratele realizări valoroase ale învăţătorilor şi profesorilor noştri rămân neanalizate, nepopularizate, nevalorificate în rândurile întregii masse a cadrelor didactice.

Această rămânere în urmă a muncii de cercetări pedagogice nu poate fi prin nimic justificată. Partidul şi guvernul au arătat acestui sector al ştiinţei aceeaşi grijă ca şi tuturor celorlalte. A fost înfiinţat un Institut de Ştiinţe Pedagogice. A fost înfiinţat Institutul de Perfecţionare a Cadrelor Didactice şi creşte numărul cabinetelor pedagogice. Există o Editură de Stat Didactică şi Pedagogică care traduce şi difuzează nu numai manuale şi metodici, dar şi numeroase opere ale pedagogilor sovietici. „Gazeta Învăţământului" se află în al 4-lea an al existenţei sale. Institutul de Studii Româno-Sovietic al Academiei R.P.R. contribue deasemenea, în special prin seria Pedagogie — Psihologie a Analelor Româno-Sovietice, la popularizarea experienţei sovietice. S'a organizat o largă acţiune de ridicare a nivelului ideologic şi profesional al cadrelor didactice. Niciodată n'au existat în ţara noastră asemenea condiţii favorabile desvoltării muncii de cercetare ştiinţifică în domeniul pedagogiei. Însăşi apariţia Revistei de Pedagogie este o expresie a interesului arătat de regimul nostru ridicării nivelului cercetărilor pedagogice în ţara noastră. Marile posibilităţi existente n'au fost însă pe deplin folosite până acum. Această rămânere în urmă a muncii de cercetări pedagogice în ţara noastră nu poate fi explicată decât prin faptul că cei răspunzători de această muncă — organe conducătoare ale Ministerului Învăţământului Public, organele de control şi îndrumare ale Secţiilor de învăţământ regionale şi raionale, cadre didactice din învăţământul su-

perior pedagogic etc. — n'au dat toată importanța cuvenită desvoltării cercetărilor pedagogice, care să ajute la înflorirea școlii noastre.

Această situație, prin nimic justificată, în domeniul cercetărilor noastre pedagogice, trebue neapărat lichidată. Să trecem la folosirea din plin a posibilităților de muncă științifică care ne sunt asigurate de către partid și guvern.

Călăuza sigură a cercetărilor noastre pedagogice este pedagogia sovietică, cea mai progresistă din lumea întreagă. Bazată pe concepția materialist-dialectică și materialist-istorică, călăuzită de învățătura lui Marx, Engels, Lenin și Stalin despre educația comunistă, pedagogia sovietică înflorește, zi de zi, prin generalizarea practicii înaintate a școlii sovietice.

Rodul muncii neobosite a pedagogilor sovietici sunt numeroasele lucrări științifice de mare valoare, care răspund problemelor celor mai actuale ale desvoltării școlii sovietice în etapa de trecere dela socialism la comunism. Munca științifico-pedagogică care este condusă de Academia de Științe Pedagogice din R.S.F.S.R., nu se desfășoară numai în numeroasele Institute de cercetări științifice; ea este preocuparea permanentă a tuturor învățătorilor și profesorilor sovietici fruntași. In paginile unui mare număr de reviste pedagogice sunt consemnate continuu rezultatele acestei munci științifice de masă.

Un nou avânt a luat pedagogia sovietică în urma apariției genialei lucrări științifice a tovarășului Stalin: „Marxismul și problemele lingvisticii". Pe baza învățăturilor cuprinse în această lucrare au fost rezolvate nu numai problemele de metodică a predării limbilor, dar și o serie de probleme din cele mai însemnate ale Pedagogiei generale și Istoriei pedagogiei.

O mare însemnătate pentru desvoltarea științei pedagogice în U.R.S.S. a avut-o sesiunea științifică a Academiei de Științe a U.R.S.S. și a Academiei de Științe Medicale a U.R.S.S. din 1950, consacrată valorificării moștenirii științifice a lui I. P. Pavlov.

Cel de al 5-lea plan cincinal al U.R.S.S. asigură o și mai largă desvoltare a științei pedagogice sovietice. Astfel în raportul ținut la Congresul al XIX-lea al P.C.U.S. tov. M. Z. Saburov, președintele Comitetului de Stat al Planificării al U.R.S.S., a arătat:

„In cursul noului cincinal, un mare sprijin va primi din partea statului știința sovietică, care joacă un rol important în asigurarea progresului tehnic în U.R.S.S. și în avântul culturii socialiste. Pregătirea cadrelor științifice și științifico-pedagogice prin aspirantura la institutele de învățământ superior și instituțiile de cercetări științifice va crește, în comparație cu cincinalul precedent, aproximativ de 2 ori. Vor fi prevăzute mari investiții capitale pentru construirea de instituții de cercetări științifice și de institute de învățământ superior. Este în curs de terminare construcția grandioasei clădiri destinate celui mai mare centru științific și universitar — Universitatea de Stat din Moscova".

Strălucitele succese ale științei pedagogice sovietice trebue bine cunoscute de fiecare slujitor al școlii din țara noastră.

Având la bază metodologia marxist-leninistă, aplicând hotărîrile Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și îndrumările date de V. I.

Lenin și I. V. Stalin și generalizând experiența pozitivă a învățătorilor și profesorilor fruntași, pedagogia sovietică a construit cea mai înaintată știință despre instrucție și educație.

Pedagogia sovietică a studiat profund esența procesului de învățământ, a descoperit particularitățile specifice procesului de învățământ ca proces de cunoaștere, a ridicat pe o treaptă nouă, calitativ superioară principiile didactice, lecția ca formă de bază a organizării muncii școlare, a elaborat cele mai înaintate metode de predare. Metodele descoperite de pedagogia sovietică, în opoziție cu învățătura mecanică și dresajul din școala burgheză, desvoltă la elevi o atitudine conștientă și activă în procesul instructiv-educativ și asigură un învățământ temeinic.

Călăuziți de teoria pedagogică marxist-leninistă și de admirabila experiență practică a școlii sovietice, în munca noastră de cercetări științifice trebue să dăm toată importanța întăririi și perfecționării întregului sistem de muncă a învățătorului și profesorului, punând în centrul atenției noastre problema lecției care reprezintă mijlocul principal de înarmare a elevilor cu bazele științelor.

In acest scop, va trebui studiată, generalizată și popularizată experiența acelor cadre didactice din țara noastră care folosind just experiența școlii sovietice, principiile și metodele înaintate de predare, au reușit să obțină succese în munca de ridicare a nivelului de cunoștințe și de lichidare a rămânerii în urmă la învățătură și a repetenției.

Va trebui să cercetăm deasemenea felul în care, în școala noastră, pe baza experienței sovietice, cunoștințele științifice predate sunt legate de practică și de activitatea în producție. Incă de acum 2 ani, în raportul asupra planului de electrificare a țării, tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej a trasat sarcina: *„In învățământul public se va da o atenție deosebită studiului științelor legate de realizarea planului de electrificare: electricității, fizicii, matematicii, geologiei, hidrografiei etc."*

La Congresul Invățătorilor, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej a cerut cadrelor didactice să se călăuzească în activitatea lor pedagogică-educativă după indicațiile lui V. I. Lenin privitoare la instrucția politehnică. Știința noastră pedagogică trebue să cerceteze principalele probleme de ordin pedagogic ale instrucției politehnice în condițiile de astăzi ale țării noastre.

In acest scop, de un ajutor neprețuit sunt pentru noi experiența actuală a școlii sovietice în realizarea sarcinilor educației multilaterale a elevilor cu ajutorul instrucției politehnice, cât și actualele desbateri științifice privind căile și mijloacele fundamentale de realizarea deplină a învățământului politehnic în școala medie și de trecere la învățământul politehnic general — pe baza genialelor indicații ale tovarășului Stalin din opera sa clasică: „Problemele economice ale socialismului în U.R.S.S." și a documentelor Congresului al XIX-lea al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice.

In ajutorul cadrelor noastre didactice chemate să realizeze predarea cunoștințelor științifice în legătură indisolubilă cu practica, cu activitatea în producție și pentru desvoltarea treptată, în forme corespunzătoare condițiilor din țara noastră a instrucției politehnice, cercetările noastre pedagogice au de rezolvat o serie de probleme importante de ordin didactic și educativ cum sunt: problema îmbunătățirii predării ba-

zelor ştiinţifice, în expunerea legilor fizicii, chimiei, biologiei în strânsă legătură cu aplicarea multilaterală a acestor legi în producţie; problema organizării şi îndrumării lucrărilor practice ale elevilor din clasă, laboratoare, colţul naturii şi lotul şcolar; problema organizării şi îndrumării excursiilor la locul de producţie. Va trebui să dăm mai mare atenţie experienţei înaintate a unor cadre didactice din ţara noastră în a căror activitate găsim deja mlădiţe ale învăţământului politehnic; să studiem şi să răspândim larg experienţele reuşite ale acestora.

In sfera muncii de cercetare ştiinţifică, o deosebită importanţă trebue să se dea problemelor legate de predarea limbii şi literaturii române, a limbii şi literaturii materne a minorităţilor naţionale, precum şi a limbii ruse în şcoala noastră, pe baza genialelor învăţături staliniste cu privire la lingvistică.

Studiul aprofundat al problemelor privitoare la limbă, la raportul reciproc între morfologie şi sintaxă în cursul predării limbii române în şcoala elementară şi medie, învăţarea vocabularului, în special determinarea volumului vocabularului care urmează să fie însuşit de elevi, desvoltarea gândirii şi exprimării elevilor, în legătura lor indisolubilă, cu prilejul predării nu numai a limbii materne ci şi a celorlalte discipline, vor trebui să constitue o preocupare imediată.

In ajutorul şcolii noastre, chemată să educe tânăra noastră generaţie în spirit comunist, munca de cercetare pedagogică trebue să-şi pună drept sarcini deosebit de importante studierea problemelor legate de sarcinile educaţiei ideologico-politice a elevilor în şcoala noastră. In acest scop, va trebui în primul rând să cercetăm experienţele acelor profesori şi învăţători care au obţinut succese în educarea elevilor în spiritul patriotismului socialist şi al internaţionalismului proletar, să analizăm, să sintetizăm şi apoi să răspândim în masă sistemul şi varietatea celor mai bune metode şi activităţi desfăşurate în munca creatoare a celor mai buni învăţători şi profesori pentru educarea la elevi a nobilelor trăsături morale ale omului societăţii socialiste.

Organizaţiile de tineret au azi un rol deosebit de important în educarea comunistă a tinerei generaţii. Acolo unde învăţătorii şi diriginţii cunosc conţinutul muncii organizaţiei U.T.M. şi organizaţiilor de pionieri, acolo unde există o colaborare strânsă între cadrele didactice şi organizaţiile de tineret — acolo creşte considerabil întregul nivel al muncii instructiv-educative. Deaceea va trebui să se dea o atenţie mare cercetării problemelor legate de activitatea organizaţiilor de tineret în şcoala noastră.

Pentru ridicarea nivelului muncii instructiv-educative în şcolile noastre, problema creării şi întăririi colectivelor de elevi — cu sprijinul activ al U.T.M. şi al organizaţiei de pionieri — a devenit deosebit de actuală. Aşa cum ne arată experienţa minunată a lui A. S. Macarenco şi practica actuală a muncii de educaţie în şcolile sovietice, colectivul este un mijloc deosebit de important în educarea multilaterală a personalităţii copilului. Învăţătorii şi profesorii noştri care au ştiut să aplice în mod creator învăţăturile pedagogiei sovietice în ceeace priveşte făurirea colectivului de elevi, au obţinut succese însemnate în educarea la

elevi a disciplinei conștiente, a atitudinii noi față de muncă, a spiritului tovărășesc și a celorlalte minunate însușiri ale omului nou.

Iată numai câteva din problemele pe care va trebui să le abordăm. In fiecare dintre ele, cadrele didactice înaintate, utilizând creator experiența sovietică, au acumulat o experiență pozitivă. Studierea, generalizarea și popularizarea celor mai bune rezultate ale cadrelor noastre didactice, în legătură cu problemele ridicate, vor aduce o contribuție serioasă la ridicarea nivelului muncii instructiv-educative în școala noastră.

★

Calea cea mai importantă a cercetării științifice este cea a generalizării experienței practice. Cu multă justețe a remarcat Macarenco, referindu-se la domeniul pedagogiei: *„Tehnica nu poate fi dedusă decât din experiență"*. Experiența practică este principalul isvor al desvoltării științei pedagogice, ca și al oricărei alte științe. Un strălucit exemplu îl constitue în această privință opera lui A. S. Macarenco, care își are rădăcinile în activitatea practică a acestuia. Se înțelege că Macarenco n'ar fi putut folosi cu succes acest isvor dacă n'ar fi fost călăuzit de farul învățăturii leninist-staliniste.

Incă din 1931, Comitetul Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice în Hotărîrea „Cu privire la școala elementară și medie" a dat o directivă precisă în această privință: *„Să se concentreze activitatea institutelor corespunzătoare de cercetări, mai ales asupra studiului și generalizării experienței acumulate de colaboratorii practicieni ai școlii"*.

Marile succese ale școlii sovietice se explică în largă măsură prin faptul că în U.R.S.S. există o preocupare continuă de a se descoperi și desvolta tot ceeace este nou și progresist în activitatea învățătorilor și profesorilor înaintați. De exemplu, rezultatele activității profesorilor fără repetenți au fost larg desbătute, analizate și popularizate într'o serie întreagă de consfătuiri, fiind astfel răspândite în toată massa cadrelor didactice.

Sarcini precise în această privință a trasat și partidul nostru în Hotărîrea din 16 August 1951 : *„Pentru ridicarea nivelului cercetărilor pedagogice legate de însușirea și aplicarea la condițiile țării noastre a experienței școlii și pedagogiei sovietice, pentru îmbunătățirea planurilor și programelor de învățământ, Ministerul Invățământului Public va organiza un Institut de Cercetări Pedagogice... In vederea îmbunătățirii activității cercurile pedagogice pentru valorificarea și generalizarea experienței înaintate a cadrelor didactice, Ministerul Invățământului Public va organiza în centrele regionale și treptat în cele raionale cabinete pedagogice"*.

In ce fel trebue înțeleasă *„valorificarea și generalizarea experienței înaintate"*, sarcină trasată de Hotărîrea partidului ?

Cele mai multe articole publicate până acum în această privință, s'au mărginit să se refere la faptul că există o asemenea experiență pedagogică și în cel mai bun caz s'o descrie, recomandând imitarea ei. Aceasta înseamnă a aluneca la suprafața faptelor, fără a pătrunde în fondul lor, fără a le înțelege în profunzime. Știința trebue să se ridice deasupra fenomenelor, descoperind legi, elaborând principii. Marea im-

portanță pe care o acordăm experienței, nu trebue să paralizeze acțiunea teoretică. *„Știința, ne învață tovarășul Stalin, nu poate să fiinteze și să se desvolte fără a recunoaște legile obiective, fără a studia aceste legi"* [1].

Așa dar, sarcina noastră nu este numai de a înregistra o experiență reușită, ci de a analiza obiectiv faptele respective, de a vedea cum se reflectă în această experiență anumite legi ale științei pedagogice, de a înțelege în ce constă reușita și dece un anumit procedeu a dus la îmbunătățirea calității muncii. Procedând astfel vom ajuta cadrelor didactice să-și însușească experiența înaintată a fruntașilor nu pe calea imitației oarbe, nu pe calea șablonului, ci în mod conștient, învățând să aplice legile pedagogice. Înțelegerea deplină a acestor legi trebue să stea la baza aplicării diferitelor metode și procedee.

A recomanda procedee „sigure", fără a le baza pe legi științifice, înseamnă a nega pedagogia ca știință obiectivă a legilor fenomenului educației comuniste.

„Marxismul concepe legile științei — indiferent dacă este vorba de legile științelor naturii sau de legile economiei politice — ca o oglindire a proceselor obiective care au loc independent de voința oamenilor. Oamenii pot să descopere aceste legi, să le cunoască, să le studieze, să țină seama de ele în acțiunile lor, să le folosească în interesul societății, dar ei nu pot să le schimbe sau să le suprime. Cu atât mai mult ei nu pot să formeze sau să creeze noi legi ale științei" [2].

Numai însușindu-ne legile științei pedagogice vom putea înțelege și aplica experiența educativă înaintată.

Nu este cazul să ne oprim aci asupra metodelor de cercetare științifică a experienței pedagogice. Acestea ne sunt indicate în numeroase lucrări ale savanților sovietici. Trebue să relevăm însă că studiul procesului real de învățământ și educație este studiul unui proces creator, viu, de formare și transformare a conștiinței elevului. Acest proces viu trebue să fie oglindit și analizat amănunțit în lucrările de cercetare pedagogică din țara noastră, folosindu-se permanent ajutorul prețios al metodologiei sovietice de cercetare științifică în domeniul pedagogiei.

★

O altă sarcină importantă a muncii noastre de cercetare științifică o constitue valorificarea moștenirii pedagogice progresiste a trecutului poporului nostru.

V. I. Lenin și I. V. Stalin ne învață, în repetate rânduri, că nu putem desvolta cultura socialistă dacă nu folosim tot ce este mai de preț în moștenirea culturală a vremurilor trecute.

Această învățătură leninist-stalinistă trebue să călăuzească și cercetarea noastră în domeniul istoriei pedagogiei românești, diformată și falsificată de așa zișii „pedagogi" ai regimului burghezo-moșieresc.

Cercetând trecutul școlii noastre, vom găsi numeroase figuri de das-

---

[1] *I. V. Stalin:* „Problemele economice ale socialismului în U.R.S.S.", Editura pentru literatură politică — pag. 39.

[2] *I. V. Stalin:* „Problemele economice ale socialismului în U.R.S.S.", Editura pentru literatură politică — pag. 4

căli modești care au luptat împotriva asupririi otomane sau habsburgice și a exploatatorilor autohtoni, folosind educația ca armă a acestei lupte.

In arhivele colbuite vom găsi documente care arată că școala noastră a primit — încă dela începuturile desvoltării sale, ajutorul prețios al poporului rus. Despre „Academia vasiliană" întemeiată în Moldova în secolul al XVII-lea, după modelul Academiei din Kiev (cu cadre didactice venite dela Kiev) sau despre ideile pedagogice ale lui Dimitrie Cantemir, care a trăit vreme îndelungată în Rusia, nu s'a scris nimic până acum. Acestea sunt câteva din momentele istorice importante de tradițională prietenie dintre poporul nostru și marele popor rus; cunoașterea lor ne ajută să punem în adevărată lumină ajutorul continuu pe care poporul rus l-a dat desvoltării culturii noastre, culminând cu imensul ajutor pe care ni-l dă astăzi cultura înaintată sovietică.

Cadrele noastre didactice ar avea multe de învățat deasemeni, din exemplul luptei lui Gheorghe Lazăr pentru desvoltarea învățământului în limba noastră maternă.

Pline de învățăminte sunt ideile pedagogice ale marelui democrat revoluționar Nicolae Bălcescu, care a luptat pentru educarea tineretului în spiritul „iubirii țării" și „urii tiraniei".

Sub anii grei ai dictaturii burghezo-moșierești, în ciuda represiunilor bestiale, au fost învățători și profesori care s'au ridicat împotriva învățământului burghez, educându-i pe copii în spiritul dragostei pentru popor. Ei s'au ocupat cu dragoste de problemele educative. La Congresul Învățătorilor, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej a amintit cu multă căldură de acele cadre didactice înaintate. *„Cei mai luminați dintre învățători au luptat cu mult curaj împotriva acestor condiții vitrege. Se găsesc în arhive sute și mii de memorii de ale învățătorilor: memorii cu privire la ravagiile analfabetismului, cu privire la grelele condiții materiale care împiedecau pe fiii de țărani să urmeze școala, cu privire la nevoile școlilor sătești, date uitării de guvernele burghezo-moșierești. Acești dascăli luminați merită sentimentele de recunoștință și căldură pe care mai fiecare om al muncii le nutrește pentru școala unde a învățat în copilărie".*

O demascare hotărîtă a școlii burghezo-moșierești găsim în paginile presei muncitorești din țara noastră, încă din ultimele decenii ale secolului trecut.

Marii noștri scriitori ca Mihail Eminescu, Ion Creangă, I. L. Caragiale și mulți alții au înfățișat în operele lor tabloul critic necruțător al școlii burgheze, făcând propuneri, adesea foarte juste, pentru democratizarea învățământului.

Cercetând toate aceste probleme ale istoriei pedagogiei românești vom contribui la îndeplinirea importantei sarcini trasate de tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej: *„Învățătorii și profesorii trebue să cultive mândria națională pentru tradițiile revoluționare, progresiste, ale poporului nostru, interesul și dragoste pentru opera lui Nicolae Bălcescu, Victor Babeș, Gheorghe Marinescu, Aurel Vlaicu, pentru operele realiste ale unor scriitori și artiști ca Mihail Eminescu, Ion Luca Caragiale, Ion Creangă, Gheorghe Coșbuc, Theodor Aman, Nicolae Grigorescu".*

O deosebită atenție în cadrul acestor cercetări va trebui dată luptei dusă de partidul nostru în anii grei ai ilegalității, pentru școală și

cultură, pentru luminarea poporului, pentru îndrumarea cadrelor didactice, a studenților și elevilor pe calea întregului popor muncitor, calea luptei hotărîte împotriva orînduirii nedrepte.

Sub dictatura burghezo-moșierească, vechile tradiții progresiste, revoluționare, ale poporului nostru au fost intenționat date uitării sau falsificate.

Oamenii științei pedagogice au datoria de a scoate la lumină moștenirea pedagogică până acum ținută ascunsă, de a o analiza, de a o valorifica critic, de a folosi în practica educației comuniste ceeace este bun și valabil în ea.

Să muncim cu rîvnă pentru a restitui poporului nostru acele valori ale pedagogiei din trecut care i-au fost atâta vreme ascunse sau falsificate de către „ideologii" claselor exploatatoare.

★

Sarcinile care stau în fața cercetării pedagogice în țara noastră nu pot fi îndeplinite fără activitatea continuă și colaborarea strînsă a tuturor forțelor capabile să ducă o asemenea muncă.

Institutul de Științe Pedagogice — ce-i drept, recent înființat — n'a trecut încă la o muncă de cercetare științifică în sensul celor arătate mai sus, mărginindu-se doar la întocmirea mai bună a planurilor de învățămînt, a programelor și îndrumărilor metodice. Folosirea justă a experienței sovietice în această privință și adaptarea ei la condițiile noastre nu este însă posibilă fără o amplă cercetare a problemelor care se pun pe teren în aplicarea noilor planuri, programe și îndrumări metodice. Institutul va trebui să analizeze serios materialul consfătuirilor raionale, precum și experiența înaintată a cadrelor noastre didactice.

In urmărirea și generalizarea experienței înaintate, sarcini serioase revin metodiștilor cabinetelor pedagogice regionale. Activiștii cabinetelor pedagogice regionale trebue să ducă în așa fel munca lor încât să îmbine strâns studierea experienței înaintate a cadrelor didactice cu ajutorul sistematic și organizat pe care trebue să-l dea acestor cadre prin conferințe, seminarii, consultații etc. E necesar ca ei să urmărească, în desfășurarea vie a procesului instructiv-educativ, eficacitatea îndrumărilor date și cel mai bun fel de a le aplica în practică.

Munca științifică trebue să capete o mai mare amploare în facultățile de pedagogie și în institutele pedagogice, urmând și în această privință exemplul instituțiilor de învățămînt superior din U.R.S.S., în care profesorii sunt cu adevărat oameni de știință și iau parte activă la continua desvoltare a științei pedagogice, dovedind și prin realizările lor științifice dorința sinceră de a ridica nivelul educației comuniste a tineretului la cea mai mare înălțime. Tinerele cadre didactice trebue crescute în însuși procesul muncii științifice. Activitatea aspiranților trebue orientată spre o cercetare științifică de un înalt nivel. In munca științifică a facultăților pedagogice trebue să-i antrenăm și pe studenți, învățîndu-i nu numai să folosească datele științei, dar să-și dea și ei contribuția — în cadrul cercurilor științifice studențești — la desvoltarea științei. Alături de cursuri, seminarii, activitate practică și studiu individual — munca științifică să devină și ea o activitate specifică învățămîntului nostru pedagogic superior.

Organele de îndrumare și control, regionale și raionale, trebue să considere deasemenea că studierea, generalizarea și popularizarea experienței pedagogice înaintate constitue pentru ele o sarcină dintre cele mai importante. In articolul „Cu privire la comisariatul pentru învățământ", V. I. Lenin scria că organele locale ale învățământului trebue să ajute partidul să scoată în evidență raioanele, instituțiile școlare și învățătorii fruntași care au reușit să obțină cele mai bune rezultate în munca școlară. Organele de învățământ, bazându-se pe aceste realizări verificate în practică, trebue să lărgească experiența locală până la răspândirea ei în întreaga țară. Această importantă indicație leninistă trebue să călăuzească și munca organelor noastre de îndrumare și control dela secțiile de învățământ.

Directorii de școală, învățătorii și profesorii emeriți și fruntași, profesorii fără repetenți, toți cei care ajung la rezultate valoroase în munca la școală, au deasemenea datoria de a-și împărtăși experiența pozitivă. Tovarășul Stalin ne învață că în desvoltarea științei, oamenii simpli, practicienii, joacă un rol foarte însemnat. *„Se întâmplă câte odată,* spune tovarășul Stalin, *că noile căi ale științei și tehnicii nu sunt deschise de oamenii de știință unanim cunoscuți, ci de oameni absolut necunoscuți în lumea științei, de oameni simpli, de practicieni, de inovatori".*

Pentru a avea, însă, succese în această muncă de cercetare pedagogică e nevoe de o continuă pregătire a noastră.

In primul rând este necesar să ne însușim tot mai adânc marxism-leninismul, genialele învățături ale lui Marx, Engels, Lenin și Stalin. Marxism-leninismul ne ajută să înțelegem în adâncime esența proceselor pe care le studiem, ne ajută să înțelegem legile care dirijează fenomenele, ne ajută să transformăm necunoscutul în cunoscut. Învățătura materialist-dialectică ne oferă metoda științifică de cunoaștere a legilor de desvoltare a naturii și societății — fără de care nu putem face niciun pas înainte în desvoltarea științei pedagogice. Studiind concepția clasicilor marxism-leninismului, o atenție deosebită trebue să acordăm învățăturii lor despre educația comunistă prin care ei indică rolul educației în desvoltarea societății, în formarea cadrelor necesare construirii socialismului și comunismului. Numai înțelegerea cu adevărat marxistă a oricărui fenomen pedagogic, ne va asigura pătrunderea temeinică în fondul procesului educației, ne va asigura îndrumarea justă a practicii pedagogice. Studiind marxism-leninismul, o atenție deosebită va trebui să acordăm genialelor lucrări științifice ale tovarășului Stalin. „Marxismul și problemele lingvisticii" și „Problemele economice ale socialismului în U.R.S.S." și documentelor Congresului al XIX-lea al P.C.U.S. Deasemenea, pe baza documentelor partidului nostru și a cuvântărilor tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej va trebui să ne însușim temeinic linia partidului cu privire la rolul învățământului în opera de construire a socialismului în țara noastră.

In doilea rând, va trebui să ne ridicăm neîncetat nivelul profesional, însușindu-ne experiența școlii sovietice și a pedagogiei sovietice. Nu putem merge pe drumul științei pedagogige dacă nu urmăm îndemnul tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej: *„Să vă slujească drept exemplu tipul sovietic al învățătorului, cu temeinicia de cunoștințe*

care îl caracterizează, cu conștiinciozitatea și modestia lui, cu devotamentul său nemărginit față de popor, față de cauza lui Lenin și Stalin. Studiați cu perseverență experiența admirabilă a școlii sovietice, adevărat focar al științei și culturii, făuritoarea minunatelor generații de constructori ai socialismului și comunismului".

E necesar să ne însușim metodele de cercetare ale științei pedagogice sovietice și să urmărim în diferite lucrări științifice sovietice, felul în care marii pedagogi, pornind dela datele experienței au descoperit legi științifice obiective, în domeniul pedagogiei.

In al treilea rând este necesar să luptăm cu mai multă hotărîre împotriva tuturor „teoriilor" reacționare care încearcă să se strecoare în câmpul școlii noastre, împotriva oricăror urme ale vechii mentalități retrograde din domeniul învățământului. Să demascăm fără cruțare orice urmă a cosmopolitismului — care nu se manifestă numai prin ploconire în fața „teoriilor" imperialiste dar și prin negarea realizărilor învățământului nostru democratic. Conștienți că știința se desvoltă numai în focul luptei neobosite împotriva teoriilor idealiste reacționare și antiștiințifice, să-i demascăm pe toți acei care încearcă să strecoare în măreața construcție a culturii noastre noi, teoriile lor otrăvite și dușmănoase poporului muncitor. Să nu uităm nicio clipă că, în condițiile ascuțirii luptei de clasă în țara noastră, lupta împotriva ideologiei reacționare și antiștiințifice, ca și lupta împotriva spiritului putred al apolitismului în știința pedagogică, are o însemnătate hotărîtoare pentru desvoltarea școlii noastre.

Urmând genialele învățături staliniste și marea experiență a pedagogiei și școlii sovietice, să ne avântăm cu curaj în munca pentru desvoltarea cercetărilor pedagogice în țara noastră. Să ne punem întreaga forță creatoare în slujba rezolvării științifice a problemelor actuale ale învățământului nostru, înarmându-ne mereu, tot mai bine, pentru opera de educare comunistă a tinerei generații, de făurire a cadrelor noi, necesare construcției socialiste și apărării păcii.

N. K. GONCEAROV
Doctor în științe pedagogice

Procesul de învățământ în școala sovietică în lumina teoriei marxist-leniniste despre cunoaștere

Sarcina principală a învățământului, pe care o realizează învățătorul și profesorul, este de fapt aceea de a înlesni elevilor să-și însușească cunoștințe despre natură, societate și gândire, acumulate de către omenire în decursul întregii sale istorii, și, în același timp, de a le forma priceperea și deprinderile strâns legate de aceste cunoștințe.

In procesul învățământului, în procesul însușirii științelor, fiecare dintre ele reprezentând totalitatea cunoștințelor dintr'un anumit domeniu de fenomene ale naturii sau societății, acumulate de omenire în cursul desvoltării ei istorice, elevii fac cunoștință cu realitatea care-i înconjoară. Se pune întrebarea dacă cunoașterea efectuată de elevi în procesul de învățământ este și ea supusă legilor generale ale cunoașterii omenești, stabilite de știința marxist-leninistă.

Pentru a răspunde la această întrebare este necesar să comparăm procesul cunoașterii, efectuat de către elevi în învățământ, cu procesul cunoașterii științifice, efectuat de oameni în desvoltarea lor istorică. Teoria marxist-leninistă a cunoașterii dă o explicație științifică unitară a legilor care stau la baza cunoașterii lumii înconjurătoare de către oameni. Intemeietorii marxism-leninismului au arătat, de pe poziția materialismului dialectic, că cunoașterea este de fapt un proces de reflectare a lumii obiective în conștiința omului, realitatea obiectivă fiind strâns legată de practica istorico-socială a omenirii pe care ea o determină și pe baza căreia se desvoltă. Practica este nu numai baza întregului proces de cunoaștere al omului, ci și mijlocul de verificare a adevărului cunoștințelor noastre despre realitatea obiectivă. I. V. Stalin ne învață că cunoștințele noastre despre legile naturii, verificate de experiență, de practică, sunt cunoștințe adevărate, care au însemnătatea unui adevăr obiectiv.

In lucrările lui V. I. Lenin se dă o caracterizare dintre cele mai adânci, o caracterizare clasică și completă a procesului de cunoaștere.

---

[1] Articol scris special pentru Revista de Pedagogie.

„Dela contemplarea vie la gândirea abstractă şi dela aceasta la practică — spune el — *aceasta este calea dialectică a cunoaşterii adevărului, a cunoaşterii realităţii obiective"*.

După cum vedem, cunoaşterea realităţii înconjurătoare se bazează pe un moment senzorial şi unul raţional, momente care sunt necesare unul altuia şi care se completează unul pe altul în cele două laturi ale procesului de cunoaştere.

Trebue să avem în vedere că cunoaşterea senzorială şi gândirea logică le întâlnim totdeauna în procesul cunoaşterii, completându-se una pe alta şi alcătuind prin unitatea lor procesul cunoaşterii luat în întregime. Senzaţia, percepţia şi reprezentarea însoţesc totdeauna procesele de gândire, şi, invers, actele gândirii logice se îmbină cu datele senzoriale.

Noi însă putem despărţi, numai pe calea analizei, în forma lor pură fiecare din aceste laturi ale cunoaşterii.

Cunoaşterea începe cu senzaţia. Aceasta reflectă obiectele lumii reale. Senzaţia este izvorul tuturor cunoştinţelor noastre despre lumea care ne înconjoară. Cu ajutorul senzaţiei omul intră în legături directe cu lucrurile lumii exterioare, el află însuşirile acestora. Fără organele de simţ nu este cu putinţă cunoaşterea, fiindcă ele sunt singurele canale prin care realitatea obiectivă pătrunde în conştiinţa noastră.

Prin urmare, datorită organelor de simţ, (vederea, auzul, tactul, mirosul şi gustul) omul intră în legături directe cu lumea înconjurătoare şi, pe baza indicaţiilor acestor organe, el cunoaşte însuşirile, particularităţile şi formele lucrurilor, obiectelor. *„Senzaţia* — arată V. I. Lenin — *nu este într'adevăr decât legătura directă dintre conştiinţă şi lumea exterioară, transformarea energiei excitaţiei exterioare în fapte de conştiinţă"* [1].

Obiectul şi cauza senzaţiilor noastre sunt obiectele realităţii obiective. Senzaţiile apar ca un rezultat al acţiunii acestor obiecte asupra organelor noastre de simţ, ele reprezintă forma de reflectare în conştiinţa noastră a diferitelor însuşiri ale lucrurilor. Senzaţiile diferite pe care le percepe omul, corespund proprietăţilor diferite ale obiectelor materiale. Potrivit teoriei marxist-leniniste a cunoaşterii, senzaţia este forma subiectivă a realităţii obiective. Subiectivitatea senzaţiei ne este dată de faptul că ea există în conştiinţa noastră, este o senzaţie a noastră, depinde de constituţia organelor de simţ şi de întreg sistemul nervos.

Totuşi ea este obiectivă prin conţinutul ei, prin izvorul ei. *„Senzaţia* — spune Lenin — *depinde de creer, nervi, retină, etc., adică de materia organizată într'un anumit mod. Existenţa materiei nu depinde de senzaţii. Primordială este materia. Senzaţia, gândirea, conştiinţa, nu este decât un produs superior al materiei organizate într'un mod deosebit"* [2].

O formă mult mai complicată de reflectare a lucrurilor obiective în conştiinţa omului este percepţia, care se naşte pe baza senzaţiei. In comparaţie cu senzaţia, particularitatea percepţiei constă în faptul că ea reflectă **obiectele, lucrurile** şi nu particularităţile şi însuşirile particulare ale acestora. Totuşi şi percepţia, ca şi senzaţia, reprezintă o legătură directă a conştiinţei cu lumea exterioară.

---

[1] *V. I. Lenin:* Materialism şi empiriocriticism, Ed. P.M.R., 1948, pag. 46.
[2] Idem, pag. 51.

O formă şi mai complicată a cunoaşterii senzoriale este reprezentarea. Spre deosebire de percepţie ea nu reflectă lucrurile nemijlocit, ci prin mijlocirea senzaţiilor. Totuşi reprezentarea, care păstrează forma senzorială a imaginii obiectului, este o verigă intermediară între percepţie şi noţiune.

Actele de gândire sunt strâns legate de reprezentare, fără de care ele sunt cu neputinţă.

Acestea sunt formele principale ale cunoaşterii senzoriale, pe baza cărora ia naştere şi se desvoltă gândirea logică sau gândirea abstractă.

Senzaţiile pe care le dobândesc elevii prin organele de simţ în cadrul procesului de cunoaştere constitue, ca şi în procesul de cunoaştere al oamenilor maturi, momentul iniţial în desvoltarea gândirii lor. Ştiinţa stabileşte că relaţiile complicate dintre om şi mediul înconjurător, şi prin urmare îmbogăţirea experienţei lui de viaţă, este baza activităţii mintale. De aceea, cu cât materialul senzorial este mai bogat şi multilateral, cu cât senzaţiile şi percepţiile sunt mai felurite, cu atât sunt mai mari posibilităţile pentru operaţiile mintale ale omului.

La copii acumularea materialului senzorial începe la o vârstă foarte timpurie, se poate spune chiar din momentul când el intră în contact cu lucrurile ce-l înconjoară. Creerul omenesc este în stare, prin mijlocirea organelor de simţ, să diferenţieze fenomenele lumii exterioare. Datorită acestui fapt, încă dela o vârstă timpurie, copilul distinge obiectele cu care vine în contact. Incă înainte de a putea vorbi copiii au reprezentări elementare despre lucrurile şi fenomenele înconjurătoare. Totuşi, orice reprezentări despre lucruri s'ar forma la copil, înainte de apariţia vorbirii, el nu poate înţelege fenomenele şi lucrurile percepute prin organele sale de simţ. Intelegerea acestora precum şi desvoltarea gândirii logice a copilului, este organic legată de însuşirea vorbirii, a limbii.

In viaţa lui individuală, odată cu perceperea însuşirilor şi particularităţilor lucrurilor, copilul aude dela vârstnici cuvintele corespunzătoare ale acestora. Datorită acestui fapt, în conştiinţa lui apare legătura între cuvintele auzite (limbă) şi obiectele percepute. Odată cu aceasta, pe măsură ce copilul îşi însuşeşte un bagaj de cuvinte, se formează şi o gândire elementară. Cuvintele care mai înainte însoţeau reacţiunea copilului faţă de obiectele exterioare, obiecte care acţionează asupra organelor de simţ, acum devin pentru el cuvinte care desemnează aceste obiecte, însuşirile şi particularităţile lor, iar ulterior şi relaţiile dintre lucruri şi fenomene.

Fixarea şi consolidarea legăturilor dintre cuvinte şi reprezentări, legături pe care copilul şi le-a făcut pe baza senzaţiilor şi percepţiilor, au drept urmare faptul că copilul începe să înţeleagă sensul acestor cuvinte, al căror conţinut obiectiv, în felul acesta, devine un bun al său personal.

In perioada când intră în şcoală, copiii şi-au format deja priceperea de a se orienta în ceeace priveşte obiectele. Totuşi, gândirea lor conţine în special imagini concrete, la baza cărora se află percepţia sensorială a însuşirilor şi particularităţilor lucrurilor. In şcoală, însuşindu-şi cunoştinţele, copiii îşi desvoltă şi activitatea mintală. Succesele activităţii de cunoaştere a oamenilor, după cum ne arată I. V. Stalin, au fost înregistrate şi fixate de limbă în cuvinte şi din unirea cuvintelor în propoziţii. Realitatea gândirii apare în limbă.

„Orice gânduri ar lua naştere în capul omului, ele pot să se nască şi să existe numai pe baza materialului limbii, pe baza termenilor şi fra-

zelor limbii. Gânduri nude, libere de materialul limbii, libere de „materia naturală" a limbii nu există. „Limba este realitatea nemijlocită a gândirii". (Marx)[1].

Prin urmare, datorită faptului că este direct legată de gândire, limba ne permite să transmitem elevilor ideile, adică cunoştinţele acumulate de ştiinţă. Percepând explicaţiile profesorului şi sensul cuvintelor şi propoziţiilor citite în cărţi, elevii îşi însuşesc noţiunile şi în felul acesta, îşi formează cunoştinţe despre natură, societatea omenească şi gândire. Astfel, cunoaşterea de către copil a lumii înconjurătoare, a fenomenelor, se efectuează pe baza senzaţiilor, percepţiilor şi reprezentărilor. Inafara datelor senzoriale, în afara observării fenomenelor şi obiectelor înconjurătoare, în afara reprezentărilor senzoriale, pe care copilul şi le formează prin organele de simţ, nu este cu putinţă reflectarea obiectelor în gândire, nu este cu putinţă cunoaşterea ştiinţifică a realităţii înconjurătoare.

Istoria desvoltării cunoaşterii omeneşti ne arată că apariţia oricărei ştiinţe a reprezentat acumularea experienţei cunoaşterii empirice a faptelor şi a descrierii acestora. Aceasta înseamnă că desvoltarea cunoaşterii omeneşti se face după legile descoperite şi ştiinţific explicate de teoria marxist-leninistă a cunoaşterii. Calea de cunoaştere a lumii de către fiecare persoană umană coincide cu calea străbătută de omenire, dela neştiinţă la ştiinţă, dela cunoştinţe mai puţin profunde la cunoştinţe mai profunde şi mai complete despre realitatea obiectivă.

In felul acesta, principiile teoriei marxist-leniniste ne arată că cunoaşterea începe cu elementele furnizate de organele de simţ, că izvorul tuturor datelor noastre despre lume este senzaţia şi că gândirea privitoare la lucrurile şi legile de desvoltare ale materiei este posibilă numai pe baza senzaţiilor, percepţiilor şi reprezentărilor. Fără îndoială că acest principiu se aplică şi în procesul de învăţământ al elevilor în şcoală. Diferenţa constă aici numai în faptul că în timp ce izvorul activităţii mintale a oamenilor în desvoltarea lor istorică a fost totdeauna contemplarea vie, obiectele contemplării vii, în procesul de învăţământ sunt înlocuite cu materialul intuitiv.

Experienţa învăţătorilor şi profesorilor, care timp de mai mulţi ani au reuşit să n'aibă nici un repetent şi să transmită elevilor lor cunoştinţe de înaltă calitate (în şcolile elementare, de şapte ani şi medii) ne arată că principala condiţie pentru asigurarea succesului elevilor la învăţătură este formarea spiritului lor de observaţie, a atenţiei şi memoriei lor şi acumularea de către ei a materialului concret despre fenomenele şi obiectele înconjurătoare.

In activitatea sa instructiv-educativă învăţătorul şi profesorul foloseşte cuvântul viu — un puternic instrument de transmitere a cunoştinţelor ştiinţifice.

Cu ajutorul cuvintelor el face să fie înţelese de către elevi cele mai felurite fenomene ale lumii reale, conduce pe elevi pe calea însuşirii unor cunoştinţe trainice şi adânci dintr'o ramură sau alta a ştiinţei. Cuvântul însă îşi poate îndeplini rolul numai în cazul când copilul îi pătrunde înţelesul. Pătrunderea înţelesului cuvintelor (şi al unirii lor în propoziţii) este cu putinţă pe baza unor legături durabile ale cuvântului în cauză cu reprezentările pe care elevii şi le formează cu ajutorul organelor de simţ. La rândul lor cuvintele, conţinutul lor obiectiv, sensul pe care şi l-au însuşit elevii, se transformă la copil într'un mijloc important pentru

[1] *I. V. Stalin:* Cu privire la unele probleme de lingvistică. Ed. P.M.R., 1950, pag. 9.

lărgirea şi adâncirea în viitor a cunoştinţelor ştiinţifice şi pentru desvoltarea activităţii mintale.

In felul acesta teoria materialist-dialectică a cunoaşterii, teorie care explică în mod ştiinţific rolul momentului sensorial în procesul cunoaşterii, dă pedagogului indicaţii precise, necesare pentru organizarea justă a muncii de instruire a elevilor.

Totuşi, cunoaşterea sensorială a fenomenelor şi obiectelor realităţii înconjurătoare constitue o primă treaptă în procesul cunoaşterii. Aceasta nu este deajuns pentru a reflecta în conştiinţă întreaga multilateralitate a lumii reale. Cunoaşterea proprietăţilor vizibile ale lucrurilor, cunoaşterea relaţiilor exterioare dintre lucruri — cunoaşterea sensorială — nu înarmează suficient oamenii în activitatea lor practică.

Activitatea oamenilor întreprinsă în scopul schimbării realităţii înconjurătoare, presupune o mai adâncă şi o mai deplină cunoaştere a obiectelor şi fenomenelor.

Acolo, unde cunoaşterea se mărgineşte la simple observaţii şi la simpla descriere a faptelor, acolo, unde ea nu pătrunde relaţiile esenţiale şi legăturile interne dintre fenomene, nu poate fi vorba de o cunoaştere ştiinţifică. Cunoaşterea ştiinţifică a fenomenelor, a obiectelor lumii înconjurătoare, care constitue obiectul de studiu al ştiinţelor, este oglindirea, reproducerea în conştiinţa oamenilor a legilor de desvoltare a acestor fenomene şi lucruri. Această cunoaştere a realităţii obiective se realizează prin mijlocirea gândirii abstracte.

Gândirea se desfăşoară pe baza emoţiilor, percepţiilor, imaginilor sensoriale. *„In afara acestor imagini, percepţiuni, reprezentări, gândirea este goală, lipsită de orice fel de conţinut, adică nu există"* [1].

Totuşi, cunoaşterea raţională (intelectuală) nu este o simplă sumă a imaginilor sensoriale, deosebindu-se calitativ de acestea. V. I. Lenin a arătat că trecerea dela cunoaşterea sensorială la cunoaşterea logică (abstractă) reprezintă un salt dela reflectarea în conştiinţa omului a fenomenelor izolate şi a relaţiilor exterioare dintre ele, la oglindirea însuşirilor generale ale lucrurilor, a esenţei şi a legilor lor de desvoltare. Cu alte cuvinte, cunoaşterea raţională, spre deosebire de cunoaşterea directă, sensorială, este o cunoaştere indirectă a lucrurilor şi fenomenelor din lumea înconjurătoare. Datorită prelucrării logice a datelor sensoriale omul poate cunoaşte legăturile interne ale fenomenelor, esenţa lor, legile lor de desvoltare.

Activitatea gândirii apare în actele de abstracţie şi generalizare.

Abstracţia şi generalizarea se bizue pe analiză. Prin mijlocirea acesteia proprietăţile şi particularităţile diferite ale lucrurilor pot fi deosebite unele de altele, izolate din rândul celorlalte. Omul deosebeşte un fenomen de altul graţie faptului că el dispune de diferite organe de simţ care percep părţi, însuşiri şi particularităţi diferite ale obiectelor.

Pe lângă analiză, gândirea noastră dispune şi de capacitatea de a contopi într'un întreg diferite particularităţi sau însuşiri ale obiectelor, deci de capacitatea de a sintetiza. La baza sintezei stă generalizarea, adică contopirea mintală a însuşirilor şi laturilor care sunt generale pentru o grupă întreagă de lucruri.

Gândirea logică îşi găseşte expresia în noţiuni, judecăţi şi raţionamente.

Gândirea logică se desfăşoară pe baza datelor sensoriale. De aceea

---

[1] *I. V. Stalin:* Răspuns unor tovarăşi. Ed. P.M.R., 1950, pag. 8—9.

realitatea obiectivă reprezintă, în ultima analiză, şi izvorul şi conţinutul noţiunilor. In noţiuni, legi şi categorii se includ rezultatele, concluziile cunoaşterii fenomenelor lumii înconjurătoare de către numeroase generaţii de oameni.

Gândirea abstractă este un moment necesar al procesului de cunoaştere, care îngăduie oamenilor o mai adâncă şi deplină cunoaştere a lumii obiective. V. I. Lenin arată că: *„Gândirea, înălţându-se dela concret la abstract, nu se depărtează — dacă este* justă... *de adevăr, ci se apropie de el. Abstracţia* materiei, *a* legii *naturii, abstracţia valorii, etc., într'un cuvânt toate abstracţiile ştiinţifice (juste, serioase, nenăscocite) reflectă natura mai adânc, mai just, mai complet"* [1].

In opoziţie cu metafizica, materialismul dialectic respinge orice concepţie care priveşte noţiunile ca imuabile. Realitatea pe care noţiunile o reflectă este schimbătoare şi tocmai de aceea şi noţiunile se desvoltă. Schimbările noţiunilor şi categoriilor gândirii oglindesc schimbările şi desvoltarea lumii obiective. Gândirea oamenilor oglindeşte legăturile şi relaţiile dintre însuşirile obiectelor şi dintre obiecte diferite.

Această cunoaştere se realizează sub forma judecăţilor şi raţionamentelor. Judecata este procesul gândirii care constă în afirmarea sau negarea unei anumite însuşiri, particularităţi, legături sau relaţii a obiectelor lumii înconjurătoare. Prin raţionament se înţelege actul gândirii cu ajutorul căruia din două judecăţi scoatem o concluzie.

Acestea sunt formele principale ale gândirii logice sau abstracte. Astfel, cunoaşterea lumii care ne înconjoară începe cu oglindirea vie, cu studierea obiectelor şi faptelor izolate. Pornind dela cunoaşterea faptelor şi fenomenelor izolate, oamenii trec la deducţii şi generalizări ştiinţifice.

Se înţelege dela sine că gândirea, că reflectarea (cunoaşterea) mijlocită, generalizată a lumii obiective în creer sub formă de noţiuni, judecăţi şi raţionamente, nu este o gândire înnăscută, ci se formează în procesul vieţii copilului ca urmare a instrucţiei şi educaţiei.

Practica muncii de instruire din şcoală ne arată în mod convingător că în măsura în care copiii acumulează cunoştinţe despre fenomenele naturii şi evenimentele vieţii sociale, în aceeaşi măsură îşi şi însuşesc formele gândirii logice, despre care am vorbit mai sus. De aceea copiilor de o vârstă mai mică le este proprie în primul rând gândirea concretă. Copiii de această vârstă determină obiectele în funcţie de întrebuinţarea lor: „lingura este cea cu care mâncăm supa", „calul este pentru a te plimba cu el", etc. La baza acestor determinări stă perceperea senzorială a particularităţilor lucrurilor şi fenomenelor. Desvoltarea ulterioară a gândirii elevilor este caracterizată prin faptul că ei dobândesc posibilitatea de a determina obiectele pe baza particularităţilor de gen: „pisica este o vieţuitoare", „mărul este un fruct", etc.

In aceste cazuri se enumeră însuşirile şi particularităţile percepute prin simţuri, — fără a se arăta care din ele sunt esenţiale.

După aceea se ajunge la sezisarea (înţelegerea) particularităţilor de gen şi specie, a căror noţiuni oglindesc însuşirile generale şi esenţiale ale obiectelor. In sfârşit elevii (în primul rând cei din clasele mari) îşi formează priceperea de a înţelege esenţa fenomenelor şi a relaţiilor multiple dintre ele, adică legile de desvoltare ale naturii, societăţii omeneşti şi gândirii.

In procesul de instruire, învăţătorul şi profesorul transmite copiilor

[1] *V. I. Lenin:* Caiete filosofice, pag. 166.

cunoştinţe ştiinţifice şi, corespunzător acestor cunoştinţe, le formează deprinderi şi priceperi. Cu ajutorul vorbirii şi manualelor el face accesibile copiilor nu numai lucrurile şi fenomenele înconjurătoare, cu care ei înşişi intră în contact, ci şi fenomenele care sunt inaccesibile percepţiei senzoriale, formulele matematice, evenimentele istorice trecute, etc. Controlând permanent însuşirea de către elevi a materialului obiectelor de învăţământ, comunicând noi cunoştinţe, desvăluind esenţa lucrurilor, care sunt reflectate în noţiuni ştiinţifice, judecăţi şi raţionamente, învăţătorul sau profesorul nu numai că îmbogăţeşte cunoştinţele copiilor, dar le şi formează gândirea, îi învaţă să efectueze procesul gândirii, folosindu-se de legile logice materialist-dialectice.

Prin urmare, în procesul de instruire, elevii îşi însuşesc noţiunile privitoare la obiectele realităţii şi cunosc legile lor de desvoltare, folosindu-se de judecata logică, de demonstraţii şi raţionamente. De aici rezultă că dobândirea cunoştinţelor teoretice despre lume şi formarea gândirii logice la copii se efectuează după aceleaşi legi care stau şi la baza cunoaşterii realităţii înconjurătoare de către oameni în desvoltarea lor istorică.

Confirmarea ştiinţifică a teoriei cunoaşterii a materialismului dialectic a fost dată de fiziologia pavloviană a activităţii nervoase superioare. Explicând mecanismele fiziologice şi legile activităţii sistemului nervos central cu partea sa superioară — scoarţa marilor emisfere ale creerului, marele fiziolog a desvăluit în acelaş timp bazele fiziologice, materiale, ale reflectării obiectelor şi fenomenelor realităţii înconjurătoare în creerul animalelor şi omului.

Caracterizând particularităţile activităţii sistemului nervos superior al omului în comparaţie cu activitatea sistemului nervos al animalelor superioare, I. P. Pavlov a scris :

„Intreaga totalitate a activităţii nervoase superioare mi-o imaginez, în parte, pentru sistematizare, repetând cele spuse mai sus, în felul următor: la animalele superioare, până la om inclusiv, prima instanţă pentru corelaţiile complexe ale organismului cu mediul înconjurător, este subcortexul, cel mai apropiat de emisferele cerebrale, cu reflexele lui necondiţionate complexe (terminologia noastră), cu instinctele, înclinaţiile, afectele şi emoţiile (terminologia obişnuită variată). Aceste reflexe sunt provocate de agenţi exteriori necondiţionaţi în număr relativ mic, adică de agenţi care acţionează dela naştere. De aici orientarea lor limitată în mediul înconjurător şi totodată o slabă adaptare. A doua instanţă o formează marile emisfere cerebrale, dar fără regiunile frontale. Aici ia naştere, cu ajutorul legăturii condiţionate, al asociaţiei, un nou principiu al activităţii, semnalizarea unui număr mic de agenţi exteriori necondiţionaţi printro massă infinită de agenţi, analizaţi şi sintetizaţi totodată, care dau posibilitatea unei orientări foarte largi în acelaş mediu şi unei adaptări cu mult mai mari. Aceasta constitue singurul sistem de semnalizare în organismul animal şi primul sistem de semnalizare în organismul omenesc. La om, în regiunile frontale ale creerului, care nu există la animale în asemenea dimensiuni, se adaugă — se poate crede în mod special — componentul de bază — excitaţiile kinestezice — al celui de al doilea sistem de semnalizare — vorbirea. Prin aceasta se introduce un nou principiu al activităţii nervoase, abstractizarea şi totodată generalizarea nenumăratelor semnale ale primului sistem de semnalizare, iar la rândul său acest principiu introduce analizarea şi sintetizarea acestor noi

semnale generalizate, determinând astfel orientarea nelimitată în lumea înconjurătoare și creând adaptarea cea mai înaltă a omului — știința — atât sub forma empirismului comun tuturor oamenilor cât și în forma sa specializată" [1].

Prin urmare, potrivit teoriei lui I. P. Pavlov, pentru animalele superioare, realitatea este semnalizată aproape în mod exclusiv numai prin excitații și prin urmele lor în marile emisfere, aceste excitații acționând direct asupra celulelor speciale ale vederii, auzului și ale altor receptori ai organismului. Acestea alcătuesc primul sistem de semnalizare a realității, comun tuturor animalelor.

Cuvântul, vorbirea, reprezintă cel de al doilea sistem de semnalizare, sistem de semnalizare a realității propriu numai omului, reprezentând semnale ale primelor semnale.

„Aceste elemente privesc funcția de graiu și ele au introdus un principiu nou în activitatea emisferelor cerebrale. Dacă senzațiile și reprezentările noastre, care se referă la lumea înconjurătoare, reprezintă pentru noi primele semnale ale realității, semnale concrete, atunci graiul și în special excitațiile kinestezice care vin la scoarță dela organele de vorbire, reprezintă semnale de ordinul al doilea, adică semnale ale semnalelor. Ele reprezintă o abstractizare a realității, permițând generalizări, fapt care constitue gândirea noastră superioară specific umană, care dă naștere la început unui empirism general, iar în cele din urmă științei, reprezentând acea armă supremă cu ajutorul căreia omul se orientează în lumea înconjurătoare și în el însuși" [2].

Cel de al doilea sistem de semnalizare este specific creerului omenesc. Pentru om cuvântul este *„un excitant condițional tot atât de real ca și toate celelalte excitante comune cu cele dela animale. In acelaș timp însă cuvântul este mult mai atotcuprinzător decât toate celelalte, neputând fi comparat nici cantitativ, nici calitativ cu excitanții condiționali ai animalelor"* [3].

E limpede că la baza învățăturii lui I. P. Pavlov despre primul și al doilea sistem de semnalizare al creerului omenesc se află diferențierea între impresiile directe produse de diferiți excitanți și expresia verbală a acestora.

Fiind într'o legătură neîntreruptă cu primul sistem de semnalizare și alcătuind împreună cu acesta întreaga activitate nervoasă superioară a omului, cel de al doilea sistem de semnalizare a apărut odată cu apariția societății. Acest fapt a însemnat apariția unei noi activități de reflectare proprie sistemului nervos al omului, activitate care este continuu și în mod organic legată de munca oamenilor (de producerea și folosirea uneltelor de muncă), activitate necunoscută nici chiar la cele mai desvoltate animale superioare. Insemnătatea celui de al doilea sistem de semnalizare constă în faptul că acesta stă la baza gândirii abstracte, care dă posibilitate oamenilor să oglindească (cunoască) mai adânc și mai complet realitatea obiectivă.

Se înțelege că atât primul cât și cel de al doilea sistem de semnalizare al creerului omenesc se desvoltă odată cu condițiile vieții sociale a oamenilor și în funcție de acestea.

Teoria cunoașterii a materialismului dialectic ne învață că baza

---

[1] *I. P. Pavlov:* Opere complete, vol. III. Ed. Rusă, pag. 475—476.
[2] *I. P. Pavlov:* Opere alese, vol. II. Ed. Academiei R.P.R., 1951, pag. 174—175.
[3] Idem. pag. 297.

întregului proces al cunoașterii omenești este practica. Cunoașterea lumii obiective progresează pe baza desvoltării istorice a practicii oamenilor. Cunoașterea realității de către om este un produs al vieții sociale.

Reprezentând baza procesului de cunoaștere, practica este totodată și criteriul adevărului cunoștințelor noastre despre lumea obiectivă.

Se pune întrebarea: se poate oare aplica acest principiu al teoriei marxist-leniniste a cunoașterii la procesul de instruire a elevilor în școală?

Prin practica social-istorică a oamenilor se înțelege înainte de toate activitatea productivă, care determină orice altă activitate practică a omului. Această activitate productivă reprezintă atât baza cât și criteriul hotărîtor al cunoașterii. Insă practica oamenilor nu se rezumă numai la activitatea din procesul producerii bunurilor materiale necesare vieții și desvoltării societății.

Noțiunea de practică cuprinde și toate celelalte aspecte ale activității oamenilor, participarea la viața social-politică a țării, precum și la construcția economică și culturală, la făurirea modului de viață, la invenții, experimente, etc. V. I. Lenin a arătat că întreaga practică omenească trebue inclusă în „determinarea" completă a unui obiect, atât ca criteriul adevărului, cât și ca factor care determină practic legăturile obiectului cu ceeace-i este necesar omului.

Se înțelege dela sine că, învățând în școală, copiii nu făuresc valori materiale și spirituale (cu excepția cazului vreunei invenții a copiilor), așa cum fac oamenii maturi. Tocmai prin aceasta se și deosebește activitatea copiilor de activitatea oamenilor maturi. Totuși și copiilor le sunt accesibile câteva forme ale activității practice: transformarea (folosirea) obiectelor, experiențele, practica de laborator, munca practică pe lotul școlar, precum și diferite munci de folos obștesc (echipe care îngrijesc loturi de recolte bogate, plantarea grădinilor, plantarea cu pomi a satelor, plantarea pădurilor, etc.) și activitatea în organizații obștești.

Toate aceste forme de muncă permit elevilor să-și lărgească orizontul, să-și îmbogățească reprezentările despre realitatea vie și să-și verifice cunoștințele teoretice și științifice dobândite dela profesor sau din cărți.

Odată cu aceasta trebue să avem în vedere că în procesul de instruire, în școală, elevii își însușesc cunoștințe care într'un fel sau altul sunt verificate în practică, care constituesc tezaurul realizărilor științifice ale omenirii și care, în sfârșit, într'o formă generalizată, exprimă practica social-istorică a oamenilor.

Intr'adevăr, ar fi greșit să vezi în activitatea practică a elevilor criteriul hotărîtor al justeței cunoștințelor pe care ei le dobândesc în procesul de instruire. O astfel de părere ar duce inevitabil la supraaprecierea experienței individuale, la supraaprecierea practicii elevilor, ar denatura perspectiva activității instructiv-educative a profesorului. Totuși și în acest caz munca practică, personală, individuală a elevilor, dacă este făcută în scopuri educative, reprezintă un factor esențial pentru lărgirea orizontului intelectual al elevilor și pentru fixarea cunoștințelor dobândite în procesul de instruire. Iată pentru ce V. I. Lenin a arătat că: *„fără muncă, fără luptă, cunoașterea din cărți a comunismului, din broșurile și lucrările comuniste, nu valorează nimic, fiindcă astfel ea ar fi continuat vechea ruptură dintre teorie și practică, acea veche ruptură care a constituit trăsătura cea mai dușmănoasă a vechei societăți burgheze"* [1].

[1] *V. I. Lenin:* Opere alese, vol. XXX, Ed. Rusă, pag. 404—405.

Desvoltând acest principiu, V. I. Lenin subliniază că generația tânără trebue să știe că orice problemă trebue s'o pună astfel încât în fiecare zi, în orice sat sau oraș tineretul să rezolve în mod practic una sau alta din problemele muncii generale, fie ea oricât de mică sau oricât de simplă [1].

Prin urmare teza teoriei marxist-leniniste a cunoașterii referitoare la relația dintre teorie și practică este deasemenea importantă pentru procesul de instruire.

Teoria cunoașterii a materialismului dialectic luată în întregime, apare în acest fel drept bază metodologică a teoriei instruirii în școală.

Nu trebue să uităm că comun procesului de instruire a elevilor și cunoașterii științifice a oamenilor este dobândirea **noilor cunoștințe despre lumea înconjurătoare.** Atât într'un caz cât și în celălalt aceste cunoștințe sunt necesare în vederea aplicării lor în activitatea practică a omului. Calea cunoașterii, adică procesul mișcării dela necunoscut la cunoscut, trecerea dela o cunoaștere mai puțin profundă la o cunoaștere mai profundă, este aceeași în amândouă cazurile. Cu alte cuvinte, legile după care se desfășoară cunoașterea lumii de către societatea omenească în procesul desvoltării ei istorice și legile după care se desfășoară procesul de însușire a cunoștințelor de către elevi în procesul de învățământ, sunt aceleași.

De aici și importanța covârșitoare pe care o are cunoașterea profundă a teoriei marxist-leniniste a cunoașterii pentru activitatea practică instructiv-educativă în școală a învățătorului și profesorului.

Teoria marxist-leninistă a cunoașterii, care afirmă caracterul primordial al materiei și caracterul secund al conștiinței, ne arată că izvorul tuturor cunoștințelor despre lumea înconjurătoare sunt senzațiile (care ne sunt date de organele de simț). Această teză este foarte importantă pentru profesori, căci ea caracterizează rolul contemplării vii și al reprezentărilor în procesul de cunoaștere, dă profesorilor posibilitatea de a stabili mijloacele care să permită desvoltarea organelor de simț ale copiilor și acumularea rezervei necesare de reprezentări care formează premiza operațiilor de gândire.

Mai departe, desvăluind locul și rolul datelor sensoriale și ale gândirii logice în procesul de cunoaștere, teoria materialist-dialectică a cunoașterii permite pedagogului, educatorului, ca în fiecare caz în parte să rezolve just problema corelației dintre cunoștințele concrete acumulate de elevi despre lucruri, fenomenele lumii înconjurătoare și înțelegerea acestor lucruri și fenomene. Rezolvarea — materialist-dialectică — a problemei corelației dintre momentul sensorial și cel mintal (rațional) în procesul cunoașterii este deosebit de însemnată pentru profesori prin faptul că în organizarea și realizarea procesului de învățământ îi ajută să evite, pe de o parte, formalismul în cunoștințele elevilor (ruperea definițiilor și a noțiunilor de informațiile concrete primite pe calea reprezentărilor sensoriale), iar pe de altă parte, simplismul procesului de instruire (subaprecierea însemnătății noțiunilor, regulilor, legilor, formulelor științifice).

In sfârșit, arătând că criteriul justeții cunoștințelor noastre despre lume este practica social-istorică, teoria marxist-leninistă a cunoașterii ajută profesorului să găsească mijloace eficace pentru consolidarea, lăr-

[1] *V. I. Lenin:* Opere alese, Ed. Rusă, vol. XXX, pag. 117.

girea şi adâncirea cunoştinţelor ştiinţifice dobândite de elevi, precum şi cele mai efective forme de pregătire a acestora pentru activitatea practică.

Deosebit de important este ca teoria materialist-dialectică a cunoaşterii să se aplice just în procesul de învăţământ. Trebue subliniat că succesul instruirii în şcoală depinde de:

1. Corelaţia justă dintre materialul concret acumulat de elevi şi noţiunile însuşite de ei în cadrul studierii diferitelor discipline.

2. Priceperea elevilor de a aplica cele învăţate în practică, în viaţă.

Pentru a arăta cât de dăunător este un învăţământ formal, învăţarea mecanică a formulelor şi concluziilor ştiinţifice, ne vom opri pe scurt la caracteristica procesului de însuşire a cunoştinţelor ştiinţifice de către elevi.

S'a arătat mai sus că cunoaşterea este reflectarea fenomenelor, a lucrurilor lumii înconjurătoare în conştiinţa omului. Totuşi această reflectare, după cum ne arată V. I. Lenin nu este o simplă copiere mecanică, o fotografiere a realităţii în conştiinţa omului ci un proces complex de percepere, abstractizare şi generalizare, de formare a unor noţiuni, judecăţi şi raţionamente. In procesul de învăţământ, acumulând cunoştinţe reale despre lucrurile înconjurătoare şi însuşindu-şi noţiuni, elevii cunosc lumea. Sarcina profesorului este aceea de a face ca în conştiinţa copiilor să se formeze un tablou just şi ştiinţific asupra realităţii. Desigur, aceasta se obţine în urma unei active munci intelectuale a elevilor înşişi sub îndrumarea profesorului. A înarma pe elevi cu cunoaşterea ştiinţelor înseamnă a le forma reprezentări şi noţiuni despre fenomene şi lucruri, înseamnă a asigura cunoaşterea de către ei a legilor naturii şi societăţii.

Inţelegerea justă a fenomenelor, a lucrurilor realităţii materiale, a legilor lor de desvoltare — înţelegere care ia forma unor judecăţi logice — priceperea de a aplica aceste cunoştinţe în practică ne servesc drept indiciu al însuşirii obiectelor de învăţământ studiate în şcoală.

Cunoaşterea ştiinţifică a lumii înconjurătoare de către elevi se efectuează în mod obligatoriu pe baza reprezentărilor acumulate printr'o experienţă prealabilă. Fără aceste reprezentări, după cum am arătat mai sus, nu este posibil niciun proces de gândire. Pentru a asigura acumularea reprezentărilor de către elevi, profesorul întrebuinţează cele mai diferite forme şi mijloace de instruire intuitivă. In rândul acestora intră prezentarea obiectelor înseşi, folosirea materialului intuitiv (machete, animale şi păsări împăiate, tablouri diapozitive), excursiile în natură, vizitele la întreprinderi, în gospodării agricole de stat, în gospodării agricole colective, etc. Este important de subliniat faptul că perceperea senzorială a obiectelor de către copil nu garantează încă formarea unor reprezentări clare ale acestor obiecte. Deaceea, profesorul trebue să conducă în mod just procesul de percepere a lucrurilor de către copii, îndreptându-le atenţia în direcţia necesară. Pe baza reprezentărilor juste asupra obiectelor şi fenomenelor, profesorul desvoltă gândirea logică a elevilor, le formează înţelegerea ştiinţifică a fenomenelor naturii şi societăţii, îi înarmează cu cunoaşterea legilor acestor fenomene.

De aici rezultă că atunci când cunoştinţele elevilor sunt formate pe baza memorării formulelor şi concluziilor ştiinţifice, fără reprezentările corespunzătoare, fără cunoaşterea materialului real, aceste cunoştinţe sunt lipsite de conţinut, formale. De aici rezultă şi concluzia că formarea unor cunoştinţe temeinice şi aprofundate presupune nu numai acumularea de fapte reale, ci şi consolidarea, verificarea cunoştinţelor elevilor în cadrul unei activităţi practice accesibile pentru ei, începând cu experienţe şi lucrări elementare de laborator şi terminând cu munca social-productivă.

Teza teoriei marxist-leniniste a cunoaşterii care arată că în procesul cunoaşterii omul merge dela contemplare la gândire şi dela aceasta la practică nu trebue înţeleasă în sensul că la început are loc numai cunoaşterea senzorială, apoi gândirea abstractă şi numai după aceea apare practica. O asemenea interpretare ar fi eronată.

In realitate, contemplarea vie, gândirea logică şi practica constituesc diferite laturi ale uneia şi aceeaşi activităţi a oamenilor, în procesul căreia ei cunosc lumea şi se folosesc de cunoştinţele lor despre lume pentru transformarea acesteia.

Tot atât de eronată este teza pe care o întâlnim în literatura noastră pedagogică şi care susţine că fiecare principiu didactic al pedagogiei sovietice (principiile învăţământului intuitiv, conştient, durabil, etc.) ar trebui să răspundă neapărat unei anumite laturi a procesului de cunoaştere în cadrul învăţământului (dela contemplarea vie la gândirea abstractă şi de aici la practică).

Conform acestui punct de vedere, procesului contemplării vii, de exemplu, i-ar corespunde principiul învăţământului intuitiv, iar procesului gândirii abstracte i-ar corespunde principiul învăţământului conştient şi sistematic.

Netemeinicia acestei teze este evidentă. Este vorba de faptul că principiile didactice nu indică drumul urmat de elevi în procesul cunoaşterii, în procesul de însuşire a cunoştinţelor despre lucrurile şi fenomenele lumii obiective, ci ordinea căreia i se supune procesul de instruire în şcoală.

In timp ce teoria cunoaşterii ne arată că procesul cunoaşterii este format dintr'o serie de momente care, în unitatea lor, alcătuesc procesul de cunoaştere a lumii înconjurătoare de către oameni, principiile didacticii ne arată numai cum trebue să se desfăşoare procesul de însuşire a cunoştinţelor de către elevi.

Formula teoriei marxist-leniniste a cunoaşterii (dela contemplarea vie la gândirea abstractă şi de aici la practică) exprimă legile procesului de cunoaştere efectuat de elev în cadrul instruirii, în timp ce principiile didactice sunt legi ale procesului de învăţământ.

Sunt cazuri când unii pedagogi socotesc necesar să aplice formula leninistă a cunoaşterii în cadrul fiecărei lecţii în parte. Faptul acesta îi face să considere necesară tipizarea lecţiilor.

După părerea noastră, acest punct de vedere nu rezistă criticii.

Una din particularităţile cunoaşterii efectuate de elevi în cadrul procesului de învăţământ constă în faptul că acesta se desfăşoară sub îndrumarea profesorului, care este chemat să înarmeze generaţia tânără cu cunoştinţe ştiinţifice şi să-i formeze calităţi corespunzătoare nevoilor societăţii noastre socialiste. Ţinând seamă de această particularitate unii autori neagă posibilitatea extinderii legilor teoriei cunoaşterii asupra procesului de învăţământ. Totuşi e greu de înţeles că activitatea didactică a pedagogului nu exclude şi nu poate exclude faptul că în procesul de învăţământ drumul cunoaşterii urmat de elevi este acelaşi ca şi drumul urmat de omenire pentru cunoaşterea lumii obiective adică şi unul şi altul merg dela necunoscut la cunoscut, dela o cunoaştere mai puţin profundă la o cunoaştere mai profundă şi mai completă. Existenţa profesorului face numai posibilă însuşirea de către elevi a cunoştinţelor ştiinţifice într'un timp incomparabil mai scurt în comparaţie cu îndelungata istorie a cunoaşterii, prin care a trecut societatea omenească.

NICOLAE BĂLCESCU
exponentul ideilor pedagogiei progresiste dela 1848

MIHAIL ROȘIANU
Profesor la Facultatea de Pedagogie a Universității C. I. Parhon

In opera de făurire a unei culturi noi, socialiste, în patria noastră, este necesară cunoașterea și folosirea în mod creator a tradițiilor revoluționare ale culturii românești. Fără a cunoaște și folosi aceste tradiții, luptătorii frontului culturii noi, socialiste, nu vor putea să-și îndeplinească cu succes misiunea lor.

Din această cauză, necesitatea de a cerceta și studia tot ce a fost progresist în domeniul educației se impune în mod deosebit pentru învățătorii și profesorii noștri. In cuvântarea sa ținută la Congresul Invățătorilor, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej a arătat că:

„Invățătorii și profesorii trebue să cultive mândria națională pentru tradițiile revoluționare, progresiste ale poporului nostru, interesul și dragostea pentru opera lui Nicolae Bălcescu, Victor Babeș, Gheorghe Marinescu, Aurel Vlaicu, pentru operele realiste ale unor scriitori și artiști ca Mihail Eminescu, Ion Luca Caragiale, Ion Creangă, Gheorghe Coșbuc, Teodor Aman, Nicolae Grigorescu".

Până acum tradițiile progresiste în ceeace privește teoria și practica educației n'au fost cercetate și studiate în mod temeinic. Așa zisele cercetări în istoria pedagogiei, făcute sub regimul burghezo-moșieresc, constitue o falsificare a faptelor și acoperirea a tot ce a fost progresist în trecutul învățământului nostru și în trecutul concepțiilor despre educație din țara noastră.

De pildă, această latură a operei și activității lui Bălcescu n'a fost deloc studiată de cercetătorii burghezi, deoarece conținutul înaintat, profund democratic al concepției sale în domeniul pedagogiei nu era pe placul reprezentanților culturii burgheze idealiste și reacționare. Pentru a ilustra desinteresul și încercarea de a falsifica caracterul progresist al ideologiei lui Bălcescu, este deajuns să citâm un singur exemplu, acela al felului în care acesta este prezentat într'un așa zis tratat de Istoria pedagogiei românești, apărut sub regimul burghezo-moșieresc. Intr'adevăr, în comparație cu extinderea ce se dă cercetării activității și părerilor pedagogice ale lui Eliade, cele 5—6 rânduri din „tratatul" de mai sus, în care se citează un fragment din „Istoria Românilor sub Mihai Vodă

Viteazul" pentru a arăta rolul educativ al cunoaşterii istoriei patriei, sunt nu numai insuficiente, dar şi voit minimalizatoare.

Astăzi avem şi posibilitatea şi datoria de a face cercetări, de a studia în spirit ştiinţific istoria pedagogiei româneşti.

In munca de cercetare a pedagogiei ca şi în toate domeniile de activitate, căile ne sunt luminate de înalta ştiinţă sovietică. Rezultatele discuţiilor despre specificul educaţiei ca fenomen social, care au avut loc de curând în U.R.S.S. ne sunt de un preţios ajutor. In concluziile acestor discuţii se dau următoarele indicaţii cu privire la istoria pedagogiei:

„Istoria educaţiei nu este numai istoria luptei claselor stăpânitoare pentru monopolul învăţământului, pentru transformarea educaţiei într'un instrument de înrobire a masselor populare, ci este totodată şi istoria luptei masselor muncitoare împotriva politicii antipopulare a claselor exploatatoare, în domeniul învăţământului" [1].

Numai ţinând seama de aceste indicaţii, putem înţelege activitatea în domeniul învăţământului a lui N. Bălcescu, care în operele sale istorice, s'a străduit să arate istoria maselor şi nu „biografia stăpânilor".

★

Prin concepţia sa revoluţionară, prin lupta aprigă pe care a dus-o pentru libertatea poporului împotriva exploatării şi asupririi, N. Bălcescu poate fi asemănat cu marii democraţi revoluţionari ruşi Herzen, Belinschi, Cernâşevschi şi Dobroliubov.

Bălcescu a socotit că pentru a pregăti mai bine massele în vederea revoluţiei este necesară luminarea lor. El a înţeles că întunericul neştiinţei serveşte menţinerii privilegiilor nedrepte, că, tocmai pentru aceasta, poporul nostru era ţinut de către stăpânii săi în cea mai neagră ignoranţă. In lucrarea sa „Puterea armată şi arta militară dela întemeierea Principatului Valahiei până acum", descriind *„întunericul neştiinţei ce ca o mantie de plumb apăsa Europa"* în evul mediu, Bălcescu demască misticismul obscurantist ca una din cauzele acestei stări. *„Cărţile care ar fi putut lumina lumea"* — spune el — *„erau în mâinile popilor şi interesul lor era ca lumea să fie în întuneric"*.

Concepţia lui Bălcescu despre educaţie, precum şi ideile sale înaintate cu privire la necesitatea culturalizării masselor fac parte integrantă din felul cum priveşte el lumea şi societatea. Tocmai deaceea el consideră că atunci când se studiază istoria unei ţări este absolut necesar ca pe lângă cercetarea aspectelor economice şi sociale ale unei epoci date, să se cerceteze şi problemele instrucţiei şi ale educaţiei timpului. In introducerea la opera sa „Istoria Românilor sub Mihai Vodă Viteazul", Bălcescu îşi propune ca pentru o mai completă înţelegere a epocii respective să arate într'un capitol special (capitolul IX) importanţa cunoaşterii sistemului educaţiei şi instrucţiei din Ţara Românească în timpul lui Mihai Viteazul.

Ideia luminării poporului străbate ca un fir roşu operele lui N. Bălcescu. Cu un secol în urmă, acesta a rostit cuvintele atât de instructive pentru noi cei care ducem astăzi sub regimul democraţiei populare munca de luminare a poporului:

---

[1] „Sovietscaia pedagoghica" No. 4 — Anul 1952 — pag. 22.

„să luminăm dar poporul, dacă vrem să fim liberi, dacă vrem să intrăm în solidaritatea națiilor, dacă avem simțământul datoriei, dacă vrem să îndeplinim o misiune oarecare.

„Să luminăm poporul, să-l facem să simtă trebuința unirii, dacă vrem să facem o revoluție adevărat democratică".

Deosebit de important este faptul că, în concepția lui Bălcescu, ideia luminării maselor este de nedespărțit de ideia revoluției. Această concepție este expusă de Bălcescu cu o limpezime extraordinară în lucrarea sa „Manualul bunului român" din care reproducem următorul dialog:

Orășeanul: „Dar am auzit unii zicând că la noi nu ar putea fi o republică democratică, căci poporul nostru nu este destul de luminat și matur pentru libertate și că multă vreme încă are trebuință de a fi, ca un nevârstnic și necopt la minte, sub îngrijirea și epitropia domnilor și boerilor".

Comisarul: „Adevăr că poporul nostru nu este destul de luminat cu învățătura, dar tocmai pentru aceasta are nevoe de instituții libere ca să se poată lumina, căci sub tiranie nu se pot lumina popoarele".

Educația și instrucția, trebue să-l înalțe pe om până la înțelegerea datoriei lui sociale. Educația primită în școală se complectează prin educația pe care cetățeanul și-o face prin participarea efectivă la treburile obștești, într'o societate bazată pe libertate și frăție, spune Bălcescu în *„Manualul bunului român": „Viața publică și slobodă este buna creștere și învățătura bărbaților, după cum școala este buna creștere și învățătura copiilor".*

De fapt Bălcescu subliniază în rândurile de mai sus și ideia unității indestructibile între educație și instrucție în școală. Totodată Bălcescu socotea că educația morală, cea intelectuală și cea fizică constitue un tot unitar și armonios, care trebue să stea la baza desăvârșirii individului.

Cât de multă dreptate a avut Bălcescu afirmând că educația oamenilor muncii se poate face numai în *„viața publică și slobodă"* ne putem da seama astăzi, când, în condițiile adevăratei libertăți democratice, se întreprinde în țara noastră o uriașă operă de educare și culturalizare a întregului popor muncitor.

Formulări prin care se îndeamnă la acțiunea de înlăturare a întunericului în care a fost ținut poporul sub regimul exploatator găsim și în alte opere ale lui Bălcescu. In lucrarea „Trecutul și prezentul", adresându-se tineretului, Bălcescu spune: *„să jurăm pe atâția secoli de sclavie că nu vom pregeta până nu vom lumina poporul".*

Pentru ca poporul să poată fi luminat și să poată căpăta educația și instrucția necesară unei societăți libere, Bălcescu preconizează necesitatea unui învățământ de masse sistematic, desfășurat în instituții de cultură. *„Adevăr că poporul nostru nu e destul de luminat cu învățătura, dar tocmai deaceea are nevoe de instituții libere ca să se poată lumina"*

Dar N. Bălcescu nu s'a mulțumit numai să scrie despre necesitatea luminării poporului, ci a luptat chiar pentru îndeplinirea gândurilor sale înalte și a jurământului făcut.

O primă încercare de a lupta împotriva întunericului în care era ținut

poporul, a făcut-o Bălcescu în perioada în care el se afla în armată. Aici el a deschis un fel de cursuri pentru soldați și gradele inferioare, cursuri despre care I. Ghica, într'una din scrisorile sale către V. Alecsandri, vorbește astfel: *„Se știe că la cazarmă, Bălcescu adună pe lângă dânsul în orele de recreație mai mulți sergenți și soldați, cărora le povestește despre vitejiile românilor în luptele cu turcii, cu tătarii și cu ungurii și cu lehii depe vremea lui Mircea, lui Mihai și a lui Ștefan; ba chiar îi învață să scrie și să citească".* Se pare că „școala" lui Bălcescu a avut o extindere mai mare decât povestește Ghica. Un alt biograf al său I. Voinescu, povestește că Bălcescu îi învață pe „unter-oficeri" pe lângă scris-citit, deasemenea și aritmetica și geografia. Guvernul reacționar a ordonat însă închiderea acestor cursuri.

Problema luminării maselor, l-a preocupat pe Bălcescu și în cadrul activității pe care a dus-o în Asociația literară. Această asociație, pe lângă scopurile politice cunoscute, își propunea *„răspândirea cunoștințelor și mai cu osebire a celor elementare..."* Dintr'un document al acestei societăți, aflăm că, în 1846, N. Bălcescu și M. Kogălniceanu au făcut propunerea *„de a lucra la un dicționar biografic care să cuprindă viețele celor mai însemnați români din toate părțile și toate veacurile".* Comitetul societății a aprobat propunerea *„privind acest dicționar ca o scriere ce ar contribui mult la răspândirea gustului de citire și mai ales a cunoștinței istoriei naționale".* Din păcate această lucrare, al cărei scop educativ era atât de evident, n'a fost redactată.

O activitate largă de luminare a maselor s'a străduit Bălcescu să organizeze în timpul revoluției din 1848. Luptând împotriva tendințelor reformist-moderate, a misticismului și a frazeologiei goale a lui I. Eliade Rădulescu care acaparase Ministerul Instrucției Publice, Bălcescu a reușit să impună în domeniul luminării poporului multe măsuri cu adevărat revoluționare. Il putem recunoaște pe Bălcescu, luptătorul revoluționar, în problemele învățământului din „proclamațiunea revoluției din Țara Românească":

„Poporul protestând asupra măsurilor arbitrare și nelegiuite de a se pune o taxă la învățătură, dela care săracul, orfanul, fiul văduvei e scos afară: protestând asupra relei cugetări, de a degrada și ucide naționalitatea prin scoaterea limbii naționale din școală, decretă o învățătură pentru toți egală, progresivă, integrală, pe cât va fi cu putință după facultățile fiecăruia și fără nicio plată, decretă în București o școală politehnică, câte o universitate în București și Craiova și câte un liceu, cum și pensionate pentru amândouă sexele, câte un liceu asemenea și un pensionat în fiecare județ, câte o școală normală la fiecare plasă și câte o școală începătoare bine întocmită în fiecare sat; decretă sciințele ca și până acum în limba patriei și cultura și înflorirea acestei limbi după natura și originea ei, cu literele sale, atât în cărțile profane, cât și în cele sacre, cum și introducerea literelor în toate cancelariile. Despre acest capitol al învățăturii, guvernul va fi dator, sub a sa răspundere, a pune cea mai activă stăruință spre a se înființa așezămintele de educație publică și precum nu se poate lăsa niciun creștin a se naște și a muri nebotezat, asemenea nici un fiu de cetățean din câți se află astăzi în vârstă de 12 ani și câți se vor naște de acum înainte, să nu rămâie neîmpărtășiți de învățătură, căci pe dânsa se întemeiază viitorul țării și punerea în lucrare cum și garanția cea adevărată a așezămintelor patriei".

Observăm cum printre ideile îndrăznețe, care militează pentru un învățământ democratic, se strecoară unele formulări mistice, unele fraze pompoase care oglindesc contribuția lui Eliade Rădulescu și a altora.

In timpul revoluției, Bălcescu a primit sarcina de a organiza propaganda revoluționară. In acest scop, el a creat o minunată instituție: comisarii de propagandă. După apariția decretului de numire a comisarilor, la 6 Iulie 1848, Bălcescu a stabilit instrucțiuni precise pentru munca acestor comisari ai revoluției. In aceste instrucțiuni, el arată că *„comisarii propagandiști trebue aleși cu îngrijire, examinându-se și trecutul lor"*. Comisarii aveau sarcina de a răspândi în masse ideile revoluției. Ei trebuiau să arate poporului drepturile sale, precum și îndatoririle către patrie, să-i învețe pe țărani să voteze pentru constituție și să-i demaște pe reacționari. Instrucțiunile îl numeau pe comisar „preot al constituției".

Afară de aceste instrucțiuni, sub influența ideilor lui Bălcescu și a elanului revoluționar stârnit de ele, a apărut o lucrare scrisă de Ion Pasu și Popovici: *„O scurtă cuvântare despre deslușirea tinerii constituții a României, în înțelesul popular țesută"*. Iată cum se explică în această lucrare Principiul 16 din constituția revoluționară, privind instrucția publică.

„Toată nefericirea și toată primejdia câte vin asupra unei țări mai cu seamă vin din neînvățătura locuitorilor ei.

In patria noastră știm cu toții că până acum nu se afla mai nici-o școală bună în care sătenii și orășenii să-și poată procopsi fiii și fiicele lor. Și aceasta nu s'a întâmplat din altă pricină, fără numai dintr'un scop afurisit și blestemat a câtorva oameni de nimica, care se puneau în capul treburilor și se sileau să țină poporul în întunecime și neînvățătură, că cu atât mai lesne să poată șede pe el călare, ca și ursul pe bou și așa să-i sugă sângele și agoniseala sa".

In arhive se găsesc multe rapoarte de activitate ale comisarilor de propagandă, unele adresate direct lui Bălcescu. Din ele se constată spiritul revoluționar, energia și inițiativa de care au dat dovadă acești comisari. Iată ce scrie un comisar din Romanați în raportul său:

„Am făcut pe bieții săteni să se pătrundă de spiritul noii constituțiu, despre care n'aveau decât nisce idei foarte greșite și tălmăcite în placul unor ruginituri de aristocrați, care nici ei nu le înțelegeau. Pătrunzându-se bine și o parte și alta afară de vreo 4-5 javre de aristocrați, de foloasele ce așteaptă pe fiecare de dreptatea și frăția ce ar putea domni între toți românii în urma constituției, nu-și mai puteau opri bucuria".

In multe rapoarte se fac observații foarte interesante privitoare la situația învățământului, foarte mulți comisari de propagandă fiind profesori și învățători. După revoluție, Bălcescu scria într'o scrisoare către A. Golescu: *„Țara e gata și credincioasă revoluției, grație propagandei ce se făcu prin comisari. Din revoluție atâta ne-a rămas și e mult"*. El apreciază aci, importanța activității educative a comisarilor pentru desvoltarea viitoare a luptei revoluționare.

In cadrul sarcinii sale de organizare a propagandei, Bălcescu a primit conducerea unor organe de presă. Incă din 1843 apărea în București, sub direcția lui Petrache Poenaru, revista „Invățătorul satului". Voind ca această revistă să devină cu adevărat un instrument în lupta pentru luminarea maselor dela sate, Bălcescu a propus reorganizarea ei. Guver-

nul provizoriu l-a însărcinat cu aceasta prin Decretul Nr. 239, în care se arăta: *„cunoscându-se neapărata trebuință ca foaia periodică „Învățătorul satului" să ia o direcție mai cuvenită misiei sale, guvernul încredințează redacția acestei foi, secretarului său d-l N. Bălcescu, care va îngriji a-și găsi pentru aceasta colaboratorii trebuincioși, rămâind această foaie cu totul în sarcina dumnealui".* Până acum nu am putut găsi numerele din această publicație scoase sub redacția lui Bălcescu. Există însă dovezi neîndoelnice că revista a apărut și în această scurtă perioadă.

Nu este locul să ne ocupăm în acest articol de diferitele măsuri privind învățământul, luate în zilele eroice ale lui 1848. Trebue arătat însă, că diferitele documente ale vremii, adeveresc că în rândurile cadrelor didactice și ale tineretului creștea un avânt revoluționar nemai întâlnit.

După sugrumarea revoluției, Bălcescu silit să plece în exil, nu încetează munca de luminare a masselor. Activitatea sa practică și lucrările scrise în acel timp, dovedesc că el a rămas credincios până în ultima clipă a vieții sale, ideii revoluției și ideii luminării masselor. Aceasta reese și din rândurile emoționante scrise de Bălcescu, atunci când se lupta cu boala, pentru a putea termina lucrarea „Istoria românilor sub Mihai Vodă Viteazul": *„Mă lupt cu o boală crudă și neîmblânzită, caut a câștiga timp asupra-i și a o întrece în iuțeală, ca să pot lăsa fraților mei aceste pagini din viața părinților noștri și cad sleit de puteri, mistuit de eforturile ce fac".*

★

Activitatea pedagogică a lui N. Bălcescu constitue o parte integrantă a vieții, luptei și operei sale. Analizând această activitate, precum și ideile pedagogice răspândite în operele sale, constatăm poziția progresistă, revoluționară a lui Bălcescu în toate problemele educative.

In concepția lui Bălcescu, scopul educației este de a forma luptători dârzi și hotăriți împotriva asupritorilor poporului.

Bălcescu atribue educației rolul de a pregăti pe revoluționari, care să lupte neînfricați pentru drepturile și libertățile poporului. Astfel și prin formularea scopului educației, el se ridică la nivelul înalt al democraților revoluționari ruși.

După înăbușirea revoluției, Bălcescu continuă lupta pentru apărarea și desvoltarea mai departe a acesteia.

La 15 Decembrie 1849, într'o scrisoare adresată lui Ion Ghica, el pune problema unei reviste *„care să apere revoluția noastră și să pregătească alta nouă".*

In 1850 Bălcescu publică lucrarea „Mersul revoluției în istoria românilor". In această lucrare exprimă cu claritate concepția sa asupra scopului educației și recomandă un adevărat program educativ pentru pregătirea poporului în vederea revoluției. El scrie: *„lucrați numai spre a vă întări brațele și inima și a vă îmbărbăta în credință și spre jertfire; sprijiniți inimile slabe și îndoioase, propovăduindu-le adevărul care luminează și dă putere; însuflețiți iubirea țării și învățați simțământul național și ura tiraniei".*

Bălcescu recomandă aci o educație intelectuală în spiritul adevărului, o educație morală în spiritul iubirii de țară și urii împotriva tiraniei; în acelaș scop revoluționar, el recomandă educația fizică, întărirea brațelor.

Trebue să ne oprim asupra interesantei afirmații a lui Bălcescu că *„adevărul luminează și dă putere"*. El arată prin aceasta cum adevărul devine forță când este cunoscut de masse, că cel mai bun mijloc de a stimula pe oameni la luptă este să-i faci conștienți că luptă pentru o cauză dreaptă, că adevărul este de partea lor.

In „Manualul bunului român", Bălcescu încearcă să prezinte imaginea cetățeanului republicii democratice pe care o visa. Iată cum este prezentat acest cetățean în cuvintele comisarului de propagandă: *„trebue ca iubirea lui să-și poată găsi hrană în familie, în patrie și prietenie. Trebue ca mintea lui să fie luminată și împodobită cu învățături și în sfârșit trebue ca el să-și poată dezvolta bărbăția și virtutea lui după puterile și plecările lui cele firești"*.

Și aci ne găsim din nou în fața unui program educativ. Omul republicii visate de Bălcescu, trebue să primească o educație morală în spiritul dragostei pentru patrie, pentru familie și prieteni. El trebue să primească o educație intelectuală care să-l lumineze și să-i împodobească mintea cu învățături.

Bălcescu stabilește și un principiu pedagogic, ca educația să se facă după *„puterile și plecările cele firești"*, adică conform particularităților individuale și de vârstă.

Problema educativă care l-a preocupat mai mult pe Bălcescu, a fost aceea a educației morale. In educația morală așa cum o înțelege Bălcescu, se împletesc strâns două idei: dragostea de patrie și ura împotriva exploatatorilor și asupritorilor. Aceste idei sunt atât de strâns împletite în opera lui Bălcescu încât este imposibil să le vezi despărțite. In multe lucrări, Bălcescu evocă trecutul glorios al patriei pentru a îndemna astfel poporul la luptă revoluționară.

In „Manualul bunului român" vorbind despre datoriile cetățeanului, arată că prima datorie este lupta pentru apărarea patriei, culminând cu datoria de *„a primi cu bună voință, a face jertfe, când mântuirea patriei și interesele poporului le cere"*.

Desvoltarea patriotismului fierbinte, a dragostei față de popor este după Bălcescu unul din mijloacele principale de formare a omului liber, a luptătorului împotriva tiraniei. In acest scop, el recomandă studiul istoriei poporului, cunoașterea producțiilor poetice ale acestuia, îndrăgirea limbii vorbite de popor. Concepția sa despre rolul educativ al istoriei face parte din întreaga sa gândire cu privire la educație, studiul istoriei fiind o principală armă educativă.

Istoria, după Bălcescu, este un mijloc (nu un scop) de a servi interesele naționale și sociale ale unui popor, de a-i justifica drepturile, de a-i trezi conștiința, de a-i însufleți acțiunile.

In opera lui Bălcescu clocotește ura înverșunată împotriva boerilor, împotriva domnilor, împotriva oricărei exploatări.

Bătându-și joc de aceia care își închipuiau că îmbunătățirea soartei poporului ar atârna de bunăvoința vreunui monarh, Bălcescu scria: *„in zadar veți îngenunchia și vă veți ruga pe la porțile împăraților, pe la ușile miniștrilor lor. Ei nu vă vor da nimic, căci nici vor, nici pot. Fiți gata dar a lua voi, fiindcă împărații, domnii și boerii pământului nu dau numai fără aceea ce smulg popoarele"*.

In lucrările lui Bălcescu găsim îndrumări pentru folosirea unei în-

tregi game de mijloace în vederea educării copiilor şi întregului popor în spiritul dragostei înflăcărate pentru patrie.

Studiul biografiilor oamenilor de seamă are, după Bălcescu, o deosebită importanţă în educaţia şi instrucţia tineretului. Cunoaşterea vieţii şi a faptelor acelor oameni care au slujit patria şi poporul trebue să fie o călăuză şi un îndemn pentru tineret. Aceeaşi idee o întâlnim şi în gândirea pedagogică a lui Herzen.

Biografiile sale istorice, publicate în „Magazinul istoric pentru Dacia" urmăresc să insufle contemporanilor săi ura împotriva clasei boereşti şi simpatia pentru ţărănimea asuprită. Studiul istoriei, după cum arată scriitorul, naşte ura împotriva *„aristocraţiei corupte şi egoiste". „Incât pentru aristocraţia noastră, noi care studiem de atâta vreme istoria patriei noastre, suntem convinşi mai mult decât oricare că egoismului, mârşavei lăcomii şi lăşităţii ei, ţara a fost datoare toate suferinţele ei".* (Postelnicul Constantin Cantacuzino).

In altă parte Bălcescu se referă la o educaţie, care să-i facă pe oameni să se simtă fraţi solidari între ei, o educaţie în spiritul frăţiei. Exprimând ideia că întreg ansamblu de mijloace educative trebue să tindă la aceasta, Bălcescu scrie: *„Astfel toţi oamenii trebue prin legile ce-şi fac, prin învăţătura ce primesc, prin orice lucrare ce au unii asupra altora, a-şi înlesni desăvârşirea lor şi a se apropia tot mai mult de frăţia pentru care fură zidiţi".*

Ar fi greşit să credem că ideia de frăţie exclude în concepţia lui Bălcescu lupta de clasă. Dimpotrivă, el vede că frăţia nu este posibilă decât acolo unde puterea se află în mâinile poporului *„Oamenii un pot păşi spre desăvârşire şi a fi fraţi unii cu alţii, fără numai în acele societăţi unde poporul va fi suveran, adică stăpân pe dânsul"* — spune Bălcescu. Ideia despre frăţia dintre oameni era totuşi în acele timpuri un vis utopic.

In opera lui Bălcescu se indică, ca unul dintre cele mai eficace mijloace de educare în spiritul dragostei de patrie, studiul ştiinţific al istoriei patriei. Formulările în care el arată foloasele educative pe care le aduce studierea istoriei patriei sunt nenumărate.

In lucrarea sa „Istoria Românilor sub Mihai Vodă Viteazul", acesta scrie: *„Moştenitori ai drepturilor pentru păstrarea cărora părinţii noştri au luptat atâta în veacurile trecute, fie ca aducerea aminte a acelor timpuri eroice să deştepte în noi simţământul datoriei ce avem de a păstra şi a întări pentru viitorime această preţioasă moştenire".*

Tocmai pentru a ridica poporul la luptă, Bălcescu a prezentat în lucrările sale figuri de patrioţi care să merite a fi luate drept exemplu.

Dar marele rol educativ al studierii istoriei este arătat mai clar de Bălcescu în vestitul „Cuvânt preliminariu despre isvoarele istoriei Românilor".

Aci el scrie: *„Românii au trebuinţă astăzi să se întemeieze în patriotism şi în curaj şi să câştige statornicie în caracter. Aceste rezultate credem că s'ar dobândi când ei ar avea o bună istorie naţională şi când aceasta ar fi în destul răspândită. Privind la acel şir de veacuri în care părinţii noştri au trăit şi la chipul în care ei s'au purtat în viaţa lor socială, noi am căuta să dobândim virtuţile lor şi să ne ferim de greşelile în care au căzut".*

Bălcescu subliniază deasemenea şi puternica influenţă educativă a artei populare, a limbii vorbite de popor, asupra generaţiilor tinere. El şi-a propus să publice material folcloristic în Magazinul istoric pentru Dacia pentrucă a preţuit poezia şi tradiţiile populare şi le-a folosit ca

isvoare istorice în operele sale. *„Poeziile populare sunt un mare isvor istoric. Intr'însele aflăm nu numai fapte generale, dar ele intră și în viața privată, ne zugrăvesc obiceiurile și ne arată ideile și simțămintele veacului. Tradițiile sau poveștile populare sunt un isvor care slujește la aceeași țintă ca și poesiile"* (Cuvânt preliminariu despre isvoarele istoriei României).

In „Istoria Românilor sub Mihai Vodă Viteazul" în scopul de a realiza cu adevărat o istorie a poporului, el a cercetat toate isvoarele de acest fel.

Aceste îndrumări ale lui Bălcescu sunt foarte prețioase astăzi pentru oamenii muncii pedagogice, în opera lor de educare a tinerii generații în spiritul dragostei de patrie.

★

In lucrările lui Bălcescu găsim observații pedagogice prețioase și în legătură cu educația în familie. Interesantă este din acest punct de vedere recenzia pe care Bălcescu a făcut-o unei cărți care se ocupa de educația mamelor. In această recenzie, Bălcescu arată marele rol pe care îl are familia în educația morală a copiului. El cere: *„a face din fiecare familie un centru de civilizație"*. Mai departe Bălcescu arată că, în cadrul familiei, aceea care trebue să facă educația morală a copilului este mama. Bălcescu face cu multă căldură elogiul mamei, evidențiind rolul ei de educatoare. Dar pentru a îndeplini această sarcină, mamele trebue să fie pregătite. In această privință Bălcescu spune: *„Mai înainte de toate trebue să avem mame care să priceapă menirea lor și să fie în stare a o împlini"*. Aci este exprimată ideia educației mamelor, ideia pregătirii lor pentru munca colectivă, ideia de a le face conștiente de scopul educației.

★

Fiind el însuși un strălucit educator, Bălcescu a apreciat mult rolul învățătorilor și profesorilor pe care s'a sprijinit într'o măsură însemnată în munca de propagandă în zilele revoluției din 1848.

Un document în care se vorbește despre rolul învățătorilor este circulara dată de Ministerul Instrucțiunii Publice, în luna Iunie 1848, către profesorii care conduceau învățământul în fiecare județ, cerându-le să convoace pe învățători și să-i instruiască pentru munca de propagandă.

In acea circulară se spune: *„fă, domnule profesor, din învățători, organe fidele ale libertății, trimite-i în sat a lumina pe frații lor și totodată a le insufla spiritul păcii și al bunei orânduiri..."*.

In textul acestei circulări, întâlnim din nou frazele umflate ale lui Eliade. Avem însă o dovadă neîndoelnică că inițiatorul acestei circulări a fost N. Bălcescu.

In scrisoarea lui Bălcescu către Folescu, scrisă la 22 Iunie 1848, Bălcescu îi spunea: *„Adă aminte lui Eliad aceea ce i-am zis de a trimite circulări la profesori ca să educe în comitetele județelor învățătorii satelor și a-i pregăti pentru propagandă prin sate"*.

Invățătorii și profesorii și-au îndeplinit cu cinste misiunea pe care le-a încredințat-o N. Bălcescu. Mijloacele de represiune întrebuințate de guvernul reacționar, după înăbușirea revoluției, sunt dovada spiritului revoluționar din sânul cadrelor didactice din acea vreme. Documentele

timpului arată cum foarte mulţi dintre ei au fost îndepărtaţi din învăţământ pentrucă „în loc să se mărginească a preda şcolarilor moralul şi învăţăturile trebuincioase, s'au abătut din datorii cu luare de parte la cauza revoluţiei, întrebuinţând propaganda". Guvernul reacţionar a închis toate şcolile. Departamentul treburilor dinlăuntru arăta printr'un ordin că învăţătorii au fost printre cele mai „sistematice căpetenii" ale revoluţiei şi că nici după revoluţie nu au încetat propaganda revoluţionară. Ordinul prevedea că învăţătorii să fie cercetaţi „cu cele mai iscusite mijloace", să fie supuşi la o „deaproape poliţienească privighere" şi la prima bănuială să fie arestaţi.

★

Au trecut 100 de ani dela moartea marelui fiu al poporului român, Nicolae Bălcescu.

Viaţa şi lupta dusă de el este plină de învăţăminte. Observaţiile şi reflecţiile lui cu privire la educaţie constitue o moştenire preţioasă; ele trebue să fie folosite şi valorificate în vederea educării comuniste a tinerei noastre generaţii cu atât mai mult cu cât cultivarea dragostei pentru patrie şi popor a cărei importanţă a fost subliniată cu atâta căldură de Bălcescu, constitue trăsătura de bază a educaţiei comuniste. Exemplul vieţii şi activităţii lui Bălcescu poate contribui în mare măsură la formarea tineretului nostru în spiritul unui patriotism sănătos, tocmai pentrucă le arată cât de puternică a fost dragostea sa pentru patrie şi popor, cât de profundă a fost la el înţelegerea sentimentului de frăţie între toţi oamenii muncii, indiferent de naţionalitate, câtă încredere a avut în virtuţile poporului şi în viitorul patriei.

După înfrângerea revoluţiei, deşi în exil şi bolnav, Bălcescu îşi manifesta nestrămutata încredere în viitorul de libertate şi dreptate socială a omenirii: *„Atunci nu va mai fi niciun om rob, nici naţie roabă, nici om stăpân pe altul, nici popor stăpân pe altul, ci domnirea dreptăţii şi frăţiei. Aceste cuvinte ce odată am dat deviză naţiei mele, vor domni lumea; atunci aşteptarea, visarea vieţii mele se va împlini; atunci toţii românii vor fi una, liberi şi fraţi! Vai, eu nu voi avea norocul de a vedea această zi, deşi eu, asemeni, am muncit şi am pătimit pentru dreptate şi cel din urmă al meu cuvânt va fi un imn ţie, ţara mea mult dragă!"*

Profesorii şi învăţătorii au sarcina, aşa cum a spus tovarăşul Gheorghe Gheorghiu-Dej, de a deştepta în conştiinţa copiilor şi tineretului dragostea pentru minunata figură a lui Bălcescu şi de a o folosi în educarea patriotică a acestora. Prezentarea figurii lui Bălcescu, ca luptător neînfricat, ca patriot înflăcărat, ca om de ştiinţă în slujba poporului şi ca educator al poporului pot exercita asupra tineretului o mare influenţă educativă.

Gândurile şi ţelurile pentru care a luptat şi a murit Bălcescu au fost îndeplinite deabia în vremea de azi. Poporul nostru muncitor, condus de Partidul Muncitoresc Român şi cu marele ajutor al Uniunii Sovietice, a trecut la realizări la a căror măreţie Bălcescu nici nu îndrăsnea să viseze.

Acum, într'adevăr, a trecut pentru totdeauna vremea când şcoala era hărăzită numai copiilor celor bogaţi. Acum într'adevăr *„toate aceste mişelii au pierit pe totdeauna"*.

In art. 80 din noua Constituție se înregistrează marea cucerire a poporului nostru, dreptul la învățătură, care a devenit o realitate vie în țara noastră.

Profesorii și învățătorii noștri, asemenea celor care au luptat sub conducerea lui Bălcescu, trebue să simtă îndemnul de a tălmăci maselor celor mai largi înțelesul noii Constituții care nu e un vis de viitor, ca acela pentru care mobiliza Bălcescu cadrele didactice dela 1848, ci oglindirea unor mărețe cuceriri ale celor ce muncesc.

Indeplinind această sarcină înălțătoare, cadrele didactice se vor dovedi credincioase drumului indicat de tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej la Congresul Invățătorilor :

„Drumul pe care sunt chemați să meargă învățătorii — și, în general, intelectualii devotați poporului — este drumul participării active la făurirea acestei vieți fericite pe care ne-o aduce construirea socialismului în patria noastră"

Invățământul în limba maternă a minorităților naționale din țara noastră în trecut și în prezent

LADISLAU BANYAI
Rector al Universității „Bolyai" din Cluj

In România burghezo-moșierească, școala constituia instituția cea mai propice pentru educarea tinerelor generații în spiritul naționalismului șovin, ea fiind totodată și un teatru de luptă pentru desnaționalizarea populațiilor minoritare.

Inainte de primul război mondial, când în țara noastră minoritățile naționale erau lipsite de dreptul de cetățenie, cele câteva școli ale acestora, funcționau sub protecția legațiilor străine respective ca școli ale „coloniilor" maghiare, germane, bulgare și grecești. Existau, deasemeni, câteva școli susținute de bisericile respective: musulmană (turcă), ortodoxă-armeană și mozaică.

Sub imperiul austro-ungar, burghezia și moșierimea maghiară din Transilvania, a făcut tot ce a fost posibil pentru înăbușirea desvoltării culturale a maselor populare române. Existau puține școli cu limba de predare română — mai toate fiind confesionale — și ca atare predând cunoștințe ce ignorau complet adevărul științific, dar răspândeau cu generozitate idei și sentimente obscurantiste și șovine.

Pentru desnaționalizarea populațiilor românești, guvernele reacționare maghiare au creat în regiunile locuite de acestea, o rețea de școli de stat cu limba de predare maghiară și cu cadre didactice șovine.

Aproape jumătate din tineretul român din Transilvania a fost lipsit de școli elementare în limba maternă, rămânând în mare parte neșcolarizat. Școlile elementare cu limba de predare maghiară din regiunile locuite de populația românească au îngroșat, în general, rândurile semianalfabeților. Această situație s'a înrăutățit și mai mult în ajunul și în timpul războiului imperialist din 1914—1918. In această perioadă, școli medii cu limba de predare română au existat numai în marile centre bisericești ortodoxe și greco-catolice.

După primul război mondial, guvernanții reacționari români au dus aceeași politică școlară șovină față de populația maghiară din Ardeal. Școlile de stat cu limba de predare maghiară au fost transformate în

şcoli cu limba de predare română, nu numai în regiunile locuite de populaţie românească, unde acest lucru era normal, ci şi în regiunile în care majoritatea o constituia elementul maghiar. Au fost tolerate numai şcolile confesionale, care — înăbuşind orice spirit progresist — cultivau în acelaşi timp iredentismul. Acest fapt asigura bisericilor catolice, reformate şi unitariane, un rol preponderent în viaţa culturală a populaţiei maghiare din ţară. Organele de stat centrale şi locale ţineau dealtfel şi aceste şcoli sub o supraveghere riguroasă, folosindu-se de orice pretext pentru sancţionarea sau închiderea lor. In acelaşi timp regimul reacţionar român accepta, în mod tacit, subvenţionarea acestor şcoli de către guvernul reacţionar din Budapesta, subvenţii prin care, dealtfel, guvernarea horthystă exercita un control al său asupra învăţământului maghiar din România burghezo-moşierească.

In 1924, articolul 8 din *„Legea asupra învăţământului primar public"* a impus *„cetăţenilor de origine română, care şi-au pierdut limba maternă, să-şi instruiască copiii numai la şcolile publice sau particulare cu limba de predare română"*. Acesta a fost semnalul pentru o vastă acţiune de cercetare a „originii etnice" şi de „analiza numelui", căreia i-au căzut victime numeroase familii din rândurile minorităţilor naţionale, rămase astfel fără posibilitatea de a-şi instrui copiii în limba maternă.

Învăţătorii şi profesorii din şcolile confesionale ale minorităţilor naţionale primeau un salariu mai scăzut decât colegii lor dela şcolile de stat, cu toate că şi aceştia din urmă aveau un salariu de mizerie. Tot atunci faimosul articol 159 al legii amintite, a creat aşa zisele „zone culturale" în 20 de judeţe, în care o mare parte a populaţiei era formată din minorităţile naţionale. Învăţătorii români şovini, necunoscători ai limbii minorităţii naţionale respective, trimişi în aceste „zone" pentru desnaţionalizarea populaţiei, primeau un spor de leafă de 50%, li se reducea termenul de gradaţii şi stagiul cerut pentru înaintări, iar dacă se stabileau definitiv, erau împroprietăriţi cu un lot de pământ de 10 hectare, devenind chiaburi.

Un instrument destul de străveziu al politicii şcolare şovine a fost prea cunoscuta lege „Angelescu", „lege asupra învăţământului particular", adoptată în 1925. Această lege a prevăzut o serie de măsuri discriminante, menite să reducă la maximum posibilităţile de şcolarizare a minorităţilor naţionale în limba lor maternă.

Legea „Angelescu" a considerat şcolile confesionale ale minorităţilor naţionale ca şcoli „particulare", deci asemănătoare şcolilor înfiinţate de particulari cu scopuri comerciale, şcoli care ofereau claselor privilegiate prilejul de a-şi instrui odraslele fără „riscul" repetenţiei. In acelaşi timp această lege a împărţit şcolile „particulare" în şcoli cu şi fără drept de publicitate, dreptul de publicitate putând fi revocat prin folosirea diferitelor pretexte şi constituind astfel un mijloc de şantaj în mâna numeroaselor organe de control. „Fără drept de publicitate" însemna examinarea copiilor la sfârşitul anului şcolar de către profesorii unei şcoli cu limba de predare română.

Examenele de bacalaureat, instituite în 1925, au însemnat, deasemenea, examinarea absolvenţilor şcolilor confesionale cu limbile de predare ale minorităţilor naţionale, de către comisii alcătuite din profesori români şovini, reprezentanţi ai diferitelor partide reacţionare. Din această cauză examenele de bacalaureat au devenit o spaimă şi o piedică

permanentă pentru tineretul studios în general şi într'o măsură şi mai mare pentru fiii oamenilor muncii ai minorităţilor naţionale.

Situaţia cadrelor didactice la şcolile confesionale a fost foarte mult îngreunată de „examenul de capacitate" şi examenul forţat de limba română. Art. 109 al aceleiaşi legi dispunea că *„cei ce nu vor reuşi* (la examenul de limbă), *pierd dreptul de a mai funcţiona în învăţământul particular"*. Legea prevedea deasemenea închiderea acelor şcoli medii, în care nu funcţionau cel puţin 6 profesori titulari. In urma examenelor de capacitate, existenţa şcolilor medii ale minorităţilor naţionale a fost periclitată în permanenţă din cauza reducerii continue a numărului profesorilor titulari proveniţi din sânul minorităţilor naţionale.

Dacă în anul 1926 predarea în limba maghiară se făcea numai în 112 şcoli elementare de stat, peste 2 ani, numărul acestora s'a redus la 44 de şcoli. Numărul şcolilor confesionale cu limba de predare maghiară a fost deasemeni considerabil redus în anii regimului burghezo-moşieresc: dela 924 şcoli elementare în anul şcolar 1937—1938, la 785 în anul 1939—1940.

Situaţia şcolară a minorităţilor naţionale mai mici la număr era şi mai dezastruoasă. Conform datelor statistice din 1938, dintre copiii de vârstă şcolară au fost şcolarizaţi în anul şcolar 1930—1931: 58% ruşi, 41% ucraineni, 62% sârbi, 66% bulgari, 53% turci şi tătari. Această situaţie s'a înrăutăţit şi mai mult în anii următori. Dintre minorităţile naţionale ruşii, ucrainenii şi tătarii nu au avut niciun fel de şcoală în limba maternă.

După dictatul dela Viena, guvernarea fascist-horthystă a aplicat măsuri samavolnice, discriminante împotriva învăţământului în limba română din Transilvania de Nord, închizând un mare număr de şcoli cu limba de predare română. Astfel, de pildă, între anii 1940—1943, în Ardealul de Nord a funcţionat un singur liceu de stat cu limba de predare română, cel din Cluj. In 1943 s'a desfiinţat şi acesta. Totodată au fost desfiinţate un mare număr de şcoli elementare cu limba de predare română, mărindu-se astfel numărul analfabeţilor în rândurile populaţiei române din aceste regiuni. In acelaş timp în Transilvania de Sud dictatura fascistă legionară şi antonesciană desfiinţa un mare număr de şcoli maghiare.

Pentru germani, în perioada de fascizare a ţării, s'a creat un regim privilegiat: în timpul războiului de jaf anti-sovietic, toate şcolile germane de stat şi confesionale (evanghelico-luterană şi catolice) au fost predate organizaţiei hitleriste, statul obligându-se să suporte cheltuelile acestor şcoli în care tineretul german era infectat de nazism şi pregătit pentru detaşamentele S.S. de jaf şi teroare.

Copiind legile rasiste-hitleriste, dictatura fascistă a luat o serie de măsuri de prigonire împotriva populaţiei evreeşti şi pe tărâm şcolar. La început a fost introdus în învăţământul de stat „numerus-clausus" pentru evrei iar — mai târziu — copiii evrei au fost complet îndepărtaţi din învăţământul de stat; nici cadrele didactice de origine evreească din şcolile cu limba de predare română n'au mai putut funcţiona în şcolile de stat, deoarece învăţătorilor şi profesorilor din aceste şcoli li s'a impus condiţia *„să fie de origine etnică română"*.

Politica şcolară şovină a regimului burghezo-moşieresc român a fost larg exploatată de către cercurile conducătoare reacţionare ale minorităţilor naţionale, pentru a semăna ură faţă de poporul român, faţă de limba

poporului român, cu scopul de a desbina, în cârdăşie cu guvernele reacţionare române, massele muncitoare de diferite naţionalităţi.

Impotriva acestor stări de lucruri, Partidul Comunist Român a fost singurul care a dus o luptă consecventă. Conducându-se în politica sa naţională după învăţătura marxist-leninist-stalinistă Partidul Comunist Român a demascat şi a combătut cu tărie politica mârşavă de aţâţare şovină şi de desnaţionalizare dusă de guvernele reacţionare române burghezo-moşiereşti, luptând pentru egalitatea de drepturi politice, economice şi culturale ale minorităţilor naţionale, pentru dreptul acestora la şcoli cu limba de predare maternă şi — în general — pentru o şcoală cu conţinut progresist, pătrunsă de ideea frăţiei între popoare.

★

După eliberarea noastră de către glorioasa Armată Sovietică, în urma luptei şi polticii juste a partidului au început să funcţioneze o serie de şcoli de stat în limbile minorităţilor naţionale. Cadrele didactice ale şcolilor confesionale ale minorităţilor naţionale au primit subvenţii de stat, iar din Aprilie 1947, toate cadrele didactice dela aceste şcoli confesionale au fost salarizate de către stat fără deosebire de colegii lor români.

Prin Reforma Invăţământului din August 1948, toate şcolile confesionale au fost naţionalizate, iar pe lângă şcolile cu limbile de predare ale minorităţilor naţionale existente, au fost create încă multe altele. Reforma Invăţământului a asigurat învăţământul minorităţilor naţionale în 15 limbi. In anul şcolar 1951—1952, 304.633 de fii şi fiice aparţinând diferitelor minorităţi naţionale au învăţat în limba lor maternă în cele 3.337 unităţi şcolare şi preşcolare de stat existente azi în R.P.R.

A fost asigurată pentru cea mai mare parte a minorităţilor naţionale editarea manualelor didactice. Astfel, dela Reforma Invăţământului şi până în prezent, au apărut în limbile minorităţilor naţionale peste 500 de titluri de manuale, într'un tiraj total de aproape 3.000.000 exemplare. Pe lângă manuale, s'au tipărit şi metodici în limbile minorităţilor naţionale.

Pentru ridicarea nivelului profesional al cadrelor didactice care predau în şcolile cu limba de predare maghiară, germană, rusă, ucraineană, sârbă, tătară, idiş, slovacă, s'au iniţiat cursuri de perfecţionare sau seminarii la aceste cursuri în limba lor maternă.

In urma reorganizării Ministerului Invăţământului Public, la sfârşitul anului 1951 s'a creat un serviciu special în cadrul Direcţiei Şcoli şi câte o secţie în cadrul Institutului de Ştiinţe Pedagogice şi a Editurii de Stat Didactică şi Pedagogică, care se ocupă în mod special de problemele şcolilor cu limba de predare a minorităţilor naţionale.

Comparând situaţia din trecut a învăţământului în limbile de predare ale minorităţilor naţionale cu situaţia de astăzi, reese clar deosebirea fundamentală între politica şovină, de asuprire şi desbinare exercitată de regimul burghezo-moşieresc şi politica consecventă de înfrăţire şi de egalitate de drepturi pentru toţi oamenii muncii, indiferent de naţionalitate, prin care regimul de democraţie populară asigură desvoltarea şi înflorirea învăţământului în limbile materne ale minorităţilor naţionale din ţara noastră.

Şcolile cu limba de predare a minorităţilor naţionale mai au însă unele probleme de rezolvat.

O problemă specială a şcolilor cu limba de predare maghiară o constitue insuficienta cunoaştere a limbii române de către cadrele

didactice maghiare din şcolile elementare, care au această limbă ca obiect de învăţământ. Imbunătăţirea cunoştinţelor de limba română ale acestor cadre didactice, perfecţionarea predării limbii române mai ales în şcolile pedagogice, ai căror elevi vor preda, la rândul lor limba română în şcolile elementare, editarea unor programe şi manuale corespunzătoare, etc. trebue să fie o preocupare permanentă a organelor respective ale Ministerului Invăţământului Public.

In ce priveşte predarea limbii şi literaturii maghiare, până în anul şcolar 1951—1952 s'a resimţit în mod special lipsa cursurilor de perfecţionare a profesorilor respectivi ca şi lipsa programelor de literatură. Pentru anul şcolar 1951—1952 s'a publicat, pentru prima dată programa completă cl. I—IV în limba maghiară şi programa pentru predarea limbii maghiare cl. V—VII.

Pentru anul şcolar 1952—1953 majoritatea programelor şi manualelor vechi au fost revizuite şi îmbunătăţite, tipărindu-se deasemenea şi o serie de manuale noi de citire şi gramatică.

Programa de istoria literaturii maghiare, în elaborare, tratează clasicii literaturii maghiare, tradiţiile culturale progresiste ale populaţiei maghiare din Transilvania, legăturile culturale româno-maghiare, influenţa literaturii ruse asupra literaturii maghiare şi literatura contemporană din R.P.R. şi R.P.U.

O problemă de o deosebită importanţă, este problema învăţământului populaţiei maghiare din Moldova, populaţie cunoscută sub denumirea de ceangăi. Desvoltarea culturală a acestei populaţii, a fost înăbuşită de către regimul burghezo-moşieresc şi clerul catolic, care a exercitat asupra ei un fel de tutelă. Preoţii catolici trimişi de Vatican au vrut s'o folosească drept punct de sprijin în vederea câştigării de teren printre credincioşii bisericii ortodoxe. Intrebuinţarea în mod public, chiar şi în biserică, a limbii ei materne a fost interzisă, iar şcoli în limba maternă nu a avut niciodată, fapt care a dus la numărul mare de analfabeţi din rândurile ei. Organele şovine ale statului acţionau în strânsă legătură cu biserica pentru desnaţionalizarea ceangăilor. Se ştie însă că o bună parte dintre ei, aşezată aici de mai mult de 5 veacuri, vorbeşte şi astăzi ungureşte, un dialect maghiar amestecat cu multe cuvinte româneşti.

Primele şcoli cu limba de predare maghiară, înfiinţate după Reforma Invăţământului, au fost bine primite de această populaţie. Au existat însă şi lipsuri serioase şi piedici puse desvoltării acestor şcoli datorită slăbiciunilor cadrelor didactice trimise în regiunea respectivă, a lipsei de interes din partea unor organe locale faţă de problemele lor şi în acelaşi timp datorită acţiunii de subminare dusă de către elementele clericale.

Acolo însă unde învăţătorii maghiari sunt la înălţimea sarcinilor primite şi organele locale s'au preocupat de îmbunătăţirea situaţiei materiale a şcolilor ceangăilor, populaţia priveşte cu încredere şi dragoste învăţământul în limba ei maternă.

Pentru a contribui la rezolvarea problemei şcolilor din localităţile cu populaţie maghiară din Moldova, s'a organizat un curs de calificare de învăţători pentru oamenii muncii ceangăi şi s'a înfiinţat o secţie maghiară a Şcolii pedagogice din Bacău.

Populaţia germană din R.P.R. are deasemenea numeroase şcoli bine înzestrate. Din punct de vedere politic, cadrele didactice ale şcolilor cu limba de predare germană trec împreună cu întreaga populaţie germană

muncitoare printr'o mare transformare, devenind — în mare parte, elemente ataşate regimului nostru de democraţie populară.

Şcolile cu limba de predare germană, ca şi şcolile cu limba de predare maghiară, au aproape toate manualele dela clasa I-a până la clasa a XI-a traduse în limba maternă. Pentru anul şcolar 1952—1953 au fost deasemenea îmbunătăţite programele şi manualele vechi şi tipărite o serie de gramatici şi manuale noi.

Până la reforma învăţământului nu au existat la noi în ţară şcoli cu limba de predare rusă şi ucraineană.

Marea majoritate a populaţiei ruse şi ucrainene a primit cu entuziasm Reforma Invăţământului, deoarece pentru prima oară au avut posibilitatea să înveţe în limba maternă în ţara noastră. Populaţia muncitoare rusă şi ucraineană a participat în mod activ prin muncă voluntară la construirea clădirilor şcolare.

Una din greutăţile principale ale şcolilor cu limba de predare rusă şi ucraineană constă şi în prezent în lipsa unui număr suficient de cadre didactice.

In acelaş timp problema şcolarizării copiilor ucraineni este îngreuiată şi datorită faptului că populaţia ucraineană dela noi locueşte în regiunea de munte, în mare parte în cătune îndepărtate şi izolate.

Prin grija Partidului şi a ministerului Invăţământului Public, s'au construit o serie întreagă de şcoli şi internate pentru aceşti copii, iar pentru a îmbunătăţi situaţia existentă, continuă şi în prezent construcţiile în raionul Vişău.

Pentru ridicarea nivelului politic şi profesional al cadrelor didactice dela şcolile cu limba de predare rusă şi ucraineană, se organizează începând din 1949, cursuri anuale de către Institutul pentru perfecţionarea cadrelor didactice.

Şcolile elementare ale minorităţilor naţionale mai mici la număr au avut la dispoziţie, în anul şcolar 1951—1952, aproape toate manualele în limba maternă a elevilor. In şcolile medii sunt însă lipsuri serioase. Multe dintre manualele existente sunt încă defectuoase, atât din punct de vedere ideologico-politic cât şi din punct de vedere metodologic, fiind editate în mare parte în 1948—1949 şi nerevizuite până astăzi. Se impune, înainte de toate, editarea unor manuale noi de limbă maternă pentru cl. I—VII, iar pentru şcolile medii şi şcolile pedagogice, editarea unor antologii literare pentru fiecare limbă.

Există deasemenea deficienţe în situaţia materială a unor şcoli ale minorităţilor naţionale. Imbunătăţirea situaţiei acestor şcoli este de o mare importanţă atât pentru Ministerul Invăţământului Public, cât şi pentru Secţiunile de învăţământ respective.

Toate aceste lipsuri nu micşorează însă cu nimic faptul că în Republica noastră, 15 minorităţi naţionale îşi au asigurat învăţământul în limba lor maternă. Populaţia maghiară are instituţii de învăţământ de toate gradele, inclusiv cel superior. Afară de şcolile elementare, funcţionează mai multe şcoli medii şi şcoli pedagogice în limba germană, sârbă, rusă şi ucraineană, câte o şcoală pedagogică în limba tătară, slovacă, bulgară şi idiş, o şcoală medie în limba greacă.

Realizările regimului nostru de democraţie populară în problema învăţământului minorităţilor naţionale sunt rezultatul aplicării consecvente de către partidul nostru a principiilor staliniste în problema naţională.

Massele muncitoare ale poporului român şi ale minorităţilor naţionale sunt perfect conştiente că orice îndepărtare dela aceste principii ar însemna o trădare a cauzei democraţiei şi a socialismului, o trădare a cauzei păcii.

Acest fapt este ilustrat de exemplul respingător al clicii fasciste a lui Tito, care aplică în politica sa naţională metodele cele mai deşănţate de învrăjbire şi ură şovină, de lichidare a învăţământului în limbile minorităţilor naţionale, ducând o politică făţişă de desnaţionalizare. Şcolile în limba română, maghiară, bulgară, albaneză, etc. sunt închise, iar învăţătorii fascişti interzic elevilor de diferite naţionalităţi să vorbească în limba lor maternă.

Ca cerul de pământ se deosebeşte această situaţie revoltătoare — valabilă dealtfel pentru orice alt stat de sub jugul imperialist — de situaţia din ţara noastră, unde şcoala regimului de democraţie populară constitue un factor de propăşire culturală a tuturor oamenilor muncii de orice naţionalitate, un factor de înfrăţire şi de patriotism creator.

Drepturile câştigate de massele muncitoare ale minorităţilor naţionale, drepturi înscrise în noua noastră Constituţie, dau acestora noi avânturi în muncă şi luptă pentru înflorirea şi consolidarea patriei noastre, factor activ al lagărului păcii şi socialismului.

Din experienţa şcolii noastre

Unele concluzii în legătură cu primele consfătuiri raionale ale cadrelor didactice

In luna Septembrie 1952, în întreaga ţară s'au desfăşurat consfătuirile raionale ale cadrelor didactice. Lucrările consfătuirilor au avut loc în perioada când oamenii muncii din ţara noastră desbăteau cu multă însufleţire Proiectul noii Constituţii şi îşi sporeau eforturile în muncă pentru realizarea sarcinilor măreţe ale primului nostru Plan Cincinal.

Convocarea celui de al XIX-lea Congres al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice a sporit şi mai mult avântul oamenilor muncii din ţara noastră şi dorinţa lor de a lupta cu şi mai multă hotărîre pentru făurirea unei vieţi noi şi fericite, pentru construirea socialismului.

Cu prilejul consfătuirilor raionale, cadrele didactice şi-au exprimat hotărîrea de a depune toate eforturile pentru ridicarea nivelului învăţământului nostru, pentru realizarea sarcinilor educaţiei comuniste a elevilor. Organizate pe baza experienţei şcolii sovietice, primele consfătuiri ale cadrelor didactice din ţara noastră, au constituit un prilej de analiză în spirit critic şi autocritic a rezultatelor obţinute în anul şcolar 1951-1952, pe baza căreia să se poată trage concluzii pentru activitatea viitoare.

Scopul principal al consfătuirilor a fost organizarea unui larg schimb de experienţă între cadrele didactice. Consfătuirile raionale trebuiau să scoată la iveală experienţa înaintată a cadrelor didactice, să popularizeze cele mai bune metode care au dus la îmbunătăţirea predării, la înlăturarea repetenţiei, la realizarea disciplinei conştiente, a elevilor, la rezultate bune în munca obştească. Consfătuirile trebuiau să arate astfel în ce măsură cadrele noastre didactice şi-au însuşit experienţa şcolii sovietice, cum aplicând în mod creator această experienţă, ele obţin succese tot mai mari în munca de instruire şi educare a elevilor.

Cu toate lipsurile semnalate cu privire la organizarea şi însăşi desfăşurarea consfătuirilor, acestea au arătat că o mare parte din cadrele noastre didactice, însuşindu-şi bogata experienţă a învăţătorilor şi profesorilor sovietici, au obţinut rezultate frumoase în lupta pentru înarmarea elevilor cu cunoştinţe temeinice, în lupta împotriva rămânerii în urmă şi a repetenţiei. In unele raioane, prin felul cum s'au desfăşurat consfătuirile, datorită preocupării secţiilor de învăţământ şi a cadrelor didactice de a analiza mai adânc problemele de conţinut ale activităţii instructiv-educative, consfătuirile au constituit într'adevăr un schimb de expe-

rienţă rodnic şi un mijloc de popularizare a celor mai bune metode. In asemenea condiţii s'au desfăşurat lucrările consfătuirii cadrelor didactice din oraşul Ploeşti.

Bilanţul activităţii cadrelor didactice din oraşul Ploeşti a arătat că folosirea metodelor sovietice în munca instructiv-educativă a dus la obţinerea de serioase succese în ceeace priveşte ridicarea nivelului la învăţătură al elevilor. Astfel la şcoala medie de fete din Ploeşti a existat o preocupare permanentă pentru ridicarea nivelului profesional al cadrelor didactice. Conducerea şcolii şi-a alcătuit un plan sistematic în ceeace priveşte munca de îndrumare metodologică a cadrelor didactice. Conform acestui plan de muncă, directoarea şi directoarea adjunctă a şcolii au asistat la 168 lecţii, în special la lecţiile de recapitulare şi sinteză. De asemenea au fost organizate 101 interasistenţe ale cadrelor didactice la lecţii, acţiune care a fost prevăzută în planul de activitate al şcolii. După lecţii s'au discutat planurile de lecţii, felul cum elevele au fost antrenate să participe în mod activ la desfăşurarea lecţiei, felul cum profesorii controlează temele date pentru acasă, mijloacele prin care reuşesc să lege în mod organic cunoştinţele teoretice de practică, de construirea socialismului în ţara noastră. Experienţele bune au fost popularizate apoi în cadrul consiliilor pedagogice. Această muncă sistematică a făcut ca profesorii să-şi pregătească lecţiile cu mai multă grijă, să chibzuiască în mod serios asupra metodelor pe care să le folosească pentru a asigura o însuşire temeinică a cunoştinţelor de către eleve.

Folosind experienţa şcolii sovietice, cadrele didactice au dat o importanţă deosebită îndrumării muncii independente a elevelor. In acest sens, a crescut preocuparea cadrelor didactice în ceeace priveşte alegerea, pregătirea şi controlul temelor pentru acasă. Pentru a forma la eleve deprinderile de muncă independentă, s'au folosit de asemenea lecţii speciale destinate muncii independente. Cadrele didactice au dat o mai mare atenţie activităţii cercurilor pe obiecte, care urmăresc consolidarea şi lărgirea cunoştinţelor căpătate de elevi în cadrul procesului de învăţământ, formarea deprinderilor de muncă independentă.

In această şcoală o atenţie deosebită s'a dat elevelor rămase în urmă la învăţătură. Dela începutul anului, profesoarele au urmărit cu atenţie elevele, controlând în mod sistematic cunoştinţele lor. Ca urmare a acestor observaţii a fost organizat ajutorul la învăţătură pentru elevele rămase în urmă, întocmindu-se şi planuri tematice pentru munca cu aceste eleve.

In activitatea pe care au desfăşurat-o, cadrele didactice au urmărit şi antrenarea părinţilor la rezolvarea sarcinilor care se pun în faţa şcolii. In acest scop, s'a început o muncă susţinută pentru ridicarea nivelului pedagogic al părinţilor, organizându-se astfel un ciclu de conferinţe cu probleme pedagogice.

Folosirea acestor metode în munca instructiv-educativă a făcut ca marea majoritate a elevelor acestei şcoli să-şi ridice nivelul la învăţătură, lucru pe care l-au arătat şi rezultatele obţinute le examenele de sfârşit de an.

Consfătuirile raionale au arătat rezultate pozitive şi în munca altor cadre didactice, care se preocupă în mod serios de problema ridicării nivelului de cunoştinţe al elevilor, de prevenirea şi combaterea rămânerii în

urmă la învățătură. Pentru a rezolva cu succes această sarcină, cadrele didactice au folosit diferite metode și procedee, pe care și le-au însușit prin studierea serioasă a bogatei experiențe a școlii sovietice.

La Baia Mare, la școala elementară Nr. 1, în predarea matematicii s'a dat o importanță deosebită pregătirii lecției, care reprezintă forma de bază a organizării activității didactice în școală. In elaborarea planurilor de lecție, s'a chibzuit în mod serios nu numai asupra conținutului materialului nou ce urma a fi expus, dar și asupra întrebărilor care trebuiau să fie formulate la interogrărea elevilor, asupra temelor pentru acasă, care vor fi date elevilor și care trebuiau să fie astfel alese încât să nu fie nici prea grele, dar nici prea ușoare. Fiecare lecție — după predare — constituia obiectul unei analize individuale. Se analiza măsura în care lecția și-a atins scopul, prin felul cum a fost organizată și cum s'a desfășurat, lipsurile semnalate în timpul lecției, în diferitele ei momente.

Pentru a ridica nivelul cunoștințelor de matematică, pentru a forma la elevi deprinderea de a rezolva individual diferite lucrări, de a aplica astfel cunoștințele teoretice, s'a organizat o gazetă de perete cu întrebări și probleme de matematică care urmau a fi rezolvate de elevi. Pentru răspunsurile bune se făcea un grafic bilunar. Soluțiile date la probleme erau apoi discutate în clasă.

Pentru a desvolta la elevi gândirea logică, pentru a îndruma în mod just munca lor individuală, unii profesori de matematică (orașul Craiova) obișnuesc ca la verificarea temelor date pentru acasă să ceară elevilor să expună verbal planul de rezolvare a problemelor. De asemenea s'au organizat lecții speciale destinate muncii independente în care elevii au căpătat deprinderea de a rezolva singuri diferite tipuri de probleme. Pentru a veni în ajutorul celor rămași în urmă, în afara orelor de meditație li s'au dat acestor elevi diferite teme individuale fixându-li-se anumite termene pentru executarea lor.

Multe din lucrările consfătuirilor raionale au arătat că și o mare parte a profesorilor de limba română s'a străduit în cursul anului trecut să-și îmbunătățească activitatea instructiv-educativă. Informarea lor din ce în ce mai temeinică, însușirea tezelor staliniste cu privire la problemele lingvisticei, studierea experienței cadrelor didactice din Uniunea Sovietică, a dus la îmbunătățirea metodelor de predare a limbii și literaturii române în școlile noastre.

Astfel, la ședința secției de limba română din orașul Iași s'au arătat o serie de metode pozitive folosite în predarea limbii și literaturii române: bilanțul greșelilor, tablouri sistematice pentru categoriile gramaticale folosite la lecțiile de recapitulare, organizarea seratelor literare în cadrul cercurilor de literatură, închinate marilor noștri scriitori.

Pentru a desvolta la elevi gustul pentru citit, dragostea pentru literatură, în școlile din orașul Craiova s'au introdus grafice de evidență a lecturii citite în afară de clasă. Elevii au fost ajutați de profesorii respectivi să-și procure cărțile necesare pentru lectura în afară de clasă.

Tot mai mulți profesori de limbă română folosesc metoda alcătuirii de către elevi a dicționarelor de cuvinte noi învățate (orașul Craiova), de cuvinte care prezintă greutăți ortografice (orașul Stalin). Alcătuirea acestor dicționare de către elevi duce la îmbogățirea și precizarea vocabularului lor. De asemenea s'a urmărit folosirea cuvintelor noi în-

vățate de către elevi în expuneri, compuneri, în exemplele date la gramatică. Pentru a îmbogăți vocabularul elevilor, s'au folosit la orele de gramatică texte din autorii progresiști, clasici și contemporani. Imbogățirea vocabularului elevilor a ajutat la înțelegerea valorii artistice a operelor scriitorilor studiați: Eminescu, Caragiale, Creangă, etc.

Consfătuirile raionale ale cadrelor didactice au arătat deasemenea că s'au obținut rezultate pozitive și în predarea limbii ruse în anul școlar trecut. Participarea elevilor, în număr mare la concursul de limba rusă a dovedit creșterea dragostei elevilor pentru limba marelui popor sovietic, limba lui Lenin și Stalin, a arătat un nivel ridicat de cunoștințe al elevilor la limba rusă.

Consfătuirea din raionul N. Bălcescu, din orașul București, a arătat că la Școala Nr. 3 mixtă, Școala Nr. 3 bis băieți, Școala medie Nr. 6 băieți, Școala medie Nr. 6 fete și altele, elevii și-au însușit temeinic cunoștințele de limbă rusă, folosesc un vocabular bogat și aplică în mod just regulile gramaticale. Aceste rezultate pozitive s'au obținut datorită preocupării cadrelor didactice respective de a-și ridica nivelul profesional, de a aplica cât mai just învățătura stalinistă despre limbă. Ele au colaborat strâns cu profesorii de limba română, pentru ca în predarea limbii ruse să poată folosi cunoștințele de limba maternă și să întrebuințeze metoda comparativă.

Rezultate frumoase s'au obținut și la școlile elementare cu limba de predare română și cu limba de predare maghiară din comuna Aleșd, regiunea Oradea, unde elevii datorită muncii perseverente a cadrelor didactice, au reușit să scrie articole în limba rusă la gazeta de perete, să trimită scrisori elevilor sovietici, etc.

Aceste câteva elemente pozitive în activitatea unora dintre cadrele noastre didactice ne arată preocuparea acestora de a găsi metodele cele mai bune pentru a da elevilor cunoștințe cât mai temeinice, pentru a face să crească nivelul general la învățătură.

Referatele și discuțiile care s'au purtat în cadrul consfătuirilor au arătat însă că în multe școli avem cadre didactice ale căror lecții au un nivel ideologic scăzut, nu îndeplinesc condițiile didactice de bază și ca urmare au un mare număr de elevi care rămân în urmă la învățătură. Iată de pildă, în ședința secției de matematică din orașul Bacău s'a arătat că sunt elevi a căror pregătire la matematică nu se găsește la nivelul cerințelor care se pun azi în fața școlii noastre. Unii elevi învață pe de rost demonstrațiile fără să le înțeleagă sensul și legătura reciprocă, nu știu întotdeauna să aplice cunoștințele teoretice la rezolvarea problemelor de matematică. Pentru a ilustra acest nivel scăzut în cunoștințele elevilor, referatul arată că la examenele de admitere în școlile medii, unii dintre candidați, care în cursul școlii elementare aveau nota 8—9 la matematică, au fost notați cu nota 3. Aceste lacune în cunoștințele candidaților la examenele școlilor medii arată în bună măsură lipsuri în activitatea învățătorilor și profesorilor, care i-au pregătit în școala elementară.

Insușirea mecanică a anumitor reguli și teoreme, imposibilitatea de a aplica cunoștințele căpătate, s'a observat și la elevii din alte raioane. Astfel referatul secției de matematică din raionul Stalin citează ca exemplu în acest sens, un elev din clasa V, care știa să expună regula introducerii întregilor în fracție, fără a înțelege de ce trebue să procedeze în

felul acesta. Acelaş referat arată că sunt unii elevi care nu ştiu să aplice cunoştinţele pe care le au la calculul oral.

La fel şi în predarea limbii şi literaturii române există încă serioase lipsuri care au repercusiuni în ceeace priveşte temeinicia cunoştinţelor şi deprinderilor elevilor în domeniul limbii. Unii profesori continuă să predea gramatica în mod formal, mecanic, fără ca să lege noţiunile teoretice predate de limba vorbită, de modelele de limbă literară din operele marilor noştri scriitori. Astfel, referatul prezentat la consfătuirea din oraşul Constanţa, a criticat metoda aceasta folosită la unele şcoli şi anume de a preda gramatica ruptă de limba vie, plecând dela reguli şi ilustrându-le prin exemple artificiale. Acelaşi referat criticând câteva lecţii de limba română, arată că la cl. VI-a B. a şcolii elementare Nr. 2 fete li se dau elevelor să memoreze poezii (ex. „Vara" de Coşbuc) fără să se facă în prealabil analiza literară a poeziei, lipsind astfel pe eleve de înţelegerea valorii ei artistice şi obligându-le la o memorizare mecanică.

Desigur că în condiţiile unor astfel de lecţii, rezultatele la învăţătură ale elevilor nu pot fi pozitive.

Lucrările scrise şi răspunsurile dela examenele de limbă şi literatură română au arătat că mulţi elevi posedă un vocabular limitat, că nu folosesc just anumite cuvinte, deoarece nu înţeleg sensul lor, nu pot forma o propoziţiune din cauză că nu ştiu să aplice cunoştinţele dobândite la sintaxă şi nu cunosc regulile principale de stilistică.

Deasemenea în ceeace priveşte limba rusă, mulţi elevi, deşi posedă un bagaj suficient de cuvinte, nu ştiu să le lege în propoziţiuni şi nu pot răspunde la cea mai simplă întrebare (exemplu: Şcoala din Lugaşul de Jos, raionul Aleşd).

Caracterul inegal al rezultatelor la învăţătură ale elevilor arată nu numai că unele şcoli şi cadre didactice au lucrat cu succes, iar altele slab, dar arată totodată ce sarcini serioase ne revin în acest nou an şcolar.

Pentru construirea societăţii socialiste avem nevoie de cadre bine pregătite, care vor fi capabile să aplice în viaţă ştiinţa şi tehnica nouă. În munca de făurire a unor astfel de cadre, şcolii noastre îi revine un rol deosebit de important.

„Şcoala — a spus tovarăşul Gheorghe Gheorghiu-Dej la Congresul Învăţătorilor — *este izvorul principal de cadre pentru construirea socialismului".*

Pentru a da Patriei noastre astfel de cadre, şcoala noastră trebue să înarmeze pe elevi cu temeinice cunoştinţe ştiinţifice.

Analizând procentul încă destul de ridicat al repetenţilor şi al celor rămaşi în urmă, rezultatele obţinute de unii candidaţi la examenele de admitere în şcolile medii şi în şcolile superioare, suntem îndreptăţiţi să tragem concluzia că principalele cauze ale rămânerii în urmă şi ale repetenţiei sunt lecţiile slab predate de profesori şi lipsurile în munca instructiv-educativă a şcolii şi a unor cadre didactice. Toate celelalte cauze care deobicei sunt considerate drept cauze obiective ale rezultatelor negative (condiţiile materiale ale elevilor, lipsuri în educaţia în familie, lipsa de programe, manuale, de material didactic, etc.) sunt numai unele greutăţi în munca şcolilor şi cadrelor didactice. Cauzele principale sunt tocmai acelea care depind de activitatea organelor învăţământului public, de directorii de şcoli, de învăţători şi profesori.

In desfăşurarea lecţiilor la o mare parte dintre cadrele noastre didactice se constată următoarele lipsuri: nu se acordă întotdeauna impor-

tanța cuvenită orientării ideologice a lecției ; de multe ori cadrele didactice nu-și concentrează atenția asupra elementului principal și hotărîtor al lecției respective, nu-și au clar precizat scopul lecției, nu acordă suficientă atenție alegerii materialului didactic potrivit cu scopul lecției De multe ori lecția este supraîncărcată, prezintă un material prea bogat pe care elevii nu și-l pot însuși. Acest lucru se datorește în bună măsură necunoașterii programei școlare a obiectului respectiv, programă care indică tocmai volumul de cunoștințe ce urmează a fi predat elevilor, ținându-se seama de particularitățile lor de vârstă.

Unele cadre didactice nu se preocupă de problema calității metodelor de predare, de corespondența lor cu scopul și conținutul lecției. Unii profesori și învățători nu pătrund suficient în munca elevilor, în procesul însușirii de către ei a cunoștințelor, a formării deprinderilor, nu acordă suficientă atenție muncii pentru înlăturarea lipsurilor în cunoștințele lor.

Lupta continuă pentru înarmarea elevilor cu cunoștințe temeinice, pentru îmbunătățirea rezultatelor la învățătură ale elevilor, educarea tinerei generații în spirit comunist sunt sarcinile fundamentale ale cadrelor noastre didactice.

După cum se știe, lecția este forma de bază a organizării activității didactice în școală. Deaceea atenția cadrelor didactice trebue să fie îndreptată spre asigurarea calității înalte a fiecărei lecții și pentru ridicarea eficacității ei. Prin lecție, învățătorul și profesorul conduc pe elevi — pas cu pas — dela neștiință la știință, îi înarmează cu cunoștințe științifice, le formează deprinderile necesare. Lecția just organizată contribue la desvoltarea gândirii elevilor, la educarea atenției lor, la formarea părerilor și convingerilor comuniste, a voinței și caracterului bolșevic, la formarea bazelor concepției materialist-dialectice despre lume.

In timpul lecției învățătorul și profesorul educă la elevi atitudinea comunistă față de muncă, față de îndatoririle pe care le au de îndeplinit.

In cadrul activității desfășurată în timpul lecției, se pun bazele sentimentului tovărășesc, al prieteniei, se desvoltă spiritul colectiv, se educă calitățile morale ale omului de tip nou.

In unitatea indestructibilă, organică a activității instructive și educative care se desfășoară în timpul lecției, se formează pas cu pas noul cetățean constructor al socialismului, luptător activ pentru pace.

Iată dece ridicarea nivelului lecțiilor, trebue să constitue o preocupare permanentă a învățătorilor și profesorilor noștri.

Cum se poate realiza ridicarea calității lecției ? In primul rând prin justa ei orientare politică și ideologică, prin prezentarea științifică a problemei respective. In al doilea rând prin varietatea de metode și procedee care trebue alese conform scopului lecției și particularităților de vârstă ale elevilor.

Pentru a face ca lecția să fie într'adevăr eficace, învățătorul și profesorul trebue să urmărească participarea activă și conștientă a elevilor în procesul de învățământ. Atitudinea conștientă și activă a elevilor față de procesul de învățământ trebue asigurată în toate etapele de însușire a materialului. Învățătorul și profesorul trebue să știe întotdeauna că însușirea conștientă a materialului este o muncă intelectuală serioasă, un proces complex de percepere, înțelegere, fixare și aplicare a cunoștințelor dobândite. Experiența înaintată a școlii sovietice ne arată că cei mai buni învățători și profesori dau o importanță deosebită găsirii de noi metode de predare care să asigure profunzimea și trăinicia cunoștințelor elevilor,

care să contribuie la desvoltarea gândirii elevilor. Pentru ca însuşirea cunoştinţelor să se facă în mod temeinic, toate verigile procesului de învăţământ şi anume expunerea materialului nou, fixarea lui, darea temelor pentru acasă, verificarea cunoştinţelor, trebue întemeiate pe participarea activă a elevilor. In desfăşurarea lecţiei trebue să se urmărească stabilirea unui contact strâns cu elevii, trebue ridicate probleme, care îi obligă pe elevi să depună ei înşişi o muncă intelectuală.

Invăţătorii şi profesorii noştri vor trebui să folosească astfel de procedee care să oblige clasa să gândească împreună cu ei şi să ajungă pas cu pas în mod consecvent la concluziile finale. Sunt încă mulţi profesori care nu se preocupă de desvoltarea gândirii elevilor. Iată de pildă, la Şcoala elementară din Intorsura Buzăului, profesoara de matematică nu ia în consideraţie diferite procedee, soluţii de rezolvare a problemelor, juste — altele decât în manual — pe care le propun elevii.

Un factor deosebit de important în lupta pentru ridicarea nivelului de cunoştinţe al elevilor, în lupta împotriva rămânerii în urmă la învăţătură îl reprezintă justa organizare a muncii independente a elevilor.

In acest sens, cadrele noastre didactice vor trebui să ducă o muncă susţinută pentru a învăţa în primul rând pe elevi să folosească manualul, cartea, pentru a-i deprinde să lucreze în mod individual, să rezolve singuri temele pe care le au de efectuat. Invăţătorii şi profesorii noştri vor trebui să acorde o importanţă deosebită temelor pentru acasă. Ei vor trebui să chibzuiască în mod serios asupra acestor teme, să îndrume în mod just elevii pentru rezolvarea lor în bune condiţii. Această preocupare a cadrelor didactice pentru temele date pentru acasă va trebui să se oglindească şi în planul lecţiei respective.

Experienţa şcolii sovietice ne arată că învăţătorii şi profesorii sovietici acordă un loc important muncii independente desfăşurate de elevi acasă, muncă ce constitue o parte organică a procesului de învăţământ.

Trebue să luptăm în mod hotărît împotriva temelor care se dau în timp ce sună clopoţelul şi care nu conţin decât o singură indicaţie: „Aveţi de studiat paragraful cutare", sau „aveţi de rezolvat problema cutare".

Elaborând planul de lecţie, va trebui prevăzut un anumit timp — necesar — folosit pentru darea temelor ce vor fi efectuate acasă.

Deasemenea temele trebue astfel alese încât să fie exclusă posibilitatea unei toceli mecanice, să silească elevii să mediteze în mod efectiv asupra problemelor, să ceară participarea gândirii active a elevilor. Aşa cum ne arată experienţa şcolii sovietice, pentru a obişnui pe elevi să mediteze asupra temelor va trebui ca în momentul examinării să fie controlat nu numai volumul de cunoştinţe, ci şi gradul de înţelegere al materialului. In acest an şcolar va trebui intensificată lupta împotriva supraîncărcării elevilor cu teme pentru acasă. Va trebui să existe o justă planificare şi coordonare. Şi în acest sens o sarcină deosebită îi revine dirigintelui clasei.

In munca de formare a deprinderilor de muncă independentă, va trebui să acordăm mai multă atenţie activităţii cercurilor pe obiecte. Din referatele prezentate la consfătuiri şi din discuţiile purtate nu a reeşit ca o preocupare deosebită a cadrelor noastre didactice problema organizării şi îndrumării activităţii cercurilor pe obiecte. Unele referate, cum e de pildă, cel al secţiei de matematică dela Constanţa, arată că activi-

tatea în cercuri n'a dat rezultate satisfăcătoare. Acest lucru arată însă lipsa de preocupare a cadrelor didactice respective pentru justa organizare a conținutului activității cercului de specialitate.

In acest an școlar, cadrele noastre didactice trebue să împletească în mod just activitatea desfășurată în cadrul lecției cu aceea de organizare și conducere a cercurilor respective. In felul acesta, munca pe care o vor desfășura elevii în cercuri, va contribui și mai mult la ridicarea eficacității lecțiilor, la obținerea de bune rezultate în lupta pentru ridicarea nivelului la învățătură.

In elaborarea planului de muncă al cercurilor va trebui să se plece dela interesele membrilor și dela sarcinile instructiv-educative ce revin cercurilor respective. Conținutul muncii va trebui să fie interesant, accesibil membrilor cercului și să contribue la creșterea lor, la lărgirea și consolidarea cunoștințelor dobândite în cadrul lecției la diferite obiecte de învățământ, la formarea deprinderilor de muncă independentă. Programul de activitate al cercurilor va trebui să fie astfel alcătuit încât el să cuprindă nu numai activitatea teoretică, dar și ocupații practice și diferite forme ale muncii de folos obștesc.

Una din cauzele esențiale ale rămânerii în urmă a elevilor la învățătură este organizarea — în multe cazuri — nesatisfăcătoare, a evidenței și aprecierii cunoștințelor elevilor.

O parte din cadrele didactice nu controlează în mod sistematic, regulat, munca elevilor, în special la începutul pătrarului. La multe cadre didactice, evidența nu este încă un mijloc de studiere atentă a calității cunoștințelor și deprinderilor elevilor. Și în această problemă — a justei organizări a controlului — ne vine în ajutor bogata experiență a școlii sovietice.

Astfel în tot mai multe școli sovietice, se exercită un control colectiv asupra cunoștințelor elevilor. Profesorii de diferite obiecte se ajută unii pe alții la verificarea felului cum și-au însușit elevii cunoștințele.

Acest lucru are o importanță enormă în lupta pentru cunoștințe trainice și temeinice.

Lupta pentru ridicarea nivelului la învățătură al elevilor, pentru înarmarea lor cu cunoștințe temeinice, înseamnă în acelaș timp și lupta împotriva rămânerii în urmă la învățătură. Intreaga muncă pe care o va desfășura profesorul pentru a asigura elevilor cunoștințe temeinice, va duce în acelaș timp la prevenirea rămânerii în urmă la învățătură. Dar în acelaș timp cadrele noastre didactice vor trebui să folosească și anumite forme speciale pentru ajutorarea celor rămași în urmă. In acest caz, cadrele didactice vor trebui să-și planifice în mod serios munca pe care o vor duce cu elevii rămași în urmă. Ele vor trebui să-și elaboreze planuri individuale de lecții suplimentare cu fiecare elev care rămâne în urmă. Conducerea școlii va trebui să examineze în mod serios aceste planuri și să supravegheze îndeplinirea lor. Intreaga activitate a colectivului pedagogic va trebui să urmărească găsirea celor mai bune metode pentru lichidarea repetenției.

In cadrul consiliilor pedagogice va trebui să se analizeze periodic activitatea desfășurată de cadrele didactice în lupta împotriva rămânerii în urmă la învățătură. In îndeplinirea acestei sarcini, colectivul pedagogic va trebui să colaboreze cu organizațiile de tineret din școală și cu familia.

Trebue de subliniat faptul că în lupta împotriva rămânerii în urmă la învățătură sarcina principală revine profesorului și învățătorului. Unele cadre didactice înțelegând cu totul greșit această problemă, au organizat în mod nejust ajutorarea elevilor rămași în urmă. Astfel referatul secției de matematică dela Cluj arată că unii profesori au obligat elevii mai buni să-i mediteze pe cei slabi. La Baia Mare, la școala elementară la clasele V—VII au fost organizate grupe de învățătură cu toți elevii pentru ca cei rămași în urmă să nu se simtă jigniți. Iată cât de nejust înțeleg unele cadre didactice problema ajutorării elevilor rămași în urmă.

Munca de înarmare a elevilor cu cunoștințe temeinice, de prevenire și combatere a rămânerii în urmă la învățătură nu poate fi desfășurată cu succes fără o cunoaștere profundă a fiecărui elev.

Analizând cauzele rămânerii în urmă a elevilor la diferiți profesori am ajuns la concluzia că una din acestea este lipsa de cunoaștere a elevilor, de către profesorul respectiv. Unii profesori nu dau atenție fiecărui elev în parte și nu tratează pe fiecare elev în mod individual.

Dacă cunoașterea particularităților generale ale elevilor, adică cele determinate de vârstă, se poate realiza prin studierea lucrărilor de psihologie a copilului, în schimb particularitățile individuale ale elevilor, profesorul le va cunoaște în urma observațiilor sale personale.

Particularitățile individuale ale elevilor se manifestă deosebit de viu la lecție și chiar aici ele trebuie să fie folosite de învățător pentru îmbunătățirea rezultatelor muncii. Dacă ocupându-se de întreaga clasă, acționând asupra colectivului de elevi în totalitatea lui, profesorul va ține seama de particularitățile individuale ale fiecărui elev, munca lui va da roade frumoase. Va trebui deci respectată cerința principală: aceea de a lucra cu fiecare elev în parte. A trata pe fiecare elev potrivit caracteristicilor sale individuale, înseamnă a nu pierde din vedere în timpul lecției pe niciun elev al clasei. In timpul lecției profesorul va trebui să se bazeze pe laturile pozitive ale fiecărui elev și va trebui să știe, să ajute din timp pe unii elevi, să-i încurajeze și să trezească în ei încrederea în forțele lor.

Organizând întreaga noastră activitate instructiv-educativă în conformitate cu aceste cerințe, vom reuși să ne îndeplinim sarcina care se pune astăzi în fața noastră: aceea de a face educația omului nou.

In fața școlii noastre stă sarcina nu numai de a înarma pe elevi cu cunoștințe sistematice și temeinice, dar și de a-i învăța să aplice cunoștințele teoretice în practică, de a le arăta cum aceste cunoștințe se folosesc în activitatea practică a oamenilor.

Din desfășurarea consfătuirilor s'a desprins faptul că unii învățători și profesori s'au străduit să lege în predare cunoștințele științifice de practică și să organizeze lucrările practice ale elevilor.

Astfel referatul Secției de învățământ a raionului Bacău arată cum în predarea matematicii majoritatea problemelor au fost legate de producție. Elevii au făcut reprezentări grafice privind depășirile de norme din fabrici, din gospodăriile agricole colective și gospodăriile agricole de stat. Cunoștințele de geometrie au fost aplicate, la Școala medie Nr. 2 fete, la diferite calcule privind mașina ca vapori, conductele de petrol, firele de telegraf, iar la Școala medie de băeți în predarea trigonometriei s'au făcut și aplicări practice pe teren, făcându-se măsurători și

legătură cu construirea unui tunel. Orele de geografie au fost deasemenea folosite pentru legarea cunoştinţelor teoretice de practică. La Şcoala medie de băeţi din Bacău s'a organizat un teren geografic unde elevii au făcut observaţii, determinări şi măsurători, care au contribuit la adâncirea cunoştinţelor elevilor şi la formarea unor deprinderi practice (orientarea geografică, lucrări topografice).

Lucrările consfătuirilor au relevat o serie de elemente pozitive cu privire la felul cum unii profesori de fizică, ştiinţe naturale, reuşesc să formeze la elevii lor deprinderi de muncă. Astfel la Bacău, elevii Şcolii pedagogice de băieţi, sub conducerea profesorului de fizică au confecţionat, în anul şcolar trecut, un transformator electric, un aparat de proecţie, un reostat cu becuri, un mic motor electric. La Iaşi s'a realizat în acest sens o legătură între elevii şcolilor medii şi studenţii Facultăţii de fizico-matematică şi ai Institutului Politehnic. Astfel elevii dela Şcoala medie Nr. 1 de băeţi au vizitat laboratorul de fizică unde au asistat la experienţe din domeniul vibraţiilor şi cu oscilatorul catodic. Elevii Şcolii de băeţi Nr. 2 au vizitat laboratorul de chimie anorganică dela Politehnică. Elevele Şcolii medii de fete Nr. 2 au fost ajutate în organizarea experienţelor în cadrul cercului de fizică de către studentele dela Facultatea de fizico-matematică, absolvente ale şcolii. La Şcoala din Avrig, raionul Sibiu, elevii sub conducerea profesorului de fizică au construit un telegraf Morse, un voltametru, un transformator de coborîre. La confecţionarea acestor aparate au fost antrenaţi şi părinţii elevilor, muncitori în fabrici şi uzine.

Consfătuirile au arătat şi o serie de experienţe pozitive pe lotul şcolar, organizate în diferite şcoli. Iată de pildă, la Şcoala pedagogică din Bacău, pe lotul şcolar, s'au făcut încrucişări de plante după metodele agrotehnice sovietice, realizându-se diverse soiuri de soia, ricin şi flori.

Astfel de realizări au fost obţinute şi de alte şcoli, ca de exemplu, în raionul Făgăraş la şcolile din comunele Veneţia de Sus, Arpaşul de Jos.

Consfătuirile au arătat însă şi lipsuri în acest sens în predarea lecţiilor. Mai sunt încă multe cadre didactice, care fac lecţii teoretice, rupte de practică şi producţie. La Şcoala elementară din raionul Mediaş — regiunea Stalin, aparatele de fizică, materialele didactice, nu sunt îndeajuns folosite în predarea lecţiilor de fizică. Lecţiile au un caracter teoretic, sunt rupte de practică. Aceasta are ca urmare formalismul şi superficialitatea în cunoştinţele elevilor. Mai sunt şi alte cadre didactice care nu folosesc materialul didactic, deşi îl au la dispoziţie. Exemplu la Şcoala Narpod din raionul Agnita, regiunea Stalin.

Unii profesori vin nepregătiţi la lecţie şi comit o serie de greşeli în predare. Iată de exemplu la Şcoala Nr. 56 fete din raionul Bălcescu, din Bucureşti, profesorul de fizică prezentându-se nepregătit la lecţia „Pendulul" a scris formula greşit pe tablă.

Consfătuirile au arătat deasemenea greutatea pe care unele cadre didactice o întâmpină din cauza insuficienţei materialului didactic, insuficienţă rezultând şi dintr'o nejustă repartizare a acestuia de către Secţiile de învăţământ. Astfel în mod just a fost criticată Secţia de învăţământ a raionului Satu Mare care a repartizat la o şcoală din raion trei microscoape, iar la altă şcoală din raion trei planuri înclinate.

In unele şcoli, această lipsă de material didactic a fost remediată în

bună parte prin confecționarea materialului didactic de către elevi sub conducerea cadrelor didactice, cu mijloace locale. Astfel a fost completat materialul didactic al Școlii elementare din comuna Bușteni, Simeria Școala elementară Cerna-Vodă, Liceul 5, 7, 8 din raionul 23 August, din București, etc.

Trebue de menționat faptul că unele Secții de învățământ, nesesizând importanța instructiv-educativă a confecționării materialului didactic de către elevi n'au sprijinit această activitate. In raionul Arad — de exemplu — Secția de învățământ, neînțelegând sarcina principală pe care o are de a depista și populariza experiența înaintată, a ezitat să prezinte la expoziție în cadrul consfătuirilor, fără aprobarea Ministerului Invățământului Public, un ingenios microscop construit prin mijloace proprii (microscopul avea drept lentilă o bucată de sticlă obișnuită pe care se punea o picătură de glicerină, care are proprietatea de a prezenta obiectele mărite).

Faptele pozitive pe care le-au relevat consfătuirile raionale cu privire la legarea cunoștințelor teoretice de practică reprezintă mlădițe ale învățământului politehnic.

Vorbind la Congresul Invățătorilor, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, a arătat că o sarcină de bază a școlii este *„să predea elevilor cunoștințe științifice în legătură indisolubilă cu practica, cu activitatea în producție"*.

In lumina sarcinilor pe care tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej le-a trasat școlii noastre, indicațiile lui Lenin cu privire la realizarea învățământului politehnic ca și experiența minunată a școlii sovietice în realizarea sarcinilor desvoltării multilaterale a elevilor, trebue să servească drept călăuză în activitatea pedagogică-educativă a cadrelor noastre didactice.

In predarea bazelor științelor, în expunerea legilor fizicii, chimiei, biologiei, profesorii vor trebui să arate elevilor aplicarea multilaterală a acestor legi în producție. Prin aceasta ei îi vor ajuta pe elevi să înțeleagă principiile științifice fundamentale ale industriei și agriculturii.

Trebue să se acorde o atenție deosebită lucrărilor practice în studierea bazelor științelor: lucrările de laborator la fizică, chimie, biologie, lucrări practice pe terenul școlar experimental și diferite lucrări acasă. Aceste lucrări practice din clasă, laboratoare, colțul naturii, depe lotul școlar, de acasă precum și excursiile la locurile de producție (vizitele în uzine, fabrici, la S.M.T., G.A.C., G.A.S.) au o mare importanță în ceeace privește legarea cunoștințelor teoretice de practică, în formarea deprinderilor de muncă ale elevilor, în educarea lor în spirit comunist.

Trebue deasemeni să lărgim activitatea elevilor în afară de clasă prin organizarea diferitelor cercuri tehnice, lucrări practice în organizația de pionieri, desfășurarea adunărilor pionierești consacrate familiarizării copiilor cu realizările științei și tehnicei. Cadrele didactice vor trebui deasemenea să organizeze în mod just participarea școlarilor — potrivit cu puterile lor — la diferite acțiuni obștești (radioficare, electrificare, strângerea recoltei, confecționarea materialului didactic, etc.).

Traducând în viață aceste măsuri vom reuși treptat să trecem în mod organizat la înfăptuirea sarcinilor învățământului politehnic.

Pentru a reuși însă să realizăm desvoltarea multilaterală a tineretului nostru va trebui să ridicăm nivelul muncii educative în școală, să

urmărim în mod sistematic prin întreaga activitate formarea la elevi a trăsăturilor specifice omului societăţii noi.

Una din sarcinile importante ale şcolii este educarea disciplinei conştiente a elevilor. In multe din şcolile noastre, s'au obţinut rezultate pozitive în ceeace priveşte ridicarea nivelului disciplinei. Mai există însă destui elevi care se abat dela normele de conduită stabilite, care nu respectă regulile de purtare. Mai există încă în şcoli absenţe şi întârzieri dela lecţii, manifestări nesănătoase ca suflatul, copiatul, nerespectarea dispoziţiunilor conducerii şi ale cadrelor didactice, etc. Mai sunt elevi care încalcă regulile stabilite în ceeace priveşte comportarea lor în afara şcolii. Se manifestă încă atitudini nejuste faţă de bunul obştesc, faţă de bunul şcolii.

Cauzele acestor manifestări de indisciplină din unele şcoli trebue căutate în primul rând în lipsurile muncii instructiv-educative, în organizarea insuficientă a colectivului de elevi. Deasemeni în unele şcoli nu s'a realizat încă o legătură strânsă cu părinţii elevilor.

Cadrele noastre didactice vor trebui să acorde o atenţie deosebită întăririi disciplinei în şcoală, educării elevilor în spiritul cerinţelor disciplinei socialiste.

Urmărind întărirea disciplinei în şcoală, cadrele noastre didactice vor trebui să se călăuzească după acel principiu de bază, formulat de Macarenco, care arată că disciplina este rezultatul întregului conţinut al activităţii şcolii : lecţia prin conţinutul, organizarea şi metodele sale, activitatea în afară de clasă şi în afară de şcoală, întregul regim şcolar, forţa colectivului de elevi, participarea activă a organizaţiilor de tineret la munca instructiv-educativă, aplicarea raţională a metodelor de stimulare şi pedepsire, legătura strânsă între şcoală şi familie.

Cadrele noastre didactice vor trebui să se preocupe în mod serios de organizarea şi desvoltarea colectivului de elevi, care reprezintă o uriaşă forţă pedagogică. Intr'un colectiv închegat, se desvoltă la elevi sentimentul de prietenie şi tovărăşie, spiritul de disciplină, simţul răspunderii, deprinderea de a-şi subordona interesele personale celor generale, perseverenţa în atingerea scopului, priceperea de a învinge greutăţile.

Invăţătorii şi profesorii trebue să organizeze astfel viaţa colectivului, încât această forţă educativă să acţioneze în toată amploarea ei pentru realizarea sarcinilor educaţiei comuniste.

Faptul că această problemă a colectivului de elevi nu s'a oglindit în referatele prezentate la consfătuiri şi nici nu a constituit obiectul unor discuţii în cadrul şedinţelor, arată preocuparea insuficientă a cadrelor noastre didactice în legătură cu cele mai importante probleme ale metodicii muncii educative.

Cadrele didactice trebue să-şi îndrepte atenţia şi asupra întăririi şi ridicării rolului organizaţiilor U.T.M. şi de Pionieri din şcoală.

Aşa cum au arătat şi consfătuirile raionale ale cadrelor didactice, sunt foarte mulţi învăţători şi profesori care nu se preocupă de îndrumarea activităţii organizaţiilor de tineret, care trebue să fie principalul lor sprijin în munca de instruire şi educare a elevilor.

Insăşi faptul că la discuţiile asupra referatelor cu privire la „Organizaţiile U.T.M. şi pionieri, sprijinul principal al şcolii în realizarea educaţiei comuniste a elevilor" — referate prezentate la şedinţele plenare, au participat un număr redus de tovarăşi, arată că această problemă, nu a fost încă suficient frământată de cadrele noastre didactice. Astfel, la consfătuirile din raionul Craiova, doar doi tov. învăţători au ridicat problema legăturii strânse care trebue să existe între activitatea învăţătorului şi munca organizaţiei de pionieri. In raionul Caracal, din discuţiile care au avut loc, a reeşit că învăţătorii nu cunoşteau planul de muncă al organizaţiei de pionieri din şcoală şi mai mult încă nici structura organizaţiei de pionieri. Activitatea organizaţiei U.T.M. şi de Pionieri este o parte componentă a întregului proces instructiv-educativ pe care-l desfăşoară şcoala şi trebue astfel să fie subordonată sarcinilor instructiv-educative ale şcolii.

Cadrele didactice trebue să cunoască formele şi conţinutul activităţii organizaţiilor de tineret din şcoală, să ia parte la viaţa acestora, să le sprijine în permanenţă.

In realizarea sarcinilor educaţiei comuniste care se pun în faţa şcolii, cadrele noastre didactice trebue să antreneze şi familiile elevilor. In felul acesta se va putea asigura unitatea de acţiune în munca de educare a tineretului nostru.

Sarcinile deosebit de importante care stau în faţa învăţătorilor şi profesorilor noştri nu vor putea fi aduse la îndeplinire fără o temeinică pregătire politică, ideologică, profesională.

Statul nostru de democraţie populară a creat învăţătorilor şi profesorilor condiţii noi de muncă, posibilităţi minunate de a-şi însuşi ştiinţa marxist-leninistă, de a-şi ridica nivelul pregătirii profesionale. Cadrele noastre didactice trebue să folosească din plin aceste posibilităţi, căci în felul acesta vor participa cu şi mai mult succes la construirea societăţii socialiste.

Pentru a face din tineri adevăraţi patrioţi, cadre devotate cauzei socialismului şi păcii, învăţătorii şi profesorii trebue ei înşăşi să posede o înaltă principialitate bolşevică, conştiinţa comunistă; pentru aceasta este absolut necesar ca ei să-şi însuşească învăţătura marxist-leninistă.

Pentru a ridica nivelul muncii instructiv-educative, cadrele didactice trebue să-şi îmbogăţească neîncetat şi cunoştinţele de specialitate şi măiestrie pedagogică. In acest sens un ajutor de nepreţuit îl reprezintă experienţa şcolii şi a pedagogiei sovietice. Cadrele noastre didactice trebue să urmeze îndemnul tovarăşului Gheorghe Gheorghiu-Dej :

„Studiaţi cu perseverenţă experienţa admirabilă a şcolii sovietice, adevărat focar al ştiinţei şi culturii, făvritoarea minunatelor generaţii de constructori ai socialismului şi comunismului".

Partidul şi Guvernul au pus în faţa şcolii noastre sarcina măreaţă de a forma pe noul cetăţean al ţării noastre, constructor al socialismului, luptător activ al frontului păcii. Cadrele noastre didactice se bucură de dragostea şi respectul oamenilor muncii. Ele trebue să răspundă încrederii poporului muncitor printr'o muncă rodnică şi plină de abnegaţie.

Pentru ridicarea nivelului predării limbii române în şcoală

Predarea limbii române în şcoală este o problemă de bază în sistemul învăţământului nostru, pentru şcolile de toate tipurile şi pentru toate clasele.

Prin intermediul limbii materne, începând din clasele cursului elementar, copilul participă la viaţa socială şi ia contact cu existenţa şi activitatea lumii înconjurătoare, spune Uşinschi.

Constatarea aceasta a marelui pedagog rus, precum şi principiul că gradul de cunoaştere a limbii asigură o bună însuşire a celorlalte obiecte determină importanţa şi locul pe care trebue să-l ocupe studiul limbii materne ca obiect de învăţământ în procesul instructiv-educativ.

Învăţătorii şi profesorii care predau limba şi literatura în şcoală găsesc în operele clasicilor marxism-leninismului un ajutor neprecupeţit. Lucrările lui V. I. Lenin şi I. V. Stalin asupra problemelor de limbă şi literatură constitue îndreptarul de bază al cadrelor didactice care predau aceste discipline, îi ajută să ridice nivelul ideologic şi politic al lecţiilor lor. Pedagogia sovietică şi experienţa şcolii sovietice îi îndrumează cum să înlăture vechile concepţii burgheze asupra şcolii, asupra metodelor de predare.

Apariţia genialei lucrări a lui I. V. Stalin „Marxismul şi problemele lingvisticii", care a marcat o nouă etapă nu numai în desvoltarea ştiinţei despre limbă, ci în desvoltarea tuturor ştiinţelor, a însemnat, în acelaş timp, un nou şi preţios ajutor pentru întreaga activitate din şcoală, pentru îmbunătăţirea predării disciplinelor sociale, pentru activitatea de educare comunistă a tinerii generaţii în general şi, în special, pentru studiul limbii în şcoală.

Tezele staliniste despre limbă, bazate pe ştiinţa marxistă despre societate, despre legile ei de desvoltare au arătat legătura dintre limbă şi fenomenele vieţii sociale şi, totodată, au creat o bază marxistă solidă pentru studierea problemelor privitoare la gramatică şi vocabular, la legile de formare a cuvintelor şi de desvoltare a fondului principal de cuvinte şi a vocabularului.

Din lucrarea lui I. V. Stalin „Marxismul şi problemele lingvisticii" se desprind principiile metodice de bază ale predării limbii materne în şcoală: *„Limba este un mijloc de comunicare şi, în acelaş timp, un instrument de luptă şi de desvoltare a societăţii"* [1].

[1] *I. V. Stalin* — Marxismul şi problemele lingvisticii, Ed. P.M.R. — 1950, pag. 24.

Această definiție a lui I. V. Stalin ne arată ce importanță extraordinară are predarea limbii în școală și totodată că la baza predării ei trebue să stea o justă orientare ideologică. Sarcina profesorilor este de a preda în așa fel încât elevii să cunoască bogăția limbii materne, să li se cultive sentimentul dragostei față de poporul nostru care este creatorul și purtătorul ei. Elevilor trebue să li se desvolte dorința de a-și perfecționa continuu exprimarea orală și scrisă.

I. V. Stalin ne arată că ideile oamenilor pot fi îmbrăcate în învelișul material al limbii tocmai datorită gramaticii, că *„vocabularul limbii capătă cea mai mare însemnătate când este pus la dispoziția gramaticii, care stabilește regulile de modificare a cuvintelor, regulile de combinare a cuvintelor în propoziții și dă astfel limbii armonie și înțeles"* [1]. De aici rezultă clar că la baza studiului limbii în școală trebue să stea studiul gramaticii, studiul regulilor și legilor gramaticale.

„Gramatica este rezultatul unei îndelungate munci de abstractizare a gândirii umane, un indice al uriașelor succese ale gândirii" [2]. Această învățătură pune în fața școlii următoarea sarcină: studiind gramatica, regulile și legile ei, trebue să desvoltăm totodată gândirea elevilor, spiritul de observație, posibilitatea de a analiza și compara fenomenele limbii, de a stabili legături între ele, de a scoate în evidență esențialul, de a trage concluzii pe care să-și întemeieze deprinderile practice.

„Vocabularul reflectă starea limbii: cu cât vocabularul este mai bogat și mai variat, cu atât limba este mai bogată" [3]. Bazându-ne pe această învățătură stalinistă, trebue să ne străduim ca elevii noștri să cunoască bogăția vocabularului limbii române și să-și însușească în cât mai mare măsură un vocabular bogat, variat și precis. Din lucrările lui I. V. Stalin asupra limbii mai învățăm că limba nu poate fi studiată decât în nemijlocită legătură cu istoria poporului care a creat-o, cu literatura care s'a născut și s'a desvoltat în procesul creării culturii naționale a poporului. Studiul limbii române în școală înseamnă legarea copilului de creațiile noastre literare, de operele scriitorilor clasici și contemporani, de minunata literatură populară.

Tezele staliniste asupra limbii lămuresc și stabilesc necesitatea însușirii temeinice a limbii materne, fără de care copilul nu-și poate însuși nici celelalte discipline în școală, fără de care el nu va putea participa la viața socială.

Pe baza aplicării învățăturilor tovarășului Stalin în legătură cu lingvistica a început în școala noastră o serioasă activitate de îmbunătățire a predării limbii materne.

Sub îndrumarea Partidului, Academia R.P.R., împreună cu Ministerul Învățământului Public și Uniunea Scriitorilor din R.P.R. a luat în discuție, în anul trecut, problemele referitoare la predarea în școli a limbii și literaturii române, în lumina învățăturilor staliniste.

---

1) *I. V. Stalin* — Marxismul și problemele lingvistici. Ed. P.M.R. — 1950 pag. 24.

2) *I. V. Stalin* — Marxismul și problemele lingvisticii, Ed. P.M.R. —1950, pag. 24.

3) *I. V. Stalin* — Marxismul și problemele lingvisticii, Ed. P.M.R. — 1950, pag. 25.

Hotărîrea Secţiunii a VI-a a precizat sarcina principală a şcolii în domeniul predării limbii române: *„Studiul limbii române trebue să devină un instrument de educare a tineretului studios în spiritul luptei pentru pace, al dragostei nemărginite pentru patria noastră, în spiritul internaţionalismului proletar; studiul limbii române trebue să devină un instrument al educaţiei comuniste a tinerii generaţii de constructori ai socialismului în ţara noastră".*

Hotărîrea a restabilit în drepturile ei gramatica, aşezând-o la baza studiului limbii în şcoala noastră, a arătat importanţa studiului limbii pentru desvoltarea gândirii şi exprimării elevilor şi a trasat drumul pe care trebue să meargă învăţătorii şi profesorii noştri pentru a ridica la un înalt nivel ştiinţific şi metodologic predarea limbii şi literaturii în şcoală.

In anul şcolar 1951-1952, în lumina Hotărîrii Sesiunii Secţiunii a VI-a, a Academiei R.P.R., Ministerul Invăţământului Public a luat o serie de măsuri care au dus la îmbunătăţirea predării limbii materne în şcoală.

Astfel, în învăţământul elementar s'a mărit numărul de ore pentru studiul limbii materne (la clasele a V-a şi a VI-a), iar în cadrul numărului total de ore repartizat limbii române la clasele I-VII s'a acordat un număr mai mare de ore pentru studiul gramaticii.

In vederea suplinirii lipsurilor vechilor manuale de limba română pentru clasele I-IV, Ministerul Invăţământului Public a întocmit, pentru anul şcolar 1951-1952, instrucţiuni metodice, care să îndrumeze cadrele didactice şi, în acest fel, să asigure o mai bună predare a gramaticii.

Deasemenea, s'a introdus studiul sistematic al gramaticii în clasele cursului mediu, iar în ultima clasă a şcolilor medii s'a introdus studierea învăţăturii staliniste asupra limbii, în scopul de a înarma pe elevi cu cunoştinţe generale despre limbă şi de a le desvolta interesul şi dragostea pentru studiul limbii.

In vederea unei mai bune pregătiri ştiinţifice şi metodice a cadrelor didactice, Ministerul Invăţământului Public a organizat cursuri de calificare profesională pentru învăţătorii şi profesorii de limba română, pentru viitorii metodişti — responsabilii de cercuri şi cabinete pedagogice.

In cursul anului şcolar 1951-1952, predarea limbii şi literaturii române în şcolile noastre a înregistrat o serie de succese. Consfătuirile raionale dela începutul anului şcolar 1952 au dat prilejul unei largi analize a problemelor predării limbii române în şcoală, punând în discuţie acţiunile mari întreprinse de M.I.P. în vederea îmbunătăţirii predării limbii şi literaturii române, precum şi scoţând la iveală realizările şi lipsurile atât ale cadrelor didactice cât şi ale tuturor forurilor de îndrumare a acestei activităţi. Invăţătorii şi profesorii s'au preocupat în mod deosebit de predarea gramaticii, a cărei neglijare în anii precedenţi a dat loc la lipsuri mari în ceeace priveşte exprimarea corectă orală şi scrisă a elevilor. Unii profesori şi-au planificat lecţiile de gramatică în funcţie de cunoaşterea reală a nivelului cunoştinţelor clasei respective, adică după ce constataseră care sunt cele mai frecvente greşeli de gramatică, ortografie, punctuaţie ale elevilor. Pentru însuşirea conştientă a regulilor gramaticale şi de ortografie, s'a insistat ca

elevii să scoată singuri regulile de ortografie din temele gramaticale studiate. Aşa s'a procedat la Şcoala pedagogică de băieţi din Oradea, unde profesorul a îndrumat pe elevii săi din anii I şi II să extragă şi să formuleze regulile esenţiale de ortografie pe baza analizei exemplelor luate din opere literare sau din limba vorbită, ajutându-i astfel să-şi însuşească o exprimare corectă şi să-şi desvolte gândirea.

La fel, la Centrul şcolar Nr. 2, 10, 13, din Bucureşti, lecţiile de gramatică la clasa a VII-a A au fost folosite pentru a cerceta şi corecta cu elevele greşelile din compunerile făcute anterior, în cadrul lecţiilor de lectură literară.

Un rezultat pozitiv al cunoaşterii şi înţelegerii tezei staliniste că *„limba şi legile ei de desvoltare pot fi înţelese numai în cazul când sunt studiate în legătură indisolubilă cu istoria societăţii, cu istoria poporului căruia îi aparţine limba studiată şi care este creatorul şi purtătorul acestei limbi"* [1], a fost studierea la orele de literatură a măestriei literare a scriitorilor. S'au folosit pentru aceasta cele mai caracteristice fragmente din opera lui Mihai Eminescu, Ion Creangă, Ion Luca Caragiale, Mihail Sadoveanu etc.

Elevii şi-au putut da seama că studiul limbii operei literare îi ajută să pătrundă mai bine sensul ideologic al operei, să scoată în evidenţă trăsăturile caracteristice ale personagiilor, să înţeleagă mai profund legătura indisolubilă dintre gândirea scriitorului şi mijloacele artistice folosite pentru expunerea ideilor sale.

Lecţiile de limba şi literatura română au dat astfel elevilor prilejul de a cunoaşte varietatea şi bogăţia limbii noastre, de a-şi da seama de mijloacele artistice folosite de scriitor pentru a-şi exprima cât mai nuanţat ideile şi sentimentele, contribuind astfel într'o largă măsură la îmbogăţirea vocabularului elevilor şi la precizarea exprimării lor.

Trebue să recunoaştem însă că asemenea rezultate pozitive nu se întâlnesc încă în toate şcolile noastre, că au mai existat serioase lipsuri, că temeinicia cunoştinţelor şi deprinderilor elevilor în domeniul limbii mai este încă o problemă nerezolvată în multe şcoli.

Unii profesori au continuat să predea gramatica în mod formal, mecanic, fără ca prin aplicări practice să lege noţiunile teoretice predate de limba vorbită, de modelele de limbă literară create de marii noştri scriitori.

Astfel, la şcoala pedagogică de fete din Cluj, la anul I B, la ascultarea pronumelui interogativ şi relativ elevele au fost puse să decline pronumele relativ şi apoi cel interogativ fără să li se ceară exemple şi aplicări în vorbire. Nefiind îndrumate să folosească practic formele gramaticale învăţate, elevele nu au putut înţelege rostul învăţării acestor categorii gramaticale şi a formelor lor. Pe aceeaşi linie greşită de predare a noţiunilor de gramatică s'a mers şi la Şcoala de 10 ani Nr. 4 fete din Bucureşti unde elevele din clasa a IX-a au fost puse să conjuge la toate modurile, timpurile şi persoanele, forma pasivă a verbului *a construi*. Asemenea metode fac din studiul gramaticii o disciplină aridă, seacă, lipsită tocmai de rolul important pe care trebue să-l aibă instruirea şi educarea elevilor.

---

[1] *I. V. Stalin* — Marxismul şi problemele lingvisticii, Ed. P.M.R. — 1950, pag. 25.

Tot în mod greşit au înţeles unii profesori rostul lecţiilor de gramatică fixate de programă la clasele cursului mediu. Indepărtându-se în cursul lecţiei, dela tema propusă şi consacrând cea mai mare parte din timpul lecţiei caracterizării operei din care era ales fragmentul de analizat, au transformat pur şi simplu ora în lecţie de predare a istoriei literaturii. Acest fapt a dus la minimalizarea studiului gramaticii, la neatingerea scopului urmărit de lecţiile de limbă la clasele VIII-XI şi anume: însuşirea exprimării corecte şi întărirea deprinderilor de ortografie şi punctuaţie ale elevilor.

Greşeli frecvente de gramatică şi de ortografie se întâlnesc în numeroase lucrări scrise dela concursul de limba română organizat în primăvara anului şcolar trecut, în lucrările scrise dela examenele de sfârşit de an şi în general în toate lucrările scrise ale elevilor noştri. De exemplu, la concursul de limba română organizat pe întreaga ţară, în lucrarea notată cu 7 a unui elev din clasa a X-a dela Şcoala de 10 ani de băieţi din Dorohoi, se pot găsi fraze de felul următor: „Opera lui V. Alexandri a devenit bunuri ale masselor de ex. Mioriţa şi Hora Unirii unde dă mare importanţă folclorului", care cumulează greşeli de conţinut, de morfologie, de sintaxă, ortografie şi punctuaţie şi care nu sunt totuşi semnalate de profesor. La Şcoala de 10 ani de fete din Buzău, tot la clasa a X-a, în lucrări notate cu 8, se găsesc citate din opera lui Mihai Eminescu în care elevele masacrează în mod sistematic ortografia: „Spuneţi-mi cei dreptatea?, O! luptăte" etc. Aceste greşeli îşi mai au rădăcina şi în lipsa unui control temeinic şi organizat al tuturor lucrărilor scrise ale elevilor, începând dela notiţele scoase cu prilejul explicaţiilor şi până la lucrările scrise sau compunerile făcute acasă.

Din experienţa şcolii sovietice, profesorii noştri trebue să înveţe seriozitatea cu care se duce acolo munca pentru rezolvarea acestei probleme.

Metodiştii sovietici, în activitatea lor de zi cu zi în şcoală, au găsit mijloace care dau rezultatele cele mai bune în însuşirea deprinderilor de ortografie şi de punctuaţie. Câteva din procedeele mai mult folosite sunt: vocabularul de cuvinte care prezintă greutăţi ortografice, foaia ortografică adică prima foaie din caietul de limba rusă pe care sunt scrise, în formă corectă, cuvintele la care elevul respectiv greşeşte mai des, tabelele ortografice sau de punctuaţie pentru regulile gramaticale care nu sunt îndeajuns însuşite de elevi etc. Cadrele didactice dela şcolile din oraşul Iaşi, folosind material metodic sovietic, au introdus procedeul de corectare lunară a caietelor, alcătuind un tablou de greşeli pe clasă. Pe baza acestei evidenţe a greşelilor au fost pregătiţi apoi elevii. Această metodă introdusă la şcoala clasică mixtă a fost extinsă apoi şi în Şcoala de 10 ani Nr. 2 de băieţi şi Nr. 1 de fete. La încheierea fiecărui pătrar s'au alcătuit grafice de frecvenţa greşelilor de ortografie şi punctuaţie, pentru a se constata cum în urma studierii cu elevii a problemelor mai grele de fonetică, morfologie şi sintaxă, nivelul scrierii corecte a crescut în clasele respective.

Deasemenea, la şcolile elementare Colentina şi N. Bălcescu din raionul 1 Mai din Capitală, învăţătorii şi profesorii de limba română au aplicat cu succes unele procedee de muncă ale şcolii sovietice ca acela al **bilanţului greşelilor de ortografie şi punctuaţie.**

Trebue să recunoaştem că a existat o preocupare şi un interes deosebit la cele mai multe dintre cadrele noastre didactice pentru buna desfăşurare a lecţiilor de gramatică şi obţinerea unor rezultate pozitive în predarea limbii române. O frământare serioasă cu privire la această problemă s'a văzut şi în desbaterile Congresului Invăţătorilor din R.P.R. Congresul Invăţătorilor din R.P.R., din 10-13 Aprilie 1952, a însemnat o nouă contribuţie la orientarea cadrelor noastre didactice, un nou imbold pentru ridicarea nivelului muncii lor.

Congresul a desbătut problemele multiple şi importante ale şcolii, ajutând astfel la lămurirea şi precizarea sarcinilor ce revin învăţătorimii, în efortul comun al oamenilor muncii din R.P.R. pentru construirea socialismului şi apărarea păcii.

O deosebită atenţie a fost dată şi în lucrările Congresului, problemei predării limbii şi literaturii române în şcoală, mijloc puternic de educare a tinerilor generaţii în spiritul patriotismului socialist şi al internaţionalismului proletar. Tovarăşul Gheorghe Gheorghiu-Dej a subliniat în cuvântarea sa importanţa studierii în şcoală a limbii române *„făurită de popor prin eforturile a zeci de generaţii, a literaturii progresiste, clasice şi contemporane care oglindeşte năzuinţele poporului, lupta şi cuceririle sale"*.

Discuţiile duse de congresişti asupra problemei predării limbii române au dovedit din plin că aceştia au înţeles rolul deosebit de important pe care îl are această disciplină pentru educarea comunistă a tineretului nostru.

Invăţătorii şi profesorii au arătat, în cursul desbaterilor, cum învăţătura stalinistă despre limbă i-a ajutat la înţelegerea justă a conţinutului ştiinţific şi la îmbunătăţirea metodelor de predare a limbii şi literaturii în şcoala noastră. Un fapt pozitiv care s'a desprins din discuţiile dela Congres a fost acela că învăţătorii şi profesorii au dovedit printr'o participare activă şi rodnică, că nu mai socotesc gramatica o disciplină inferioară şi că i-au înţeles deosebita însemnătate instructivă şi educativă. Bogata experienţă a şcolii sovietice, cu metodele noi folosite în predarea limbii şi cu minunatele rezultate obţinute, a însemnat pentru ei un preţios îndreptar şi un puternic sprijin.

Astfel, delegaţii, ridicând problema raporturilor dintre morfologie şi sintaxă în predare, au lămurit atât pe baza cunoaşterii materialului metodic sovietic, cât şi pe baza propriei lor experienţe, necesitatea explicării funcţiei sintactice a unor categorii gramaticale, cum sunt substantivul, pronumele, verbul pentru o mai bună înţelegere şi însuşire a formelor lor. S'a arătat, de pildă, că pentru explicarea cazurilor — formă gramaticală mai abstractă — este necesar ca elevii să-şi dea seama de funcţiile pe care le poate avea substantivul în propoziţie. La fel, s'a arătat că studiul prepoziţiei şi al conjuncţiei se poate face temeinic numai cu prilejul studierii sintaxei propoziţiei şi a frazei. A fost deasemenea combătută vechea practică neştiinţifică a gramaticii formale, de a stabili în cadrul analizei sintactice grupa subiectului şi cea a predicatului, fără să se ţină seama că la baza analizei propoziţiei trebue să stea delimitarea părţilor de propoziţie: subiect, predicat, atribut, complement, exprimate prin cuvinte sau grupe de cuvinte morfologic stabilite, deci că înlăuntrul propoziţiei în afară de părţile de mai sus, nu există altfel de grupuri sintactice.

S'a mai stabilit apoi deosebita importanță pe care o are analiza gramaticală pentru fixarea și mai ales repetarea materialului într'o formă nouă și interesantă pentru elevi. Folosirea textelor din literatura populară, clasică sau contemporană în analiza gramaticală contribue mult la educația ideologică și la formarea gustului estetic al elevilor.

In cadrul discuțiilor dela Congres au fost prezentate și analizate unele rezultate interesante din munca delegaților.

La școala pedagogică de băieți din Careii Mari, a fost folosit pentru recapitularea morfologiei și a sintaxei, procedeul alcătuirii planșelor și schemelor (de exemplu: pentru cele trei declinări ale substantivelor, pentru conjugarea verbelor, pentru structura propoziției etc.). Elevii au învățat să facă asemenea planșe și scheme, pe care apoi le-au dăruit pionierilor din cuprinsul raionului pentru a-i ajuta să-și ridice nivelul cunoștințelor la limba română.

Alți delegați au arătat, cu exemple concrete, preocuparea lor de a lega studiul limbii cu cel al literaturii, folosind pentru lecțiile de gramatică texte din operele scriitorilor noștri clasici și contemporani. Astfel, la Școala de 10 ani Nr. 2 băieți din Craiova, pentru studiul perioadei au fost alese exemple din operele scriitorilor studiați în clasa a X-a: N. Bălcescu, V. Alecsandri, A. Odobescu etc. La lecțiile de literatură, la clasa a X-a a Școlii de 10 ani Nr. 2 de băieți din București, s'a stăruit asupra felului cum scriitorul folosește limba *„ca armă de luptă și de desvoltare a societății"*. Elevii au fost îndrumați să pătrundă prin aplicarea principiului unității dialectice dintre conținutul ideologic și forma operei literare, sensul ideologic al operei lui I. L. Caragiale „O scrisoare pierdută" și atitudinea combativă a scriitorului față de odiosul regim burghezo-moșieresc, analizând atât tematica și caracterul tipic al personagiilor cât și felul în care scriitorul pune aceste personagii să vorbească. Exemplele pozitive, obținute în domeniul predării limbii și literaturii române, aduse în discuție la Congres, au fost un bogat izvor de învățăminte pentru participanți. Un lucru care trebue în deosebi subliniat este acela că rezultate bune au obținut învățătorii și profesorii care au cunoscut și au aplicat în mod creator înaintata experiență a școlii sovietice.

Pe de altă parte, lucrările Congresului au mai dat prilej cadrelor didactice să arate în mod deschis greutățile care stânjenesc încă predarea limbii și literaturii române în școală. Lipsa manualelor de istoria literaturii române, a crestomațiilor de literatură, a unei gramatici normative științifice, a unor metodici de predare a gramaticii, sunt piedici serioase în calea îmbunătățirii nivelului științific și metodic al predării limbii și literaturii române în școală.

Lipsa unei active și eficiente îndrumări a cadrelor didactice, atât prin organele de control ale Ministerului Invățământului Public și ale Secțiilor de Invățământ locale, cât și prin publicarea unor articole științifice și de popularizare a experienței pozitive a celor mai buni învățători și profesori a fost profund resimțită în școală.

Ținând seama de criticile juste aduse în Congres, Ministerul Invățământului Public, în perioada sfârșitului de an școlar, a căutat să-și înmulțească eforturile în scopul de a ajuta cadrele didactice și de a contribui la obținerea unor rezultate cât mai bune.

Normele date de Ministerul Învățământului Public pentru recapitularea materiei în școlile elementare și medii, instrucțiunile și îndrumările metodice cu privire la examenele de sfârșit de an școlar au constituit un ajutor în îndreptarea cadrelor didactice și au făcut posibilă o mai justă și rodnică organizare a muncii, deci și obținerea unor rezultate mai bune la învățătură.

Pregătirea și desfășurarea examenelor de sfârșit de an au fost un prilej de aplicare și verificare a celor mai bune metode în predarea limbii și literaturii în școală.

Urmând experiența școlii sovietice în privința organizării lecțiilor de recapitulare a limbii materne, profesorii de limba română au folosit metoda analizei gramaticale.

Studiul limbii române în școală cuprinde fonetica, morfologia și sintaxa. Potrivit cu aceasta, analiza gramaticală se împarte și ea în analiză fonetică, morfologică și sintactică. La analiza fonetică și morfologică se adaugă și analiza ortografică, iar la cea sintactică, analiza punctuației.

Evident că în cursul anului școlar analiza gramaticală nu trebue să cuprindă toate aspectele fenomenelor limbii, ci la studiul foneticii se face în special analiza fonetică, la studiul părților de vorbire se face analiza morfologică, la studiul sintaxei — analiza sintactică. Pe lângă aceasta, în cadrul analizei gramaticale, profesorul trebue să concentreze atenția elevilor nu asupra tuturor problemelor de fonetică, morfologie sau de sintaxă, ci numai asupra acelora pe care le învață elevii în acel moment. Când analiza gramaticală se face în vederea recapitulării, ea cuprinde atât analiza sintactică cât și cea morfologică.

La Școala de 7 ani Nr. 32 din Arad, pentru recapitularea noțiunilor gramaticale predate în cursul anului școlar la clasa a VI-a, a fost folosită metoda analizei morfologice și sintactice. După ce, mai întâi, s'a dictat o frază din Amintirile lui I. Creangă s'a trecut la analiza ei sintactică și morfologică, antrenându-se în această activitate întreaga clasă. Pentru analiza ortografiei și a punctuației profesorul a pus întrebări legate de problemele ridicate de texte. In felul acesta au putut fi recapitulate și controlate cunoștințele elevilor, dobândite de-a-lungul întregului an școlar.

La Școala de 7 ani din Adjud, elevele folosind schemele recapitulative, au fost ajutate să repete noțiunile de morfologie și sintaxă deprinzându-se în felul acesta cu învățarea sistematică și logică a fenomenelor gramaticale. Aceste scheme au fost întocmite în așa fel încât să releve atât categoriile morfologice, cât și funcțiile lor sintactice.

Recapitularea literaturii s'a făcut pe probleme mari, ținându-se seama ca elevii să-și însușească ceeace este esențial pentru pregătirea lor științifică și să nu memoreze mecanic amănuntele fără importanță.

Problemele just alese ca: „Influența folclorului asupra poeziei lui Vasile Alecsandri" (la Școala de 10 ani de fete din Pitești) sau „Cum a sprijinit creația literară mișcarea revoluționară dela 1848" (la Școala de 10 ani de băieți din Constanța), au dat elevilor nu numai posibilitatea să sintetizeze cunoștințele dobândite, ci să facă și legătura cu cele învățate în anii precedenți, sau cu cunoștințele dobândite cu ocazia studiului altor obiecte de învățământ ca Istoria etc.

Examenele de sfârşit de an au arătat, deasemenea, că munca temeinică a multora dintre profesorii noştri a dat roade. Felul în care au fost tratate subiectele trimise de Ministerul Învăţământului Public pentru examenele de absolvire a şcolilor medii a dovedit că mulţi dintre absolvenţi au dobândit în şcoală cunoştinţe serioase şi maturitate de gândire.

In biletele, pe care le-au alcătuit pentru examenele orale, profesorii de limba română au urmărit ca elevii să se orienteze cu uşurinţă în legarea fenomenului literar de evenimentele istorico-sociale şi să ştie să facă analiza literară a unei opere de mare valoare din literatura noastră clasică sau contemporană. Deasemenea, biletele respective au căutat să sublinieze cele mai importante cunoştinţe teoretice de gramatică, legându-le de aplicarea lor practică. La examenele de sfârşit de an, rezultatele au fost bune acolo unde profesorii au fost preocupaţi de calitatea predării, au făcut o bună recapitulare a materiei şi au întocmit just biletele cu întrebări.

Astfel, majoritatea elevelor anului III al Şcolii pedagogice de fete din Craiova au dat răspunsuri închegate, cuprinzând în expunerea lor problema indicată în bilet în întregime. De exemplu la chestiunea: Evocarea trecutului de luptă pentru libertate a poporului şi Scrisoarea a III-a a lui Mihail Eminescu, răspunsul a fost simplu şi concret, accentuând elementele de bază ale problemei şi dovedind o serioasă pregătire a elevei respective. La analiza sintactică a textului dat în biletul-anexă, eleva, arătând felurile părţilor de propoziţie, indica şi categoria morfologică, dovedind astfel o însuşire conştientă şi adâncă a fenomenelor gramaticale.

Un ridicat nivel profesional şi pedagogic au dovedit şi cadrele didactice dela Şcoala de 10 ani de băieţi Nr. 2 din Craiova, care au gândit serios asupra alcătuirii întrebărilor pentru examene. Din biletele date s'a văzut preocuparea de a lega studiul limbii de cel al literaturii, de a pune pe elevi în situaţia să înţeleagă fenomenul literar în ansamblul vieţii sociale a epocii. La clasa a IX-a B dela această şcoală au fost formulate judicios întrebările în legătură cu desvoltarea literaturii române, de exemplu: Condiţiile istorice, economice, politice şi sociale care au favorizat desvoltarea istoriografiei în secolul al XVII-lea. In acelaş bilet întrebarea pentru gramatică cuprindea tema: „Compararea adjectivelor", iar în anexă, urma să se analizeze din punct de vedere morfologic şi sintactic cuvintele lui Miron Costin de preţuire a cititului cărţilor: „că nu este alta şi mai frumoasă şi mai de folos în toată viaţa omului zăbavă, decât cetitul cărţilor". La această clasă, elevii cunoşteau pe de rost fragmente din operele scriitorilor studiaţi şi puteau recunoaşte cu uşurinţă, cine este autorul şi din ce operă este citatul, dovadă că au fost îndrumaţi spre o bogată şi variată lectură în afara clasei.

Asemenea rezultate arată limpede ce realizări poate avea şcoala noastră în domeniul predării limbii şi literaturii române, mergând pe drumul deschis de învăţăturile leninist-staliniste, folosind experienţa pedagogiei sovietice, cu atât mai mult dacă profesorul depune o muncă intensă şi este însufleţit de o adâncă dragoste pentru tineret.

Pe lângă învăţătorii şi profesorii care se străduesc din toate pu-

terile să obţină rezultatele cele mai bune punându-şi toată priceperea şi energia lor în slujba şcolii noi, sunt unii care se mai complac încă în folosirea metodelor vechi, într'o lipsă totală de interes pentru desfăşurarea în bune condiţii a procesului instructiv-educativ. Cum au fost pregătiţi şi ce răspunsuri au putut da elevii clasei a V-a ai Şcolii de 7 ani mixte Nr. 10 din Craiova, dacă la examene li s'a pus întrebări ca: „Oglindirea naturii în bucăţile de lectură", în care elevii n'au putut găsi nicio îndrumare despre ce li se cerea să vorbească, nu se preciza nici opera literară, nici dacă trebue să-i redea conţinutul sau să arate numai mijloacele de expunere folosite de scriitor pentru zugrăvirea naturii! Alte întrebări ca: „Ce este dialogul", cereau elevului numai efortul de memorare a unei definiţii fără legarea de un text citit. La aceeaşi şcoală pentru analiza gramaticală în loc să se precizeze elevului propoziţia de analizat, biletul indica: „analiza morfologică din bucata „Cu moş-ajunul", pag. 113, rândul 4 din josul paginii". Formularea nepedagogică a întrebărilor precum şi acest fel de a indica elevilor să găsească singuri în carte propoziţia de analizat în timpul examinării, dovedesc lipsa de grijă a profesorului pentru buna desfăşurare a examenelor.

Dacă în regimul de exploatare şi de mizerie din trecut, învăţătorii şi profesorii nu erau ajutaţi să-şi ridice nivelul lor profesional şi pedagogic, dacă desinteresul pentru şcoală a celor dela cârma ţării, îi lăsa să se sbată în lipsuri şi greutăţi, astăzi situaţia este cu totul alta şi ea le impune o nouă atitudine în îndeplinirea sarcinii de cinste pe care regimul nostru de democraţie populară le-o încredinţează.

Ei trebue să ridice la un înalt nivel ştiinţific predarea limbii şi literaturii române în şcoală şi să facă din această disciplină o armă în slujba educaţiei comuniste a elevilor.

Consfătuirile raionale ale cadrelor didactice, ţinute înainte de începerea noului an şcolar 1952-1953, au prilejuit o serioasă şi documentată analiză critică a muncii din anul şcolar trecut şi, totodată, au precizat sarcinile şi metodele de muncă pentru anul care a început.

Organizate după exemplul consfătuirilor din August ale cadrelor didactice din Uniunea Sovietică, primele consfătuiri raionale din ţară au însemnat o cotitură în munca şcolii noastre în general şi un preţios ajutor pentru munca profesorilor de limba română în special.

Intr'adevăr, în programul consfătuirilor, un punct special l-au constituit referatele asupra felului cum au fost cunoscute şi aplicate în predarea limbilor în şcoală şi, în deosebi, a limbii materne, învăţăturile tovarăşului Stalin asupra problemelor de lingvistică.

Aceste referate precum şi discuţiile purtate în jurul lor în cadrul secţiilor de limba română au prilejuit adâncirea problemelor de conţinut şi de metodică a predării limbii şi literaturii în şcoală.

La multe din consfătuirile raionale, atât discutarea problemelor ştiinţifice legate de conţinutul disciplinei, cât şi metodele prezentate din experienţa terenului în anul şcolar trecut au dovedit că profesorii de limba română s'au străduit să se informeze, să-şi revizuiască pregătirea însuşindu-şi bazele ştiinţifice noi şi, totodată, au căutat să aplice metodele cele mai înaintate în predare, metodele sovietice.

Aşa s'au petrecut lucrurile în multe raioane din ţară.

In secţia de limba română a consfătuirilor din oraşul Iaşi, referatul prezentat a avut un serios caracter ştiinţific, analiza muncii a fost minuţios făcută şi a scos la iveală o serie de fapte pozitive care au putut servi de exemplu tovarăşilor.

O activitate susţinută a cadrelor didactice care predau limba şi literatura română la şcolile din oraşul Iaşi a fost dusă în cadrul cercurilor de literatură în scopul desvoltării gustului elevilor pentru citit, a dragostei pentru creaţia marilor noştri scriitori clasici şi contemporani, precum şi pentru cultivarea aptitudinilor literare ale elevilor.

Dintre metodele de lucru folosite în cercul literar, rezultate frumoase au dat seratele literare, care au antrenat mulţi elevi, s'au desfăşurat într'o atmosferă de vioiciune şi interes datorită programului lor variat.

Astfel s'au desfăşurat seratele literare închinate scriitorilor noştri clasici V. Alecsandri şi I. L. Caragiale şi marelui scriitor rus N. Gogol.

La aceste serate s'au citit fragmente din operele scriitorilor, s'au recitat poezii, s'au cântat cântece pe versuri din opera scriitorului respectiv, s'au reprezentat scene din opera dramatică ori dramatizări din opera epică. In cadrul cercurilor de literatură s'a realizat şi o mai bună cunoaştere a literaturii ruse şi sovietice şi elevii şi-au putut da seama de influenţa pe care au exercitat-o scriitorii marii ţări vecine şi prietene dela răsărit asupra literaturii noastre. Introducerea în programul cercului literar al Şcolii pedagogice Nr. 2 băieţi din raionul Tudor Vladimirescu din Bucureşti, a unor paralele literare ca Alecsandri-Puşchin, Caragiale-Gogol, Sadoveanu-Solohov, au desvăluit elevilor contingenţele unor mari scriitori atât în felul cum au privit aspectele sociale cât şi în metodele de realizare artistică.

O altă metodă folosită în cercul de literatură dela Şcoala clasică mixtă din Iaşi a fost aceea a analizei creaţiilor proprii ale elevilor. Din cadrul cercului literar s'au selecţionat câteva talente care au activat în cenaclul literar A. Toma din Iaşi. Activitatea elevilor în cadrul cenaclurilor literare a fost remarcată ca un bun mijloc de a se crea o mai strânsă legătură între tineretul din şcoli şi cel muncitoresc, aşa cum s'a realizat în oraşul P. Neamţ — unde elevii cu reale aptitudini artistice au fost îndrumaţi să participe la şedinţele cenaclului literar „Slova nouă".

La consfătuirea cadrelor didactice din raionul Piatra Neamţ s'a remarcat atenţia cu care la Şcoala de 7 ani din Bicaz s'a aplicat Hotărîrea Sesiunii Secţiei a VI-a a Academiei R.P.R. în privinţa folosirii pentru analize gramaticale a textelor din opera marilor noştri clasici. Astfel s'a arătat concret cum, de pildă, pentru analiza coordonatelor juxtapuse la clasa a VII-a elementară au fost propuse elevilor textele: „Sara pe deal" de M. Eminescu şi „Malul Siretului" de V. Alecsandri. In felul acesta studiul gramaticii, nu numai că se face pe cele mai bune modele de limbă literară dar, în acelaş timp, cultivă simţul estetic al elevilor şi dragostea lor pentru marile comori artistice ale poporului nostru.

Problema îmbogăţirii vocabularului elevilor a fost pe larg desbătută în cadrul secţiei de limba română din oraşul Stalin.

Profesorii dela diferite şcoli din oraşul Stalin au arătat pe rând metodele pe care le-au folosit în anul şcolar precedent. Astfel la Şcoala de 10 ani de fete s'a stăruit ca noile cuvinte învăţate să mărească ba-

gajul de cuvinte al elevilor, controlându-se dacă sunt folosite în expunerile orale şi scrise. La Şcoala de 7 ani Nr. 1 fete au fost folosite caietele-vocabular speciale şi s'a cerut elevelor să formuleze propoziţii cu cuvintele noi.

Un fapt demn de remarcat în activitatea Şcolii de 7 ani Nr. 4 de băieţi, pentru îmbunătăţirea exprimării orale şi scrise a elevilor, este colaborarea strânsă a profesorului de limba română cu profesorii de altă specialitate: Istorie, Matematică, etc. Un alt aspect pozitiv al colaborării între cadrele didactice l-a constituit exemplul dela Şcoala pedagogică de educatoare din Craiova, unde profesoara de Istorie a folosit lectura elevelor din clasă şi din afara clasei, programată de comun acord cu profesoara de limba română, pentru a lărgi cu ajutorul literaturii cunoştinţele elevilor asupra vieţii sociale dintr'o anumită epocă istorică.

In raionul Sighişoara, discutându-se care este cea mai bună desfăşurare a unei ore de dictare, s'a arătat pe baza experienţei anului şcolar trecut, că s'au obţinut rezultate bune atunci când textul ales era potrivit cu puterea de înţelegere a elevilor, când se discuta în prealabil cu elevii problemele de ortografie pe care le punea textul respectiv. După dictare, corectarea lucrărilor în clasă se făcea pe baza scrierii la tablă a ortogramelor celor mai grele şi la care se făcuseră cele mai multe greşeli. Evident că această corectare se făcea îndrumând elevii să-şi reamintească chestiunile de gramatică care aduceau rezolvarea problemelor de ortografie.

Cercetând activitatea desfăşurată în anul şcolar 1951—1952 de cadrele didactice care predau limba şi literatura română, în şcolile noastre elementare şi medii se pot găsi numeroase asemenea exmple de muncă rodnică şi de permanentă preocupare în alegerea celor mai bune metode şi procedee de predare.

Totuşi aceasta nu înseamnă că nu au existat lipsuri şi greşeli, care aşa cum au desvăluit examenele de sfârşit de an şi concursul de limba română, s'au răsfrânt în mod serios asupra nivelului de cunoştinţe şi de deprinderi ale elevilor.

Deficienţele constatate pun în lumină atât lipsa de interes a unor învăţători şi profesori pentru munca lor didactică cât şi neglijenţele care s'au strecurat în munca organelor de îndrumare şi control dela care se aştepta o orientare justă a procesului de învăţământ şi totodată o muncă de depistare şi de popularizare a experienţei pozitive a cadrelor didactice.

Deasemenea, era necesar să se combată unele metode nejuste folosite încă în şcolile noastre şi care contribue la menţinerea unui nivel scăzut de cunoştinţe. Astfel, la şcolile elementare din Piatra Neamţ, s'a folosit metoda dictărilor-surpriză, fără a se face cunoscut mai înainte elevilor textul şi fără a se repeta în prealabil cu elevii regulile ortografice pe care urmau să le aplice în dictarea respectivă.

Acest fel de dictare, mai ales în clasele cu un scăzut nivel ortografic, este mai degrabă o „capcană", folosită în şcoala veche, decât un mijloc de îndreptare a elevilor.

Tot greşită este şi metoda folosită la Şcoala de 7 ani din Rogojeni, regiunea Galaţi, şi anume ca profesorul să corecteze numai lucrările elevilor buni, iar cele ale elevilor slabi să fie date elevilor buni

să le corecteze. In felul acesta nu numai că nu se efectuează un control riguros, dar se calcă însuşi principiul de bază că profesorul are rolul conducător în desfăşurarea procesului de învăţământ.

Dar cea mai mare lipsă în predarea limbii române în şcoală este faptul că profesorii n'au studiat şi n'au pătruns în toată adâncimea lor lucrările tovarăşului Stalin asupra problemelor de lingvistică.

Tovarăşul Stalin ne arată că *„gramatica este rezultatul unei îndelungate munci de abstractizare, un indice al uriaşelor succese ale gândirii omeneşti"*, că *„făcând abstracţie de particular şi concret, atât în cuvinte cât şi în propoziţii, gramatica ia acel element comun care stă la baza modificărilor cuvintelor şi îmbinărilor lor în propoziţie şi construeşte din acel element comun reguli gramaticale, legi gramaticale"* [1]).

Deci predarea gramaticii, mai ales începând dela clasa a V-a, trebue să fie şi un mijloc de a deprinde gândirea elevilor să treacă dela particular la general, dela concret la abstract.

Prin urmare, sarcina studierii gramaticii în şcoală constă în aceea ca elevii să-şi însuşească legile şi regulile gramaticale şi să ştie să le aplice practic în vorbire şi în scris.

Insă profesorul nu va desvolta la elevi gândirea logică şi sistematică dacă va folosi procedee ca acela al explicării definiţiei morfologiei şi sintaxei cu ajutorul descompunerii şi al alcătuirii unui mulaj de plantă, aşa cum a fost recomandat la consfătuirea raională din Tg. Ocna.

Studierea gramaticii în şcoală trebue organizată în aşa fel încât profesorul să-i deprindă pe elevi să analizeze şi să compare fenomenele de limbă, să facă legătura între ele, să scoată ceeace este esenţial şi să tragă apoi concluzii.

In felul acesta regulile şi definiţiile se bazează pe cunoaşterea fenomenelor de limbă şi a legăturilor dintre ele.

In scopul însuşirii temeinice şi conştiente a deprinderilor practice de expunere corectă orală şi scrisă, profesorul trebue să facă în mod sistematic şi cât mai des exerciţii şi aplicări gramaticale folosind în acest scop atât lecţiile din clasă cât şi temele date acasă elevilor.

Ca o primă concluzie a analizei noastre asupra predării limbii şi literaturii române se impune sarcina învăţătorilor şi profesorilor noştri de a studia cu toată atenţia lucrările tovarăşului Stalin cu privire la lingvistică şi să aşeze învăţătura stalinistă la baza predării limbii române în şcoală.

In privinţa metodelor de predare şcoala sovietică este o călăuză sigură ; ea oferă experienţa celor mai buni învăţători şi profesori, care prin activitatea lor creatoare au ridicat la un înalt nivel ştiinţific şi metodic predarea limbii şi literaturii ruse.

Deasemenea trebue urmărită şi folosită experienţa celor mai bune cadre didactice care predau limba română în şcolile noastre şi care au reuşit să obţină rezultate pozitive, aşa cum s'a desprins din discuţiile consfătuirilor raionale.

Problema predării limbii române în şcoală este o preocupare cen-

---

[1]) *I. V. Stalin* — Marxismul şi problemele lingvisticii. Ed. P.M.R. — 1950, pag. 25.

trală a învățământului nostru. Ministerul Invățământului Public a luat unele măsuri în vederea ridicării nivelului științific și metodic al predării limbii și literaturii române în școală. Astfel, pentru anul școlar 1952—1953, s'au elaborat planuri noi de învățământ pentru diferite tipuri de școli în care numărul orelor repartizate studiului limbii române a fost mărit. Deasemenea s'au elaborat noi programe de limbă și literatură.

Urmând exemplul școlii sovietice, începând din anul școlar 1952—1953, elevii clasei a VII-a vor primi cunoștințe generale despre limbă în lumina învățăturilor staliniste.

Tot pentru a îmbunătăți calitatea predării limbii și literaturii române au fost elaborate manuale noi de gramatică pentru cl. I—IV și de citire pentru cl. I—V.

Cadrele didactice au datoria ca, pe baza rezultatelor obținute și a greutăților întâmpinate cu prilejul aplicării noilor programe și manuale, să trimită observațiile și propunerile lor M.I.P. pentru a contribui astfel la îmbunătățirea lor calitativă.

Problemele de ordin științific și metodic ridicate de predarea limbii române, pot fi rezolvate cu succes numai prin munca de colaborare a specialiștilor în domeniul științei, a metodiștilor și a învățătorilor și profesorilor care predau limba și literatura română în școală.

Lucrările tovarășului Stalin asupra problemelor lingvisticii deschid largi perspective pentru desfășurarea unei activități de îmbunătățire a organizării învățământului științific și a educației în spirit comunist a tinerii generații.

Să îmbunătățim predarea limbii ruse în școlile noastre

N. PASCU

Rectorul Institutului de limba și literatura rusă „Maxim Gorki"

De o importanță hotărîrtoare în construirea socialismului în patria noastră este faptul că noi putem folosi uriașa experiență sovietică. Această experiență a devenit un ajutor prețios de fiecare clipă, în munca creatoare ce se desfășoară pe întreg cuprinsul țării. In industrie, în agricultură, în fiecare domeniu de activitate, ea este farul călăuzitor, bunul cel mai de preț al oamenilor muncii. Fiecare luptător cinstit al patriei noastre este adânc interesat să și-o însușească temeinic. Cel mai puternic mijloc pentru însușirea directă a măreței experiențe sovietice este fără îndoială cunoașterea limbii ruse. Tocmai din această cauză, partidul și guvernul au asigurat condițiile necesare pentru însușirea limbii ruse, în primul rând de către tineret, viitorul constructor activ al socialismului în țara noastră.

Elevii noștri învață cu dragoste și entuziasm limba în care au fost scrise genialele opere ale lui Lenin și Stalin, nemuritoarele învățături care au condus poporul sovietic la victoria marii Revoluții Socialiste din Octombrie, la victoria construirii socialismului, învățături care călăuzesc întreaga omenire în lupta pentru pace și o viață mai bună. Tineretul nostru află în slova înflăcărată a cărții sovietice răspuns pentru cele mai înalte năzuințe ale sale; ea îl oțelește în muncă și luptă, îl ajută să pășească mereu înainte.

Invățând limba rusă, elevul ia contact direct cu omul sovietic, cu viața sa de luptă eroică pentru întărirea și apărarea minunatei sale patrii. In felul acesta, însușirea limbii ruse contribue la întărirea prieteniei dintre poporul nostru și poporul sovietic, contribue la educarea comunistă a tineretului nostru.

Tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej a subliniat în mod deosebit cu prilejul Congresului Invățătorilor din R.P.R. importanța însușirii limbii ruse: *„In procesul învățământului* — a spus tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej — *trebue acordată o mare atenție cunoașterii neprețuitelor valori ale culturii sovietice, studierii limbii ruse, a căreî cunoaștere ne dă putința de a citi în original operele nemuritoare ale lui Lenin și tovarășului Stalin, operele lui Pușchin, Tolstoi și Gorchi"*.

In şcoala noastră studiul limbii ruse ocupă un loc de cinste. Prin grija partidului şi a guvernului s'au obţinut realizări care constitue o chezăşie în desfăşurarea cât mai bună a predării limbii ruse în şcoală.

Anul şcolar 1951—1952 a constituit un serios pas înainte pe calea ridicării nivelului ştiinţific al învăţământului din ţara noastră. In acelaş timp, el a adus o simţitoare îmbunătăţire şi în domeniul predării limbii ruse în şcolile de toate gradele.

Sub influenţa binefăcătoare a genialelor lucrări ale tovarăşului Stalin despre limbă, numeroşi profesori de limba rusă şi-au revizuit metodele de predare, căutând să formeze deprinderi practice la elevi, îmbunătăţind calitatea şi eficacitatea exerciţiilor gramaticale, dând o mai mare atenţie analizei gramaticale şi îmbunătăţind calitatea lecţiilor de lectură literară şi a activităţii în afară de clasă şi extraşcolară a elevilor la limba rusă.

Astfel, de exemplu în raionul Stalin, la şcolile comunelor Prejmer, Sânpetru, Hărman, Bod, profesorii de limba rusă au folosit în predarea limbii şi gramaticii ruse un bogat material intuitiv (tablouri, desene, portrete ale scriitorilor ruşi şi sovietici, fotomontaje, panouri, albume etc.) care a uşurat simţitor însuşirea de către elevi a cunoştinţelor de limbă rusă, trezind interesul viu al întregei clase pentru descrierea în fraze cât mai corecte şi curgătoare a tablourilor, desenelor etc.

Tot la aceste şcoli au fost folosite conversaţia în limba rusă cu elevii, povestirea în limba rusă de către aceştia a bucăţilor citite sau a felului în care şi-au petrecut zilele de sărbătoare, duminicile etc. Bune rezultate au dat mai ales aprecierea şi controlul zilnic efectuate de profesor asupra temelor pentru acasă şi a materiei parcurse.

Povestirea după tablouri, conversaţia în limba rusă între elevi, memorarea fragmentelor de proză clasică, exerciţiile variate de aplicare a regulilor gramaticale învăţate, sunt folosite cu succes şi de cadrele didactice ale şcolilor din raionul Sighişoara. Profesorii de limba rusă din aceste şcoli organizează în timpul recreaţiilor diferite jocuri în limba rusă cu elevii. Majoritatea şcolilor din raionul Sighişoara au gazete de perete cu articole, citate, şi lozinci în limba rusă. La cercurile de limba rusă ale şcolilor elevii citesc „Murzilca", „Drujnaia Rebiata", „Comsomolscaia Pravda", „Pionerscaia Pravda", şi alte ziare şi reviste sovietice care aduc o contribuţie serioasă atât la însuşirea de către elevi a cunoştinţelor de limba rusă cât şi la educarea lor în spirit comunist.

De asemenea în şcolile raioanelor Târnăveni, Rupea, Bistriţa-Cluj şi altele, profesorii de limba rusă se străduesc necontenit să îmbunătăţească calitatea predării, folosind material intuitiv, conversaţiile în limba rusă, citirea expresivă, memorarea poeziilor şi fragmentelor din literatura rusă şi sovietică ca şi aplicarea în practică a regulilor gramaticale prin cât mai multe exerciţii gramaticale, analize şi dictări.

Rezultatele muncii rodnice ale acestor profesori s'au văzut cu ocazia examenelor de sfârşit de an. Astfel mulţi dintre absolvenţii claselor a XI-a au dat dovadă că posedă în mare măsură cunoştinţe şi deprinderi temeinice, de scris, citit şi conversaţie în limba rusă. Sunt numeroase expunerile absolvenţilor, scrise fără nicio greşală. In fraze

scurte, dar bine gândite, mulţi dintre ei au descris chipul iubit al Zoiei Cosmodemianscaia, marele şi neuitatul ei act de eroism. La examenele orale mulţi absolvenţi au redat cu uşurinţă conţinutul celor citite, răspunzând just la întrebările puse, formulând singuri exemple la gramatică, folosindu-se just de legile ortoepiei ruse şi ale construcţiei frazei caracteristice limbii ruse.

Astfel, la examenul de sfârşit de an, la clasa a XI-a a şcolii medii de fete Nr. 12 Bucureşti, elevele au citit corect, expunând viu cele citite, au scos ideile principale şi au expus biografii ale marilor scriitori ruşi şi sovietici, declamând expresiv poezii ale acestora.

La clasa a XI C a şcolii medii de băieţi Nr. 2 Bucureşti, la examenul de sfârşit de an, elevii au reprodus expresiv textul citit şi au dat dovadă de o cunoaştere temeinică a regulilor gramaticale pe care le-au aplicat just în practică.

Răspunsurile date de majoritatea elevilor şcolilor pedagogice, la examenul de limba rusă, entuziasmul şi priceperea cu care au desvoltat temele privitoare la metodică, au arătat că mulţi din viitorii învăţători au fost pregătiţi cu seriozitate pentru a putea face faţă cu cinste misiunii lor. Astfel o elevă din anul IV C al şcolii pedagogice Nr. 2 Bucureşti, având de predat în cadrul probelor finale de practică pedagogică poezia „Vântul" de Puşchin, s'a folosit de un tablou reprezentând marea agitată. Intuirea valurilor mânate de vânt, a nuanţelor mării, a întregului conţinut al tabloului, i-a făcut pe elevi să participe activ la lecţie, însuşindu-şi mai repede cuvintele, memorizând poezia cu uşurinţă şi înţelegând mai bine măreţia naturii care l-a inspirat pe marele poet al literaturii ruse.

Remarcând succesele înregistrate în îmbunătăţirea cunoştinţelor de limba rusă ale elevilor, trebue arătat însă că în predarea acestui important obiect mai persistă numeroase şi grave neajunsuri. In cei doi ani care s'au scurs dela apariţia lucrărilor tovarăşului Stalin despre limbă, nu s'au depus toate eforturile în vederea îmbunătăţirii predării limbilor în general şi a limbii ruse în special. In acest răstimp, profesorul de limba rusă n'a primit un manual bun, nu i s'a pus la dispoziţie o culegere de exerciţii gramaticale alcătuită cu grijă, n'a primit îndrumări practice de felul cum trebue să-şi reorganizeze predarea studiului limbii ruse pentru a avea rezultate cât mai bune. In condiţiile acestea, predarea limbii ruse în multe şcoli, s'a menţinut la un nivel scăzut, iar cunoştinţele elevilor, în general, nu pot fi calificate ca satisfăcătoare.

Astfel, unii absolvenţi ai şcolilor de 10 ani din Ploeşti, Râmnicul Vâlcea, Craiova, deşi cunosc regulile gramaticale nu le pot folosi în practică, confundă părţile de cuvânt cu părţile de propoziţie, nu cunosc suficient părţile componente ale cuvântului, nu ştiu să acorde subiectul cu predicatul. Unii dintre ei citesc şi traduc din manualele după care au învăţat în şcoala respectivă, dar când li se cere să arate ce înseamnă câte un cuvânt din carte, dau răspunsuri greşite. Profesorul i-a deprins deci pe elevi cu învăţarea traducerii pe dinafară, mecanic. O astfel de metodă aminteşte procedeele şcolii burgheze. Desigur asemenea procedee nu au însă ce căuta în şcoala noastră.

Cu ocazia examenului de sfârşit de an la şcoala de 10 ani Nr. 5

băieţi din capitală, în citirea textului de către profesorul Petropov Eugeniu au existat greşeli din cele mai grosolane. Cuvintele: Экзамен, это отважный, sunt citite de către acesta екзамен, ето, одважний

Nu e de mirare că elevii au scris greşit aceste cuvinte. La examenul oral s'a putut constata că elevii cunosc regulile gramaticale pe dinafară, dar nu pot să aplice aceste reguli cel puţin în formularea unor exemple din cele mai simple. Aceasta înseamnă că gramatica nu s'a însuşit în mod practic, că elevii nu au fost puşi în situaţia ca zi de zi, la fiecare oră de limba rusă, să facă exerciţii de aplicare a regulilor gramaticale învăţate.

O ruptură dintre teorie şi practică în predarea gramaticii limbii ruse s'a putut constata şi în pregătirea elevilor şcolii de 10 ani de băieţi Nr. 6 unde predă profesorul Matei. Deasemenea greu au putut face faţă lucrării scrise elevii şcolii medii de 10 ani Nr. 3 băieţi unde predau profesorii Bruns şi Siminel şi ai Centrului şcolar de fete 5—7—8 unde predau profesorii Cioriciu, Plămădeală, Bucovschi, Gopşilă, din Capitală.

Aceşti elevi întâmpină greutăţi în scrierea celor mai elementare ortograme. Cele mai numeroase greşeli sunt făcute mai ales în scrierea vocalelor neaccentuate, acordul substantivelor cu adjectivele, întrebuinţarea cazurilor ş. a.

Este cunoscută marea însemnătate a analizei gramaticale pentru studiul gramaticii limbii ruse, atunci când această analiză gramaticală este întrebuinţată în studiul foneticii, morfologiei, sintaxei, ortografiei, punctuaţiei, în procesul repetării materialului şi al controlului cunoştinţelor şi temeiniciei deprinderilor elevilor. Trebue spus că în şcolile noastre analiza gramaticală nu ocupă încă locul cuvenit. Elevii multor şcoli nu şi-au însuşit terminologia gramaticii limbii ruse în limba rusă şi ca atare fac analiza gramaticală în limba... română. La examene s'a putut constata că absolvenţii şcolilor medii posedă cunoştinţe formale în domeniul analizei gramaticale, nu se folosesc de întrebări pentru a identifica legătura morfologică sau sintactică dintre cuvinte, nu se opresc asupra tuturor funcţiilor gramaticale ale cuvintelor analizate ş.a.

După cum era şi de aşteptat, în biletele de examen au fost introduse şi întrebări ce cereau din partea elevilor să citească un text cunoscut şi să povestească conţinutul celor citite. Ascultând cum citesc elevii, nu poate să nu te izbească însă lipsa unor deprinderi temeinice în domeniul lecturii expresive şi corecte, lipsa unei juste întrebuinţări a accentelor, şi a respectării celor mai elementare reguli ale pronunţării literare. Faptul că elevele dela Centrul şcolar de fete 2-10-13 din Capitală citesc încă foarte slab şi neexpresiv, se poate explica numai prin faptul că ele nu au fost obişnuite să citească conştient, să înţeleagă ceea ce citesc. In întregul an şcolar, metoda de bază a lecţiilor de lectură literară a profesoarelor s'a rezumat la „citeşte, tradu, povesteşte". Să ne mai mirăm că la examen elevele citesc mecanic sau traduc texte învăţate pe de rost!

La examenele de limba rusă, s'a constatat că elevii ştiu foarte puţine poezii sau texte de proză literară. In multe şcoli, elevii au recitat prea puţin sau destul de stângaci minunatele versuri ale lui Puşchin, Lermontov, Necrasov, Maiacovschi, Simonov ş. a. Elevii n'au putut reda pe dinafară pasagii din minunata proză literară a lui

Gogol, Turgheniev, Gorchi, Fadeev şi a multor altor scriitori, în operele cărora cuvântul rusesc, fraza rusă străluceşte în toată frumuseţea şi vigoarea ei.

Necunoaşterea comorilor literaturii ruse de către elevi se explică, pe de o parte, prin faptul că citirea în afară de clasă a elevilor nu e organizată încă în mod satisfăcător, iar, pe de altă parte, prin faptul că însăşi cadrele didactice cunosc slab literatura rusă şi deci nu sunt în măsură s'o folosească în predarea limbii. Astfel, după părerea profesorului Erdeş dela Centrul şcolar de fete Nr. 1, Alexei Sergheevici Puşchin nu se numeşte aşa, ci Serghei Alexeevici Puşchin, iar Gogol nu a scris o operă intitulată „Serile în sat la Dicanca", ci două opere „Serile" şi „In sat la Dicanca". Aceste câteva „curiozităţi" dovedesc slabele preocupări ale unor cadre didactice de a-şi forma o serioasă cultură literară, pentru a fi în măsură să trezească la elevi dorinţa de a se folosi de cunoştinţele lor pentru a citit în original genialele opere ale marilor scriitori ruşi şi sovietici.

S'a constatat că elevii acestor profesori cunosc foarte puţine cuvinte şi sunt slab pregătiţi pentru a întreţine o conversaţie elementară în cadrul unei tematici din cele mai obişnuite. Nu e deloc întâmplător de exemplu, că la şcoala de 10 ani Nr. 1 băeţi în textul dictat la examenul de sfârşit de an au existat 32 de cuvinte necunoscute de elevi şi printre ele cuvinte simple care puteau şi trebuiau să fi cunoscute de aceştia.

Trebue spus că, din păcate, o asemenea sărăcie a vocabularului nu caracterizează numai cunoştinţele de limba rusă ale absolvenţilor şcolii de 10 ani Nr. 1 de băieţi din Capitală!

O asemenea situaţie ne face să ne întrebăm care sunt cauzele ce frânează îmbunătăţirea predării limbii ruse în şcolile noastre?

Una din cele mai importante cauze trebue să fie socotită aceea că timp de doi ani dela apariţia lucrării tovarăşului Stalin „Marxismul şi problemele lingvisticei" nu s'au luat măsuri practice pentru reorganizarea studiului limbii ruse în lumina învăţăturii staliniste despre limbă.

Din cauza lipsei unor asemenea îndrumări precise, cu caracter practic în predarea limbii ruse, mai continuă să se menţină o serioasă ruptură între teorie şi practică. Lecţiile de limbă rusă dau elevilor prea multe elemente teoretice şi prea puţine practice. La lecţie se vorbeşte prea mult despre o regulă gramaticală şi se face prea puţin aplicarea practică a acelei reguli. Aceasta duce la memorarea de către elevi a regulei gramaticale fără putinţa de a se folosi însă de ea.

Un factor de o deosebită importanţă ce condiţionează în cea mai mare măsură temeinicia deprinderilor scrisului şi conversaţiei corecte în limba rusă îl constitue exerciţiile gramaticale. Răsfoind chiar în treacăt caietele de limba rusă ale elevilor, te poţi convinge că mulţi dintre ei nu fac niciun fel de exerciţii, iar atunci când le fac, aceste exerciţii sunt într'atât de nesistematice şi lipsite de ortogramele legate de studiul temei gramaticale respective, încât cu drept cuvânt eficacitatea lor poate fi pusă la îndoială.

In timpul anului şcolar, n'au fost practicate în măsură suficientă lucrări serioase cu caracter creator, ca expuneri, compuneri ş. a., ceea ce, de altfel, explică faptul că mulţi absolvenţi nu au putut înfrânge greutăţile ridicate de o simplă expunere. In sistemul de lucrări scrise

la limba rusă locul principal îl ocupă dictarea cu caracter de control. Aceasta fără îndoială că nu e just. Ca să controlezi trebue să ai ce controla, iar ca să ai ce controla trebue ca printr'o serie de lucrări scrise, premergătoare lucrării de control, să se formeze deprinderile în scrierea ortogramei respective. Fără efectuarea acestor lucrări scrise premergătoare, dictarea de control nu face decât să înregistreze greşelile făcute de elevi, pentru ca apoi să se înceapă lupta în vederea lichidării acestor greşeli. In felul acesta se crează o situaţie în care, în loc să se ducă lupta pentru prevenirea greşelilor, ea se duce pentru lichidarea acestora, după ce însă ele au prins rădăcini în deprinderile elevilor. E clar că a preveni o greşală e mai uşor decât a o desrădăcina.

In studierea sintaxei şi morfologiei gramaticii limbii ruse acestea nu sunt tratate ca părţi componente cu drepturi egale în procesul de învăţământ.

Astfel, atât lucrările scrise la examene cât şi răspunsurile elevilor, lasă să se vadă o slabă pregătire a elevilor mai ales în domeniul sintaxei. Puţini sunt elevii care pot face o analiză gramaticală completă din punct de vedere sintactic. Lucrările scrise la examen arată că elevii nu ştiu să se folosească just de semnele de punctuaţie în fraza rusă.

Punând în centrul studiului limbii ruse studiul gramaticii, nu înseamnă că trebue să subapreciem însemnătatea lecţiilor de lectură literară, deoarece lecţiile de lectură literară au ca scop să îmbogăţească bagajul de cuvinte al elevilor, să-i înveţe cum să întrebuinţeze cunoştinţele gramaticale în conversaţie, în povestire, în alcătuirea compunerilor şi expunerilor.

*

Tovarăşul Stalin ne învaţă că *„...datorită gramaticii, limba capătă posibilitatea de a îmbrăca gândurile umane în învelişul material al limbii"*. Pentru ca gramatica să poată oferi însă limbii această posibilitate este necesar ca elevii să-şi însuşească practic, prin efectuarea diferitelor exerciţii, regulile şi normele gramaticale. In felul acesta scrisul, cititul şi conversaţia în limba rusă vor deveni deprinderi bazate pe cunoştinţe teoretice. In acest sens va trebui ca în cadrul lecţiei de limba rusă să prevaleze elementele practice asupra celor teoretice, prin efectuarea exerciţiilor bine gradate şi suficient îmbogăţite cu ortogramele asupra cărora se lucrează.

In lucrarea sa „marxismul şi problemele lingvisticei" tovarăşul Stalin subliniază că *„...toate cuvintele dintr'o limbă formează laolaltă aşa numitul vocabular. Esenţialul în vocabular este fondul principal de cuvinte în care intră ca nucleu toate rădăcinile"*.

Din această scurtă şi clară definiţie stalinistă decurg sarcini de cea mai mare importanţă pentru profesorul de limba rusă în activitatea sa didactică. Astfel, orele de citire literară vor trebui să fie organizate în aşa fel încât ele să îmbogăţească bagajul de cuvinte al elevilor, să le ofere prilejul de a cunoaşte exemple de citire expresivă, de a auzi o pronunţare literară. Lecţia de citire în limba rusă dă elevilor cunoştinţe noi: cunoştinţe despre scriitori, despre condiţiile istorice în care au trăit, despre opera lor, despre eroii acestor opere. In desfăşura-

rea acestui proces se desvoltă posibilităţile de exprimare ale elevilor, se lărgeşte bagajul lor de cuvinte, se îmbogăţeşte acest bagaj cu cuvinte literare, cu expresii proprii limbii ruse.

Profesorii nu vor putea reorganiza însă studiul limbii ruse în lumina învăţăturii tovarăşului Stalin despre limbă fără ajutorul concret din partea Ministerului Invăţământului Public, Secţiunilor regionale şi raionale de învăţământ. Profesorul trebue să primească materiale metodice care să-l ajute într'o serie de probleme, ca metodica predării gramaticii limbii ruse în şcoală, rolul analizei gramaticale, formarea deprinderilor în domeniul pronunţării corecte, cum se pregăteşte o lecţie de citire literară, metodica însuşirii tehnicii citirii în limba rusă, desvoltarea vorbirii elevilor în cadrul orelor de gramatică şi citit, metodele îmbogăţirii vocabularului elevilor, studiul şi însuşirea fondului principal de cuvinte al limbii ruse ş. a.

O mare răspundere îi revine şi Institutului de Perfecţionare a Cadrelor Didactice, care va trebui să pună la dispoziţia cercurilor pedagogice de limba rusă materialele necesare pentru desvoltarea diferitelor referate, organizarea discuţiilor şi schimbului de experienţă în legătură cu problemele cele mai vitale ce se ridică în domeniul predării limbii ruse.

In acelaş scop, în coloanele „Gazetei Invăţământului" va trebui să se publice mult mai multe articole cu caracter de îndrumare şi popularizare a experienţei celor mai buni profesori de limba rusă.

In felul acesta vom putea să ridicăm predarea limbii ruse în şcolile noastre la nivelul cerut de necesităţile desvoltării revoluţiei noastre culturale, de construirea socialismului în ţara noastră

Din experienţa şcolii sovietice

Conducerea şcolii de către director. Sarcinile directorului în conducerea şcolii şi organizarea controlului intern în şcoală

E. C. OSIPOVA
Directoare a şcolii Nr. 243 din Moscova

Delegaţia de pedagogi sovietici, în frunte cu cunoscutul pedagog, tov. B. G. Esipov, pe lângă comunicările făcute la Congresul învăţătorilor din R.P.R., a avut întâlniri cu cadrele noastre didactice din Bucureşti cărora le-a împărtăşit minunata experienţă a şcolii şi pedagogiei sovietice.

Tov. E. C. Osipova, directoarea şcolii nr. 243 din Moscova, membră a delegaţiei sovietice, a prezentat cu ocazia consfătuirii avută cu directorii şcolilor din Bucureşti, referatul: „Conducerea şcolii de către director. Sarcinile directorului în conducerea şcolii şi organizarea controlului intern în şcoală".

Reproducem în întregime atât referatul cât şi răspunsurile date de tov. E. C. Osipova la întrebările puse de directorii şcolilor din Capitală pe marginea acestui referat, care constitue un sprijin preţios atât în munca directorilor şi profesorilor noştri, cât şi a secţiunilor de învăţământ.

★

Mi s'a propus să vă împărtăşesc experienţa mea în calitate de directoare a şcolii Nr. 243 din Moscova, pe care o conduc din anul 1943.

Ştiu că în această sală există mulţi directori de şcoli, inspectori, diriginţi, care au o mare experienţă în munca educativă. Probabil că multe din cele ce o să vă spun acum vă sunt cunoscute Dvs., dar, ca schimb de experienţă, îmi permit să vă povestesc aici despre momentele importante de bază din munca mea, care se referă la conducerea şcolii, la munca directorului şi a controlului în şcoală a întregului colectiv pedagogic.

Prima sarcină pe care mi-o impun mie, ca director de şcoală, este aceea de a studia foarte bine şi cu multă grije colectivul pedagogic.

A doua sarcină pe care mi-o impun şi pe care o urmăresc este de a lucra în mod precis cu colectivul pedagogic, după un sistem bine gândit şi bine precizat.

Având foarte multă încredere în colectivul meu pedagogic şi sprijinindu-mă în munca mea pe acest colectiv, eu îmi amintesc totuşi un adevăr foarte simplu, dar important: *„să ai încredere, dar să controlezi"*.

Am să încep prin a vă vorbi despre formele concrete de muncă ale conducerii colectivului pedagogic. In fiecare vineri, se organizează şedinţe cu directorul. La aceste şedinţe participă cei 2 adjuncţi ai directorului: directorul de studii pentru clasele elementare şi medii şi adjunctul directorului pentru problemele administrative şi de gospodărie; secretarul organizaţiei de partid, preşedintele organizaţiei sindicale şi instructorul superior de pionieri.

Cu această ocazie se discută şi se definitivează planul concret de muncă pe o săptămână şi se hotărăsc toate măsurile care trebue luate în şcoală în cursul unei săptămâni.

Punctul de plecare este planul de şcoală pe trimestrul respectiv. In acest plan sunt prevăzute lucrările care se vor efectua cu colectivul de elevi: felul şedinţelor, felul adunărilor, conţinutul lor, toate şedinţele cu organizaţiile de pionieri; munca cu colectivul pedagogic al şcolii, adică cercurile metodice sau întrunirile metodice în şcoală şi seminariile cu diriginţii de clasă, munca cu părinţii elevilor.

A doua formă de muncă o constitue şedinţele directorului cu responsabilii cercurilor metodice din şcoală. Aceste şedinţe au loc odată pe lună.

Problemele care se discută în aceste şedinţe sunt următoarele:

Conţinutul muncii responsabililor cercurilor pedagogice în şcoală pe o lună de zile.

Organizarea lecţiilor deschise în cadrul schimbului de experienţă.

Pregătirea materialului necesar pentru proxima şedinţă a consiliului pedagogic.

Organizarea controlului cunoştinţelor elevilor.

Schimbările ce trebue să survină în predarea limbii ruse şi a altor obiecte, în lumina lucrărilor tovarăşului Stalin, în legătură cu probleme lingvisticei.

Organizarea regimului ortografic şi oral al elevilor.

Planurile şedinţelor cu responsabilii cercurilor pedagogice şi metodice din şcoală, cât şi cu colectivul de profesori, sunt afişate la timp, în cancelarie, pentru ca profesorii să aibă posibilitatea să le cunoască şi să fie pregătiţi pentru aceste şedinţe.

De două ori pe lună, la o dată dinainte stabilită, se organizează şedinţe, consfătuiri cu diriginţii, cuprinzând un instructaj cu diriginţii de clasă, în care directorul le indică acestora temele principale de care trebue să se ocupe în cursul unei luni. Aici, de pildă, sunt arătate datele festive, care au loc în acest interval şi pentru care profesorii trebue să se pregătească în orele lor educative cu elevii.

In aceste şedinţe diriginţii fac referate asupra felului cum trebue pregătite şi conduse discuţiile pe diferite teme. Despre aceste teme am vorbit la Congres.

A doua ședință a lucrărilor seminarului cu diriginții este consacrată schimbului de experiență. La această ședință se ascultă și se discută dările de seamă ale diriginților asupra muncii lor. O mare importanță este acordată ședințelor consiliului pedagogic.

Consiliul pedagogic este considerat ca un laborator al gândirii colective pedagogice. Pentru ședințele consiliului pedagogic noi ne pregătim timp îndelungat și cu multă grije. Pe lângă rapoartele diriginților de clasă și ale directorului școlii, la ședințele consiliului pedagogic se discută și probleme cu caracter metodic.

De exemplu, în cursul acestui an școlar, la consiliul pedagogic s'a discutat tema: „metodica organizării lecțiilor cu proecții de cinematograf". In școala noastră se dă multă atenție lecțiilor cu proecții de cinematograf; se fac aproximativ 700 lecții de acest gen pe an.

Faptul că am obținut rezultate foarte bune prin lecțiile cu proecții de cinematograf, ne-a pus ca problemă îmbunătățirea calității acestor lecții. Astfel, ne-am străduit să folosim din plin și cât mai bine această metodă minunată de lucru.

Pentru ca să putem pune această problemă în discuția consiliului pedagogic, noi am studiat cu multă grijă felul cum se desfășoară aceste lecții în școala noastră. In acest scop au fost vizitate toate lecțiile cu proecții ale tuturor profesorilor din școală.

S'a făcut analiza acestor lecții, menționându-se lipsurile și rezultatele bune. La consiliul pedagogic s'a discutat, pe baza unui material concret, arătându-se exemplele de muncă pozitivă și rezultatele bune și subliniindu-se și lipsurile care s'au observat în organizarea lecțiilor cu proecții. S'a luat hotărîrea ca toate lecțiile cu proecții să fie vizionate înainte cu 2—3 zile de lecție de profesorul care va ține lecția respectivă. S'au dat indicații metodice precise asupra felului cum trebue organizată și condusă o asemenea lecție și când acest material pe care-l oferă lecțiile cu proecție trebue să fie folosit de profesor la obiectul respectiv. Planul lecției cu proecții trebue să fie pregătit cu mare grijă de profesor.

Trebue să spunem că, consiliul pedagogic a fost de mare ajutor pentru îmbunătățirea muncii de organizare a lecțiilor cu proecții, reușindu-se ca elevii să nu mai considere lecția cu proecții ca o lecție distractivă, la care ei pot să asiste fără să facă niciun efort și fără să-i acorde nicio importanță.

O altă temă care a fost discutată la consiliul pedagogic a fost: „Legătura între teorie și practică și munca profesorului cu manualul". Aici s'a avut în vedere că manualele nu se editează în fiecare an și că trebue introduse de profesor unele completări sau corectări ale manualului, folosind material suplimentar din revistele și jurnalele științifice de diferite specialități.

La 12 Mai tema consiliului pedagogic este: „Efectivitatea muncii cercurilor metodice în lupta pentru îmbunătățirea calității cunoștințelor elevilor". (Este vorba de grupele metodice din școală, nu este vorba de cercurile pedagogice). Pentru acest consiliu pedagogic noi ne pregătim de 3 luni de zile. La 12 Ianuarie s'a anunțat întregului colectiv pedagogic că la 12 Mai va avea loc un consiliul pedagogic cu această temă.

Directorul, a controlat la şedinţele cu responsabilii grupelor metodice de specialitate din şcoală, cum decurg pregătirile pentru acest consiliu pedagogic.

V'am adus acest exemplu pentru a vă ilustra cu câtă grije şi cât de mult ne pregătim noi pentru consiliul pedagogic şi câtă importanţă acordăm acestei consfătuiri. De asemenea vreau să vă spun că, pentru pregătirea materialelor necesare acestui consiliu pedagogic, lucrează şi se pregătesc nu numai directorul şcolii şi directorii de studii, dar întregul colectiv pedagogic.

In munca mea de fiecare zi ca directoare de şcoală, mă ajută foarte mult aşa numita carte de dispoziţii sau ordine în şcoală. Această carte de dispoziţii sau indicaţii a directorului există în afară de caietul oficial de decizii al directorului. In caietul acesta oficial de decizii sau hotărîri al directorului se înscriu unele lucrări de foarte mare însemnătate. De pildă, numirea unui profesor în şcoală, eliberarea lui dela munca din şcoala respectivă, premierea unui profesor, deci probleme deosebit de importante.

In celălalt caiet (sau carte) de dispoziţii, directorul dă indicaţii de fiecare zi, indicaţii periodice care sunt legate de munca zilnică în şcoală. Profesorul de serviciu, responsabilul, face cunoscut ceea ce s'a înscris în caiet, fie elevilor, dacă hotărîrea se referă la elevi, fie profesorilor, dacă această indicaţie se referă la profesori.

In acest caiet se pot introduce mulţumirile pentru îndeplinirea cu succes a unei sarcini, din partea directorului şcolii, sau se pot trece observaţii pentru neîndeplinirea unei sarcini date. In acest caiet se pot înscrie şi mulţumirile aduse de director celor mai buni activişti din rândurile elevilor. In acest caiet se trec şi dispoziţiile directorului adresate locţiitorului directorului pentru problemele de gospodărie şi administraţie şcolară.

Inainte de a pleca la Congresul din R.P.R. eu am notat în acest caiet de dispoziţii indicaţiile, pe care le-am lăsat tovarăşilor locţiitori, directorilor de studii pentru problemele de educaţie şi adjuncţilor pentru problemele administrative şi de gospodărie. De exemplu, o sarcină care a fost indicată directorului adjunct pentru problemele administrative a fost aceea de a amenaja o cameră pentru şedinţele cu comitetul de părinţi al şcolii.

Trebue să se pregătească o vitrină în care să fie expusă o listă cu literatura ce se recomandă părinţilor pentru educarea copiilor. De asemenea în această vitrină trebuiau afişate recomandările care se fac părinţilor asupra felului cum trebue ei să-şi ajute copiii, în perioada examenelor şi a pregătirîi examenelor. De asemenea, mai trebue pregătită o vitrină pentru aşa zisele întrebări şi răspunsuri ale părinţilor. Părinţii adresează sistematic conducerii şcolii o serie de întrebări în legătură cu problemele de educaţie, şi în această vitrină se vor afişa răspunsurile la întrebările puse.

Această muncă s'a desfăşurat în şcoală şi înainte, dar acum s'au creat posibilităţi de a se amenaja o cameră specială pentru munca cu comitetul de părinţi.

In această cameră pentru părinţi se găseşte expusă literatura pentru

părinți în probleme educative, se găsește jurnalul „Familia și școala", care este pus la dispoziția părinților.

In această cameră vor avea loc convorbirile cu diriginții. Camera aceasta va fi folosită pentru tot ce planifică școala în problema muncii cu părinții.

O mare atenție și o mare importanță se acordă controlului lecțiilor și asistării directorului școlii la lecții.

Directorul asistă la 12—14 lecții pe săptămână. In urma vizitării lecțiilor se face o notare foarte atentă a lecției și o analiză a ei.

Vă rog să-mi permiteți să vă fac cunoscută schema după care fac analiza lecției și notarea în decursul asistării la lecții. Pentru notarea și analiza lecției la care asist am un caiet special și notările se fac pe o pagină dublă.

Care sunt rubricile pe care obișnuesc să le folosesc pentru notare?

Rubrica I.

Numărul lecțiilor vizitate, data și clasa unde se asistă.

Rubrica II.

Numele profesorului și denumirea obiectului lecției

Rubrica III

Conținutul lecției.

Rubrica IV.

Materialul didactic folosit în timpul lecției.

Rubrica V.

Notarea cunoștințelor elevilor. Aici se arată numele elevilor care au fost interogați și ce note a pus directorul pentru răspunsurile elevilor. Aceste note se confruntă ulterior cu notele puse de profesor în catalog

Tot în această rubrică despre notarea cunoștințelor elevilor se face o subîmpărțire, în care se notează elevii care au răspuns din bancă.

Rubrica VI.

Activizarea atenției și a muncii elevilor în clasă. Aici se notează întrebările pe care profesorul le pune elevilor cu scopul de a-i face să gândească mai activ.

Aceasta se face cu scopul ca profesorul să pregătească cu mai multă grije întrebările pe care le adresează elevilor, ca aceste întrebări să nu fie o repetare a întrebărilor din carte.

Această temă și anume activizarea gândirii elevilor, este o temă metodică. Această temă a fost dată școlii de Institutul de Perfecționare al profesorilor din Moscova și asupra acestei teme lucrează întregul colectiv pedagogic al treilea an. Directorul urmărește și el în timpul lecției cum aplică și cum lucrează profesorul în această direcție.

Rubrica VII.

Observațiile, concluziile și propunerile directorului referitor la lecția vizitată.

Această rubrică este foarte importantă; directorul îi acordă o atenție deosebită și ea este de fapt rubrica principală în această schemă. Ea mai are și o subîmpărțire, în care se notează în mod special propunerile făcute de directorul școlii pentru îmbunătățirea muncii profesorului.

Aceste propuneri, de regulă, se aduc la cunoștința profesorului la a cărui lecție a asistat directorul și profesorul semnează la sfârșitul discuției că a luat cunoștință de ele. Scopul urmărit de acesta este ca profesorii să se obișnuiască să noteze observațiile formulate de director.

Eu am obiceiul de a vizita același profesor cel mai târziu peste trei săptămâni, pentru ca lecția viitoare de control să pot controla în ce măsură profesorul a înțeles să aplice și să îndeplinească propunerile făcute de mine și cu care el a căzut de acord la consfătuirea cu directorul școlii. In plus aceasta este și un control pentru directorul școlii că acest lucru a fost discutat cu profesorul respectiv. Deci semnătura profesorului este obligatorie.

Subliniez că aceste scheme se fac pe o foaie dublă și rubricile sunt mult mai largi, așa că este loc pentru toate notările.

Incepând din 1944 eu lucrez și mă conduc în activitatea mea după această schemă. Eu am inventat-o singură și am recomandat-o și locțiitorului meu în școală (vii aplauze). Această schemă și-a atins rezultatele.

Ajutându-se de această schemă, directorul este mult ușurat în pregătirea pentru consiliul pedagogic. Când înscrierile se fac pe rând, fără împărțirea în rubrici, este foarte greu mai târziu, după vizitarea unui șir de lecții, să scoți ceea ce este necesar pe probleme. In special mă ajută foarte mult ultima rubrică, aceea care se referă la observații, concluzii și propuneri. Această rubrică mă ajută la controalele ulterioare ale lecțiilor până la sfârșitul anului.

In școlile din Uniunea Sovietică și în școlile țărilor de democrație populară se dă foarte multă atenție și foarte multă importanță studierii celor mai bune experiențe ale muncii didactice și popularizării acestor experiențe bune.

In primul rând, această problemă se discută și se rezolvă la consiliul pedagogic și la ședințele metodice ale grupelor de specialiști din școală. In aceste ședințe se discută, profesorii și învățătorii fac referate și rapoarte asupra felului cum lucrează ei pentru îndeplinirea temei pedagogice de care s'a vorbit înainte, de ex.: „metodica referitoare la activizarea gândirii elevilor".

La aceste conferințe și în decursul pregătirii acestor conferințe s'au descoperit mulți profesori care lucrează în mod creator și care aduc contribuții importante în munca lor pentru îmbunătățirea muncii la specialitatea respectivă.

Pentru exemplificare vreau să vă vorbesc despre două tovarășe care s'au relevat cu acest prilej. Una este tovarășa Cuzmenkova Nicolaeva, care lucrează în școala elementară Nr. 243 și conduce acum clasa a IV-a. Ea rezolvă cu succes problema legăturii între teorie și practică, la lecțiile de matematică.

Ea se folosește foarte mult încă din clasa a III-a de materialul pe

care-l oferă viaţa de toate zilele. Elevele clasei acesteia au rezolvat cu mult succes probleme la care s'au folosit materiale din excursiile şi din plimbările făcute împreună cu clasa.

In urma deschiderii Casei Cărţii din Moscova, care a produs o impresie foarte puternică asupra copiilor, elevele au alcătuit o culegere de probleme foarte interesante şi foarte actuale. In decursul vizitării lecţiilor în acest an, am observat că profesoara foloseşte foarte mult şi cu mult succes la lecţiile de matematică materialul care se publică în Pionerski Jurnal şi alte reviste pentru copii, în legătură cu marile construcţii ale comunismului. Elevele fac probleme foarte interesante, folosind cifrele şi datele statistice publicate în aceste reviste, pentru alcătuirea de diferite probleme cu acest material statistic.

După vizitarea de către elevi a staţiilor noi de metrou, elevii au alcătuit în clasă probleme în care se foloseau anumite cifre care caracterizau activitatea acestor staţii noi de metrou. De pildă câţi pasageri trec într'o zi prin staţia de metrou, cât material de construcţie a fost necesar pentru construirea unei părţi din staţia respectivă sau a staţiei în întregime. In felul acesta tot materialul în legătură cu construirea acestui metrou a fost folosit în lecţia de matematici din clasa a III-a.

Copiii sunt foarte interesaţi şi le place foarte mult acest sistem de lucru şi ei aduc la lecţie foarte mult material din jurnale, din reviste, pentru a fi folosit în alcătuirea de noi probleme. Culegerile de probleme alcătuite de elevii acestei clase se găsesc la cabinetul metodic al raionului Dzerjinski din Moscova.

Nu de mult au venit în şcoala noastră ca să facă practică pedagogică mulţi inspectori şi profesori din colţurile cele mai depărtate ale Uniunii Sovietice, din Sacalin, din Camciatca, din Letonia, Estonia şi din republicele cele mai îndepărtate ale Uniunii Sovietice. Ei au fost chemaţi la cursurile de perfecţionare ale cadrelor didactice de conducere din Moscova şi cu această ocazie au făcut practica lor pedagogică în şcoala condusă de mine.

Ei au asistat la lecţiile profesoarei Nicolaeva Cuzmenkova şi au dat o apreciere foarte înaltă măestriei acestei învăţătoare.

Ei au observat cunoştinţele teoretice ştiinţifice foarte înalte ale elevilor clasei respective, precum şi deprinderea elevilor de a aplica aceste cunoştinţe teoretice în practică. Ei au declarat că însăşi viaţa de toate zilele cu tot farmecul ei a venit în clasă.

Sarcina directorului este de a face în aşa fel, încât munca unui astfel de profesor de o deosebită valoare să devină cunoscută nu numai profesorilor din şcoala respectivă, ci ea să fie popularizată în rândul masselor de profesori.

Acum şcoala se preocupă foarte mult de îmbunătăţirea predării la lecţiile de gramatică. Se caută să se înlăture lipsurile şi defectele care au avut loc înainte cu câţiva ani. In urmă cu câţiva ani, o lipsă la lecţiile de gramatică consta în faptul că se vorbea prea mult de reguli gramaticale şi se făceau prea puţin aplicaţii practice. Acum, luptându-se pentru cunoştinţe temeinice la gramatică, profesorii se conduc după principiul: mai puţină vorbă şi mai multe fapte, mai multă muncă.

In această direcţie, muncind cu foarte multă perseverenţă, am ajuns

la sistemul ca în clasele a III-a şi a IV-a să se dea la lecţiile de gramatică nu mai mult de 40—50 cuvinte.

Metodele folosite pentru ca elevii să-şi însuşească aceste cuvinte sunt felurite, nu se folosesc aceleaşi metode. Se foloseşte dictarea după auz şi exerciţii de antrenament, o dictare de pregătire şi o dictare de control care durează 15 minute.

In această privinţă un exemplu de metodă foarte bună de muncă, care foloseşte drept învăţătură şi pentru ceilalţi profesori, este metoda întrebuinţată de profesoara Kuznetova. Ea întrebuinţează în decurs de 45 minute mai multe metode de lucru.

Experienţa ei a fost studiată şi popularizată şi acum în şcoală s'a ajuns la situaţia că aproape toţi profesorii şi învăţătorii din clasele acestea lucrează şi aplică metoda ei de muncă.

Asistenţa la lecţii a profesorilor şi organizarea de lecţii deschise ajută foarte mult la popularizarea metodelor celor mai bune de predare. Colectivul de profesori al şcolii a ajuns la concluzia că ei au crescut în muncă suficient, pentru ca ei să poată organiza în această şcoală aşa numitele lecturi pedagogice. La consiliul pedagogic s'a hotărît ca aceste lecturi pedagogice să se desfăşoare în prima jumătate a anului şcolar viitor.

Directorul a pregătit şi a propus teme în legătură cu didactica, cu metodica şi cu munca educativă, iar fiecare profesor şi-a ales o temă anumită de care să se ocupe.

La consiliul pedagogic s'a hotărît ca profesorii şi învăţătorii care vor lucra la raportul de sfârşit de an să se oprească mai mult asupra sectorului de activitate pe care şi l-au ales pentru a pregăti referatul pe care îl vor ţine la începutul anului şcolar viitor. Lucrând la acest material şi în special la referatul de sfârşit de an, profesorii încep să pregătească toate datele şi materialele care vor fi necesare pentru referatul pe care-l vor ţine în anul şcolar viitor.

S'a constatat că atunci când profesorii îşi aleg o temă care se referă la prea multe probleme, referatele lor sunt prea generale şi din cauza aceasta problemele nu sunt studiate în profunzime. De aceea, s'a hotărît că este bine să se aleagă o temă referitoare la un singur sector de activitate.

O să vă citesc câteva din temele pe care le lucrează acum profesorii.

Tema I. Sistemul meu de lucru în pregătirea pentru lecţii.

Tema II. Metoda folosirii proecţiilor de cinematograf în predarea lecţiilor mele.

Tema III. Cum obţin cunoştinţe temeinice la elevi mei.

Tema IV. Sistemul meu metodic: repetarea.

Tema V. Sistemul de interogare a elevilor în practica muncii mele.

Tema VI. Munca mea în legătură cu temele compoziţiei elevilor.

In total 44 teme după numărul elevilor.

Câteva exemple de teme în legătură cu munca educativă:

Tema I.

Munca mea cu detaşamentul de pionieri.

Tema II.

Sistemul meu de lucru în organizarea colectivului de elevi.

Tema III.

Munca cu colectivul de elevi, ţinând seamă de particularităţile individuale ale elevilor.

Această muncă de pregătire pentru tezele ce se vor ţine în cursul anului şcolar viitor, fără îndoială că dă rezultate bune pentru munca profesorului.

In cursul vacanţei de vară profesorul va avea tot timpul să reflecteze asupra materialului său şi să-şi poată alcătui referatul în condiţii bune.

In problema controlului, un loc însemnat în munca directorului îl ocupă preocuparea de a controla caietele elevilor. In şcoala pe care o conduc nu este permis elevilor să scrie cu creionul. O mare importanţă se acordă caligrafiei elevilor. Se controlează sistematic felul cum profesorii controlează caietele elevilor. In clasele I—IV sunt două caiete: caietul nr. 1 şi caietul nr. 2. In fiecare zi învăţătorul este obligat să controleze toate caietele tuturor elevilor, fără nicio excepţie. Când profesorul ia acasă caietul nr. 1 pentru a-l controla, elevilor le rămâne pentru efectuarea lucrărilor de acasă, caietul nr. 2. Directorul controlează nu numai faptul că profesorul a notat şi a semnat de control, ci şi felul cum a controlat, adică calitatea controlului. Se iau de pildă câteva caiete la întâmplare şi se controlează caietele ca să se vadă dacă profesorul n'a uitat că corecteze vreuna din greşeli.

In clasele mai mari există de asemenea un anumit sistem după care elevii lucrează în caietele lor. De exemplu fiecare caiet trebue să aibă o margine trasă şi titlul compoziţiei să fie scris clar şi subliniat. Aceasta se referă atât la compoziţii, cât şi la orice fel de lucrări în clasele mai mari.

In şcoală se acordă o atenţie deosebită planului compoziţiei sau al rezumatului pe care îl face elevul. Elevul arată la începutul compoziţiei sau rezumatului planul de lucru. Incepând cu a doua jumătate a anului, chiar în clasa a V-a se cere un plan complet al compoziţiei sau al rezumatului făcut de elevi.

Acestea sunt metodele principale de control şi de conducere a şcolii. Intr'o comunicare atât de scurtă desigur că nu se pot povesti şi epuiza toate metodele de control şi conducere care se folosesc într'o şcoală.

Desigur că noi practicăm, ca şi Dvs., discuţiile individuale cu învăţătorii şi diriginţii asupra felului lor de muncă, asupra greutăţilor pe care le întâmpină ei, folosind în aceste discuţii tot materialul de care credem că trebue să se folosească învăţătorii pentru ilustrarea discuţiilor.

In concluzie vreau să spun următoarele: directorul nu poate niciodată să îndeplinească un control efectiv în munca sa, fără să se sprijine pe colectivul pedagogic al şcolii.

De aceea, noi considerăm că experienţa şi felul de muncă pe care le foloseşte tov. Safran în Şcoala nr. 4 este o experienţă pozitivă, o experienţă bună. El în munca lui se sprijină pe colectivul şcolii.

Mărimea colectivelor este discutabilă, poate să fie nevoe de 20, sau poate numai de 5 sau de 15. Aceasta nu este însă o chestiune principală. Principal este faptul că directorul se sprijină pe colectivul şcolii în problemele de control, în problemele de organizarea muncii didactice şi că aceste colective răspund de un anumit sector de activitate, de o anumită problemă.

Şi eu, ca directoare de şcoală, fără îndoială am să caut să folosesc metoda de lucru a tov. Safran. Imi pare însă foarte rău că n'am putut să cunosc şi experienţa altor directori de şcoală din Bucureşti. Eu însă sunt convinsă că fiecare şcoală are specificul ei şi asupra acestei probleme lucrează întregul colectiv al şcolii.

Imi exprim dorinţa ca acest schimb de experienţă între profesorii şi directorii şcolilor din Bucureşti şi a celor din Uniunea Sovietică, din Moscova, să se întărească şi să fie cât mai strâns şi cât mai sistematic şi sunt convinsă că în felul acesta noi vom putea învăţa unul dela altul multe lucruri folositoare, multe lucruri bune şi că aceasta va contribui fără îndoială la o muncă cât mai bună în domeniul educării generaţiilor noastre tinere (vii aplauze).

Tovarăşii pun întrebări. — Tovarăşa Osipova răspunde la cele mai importante.

S'a pus întrebarea: Cum îşi procură şcolile materialul didactic?

Există în şcoală o organizaţie specială a elevelor care se ocupă de confecţionarea, pregătirea şi culegerea materialului didactic? Elevele confecţionează unele materiale didactice?

Tovarăşa Osipova:

Nu pot să spun că tot ce confecţionează şi pregătesc elevele este folosit în clasă, pentrucă sunt unele aparate, unele materiale într'o formă mai perfectă, mai bună, care sunt puse la dispoziţia şcolii de către atelierele care se ocupă special de confecţionarea materialului didactic. Deci nu tot ce pregătesc elevii se foloseşte la munca practică a şcolii.

In legătură cu întrebarea privind organizarea lecţiilor cu proecţiuni cinematografice.

In şcoală există un cabinet special pentru proecţiuni cinematografice. Filmele ştiinţifice pentru şcoală sunt primite dela centrul raional, dela secţia de învăţământ raională. In şcoală există un mecanic pentru cinematograf, care în acelaş timp este şi laborant la laboratorul de fizică al şcolii.

In clasele elementare sunt multe filme ştiinţifice care folosesc la desvoltarea vorbirii şi pentru lecturile explicative ale elevilor.

Incepând din clasa a V-a în sus sunt filme la toate obiectele de predare, dar mai ales la geografie, ştiinţele naturale şi istorie.

— Cum lucrează cercurile de specialitate în şcoală?

Cercurile metodice de specialitate nu sunt cercuri pedagogice, ci cercuri ale profesorilor de specialitate, grupe de specialitate. Există grupe de limba rusă, de ştiinţele naturale, fizică şi chimie, istorie şi geografie. Pentru clasele elementare se fac grupe pe clasă. Învăţătorii claselor a II-a sau a III-a de ex., care lucrează în aceeaşi şcoală, în clase paralele, formează de ex. o grupă de specialitate. Ei se ocupă de problemele metodice didactice, care contribue la îmbunătăţirea calităţii predării în clasa respectivă.

— Care sunt metodele folosite în lupta împotriva rămânerii în urmă a elevilor?

Partea cea mai importantă a muncii contra rămânerii în urmă se desfăşoară în timpul lecţiilor. Deci centrul de greutate se pune pe munca în timpul lecţiilor.

Elevilor rămaşi în urmă li se acordă o atenţie specială, mai ales în partea lecţiei în care profesorul se ocupă de controlul asimilării cunoştinţelor de către elevi.

Nu se exclude nici forma de muncă individuală cu elevii rămaşi în urmă, dar această muncă se face după lecţie.

Dacă elevul lipseşte din cauză de boală un timp îndelungat, şcoala face tot posibilul pentru ca să creeze elevului condiţiuni pentru a putea recupera ceeace a pierdut. Pentru aceasta este ajutat de colectivul de elevi mai buni ai clasei. Profesorul sau învăţătorul respectiv face lecţii separate cu acest elev.

Se practică deobicei consultaţii organizate odată pe săptămână, la care profesorul învită elevii să vină să lămurească toate problemele care sunt neclare şi care necesită ajutorul profesorului.

Cu privire la întrebarea referitoare la planul şcolii în perioada de pregătire pentru examene:

Chestiunea aceasta cere mult timp pentru a fi lămurită. De aceea voi da numai lucrurile esenţiale.

Există în şcoală un plan complet, în care se prevede ajutorul dat în perioada de pregătire a examenelor profesorului, elevului, părinţilor. Există însemnări şi recomandări pentru tot ce trebue să se facă în perioada de pregătire a examenului.

La şedinţele cercurilor pedagogice, la şedinţele grupelor de specialitate, şi la asistarea la lecţii în această perioadă, se dă foarte mare atenţie muncii pentru pregătirea la examene.

— Cum este organizat controlul de fiecare zi al directorului şcolii cu privire la planurile de lecţie?

Cu această chestiune se ocupă sistematic locţiitorul, adjunctul directorului pentru problemele de învăţământ, directorul de studii.

Inainte de a merge la lecţie, fără să-l anunţe dinainte, directoarea cere profesorului planul lecţiei. Profesorul este obligat să aibă acest plan şi să-l dea.

In afară de aceasta, directoarea controlează 2—3 caiete cu planuri de lecţii, fără vreo ordine, la obiectele care sunt mai aproape de specialitatea să; în cazul meu la istorie, la geografie, la literatură. Directoarea de studii are ca specialitate matematica şi fizica şi are sarcina de a controla planurile la obiectele care sunt aproape de specialitatea ei

— S'a pus întrebarea în ce constă munca de o zi a directorului de şcoală ?

La ora 8,10 sunt la şcoală.

Apoi o oră sau o oră şi jumătate este consacrată primirii părinţilor. Ei pot veni în această oră să discute cu directoarea şcolii toate problemele care îi interesează.

Lecţiile încep la ora 8,35.

In timpul lecţiilor sunt două recreaţii mari de câte 20 de minute. In aceste recreaţii directoarea primeşte pe elevii responsabili cu munca pe şcoală. (responsabilii comitetului de elevi, ai comitetului de pionieri şi comsomol).

In orele de dimineaţă directoarea mai asistă la una sau două lecţii.

Intre 2—3 este o pauză între cele două schimburi. In această pauză o oră directoarea discută cu diriginţii de clase cu care a fixat şedinţă, sau cu responsabilii grupelor de specialitate, sau cu colectivele de profesori problemele privitoare la chestiuni de importanţă deosebită, cum este pregătirea unei festivităţi în şcoală, sau alte acţiuni mai mari.

In fiecare miercuri sunt ore de lucru pentru profesori, la care se ţin lecţii sau cursuri pentru ridicarea calificării lor profesionale sau a nivelului lor ideologic. La aceste şedinţe participă şi directoarea.

Sunt diferite forme de ridicare a nivelului profesorilor, ca de ex. cercuri pentru studierea Istoriei Partidului, cercuri de filosofie, cercuri în care se studiază sau se fac referate în legătură cu situaţia internaţională, la care de asemenea participă şi directoarea.

Intr'una din zilele săptămânii sunt aşa numitele lecturi pentru elevi. Directoarea caută să asiste şi la aceste şedinţe.

Intre $3^1/_2$—$4^1/_2$ este o oră pentru masă.

In schimbul al doilea directoarea asistă la una sau cel mult două lecţii.

In orele de după amiază directoarea se întâlneşte cu adjunctul pentru problemele administrative şi de gospodărie, pentru a controla cum a îndeplinit sarcinile pe care le-a avut şi pentru a trasa sarcini pentru a doua zi, sau zilele apropiate.

Acum la şcoala pe care o conduc se duce o muncă încordată pentru terminarea reparaţiilor. S'au terminat reparaţiile la acoperiş şi o serie întreagă de alte lucrări şi s'a planificat ca până la 15 Iunie toate reparaţiunile pentru ca şcoala să lucreze în bune condiţiuni în anul şcolar viitor, să fie terminate.

Acum, tocmai din această cauză, munca cu directorul adjunct administrativ este foarte intensă.

Directorul adjunct pentru problemele administrative este foarte interesat ca toate lucrările de reparaţie să se termine cel mai târziu până la 1 Iulie, ca să poată pleca şi el în concediu pentru două luni de zile. De aceea depune eforturi ca să fie cât mai operativ, ca reparaţiile să se facă într'un timp cât mai scurt şi fără să se întrerupă cursurile. Astfel, reparaţiile nu s'au făcut dintr'odată, ci pe anumite porţiuni, ca să nu se stânjenească cursurile. O parte a reparaţiilor a fost făcută în vacanţa de primăvară, altă parte în alte zile libere. In

vacanța de primăvară s'au făcut reparațiile, de ex. la cabinetul de fizică și chimie, la cabinetul medical și la 4—5 clase.

Seara directoarea este ocupată cu muncă obștească. Eu sunt lectoră la comitetul raional de partid și în fiecare săptămână țin o lecție ca propagandistă la diverse uzine, fabrici, după indicațiile date de raionul de partid.

— S'a pus întrebarea: dacă directoarea mai are și altă activitate?

La această întrebare răspunsul este următorul: cu rare excepții toți directorii duc o muncă obștească intensă, exceptând pe cei care sunt bolnavi sau foarte bătrâni.

Directorii sunt membri ai diferitelor organizații de stat, organizații obștești, ei pot fi membri ai comitetului raional, pot fi membri în secția raională de învățământ, pot ocupa diverse alte funcțiuni în instituțiile de stat și obștești.

Pentru ca directorii să-și poată îndeplini sarcinile, fiecare clipă a zilei de muncă trebue să fie bine socotită.

Intre 10—12, ca regulă, citesc, caut să mă pun la curent cu ziarele și literatura metodică, cu tot ce apare nou în această privință.

Merg des la cinematograf și la teatru. Nu lipsesc dela nicio premieră mai importantă și nu sunt ruptă de viață (aplauze).

— S'a întrebat: dacă la ședințele consiliului pedagogic asistă instructoarea superioară de pionieri și secretarul organizației comsomoliste?

La ședințele consiliului pedagogic în afară de membrii consiliului, adică profesorii, mai sunt invitați reprezentanții comitetului de părinți, președintele comitetului de părinți, care au dreptul să asiste la consiliul pedagogic fără drept de vot.

Secretarul organizației comsomoliste nu participă niciodată la ședințele consiliului pedagogic.

Raportul asupra muncii lor îl prezintă la ședința comitetului de partid al școlii.

Deobicei ei sunt invitați pentru a face raport asupra activității lor, la ședințele deschise ale organizației de partid a școlii. Uneori mai sunt invitați și la alte ședințe.

— Când și în ce cazuri directoarea se întâlnește nemijlocit cu elevele?

In referatul făcut la Congres m'am oprit mai amănunțit asupra acestei chestiuni. Le voi spune pe scurt și acum.

In cele două pauze mari de câte 20 de minute directoarea nu primește pe nimeni, niciun profesor, niciun părinte, în aceste două pauze directoarea primește numai eleve și se ocupă numai cu elevele școlii.

In fiecare luni directoarea face personal o trecere în revistă a vieții școlii, în prezența elevelor din clasele VII—X, adică în prezența a circa 300 de eleve. La aceste ședințe de trecere în revistă a vieții școlii și întâmplărilor din școală, directoarea are posibilitatea să întâlnească și să stea de vorbă nemijlocit cu elevele mai mari. Despre conținutul acestor treceri în revistă veți putea citi mai amănunțit în referatul care va fi publicat.

După ce a asistat la diferite lecţii (şi directoarea audiază 6—8 asemenea lecţii pe săptămână), niciodată nu pleacă din clasă fără să stea de vorbă cu elevele asupra impresiilor şi părerilor pe care şi le-au făcut în urma lecţiei ascultate.

In aceste conversaţii cu elevele directoarea vorbeşte despre cunoştinţele elevelor, despre felul cum au răspuns, cum s'au pregătit pentru lecţie, despre felul cum a fost pregătită clasa pentru lecţia respectivă, dacă a fost curat în clasă, dacă nu s'a văzut vreo hârtie aruncată pe jos, sub bancă, sau alte nereguli. Directoarea stă de vorbă cu şefa clasei şi, dacă este nevoe, chiamă în cabinetul ei pe eleva de serviciu, sau eleva cu care socoteşte că mai este necesar să discute ceva despre lecţie.

Observaţiile făcute de directoare în faţa elevelor se referă în special la răspunsurile elevelor, precum şi la disciplina lor.

Lucrând cu comitetul de eleve al şcolii directoarea se întâlneşte de două ori pe săptămână cu reprezentanţii acestui comitet.

— S'a întrebat dacă directoarea are un plan de lucru zilnic.

Planul şcolii pentru o jumătate de an este şi planul directoarei. Directoarea răspunde în faţa forurilor superioare de îndeplinirea acestui plan şi de realizarea lui.

In afară de aceasta, directoarea alcătueşte pentru sine un plan de lucru pe o săptămână calendaristică.

— Cum se ocupă directoarea de ridicarea calificării profesorilor?

Inainte de a pleca am alcătuit o listă de profesori şi învăţători care trebue, după părerea mea, să urmeze cursul de un an de zile, fără să fie scoşi din producţie. Această listă urmează să fie aprobată de comitetul de partid raional.

In afară de aceasta, se fac recomandări de profesorii cei mai buni, cu nivelul politic cel mai ridicat din şcoală, care vor urma cursurile universităţii serale de marxism-leninism. In fiecare an sunt câte 2—3 asemenea profesori.

Cursurile la aceste universităţi serale se ţin de două ori pe săptămână.

In afară de aceasta, profesorii frecventează şi participă la cercurile pedagogice raionale. Directoarea controlează cum participă profesorii la aceste cercuri şi care este activitatea lor. Aceste cercuri pedagogice au şedinţe odată pe lună.

Directoarea ţine evidenţa profesorilor care lipsesc la cercurile pedagogice şi se interesează de motivul absenţei lor.

In afară de aceasta, un mare ajutor în munca directoarei îl constitue acele „Caiete de muncă ale profesorului". In aceste caiete de muncă profesorul notează ce literatură metodologică a studiat, ce ajutor a primit, ce ajutor a dat gazetei de perete, cum foloseşte în munca lui literatura metodologică citită. In acelaş timp caietul conţine şi lista operelor literare citite de profesor într'un anumit timp şi felul în care au fost folosite cele citite în munca profesorului.

Directoarea controlează de două ori pe lună aceste caiete.

Sunt tipărite caiete standard, caiete tip, în care sunt rubrici cu toate felurile de activitate ale profesorului. In aceste caiete există o

rubrică specială care se numește „ridicarea nivelului profesional și politic al profesorului". Directoarea știe că la anumite pagini mai există însemnări privind o anumită problemă și, în felul acesta, se poate documenta asupra felului cum crește profesorul, cum progresează el în această direcție.

— Intrebarea: care sunt lipsurile esențiale pe care le-am observat în vizitele făcute școlilor din R.P.R.?

Veți înțelege, dragi tovarăși, că nu pot să trag concluzii și să fac generalizări. Pot să spun cel mult câteva impresii culese în timpul scurt petrecut în țara D-voastră. Iată câteva din aceste impresii.

Am observat în școlile pe care am avut posibilitatea să le vizitez și să asist la lecții, că elevii scriu în caiete cu creionul, fără nicio indicație din partea profesorului sau învățătorului. Nu există indicațiuni didactice, elementare măcar, de felul cum trebue făcute însemnările în caiet.

In special am observat că la lecțiile de aritmetică și gramatică nu există un sistem de notare, după care să se conducă elevii. De asemenea caietele elevilor nu au liniatura potrivită și necesară, ținând seama de clasa și vârsta elevului. S'a observat că unii elevi scriu pe caiete care nu sunt de loc liniate, compuse din foi simple cusute între ele. Desigur aceasta îngreunează mult munca profesorului. In felul acesta profesorul nu poate obține dela elev o scriere corectă și caligrafică.

In istoria școlii sovietice această treaptă a fost de mult depășită și asemenea cazuri nu se mai întâmplă.

O altă observație este că la lecție vorbește foarte mult profesorul (ilaritate). Apoi, în sistemul întrebărilor și răspunsurilor, întrebările puse de profesori sunt lungi, cu multe comentarii și explicații, iar răspunsurile elevilor se rezumă la 2—3 cuvinte.

Și aceasta este o etapă demult depășită în istoria școlii sovietice. In școala sovietică se practică sistemul de a da elevului o temă, de a-i pune o întrebare bine formulată, la care elevul trebue să expună, într'o formă clară și sistematică răspunsul. Se cere elevului să tragă concluzii din cele spuse de el și elevul este obișnuit să tragă aceste concluzii, în special în clasele mai mari.

Pe de altă parte, nu am observat ca elevii să fie chemați să răspundă afară din bancă. Se întrebuințau mai mult întrebările la care răspunsurile erau date din bancă.

La fel nu am observat ca elevul să fie anunțat ce notă a primit și să se facă aprecieri asupra răspunsurilor date.

Presupun că întâmplător am asistat tocmai la o asemenea formă de interogare, care nu este cea mai bună, dar fapt este că la nicio lecție nu au fost puși elevii să răspundă complet și nici nu li s'a spus ce notă au obținut.

In școala sovietică se duce acum lupta pentru o cât mai deasă interogare a elevilor, astfel ca elevii să capete cât mai multe note, să fie cât mai des apreciați, cât mai des interogați, ca elevii să fie totdeauna gata să răspundă, la orice lecție.

Asistând la unele lecţii de limba rusă, am observat un sistem de lucru mereu acelaşi, care nu poate să insufle elevilor dragoste pentru obiectul respectiv. Am văzut că lecţiile se rezumă la următoarele: elevii citesc şi traduc din ruseşte în româneşte, sau invers, atât şi nimic mai mult. Desigur sistemul acesta este foarte greu şi plictisitor şi nu interesează pe elevi.

Eu am asistat de multe ori la lecţii de limbi străine în şcoala pe care o conduc şi unde se predau limbile franceză şi engleză. Am văzut că profesorii noştri folosesc metode variate şi multiple şi astfel lecţiile sunt vii, interesante şi contribue la o mai bună însuşire a obiectului de către elevi.

Principalul la lecţiile de limbi străine este deprinderea limbii vorbite. Ori acest lucru lipseşte cu totul la lecţiile de limbă rusă pe care le-am vizitat.

Tovarăşi, precizez încă odată că nu am intenţia să fac nicio generalizare şi nici să trag o concluzie din cele spuse; se poate ca cele văzute de mine să fi fost lucruri întâmplătoare, aceasta este numai o critică prietenească la cele ce am observat la lecţiile la care am asistat.

— O ultimă întrebare: cum se fac pregătirile pentru examene în şcoală?

Deşi este planificată în cursul întregului an şcolar, acum, în perioada de încheiere a anului şcolar, repetării i se acordă o importanţă deosebită şi un loc deosebit.

Sunt unii profesori, de ex. de istorie, care şi-au împărţit materia în aşa fel, încât o lecţie sau două pe săptămână să fie numai recapitulare, aceasta atâta timp cât predau paralel şi materie nouă.

Cu o lună de zile înainte profesorii capătă biletele cu întrebările după care se vor face examenele. Aceste bilete sunt aduse la cunoştinţa elevilor.

La repetarea materiei, profesorilor li se permite să folosească formularea din bilete, dar repetarea materiei nu se face după bilete, ci după un sistem stabilit conform temelor lecţiilor.

In repetarea anumitor materii la diferite obiecte, profesorii în mod obligatoriu atrag atenţiunea elevilor asupra problemelor care sunt importante, care sunt de bază. De asemenea li se arată ce concluzii trebue să tragă din studierea unei anumite probleme.

Se interzice categoric profesorilor să facă repetarea materiei, indicând elevilor pagini, adică să repete dela pagina cutare la pagina cutare. In această chestiune se duce de mult timp lupta în şcoală şi s'a şi ajuns la rezultate bune.

Acest sistem de repetare, indicând paginile din carte, duce la surmenarea elevilor, la supraîncărcarea lor cu foarte multă materie, care extenuează pe elevi şi nu dă rezultate în ceeace priveşte calitatea cunoştinţelor asimilate.

Profesorul este obligat să indice elevilor ce este important, ce este de bază şi esenţial la obiectul respectiv şi la tema dată spre repetare. El trebue de asemenea să indice ce se poate omite, pentru a nu supraîncărca mintea elevului cu date, cifre şi nume fără prea mare importanţă, care le îngreunează numai memoria.

Este foarte important ca elevul să înțeleagă sensul adânc, importanța principală a temei.

S'a observat că unii elevi încep răspunsurile cu accentuarea unor probleme de importanță minimă, secundară și nu mai au timp să vorbească de ceea ce este esențial.

Pentru elevii claselor mai mari se organizează și anumite lecții de sinteză, lecții de generalizare, pentru o temă care cuprinde mai multe probleme, pentru o problemă mai mare.

In al patrulea pătrar elevii sunt liberați, pe cât posibil, de sarcinile obștești.

De asemenea se controlează cum se realizează programul școlii, pentru ca elevii să nu fie supraîncărcați.

Cam acestea sunt întrebările principale care au fost puse și la care am răspuns (vii aplauze).

Pregătirea profesorului pentru predarea lecțiilor de Constituție U. R. S. S.[1]

Predarea Constituției U.R.S.S. necesită din partea profesorului o muncă intensă atât asupra conținutului, cât și asupra metodicii cursului. Caracterul politic al problemelor care se studiază în curs, bogăția noțiunilor, legătura strânsă dintre predarea acestora și viața înconjurătoare, pun în fața profesorului sarcina unei pregătiri serioase, atât pentru fiecare lecție, cât și pentru predarea în întregime a cursului de Constituție U.R.S.S.

Oricât de bogată experiență ar avea un profesor, el nu se poate mărgini în predarea Constituției U.R.S.S. la folosirea rezumatelor și a altor materiale din anii trecuți; predarea Constituției U.R.S.S. cere o complectare și o reîmprospătare permanentă a conținutului, perfecționarea metodelor, adaptarea lor la nivelul clasei respective.

Pregătirea pentru lecțiile de Constituție U.R.S.S. se realizează potrivit temelor din programă. Trecând la studiul unei teme noi, profesorul trebue, în primul rând, să citească atent pasagiile respective din programă și din nota explicativă, apoi chiar dacă cunoaște bine textul Constituției, el trebue să recitească articolele tratate în tema și capitolul din manualul ajutător. Aceasta îl va îndruma în căutarea capitolelor corespunzătoare din raportul lui I. V. Stalin „Despre proiectul Constituției U.R.S.S." și a altor opere și cuvântări ale clasicilor marxism-leninismului și a literaturii suplimentare pe care trebue să le folosească.

După ce profesorul și-a însușit literatura respectivă, pe baza materialului temei date, el poate să stabilească scopul temei. Ghidându-se după scopul predării Constituției U.R.S.S. și după conținutul temei respective, profesorul determină ce principii ale Constituției Staliniste trebue să desvolte, ce idei și noțiuni să formuleze sau să aprofundeze, ce fapte și date să le fixeze temeinic în memoria elevilor.

Etapa următoare este planificarea sistemului de lecție din cadrul temei. Planificându-l, profesorul trebue să determine locul fiecărei lecții nu numai din punct de vedere al repartizării materialului între lecții, dar și din punct de vedere al determinării scopului lecției respective. Fiecare lecție este o verigă a temei și a întregului curs, are scopurile

[1] Capitol extras din „Câteva probleme de predare în școală a Constituției U.R.S.S." apărută sub redacția lui A. T. Chinculichin.

ei proprii care constituie în acelaş timp o parte din sarcinile generale instructiv-educative, care stau în faţa profesorului de Constituţie U.R.S.S.

Scopurile lecţiei determină alegerea faptelor, care urmează să fie studiate în timpul lecţiei.

In timpul lecţiei nu trebuesc date prea multe fapte, deoarece acestea vor încurca pe elevi şi-i vor împiedica să cuprindă conţinutul fundamental al temei. In timpul lecţiei trebue să se trateze acele fapte care vor ajuta să se rezolve scopurile lecţiei, să se desvolte cât mai intuitiv, convingător şi emotiv conţinutul ideilor şi noţiunilor Constituţiei U.R.S.S. Oricât de interesant şi chiar de preţios, din punct de vedere educativ, este un fapt sau altul, profesorul nu trebuie să-l folosească la lecţie dacă el nu contribue la rezolvarea scopului lecţiei respective.

Faptele de bază pentru temă, sunt date de paragraful respectiv din manualul ajutător al lui V. A. Karpinschi „Constituţia U.R.S.S.", după care studiază elevii. Deaceea în primul rând, profesorul trebue să se oprească la aceste fapte.

Dacă în manualul ajutător faptele date sunt în număr suficient pentru studierea amănunţită a temei, profesorul poate să se mărginească la ele. Totuşi, pentru majoritatea temelor din curs, profesorul de Constituţie U.R.S.S. include în povestirea sa exemple suplimentare, care ilustrează viu ideile şi noţiunile principale ale temei. Aceasta pentru faptul că, o parte din elevi au citit mai înainte capitolele cele mai interesante din manualul ajutător şi astfel materialul fiind deja cunoscut nu va trezi interesul necesar şi deasemeni pentru faptul că niciun fel de manual ajutător şi niciun alt manual nu va putea prezenta fapte din viaţa regiunii, a oraşului sau a raionului şi satului respectiv unde se află şcoala şi nici ultimele evenimente din viaţa internaţională.

Fără să transforme lecţiile de Constituţie U.R.S.S. în lecţii care se predau la cercul de politică curentă, profesorul trebue să folosească în predarea lecţiei informaţiile din ziare, dela radio şi din reviste referitoare la succesele construirii comunismului, la legile unionale şi republicane, la campaniile electorale din ţara noastră, la construirea socialismului în ţările de democraţie populară, precum şi la actele de agresiune ale imperialiştilor, la teroarea poliţistă, creşterea mizeriei şi a foametei din ţările capitalului. Lupta lagărului păcii şi democraţiei împotriva aţâţătorilor la război, construirea comunismului în U.R.S.S. exercitarea de către cetăţenii sovietici a drepturilor acordate lor de Constituţie trebue să aibă pentru elevi, nu numai valoarea unei prezentări istorice, ci să fie o problemă actuală. Constituţia U.R.S.S. trebue să fie pentru elevi nu numai un document care să înregistreze drumul parcurs de ţara noastră, ci şi un document politic combativ. Cu cât se dau mai multe exemple actuale la lecţiile de Constituţie U.R.S.S., cu atât este mai înalt nivelul politic al lecţiilor. Dacă faptele vii, legate de o oarecare temă a cursului, s'au întâmplat după ce s'a predat această temă, ele se pot folosi la recapitularea temei, menţionându-se ca un exemplu în plus la concluziile trase mai înainte.

Profesorul trebue să acorde o deosebită atenţie alegerii materialului din operele marxism-leninismului şi a articolelor din Constituţia U.R.S.S., pe care le va analiza în timpul lecţiei.

Nu trebue să supraîncărcăm lecţia cu citate multe şi lungi. Nu se

admite nici memorizarea mecanică de către elevi a materialului din operele clasicilor marxism-leninismului. Fiecare cuvântare a lui Lenin şi Stalin este o cheie pentru însuşirea materialului analizat. Profesorul trebue să îndrumeze pe elevi pentru o înţelegere profundă a fiecărui material prezentat la lecţie. Trebue să se folosească, pe cât posibil materialele date în manualul ajutător şi deasemeni fragmente din raportul tovarăşului I. V. Stalin „Despre proiectul de Constituţie a U.R.S.S.". Textul acestor materiale poate fi citit de către elevi în clasă şi acasă. Dacă este necesară să se analizeze şi alte materiale ale clasicilor marxism-leninismului, acestea trebuesc notate de către elevi în caietele lor.

Din articolele Constituţii U.R.S.S., profesorul alege pentru lecţie pe acelea care sunt tratate direct în tema respectivă. O serie dintre cele mai importante articole din Constituţia U.R.S.S. de pildă, articolele 1, 2, 4, 12, elevii trebue să le cunoască textual. Conţinutul celorlalte articole elevii trebue să ştie să-l redea cu cuvinte care să se apropie de text. Luând cunoştinţă de conţinutul articolelor 22—29 din Constituţia U.R.S.S., elevii trebue să cunoască temeinic formele liberei organizări naţionale de stat a popoarelor sovietice, deosebirile dintre aceste forme, principiile împărţirii teritoriale şi administrative a republicilor unionale şi să dea exemple de republici autonome, regiuni şi districte naţionale.

La pregătirea lecţiilor, profesorul trebue să stabilească ce este necesar să cunoască elevii în legătură cu fiecare articol din Constituţia U.R.S.S., studiat la lecţie, pentru ca potrivit cu aceasta să-şi organizeze munca în timpul lecţiei şi să dea elevilor teme pentru acasă.

Materialul ales pentru lecţii, trebue să fie calculat exact în raport cu timpul şi împărţit în părţi intitulate clar, cu concluzii bine gândite pentru fiecare parte şi cu o concluzie generală de încheiere pentru întreg materialul.

O importanţă tot atât de mare pentru pregătirea lecţiilor de Constituţie U.R.S.S. o are şi studiul lecţiei din punct de vedere metodic. Este greşit punctul de vedere că „este important să ştiu bine ce să-i învăţ pe copii, deoarece să povestesc şi să-i întreb, voi şti întotdeauna". Profesorul trebue să chibzuiască adânc asupra metodei de predare a lecţiei sale şi să găsească metodele cu ajutorul cărora lecţia predată să fie însuşită cât mai bine şi cât mai repede de către elevi.

La pregătirea lecţiei, profesorul trebue să stabilească :

a) ce întrebări să se pună în timpul interogării în legătură cu materialul predat şi căror elevi, şi cum să se facă legătura cu noul material ;

b) ce metode de expunere a noului material să aleagă (povestire, conversaţie, citirea şi analiza de către elevi a părţii respective din manualul ajutător), cum să explice fiecare parte a lecţiei, cum să prezinte conţinutul materialului din operele clasicilor marxism-leninismului, cum să ajute pe elevi să-şi însuşească mai adânc şi mai temeinic articolele din Constituţia U.R.S.S. ;

c) ce material intuitiv să folosească (hărţile geografice şi istorice), ce notiţe şi schiţe să facă pe tablă şi ce trebue să noteze şi să deseneze elevii în caietele lor ;

d) care document să fie folosit şi în ce fel, ce fragment din operele literare să se citească în timpul lecţiei ;

e) ce cuvinte noi să se explice elevilor ;

f) ce întrebări să se pună elevilor în timpul şi după expunerea noului material ;

g) ce exerciţii să se facă cu elevii în timpul lecţiei ;

h) ce teme să se dea pentru acasă.

Se înţelege că nu trebue să se folosească la fiecare lecţie toate metodele enumerate mai sus.

Pe lângă tipul principal de lecţie, care îmbină interogarea elevilor asupra materialului predat cu expunerea materialului nou, se pot folosi şi lecţii de alt tip, consacrate în întregime recapitulării materialului sau expunerii noului material, demonstrării diapozitivelor sau a filmelor, lecţiilor — excursii, etc.

Metodele, folosite la lecţie, trebue să se reflecte în planul lecţiei împreună cu conţinutul ei. Un plan de lecţie făcut amănunţit este un ajutor preţios pentru profesor, mai ales, pentru unul tânăr.

Planul oricărei lecţii trebue să conţină în primul rând scopul lecţiei, clar formulat. Se trec apoi părţile principale ale lecţiei : interogarea, explicarea, darea temelor pentru acasă, etc., cu menţiunea aproximativă a timpului, prevăzut pentru fiecare. In plan trebue să se treacă întrebările care se vor pune elevilor în legătură cu materialul învăţat. Planul expunerii noului material este bine să se scrie pe două coloane paralele : în prima — conţinutul materialului, în a doua — metodele expunerii şi fixării lui. Nu este bine să se scrie în plan în mod amănuţit conţinutul noului material ; acest lucru nu numai că răpeşte profesorului foarte mult timp la pregătire, dar îl şi frânează în timpul lecţiei. Notarea conţinutului trebue deci să se facă pe scurt. In plan trebue să se treacă formulările exacte a celor mai importante concluzii, definiţiile pe care elevii le vor trece în caiete.

Planul lecţiei este pentru profesor un îndrumător în muncă. Totuşi, oricât de bine ar fi întocmit planul, în el nu se poate prevedea întregul mers al lecţiei. In timpul lecţiei, se pot pune pe neaşteptate elevilor întrebări importante, se poate constata că ei nu şi-au însuşit o anumită chestiune din materialul lecţiilor învăţate, sau întrebările puse de profesor nu erau destul de clare pentru ei etc. Deaceea profesorul trebue în timpul lecţiilor să satisfacă curiozitatea elevilor, dacă ea este legată de tema lecţiei, trebue să pună o întrebare nouă, mai simplă, să schimbe metoda de muncă etc. O asemenea elasticitate profesorul o va putea manifesta numai în cazul când el va avea un plan al lecţiei bine chibzuit şi analizat amănunţit.

Dacă profesorul nu predă Constituţia U.R.S.S. pentru prima oară, ci are planuri de lecţii din anii trecuţi, desigur, le va folosi, dar nu pentru a face lecţii după planurile vechi. Pregătirea pentru lecţii este întotdeauna necesară, indiferent de vechimea în învăţământ a profesorului. In primul rând, nu este admis ca în predarea Constituţiei U.R.S.S. profesorul să se limiteze la studiul materialului din anii trecuţi. In predarea Constituţiei U.R.S.S. trebue să se reflecte ultimele evenimente importante din viaţa patriei noastre, din viaţa ţărilor străine şi din viaţa ţinutului natal. In al doilea rând, se introduc schimbări în programa Constituţiei U.R.S.S., se editează noi manuale ajutătoare, se îmbunătăţesc manualele vechi reeditate. In al treilea rând, niciodată nu trebue să

ne mulţumim cu succesele obţinute şi să socotim că lecţia este atât de bună, încât nu mai are nevoe de nicio muncă. Acest lucru este începutul stăgnării, piedică pentru munca creatoare a profesorului. Oricât de bună ar fi lecţia, ea poate deveni întotdeauna şi mai bună.

Profesorului i se recomandă să-şi noteze pe scurt, după lecţie, din ce puncte de vedere planul lecţiei a fost reuşit şi din ce puncte de vedere n'a fost reuşit, dacă a fost bine calculat în raport cu timpul, ce schimbări trebuesc introduse. Aceste notiţe vor fi foarte utile profesorului în munca sa pentru anul viitor.

In afară de pregătirea profesorului pentru fiecare lecţie şi temă în parte, o importanţă deosebită o are în predarea Constituţiei U.R.S.S. pregătirea pentru întregul curs. Această pregătire constă, în primul rând, în munca profesorului pentru ridicarea nivelului său politic, ideologic şi profesional şi în al doilea rând, în planificarea predării cursului Constituţiei U.R.S.S.

Munca pentru ridicarea nivelului politico-ideologic este strâns legată de pregătirea pentru predarea în şcoală. Studiul lucrărilor clasicilor marxism-leninismului, a Istoriei P.C. (b) al Uniunii Sovietice, a materialismului dialectic şi istoric, precum şi citirea ziarelor constitue nu numai o condiţie obligatorie pentru creşterea politică şi ştiinţifică a profesorului, dar îi oferă un material foarte bogat de folosire practică în munca de predare. Alături de studiul sistematic al principalelor opere ale clasicilor marxism-leninismului, profesorul de Constituţie U.R.S.S. trebue să fie la curent cu viaţa politică actuală şi să urmărească literatura ştiinţifică şi beletristică, care se referă la obiectul lui. Deoarece profesorii de Constituţie U.R.S.S. nu sunt jurişti, ei trebue să dea o deosebită atenţie cunoaşterii problemelor legate de ştiinţa dreptului.

Ziarele, revistele centrale şi locale, radioul oferă profesorului un mare număr de fapte variate, preţioase pentru predarea Constituţiei U.R.S.S. în şcoală. Ziarele şi mai ales revistele oferă şi un material ilustrativ. Ori unde şi ori când ar citi ziarul, revista sau cartea, dacă acolo există un fapt, un citat, cifre, o poezie, o fotografie, diagrame care pot fi utile în predarea Constituţiei U.R.S.S. în şcoală, profesorul trebue să le noteze sau dacă e posibil să le decupeze.

Scoaterea notiţelor şi lipirea decupărilor este bine să se facă pe fişe, acesta fiind un sistem foarte comod pentru sistematizarea şi folosirea materialului.

Fişele, sunt împărţite pe teme din programă. Mulţi profesori antrenează pe elevi la culegerea materialului. Se înţelege că la lecţii, profesorul va folosi numai o parte din materialul cules de el. Restul de material poate să-i servească pentru răspunsuri la întrebările elevilor şi pentru alte informaţii, pentru rapoarte, etc.

Planificarea anuală şi pe pătrare în predarea Constituţiei U.R.S.S. nu este o simplă formalitate. Nu este admis ca munca de planificare să se limiteze la copierea titlurilor temelor din curs şi la calcularea pe termeni calendaristici a numărului de ore, prevăzute pentru efectuarea temelor.

Planificarea anuală a cursului constitue unul dintre elementele importante în pregătirea pentru predare a profesorului.

Noţiunile cu privire la cursul de Constituţie a U.R.S.S. se formează

la elevi în mod sistematic, numai atunci când profesorul lucrează asupra lor în mod chibzuit, succesiv, urmărind lecție de lecție. Deprinderile practice la elevi se cultivă, deasemeni, printr'o muncă sistematică în cadrul unui șir de lecții.

Sarcina principală a planificării anuale și pe pătrare a cursului de Constituție U.R.S.S. constă în planificarea muncii asupra noțiunilor, în special, asupra acelora care se formează în procesul studierii nu a unei lecții sau a unei teme, ci în procesul studierii întregului curs. Planul trebue să reflecte nu numai componența noțiunilor principale, formulate în cursul de Constituție U.R.S.S., dar și succesiunea formării lor. De pildă, noțiunea despre Partidul Comunist al Uniunii Sovietice se desvoltă și se îmbogățește în tot timpul cât se predă cursul de Constituție U.R.S.S., aproape la toate temele. Profesorul, planificând predarea cursului, trebue să menționeze la predarea căror teme va arăta el diferitele aspecte ale noțiunii, pentru a nu trece cu vederea nimic din ce este esențial.

O altă sarcină a planificării este elaborarea planului pentru cultivarea la elevi a deprinderilor practice de muncă cu cartea, de întocmirea planurilor, a rezumatelor, etc. Planul de muncă pentru cultivarea la elevi a deprinderilor practice se face pe un an sau pe jumătate de an. In plan, profesorul prevede acele deprinderi, pe care elevii trebue să le capete în urma muncii, prin trecerea treptată dela sarcini mai simple la sarcini mai complicate. Profesorul notează care dintre aceste lecții-exerciții se vor da pentru fiecare temă din programă.

La începutul anului școlar, profesorul dă elevilor sarcini mai simple ca de pildă, sarcina de a împărți lecția dată, de a reuni fiecare parte din lecție și de a întocmi în felul acesta, un plan simplu al lecției. Complicând treptat sarcinile, profesorul cere elevilor să formuleze întrebări în legătură cu conținutul lecției, să scrie un plan mai amănunțit, iar apoi și un rezumat al lecției, să formuleze singuri definiții, etc.

Organizarea și metodica lecției de Constituția U.R.S.S.

Fiecare lecție de Constituție U.R.S.S. fiind o verigă din întregul curs, este în același timp un element independent, cu scopul său instructiv-educativ, cu tema sa și cu un conținut bine precizat.

Organizarea și metodele de predare a lecției sunt determinate de scopul și de conținutul ei. Profesorul trebue să aleagă metodele și să organizeze astfel lecția încât să poată rezolva cât mai bine scopul lecției, să explice elevilor cât mai bine și cât mai repede, conținutul temei și în special noțiunile și ideile ei principale.

In practica predării Constituției U.R.S.S. se folosesc câteva tipuri de lecție: lecții care includ interogarea și explicarea materialului nou, lecții de recapitulare și de generalizare, lecții consacrate discuțiilor, demonstrațiilor diapozitivelor și excursiilor. Excursiile și demonstrațiile diapozitivelor se fac însă mai des în afara orarului.

Tipul de bază al lecției de Constituție U.R.S.S. este lecția, care îmbină interogarea cu explicarea materialului nou. Acest lucru se datorește, în primul rând, faptului că la marea majoritate a lecțiilor profesorul trebue să fixeze materialul parcurs la lecție, să controleze

însuşirea lui de către elevi şi să explice noul material pentru lecţia viitoare, iar în al doilea rând se datoreşte faptului că în clasa a VII-a menţinerea atenţiei elevilor la un nivel înalt în tot timpul lecţiei poate fi realizată, deobicei, numai în cazul când caracterul predării este variat. Dacă profesorul explică materialul nou sau, dimpotrivă dacă întreabă în tot timpul celor 45 de minute, atunci la sfârşitul lecţiei atenţia elevilor va fi mai scăzută.

Lecţia se compune, deobicei, din patru părţi: interogarea, explicarea materialului nou, fixarea materialului nou, precizarea temelor pentru lecţia viitoare. O asemenea succesiune a elementelor lecţiei este bună, deoarece la început se fixează materialul învăţat mai înainte, iar apoi elevii iau cunoştinţă de materialul nou. Totuşi, în unele cazuri este posibilă schimbarea succesiunii indicate. La început, profesorul expune materialul nou, iar apoi trece la interogare. Această ordine are sens în cazul când se poate îmbina interogarea vechiului material cu fixarea celui nou, de pildă la lecţia la care se explică tema „Organele conducerii de stat ale republicilor unionale şi autonome". Materialul temei este relativ puţin şi mai uşor, fiind strâns legat de conţinutul temei precedente „Organele conducerii de stat în U.R.S.S.". Dacă interogarea în legătură cu materialul dat la această lecţie se face după explicarea noului material, atunci profesorul poate în timpul interogării să ceară elevilor să compare conducerea de stat U.R.S.S. cu organele de conducere ale republicilor unionale şi autonome, stabilind ce au comun şi prin ce se deosebesc. O astfel de comparaţie face ca cunoştinţele ambelor teme să fie temeinic aprofundate de către elevi. Organizarea unei astfel de lecţii este posibilă, de pildă, şi la studierea subtemei „Republicile autonome sovietice socialiste". Dar la majoritatea lecţiilor este util să se înceapă munca în clasă cu interogarea, sau cu un alt control al efectuării temelor date pentru acasă.

Dacă la lecţie s'a dat o lucrare scrisă, atunci este necesar controlul efectuării ei. Fără un control sistematic asupra efectuării lucrărilor scrise date pentru acasă, acestea se vor transforma într'o ficţiune, deoarece fie că nu se vor efectua deloc, fie că se vor face prost. Controlul poate să fie făcut în diferite feluri. Dacă profesorul controlează lucrările scrise date pentru acasă ale elevilor care nu răspund la lecţia respectivă, este bine să pună notă pentru efectuarea lucrării acasă.

Controlul cel mai potrivit asupra efectuării temei date acasă se face prin citirea ei chiar de către elevi sau prin scrierea ei pe tablă (despre răspunsurile elevilor la tablă, vezi mai jos). Controlând în felul acesta, se pot antrena şi alţi elevi la o analiză scurtă a efectuării lecţiei date pentru acasă, iar indicaţiile elevilor vor fi utile nu numai pentru elevul controlat, dar şi pentru întreaga clasă.

Trebue să se ceară ca la fiecare lecţie de Constituţie U.R.S.S. elevii să aducă caietele lor pentru acest obiect, textul Constituţiei U.R.S.S., manualul ajutător şi raportul tovarăşului Stalin la cel de al VIII-lea Congres unional extraordinar al Sovietelor „Despre proiectul Constituţiei U.R.S.S.", dacă acest lucru îl cere planul lecţiei. In timpul interogării, toate cărţile şi caietele trebue să fie însă închise, deoarece întreaga atenţie a clasei trebue să fie concentrată asupra celor care răspund. Excepţie poate să facă textul Constituţiei, dacă în timpul intero-

gării trebue analizat sau citit un articol oarecare din Constituţie şi deasemeni caietele, dacă interogarea se face în legătură cu conţinutul lucrării scrise date pentru acasă şi profesorul crede că este util ca lucrările să stea în faţa elevilor în vederea comparării cu lucrarea celui care răspunde.

Răspunsurile orale ale elevilor la lecţiile de Constituţie a U.R.S.S. sunt de două feluri : răspunsuri sub forma unei povestiri amănunţite şi răspunsuri scurte, care sunt formulate într'una sau mai multe fraze. Forma de bază a răspunsurilor o constitue povestirile amănunţite ale elevilor care desvoltă o temă sau alta. Profesorul este obligat să ceară dela elevii clasei a VII-a o expunere logică în legătură cu problemele din cursul Constituţiei U.R.S.S. şi să nu admită răspunsuri scurte la întrebările puse de el.

Răspunsurile scurte ale elevilor joacă, deasemeni, un rol mare la lecţiile de Constituţie U.R.S.S. Ele sunt o condiţie necesară pentru activizarea clasei şi un mijloc important pentru controlul cunoştinţelor materialului parcurs de elevi. Interogarea elevilor în formă de răspunsuri scurte trebue să servească, în genere, ca o complectare la interogarea principală. Intrebările, care cer răspunsuri scurte se pot pune în primul rând, elevului care răspunde la tablă, după ce a terminat povestirea, în al doilea rând, pentru corectarea şi complectarea răspunsului dat şi în al treilea rând, elevilor din bancă în legătură cu materialul care în răspunsurile principale n'a fost relevat deloc, sau prea puţin.

In primul rând se pun întrebări în legătură cu materialul dat pentru lecţia curentă ; profesorul trebue să controleze dacă elevii au înţeles corect materialul şi dacă l-au înţeles bine să-l fixeze în memoria elevilor.

Câteodată, la lecţiile de Constituţie U.R.S.S. se observă, cum profesorul îi cere unui elev : „Povesteşte lecţia dată". După ce elevul povesteşte o parte din lecţia dată pentru acasă, profesorul îl întrerupe şi chiamă un alt elev căruia îi cere să povestească mai departe, de unde s'a oprit primul. Acest sistem de interogare este greşit din punct de vedere metodic, este o rămăşiţă a şcolii vechi, în care lucrul principal se consideră învăţarea lecţiei cât mai aproape de text, fără să se aprofundeze conţinutul ei. Acest sistem de interogare duce pe elevi la o memorare pur mecanică a materialului. Deseori, se întâmplă ca elevii, obişnuiţi cu aceste răspunsuri şi punându-li-se întrebări în legătură cu fondul temei, să se întrebe dezorientaţi : „Dar aceasta la ce lecţie se referă ?"

Este necesar să se obişnuiască elevii să ţină seama în răspunsul lor de fondul întrebării şi nu de pagina manualului ajutător în care se găseşte materialul respectiv.

Intrebarea pusă elevului, chiar dacă ar cere o expunere simplă a materialului, trebue să conţină o indicaţie concretă a temei, pe care elevul trebue să o releve în răspunsul său.

Atât pentru un răspuns amănunţit la tablă, cât şi pentru un răspuns din bancă, trebue să se formuleze la început întrebarea, iar apoi să numească elevul ; când profesorul pune o întrebare curentă, fiecare elev din clasă se gândeşte, ce trebue să răspundă la aceasta. Deaceea, el ascultă cu o atenţie încordată şi se gândeşte la întrebarea

pusă. Dacă profesorul a numit elevul şi apoi a pus întrebarea, ceilalţi elevi nu vor fi atenţi la întrebare.

Este bine să se pună întrebările în aşa fel, încât elevul în timpul rezervat pentru răspuns să poată folosi în întregime conţinutul întrebării fără să fie întrerupt la mijlocul expunerii lui.

Prezentarea complectă a temei, obişnueşte pe elevi să-şi expună ideile într'o formă închegată şi să rezume răspunsul. Expunerea trebue să dureze cel mult 4-5 minute. Deaceea nu este just ca la interogare să i se ceară elevului sub formă de întrebare întreaga temă dată pentru acasă. Tema trebue împărţită în câteva subteme. Fiecărui elev întrebat i se dă să răspundă la o subtemă mică, dar cuprinzătoare.

Dacă tot materialul destinat pentru interogare este important, iar timpul pentru lămurirea lui în întregime sub forma răspunsului este insuficient, atunci trebue întrebat ceeace este mai important din acest material: concluzia, faptul principal, aprecierea fenomenului, definiţia etc. fără amănunte şi exemple. In acest scop se pun o serie de întrebări, care necesită formulări scurte. Aceste întrebări nu se pun elevilor, care răspund la tablă, ci altora, care răspund din bancă.

Conţinutul răspunsurilor nu poate să se limiteze la un material uşor. Răspunsurile elevilor trebue să cuprindă definiţiile noţiunilor, conţinutul articolelor respective din Constituţia U.R.S.S. şi al cuvântărilor tovarăşului Stalin, caracterizările principiilor fundamentale ale Constituţiei U.R.S.S., concluzii în legătură cu tema răspunsului etc.

Totodată, trebue stimulată prin toate mijloacele, folosirea de către elevi în răspunsurile lor a exemplelor alese în mod independent, în afară de cele din manualul ajutător şi de cele date de profesor.

Elevii pot lua exemple de acest fel din ziare, reviste, din literatura beletristică şi de popularizare a ştiinţei, din viaţa înconjurătoare etc. Alegerea individuală a exemplelor bune ne arată interesul lor pentru obiect, înţelegerea conştientă a cursului şi priceperea de a folosi principiile de bază ale Constituţiei Staliniste.

Trebue să se ceară din partea elevilor ca fără întrebări suplimentare din partea profesorului, ei să poată da date cronologice care să se refere la tema tratată, să arate pe hartă oraşele, republicile şi alte însemnări geografice amintite de ei. Trebue să reuşim ca elevii în răspunsurile lor, să vorbească tare, clar cu faţa spre clasă. Trebuesc învăţaţi să răspundă elevii care sunt mai puţin desvoltaţi şi care vorbesc mai slab. Aceşti elevi trebue întrebaţi cât mai des.

Nu este admis ca în timp ce elevul răspunde, să i se pună întrebări şi să i se facă corectări în legătură cu conţinutul răspunsului, chiar dacă el a omis unele lucruri sau a făcut greşeli. In primul rând, mulţi elevi întâmpină greutăţi când trebue să reînceapă să expună logic, dacă mersul ideilor lor a fost întrerupt; în al doilea rând corectările şi complectările trebuesc făcute după ce elevul a terminat să răspundă şi de preferinţă de către alţi elevi. Dacă profesorul vrea să constate dacă elevul cunoaşte materialul omis din expunere, el poate să facă acest lucru, întrebându-l după ce acesta a terminat.

In timpul expunerii este necesar să se corecteze defectele vorbirii elevului imediat după greşeala făcută; să se corecteze accentuările şi expresiile greşite, cuvintele denaturate, vulgarizarea limbii etc. Aceste

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

corectări nu împiedică mersul ideilor elevilor, nu împiedică povestirea logică. In timpul răspunsului, profesorul poate să ceară elevului, să vorbească mai tare şi mai clar, să aibă ţinută corectă etc.

Dacă în expunerea elevului s'au făcut greşeli sau omisiuni importante, după terminarea expunerii, profesorul chiamă un alt elev pentru complectări şi corectări. Nu este admis să întrebe numai pe elevii care ridică mâna. Dimpotrivă, în primul rând, trebue întrebaţi pentru complectarea şi corectarea povestirii, unul sau doi elevi dintre acei care deobicei nu ridică mâna. Numai în cazul în care aceştia nu vor putea lămuri clar, vor fi întrebaţi şi ceilalţi elevi. Acest procedeu face ca toţi elevii din clasă să asculte răspunsul cu mai multă atenţie, deoarece fiecare dintre ei poate fi chemat să facă complectări şi corectări pentru răspunsul respectiv.

Deşi interogarea se face în general din materialul dat pentru lecţia curentă, nu este admis însă să ne mărginim numai la el. O însuşire temeinică a cunoştinţelor se poate realiza numai atunci când profesorul întreabă pe elevi, sistematic, la fiecare lecţie şi despre materialul învăţat mai înainte. Interogarea în timpul lecţiilor a materialului parcurs se face, mai ales, cu ajutorul întrebărilor, care cer răspunsuri scurte: formulări, definiţii, expunerea conţinutului articolelor din Constituţie, indicarea faptului şi aprecierea lui, date cronologice etc.

In genere, fiecare elev, care a răspuns detailat la materialul curent, trebue să răspundă la una sau două întrebări de complectare în legătură cu materialul făcut. Nu este bine să se pună prea multe întrebări de complectare şi să se controleze cunoştinţele la toate temele făcute.

Intrebări în legătură cu materialul parcurs se pun nu numai elevilor care răspund la tablă, ci şi altor elevi, care să răspundă pe scurt din bancă.

Alegerea întrebărilor în legătură cu materialul parcurs nu trebue făcută la întâmplare. De preferinţă, se pun întrebări legate prin conţinutul lor fie de tema dată pentru lecţia curentă, fie de tema, pe care profesorul o va expune la lecţie. Intrebările de acest fel nu numai că fixează materialul, dar ajută la însuşirea lui mai profundă, la stabilirea legăturilor dintre diferite teme şi noţiuni ale cursului. Intrebările legate de materialul temei care trebue expusă la lecţie ajută pe elevi la perceperea expunerii profesorului.

De pildă, la studiul temei „Organele superioare ale puterii de stat din republicile unionale şi autonome" este necesar să se întrebe care sunt republicile unionale care fac parte din U.R.S.S., prin ce se exprimă suveranitatea republicii unionale, prin ce se deosebeşte structura Sovietului Suprem al republicii unionale de structura Sovietului Suprem al U.R.S.S. şi care sunt cauzele acestor deosebiri etc.

La studierea datoriei cetăţenilor de a respecta disciplina în muncă şi de stat, de a păzi şi întări proprietatea comună socială trebue să amintim elevilor, punându-le întrebările respective despre baza economică a U.R.S.S. despre cele două forme de proprietate socialistă în U.R.S.S., despre organele sovietice, care au sarcina de a ocroti proprietatea socialistă.

Indicând întrebările în legătură cu recapitularea materialului, pro-

lesorul trebue să țină seama ce material a repetat el la lecțiile precedente și ce material va repeta la lecțiile celelalte. Să nu se întâmple ca unele întrebări să se repete de mai multe ori, iar întrebările importante să nu se pună niciodată.

Este necesar ca la interogarea elevilor să se folosească și tabla. In timp ce un elev răspunde, unul sau doi elevi scriu tema pe tablă. Deobicei, tema scrisă pe tablă pregătește pe elevi pentru răspunsul oral. Profesorul cere să se scrie pe tablă scheme, de pildă, schema organizării naționale de stat a U.R.S.S., schema organelor judiciare în U.R.S.S., să scrie planul răspunsului în legătură cu tema dată elevilor, să se scrie tabelul datelor cronologice conform cursului de Constituție U.R.S.S., să enumere toate drepturile cetățenilor din U.R.S.S. etc. După ce răspunde primul elev, profesorul trece la interogarea elevului, care a scris tema pe tablă și care s'a pregătit pentru răspunsul oral. Astfel, răspunsurile elevilor sunt mai profunde și mai serioase decât răspunsurile obișnuite.

Terminând cu interogarea elevilor, profesorul arată într'o scurtă privire generală asupra răspunsurilor, lipsurile pe care elevii nu le-au sesizat când au făcut corecturi și complectări, atrage atenția elevului, în ce direcție trebue să lucreze, ce material cunoaște el mai puțin. Profesorul nu se poate limita însă numai la indicațiuni asupra lipsurilor răspunsului, ci trebue să arate și părțile lui pozitive. Este important să se arate succesele obținute de elevii care au răspuns, progresele lor în cunoașterea materialului. Lauda stimulează deseori pe elev, îi dă forțe noi în muncă.

Elevii trebuesc interogați cât mai des din bancă. Ordinea în care se pun întrebările trebue să fie neprevăzută de aceștia ; câteodată este necesar ca un elev să fie întrebat în cadrul a două ore consecutiv și de trei-patru ori într'o lună.

Profesorul trebue să aprecieze nu numai răspunsurile amănunțite, ci și cele scurte date din bancă.

După ce răspunsurile au fost date, profesorul le generalizează în câteva cuvinte, legându-le pe cât posibil de noua temă.

Trecând la expunerea materialului nou este necesar să se spună tema și să se ceară elevilor să o scrie. Planul temei noi se poate dicta elevilor numai în cazul când profesorul expune după un alt plan decât cel care există în manualul ajutător de V. A. Carpinschi.

Metodica de expunere a materialului din cursul de Constituție U.R.S.S. este variată, după cum sunt variate problemele și conținutul cursului.

Metodele de predare trebue să se adapteze scopului și conținutului fiecărei lecții.

Lecția consacrată Marii Revoluții Socialiste din Octombrie și celui de al II-lea Congres al Sovietelor pe întreaga Rusie, trebue expusă de către profesor viu și sugestiv, folosindu-se fragmente din literatura beletristică și amintirile celor care au participat la aceste evenimente.

La studierea temei „Noțiunea generală despre stat și drept" este necesară să se explice amănunțit noțiunile mai complicate pentru elevii din clasa a VII-a. Aici, metoda cea mai bună este conversația la care

profesorul foloseşte cunoştinţele pe care elevii le-au primit la cursul de istorie în legătură cu statul şi dreptul din timpurile vechi şi din evul mediu, sau informaţii luate din ziare, cărţi, filme cu privire la rolul statului ca instrument de subjugare şi de agresiune în regimul capitalist şi în sfârşit, observaţii asupra statului sovietic şi deosebirile fundamentale ce există între acesta şi statele exploatatoare.

Când se studiază temele „Munca în societatea socialistă", „Organele locale ale puterii de stat" trebue să se folosească pe o scară largă observaţiile elevilor asupra vieţii înconjurătoare.

Multe teme din curs cer folosirea textelor din Constituţia U.R.S.S., a schemelor grafice, a tablourilor, organizarea excursiilor, lucrări independente ale elevilor etc.

Expunerea profesorului trebue să fie emotivă şi pătrunsă de caracterul partinic. Ea trebue să desvălue contradicţiile societăţii capitaliste, trebue să fie străbătută de un adânc patriotism sovietic, de dragoste şi devotament faţă de Partidul Comunist şi faţă de marii lui conducători.

Profesorul trebue să expună logic şi armonios conţinutul temei şi să nu treacă dela o idee la alta.

Trecerea neobservată dela o parte a temei la alta nu constitue un merit, ci o lipsă a expunerii. Dimpotrivă, fiecare parte a temei trebue să fie clar relevată în expunerea profesorului. La încheierea unei părţi din temă trebue să se rezume pe scurt cele expuse. Totodată, părţile unei expuneri sunt legate între ele de linia unică care urmăreşte desvoltarea temei. Fiecare temă, decurge pe cât posibil din tema precedentă. Trebue relevate şi comparate cât mai bine expunerile în care se caracterizează societatea sovietică socialistă şi partea în care se caracterizează fenomenele lumii capitaliste.

Ideile şi principiile fundamentale ale temei trebuesc formulate clar şi precis. Profesorul trebue să le sublinieze în expunere atât prin repetare când rezumă tema, cât şi pronunţându-le mai rar, ceva mai tare decât în vorbirea obişnuită.

Pentru ca elevii să tragă o concluzie justă, profesorul trebue să le amintească deseori faptele pe care le cunosc din cursul de Constituţie U.R.S.S. sau din alte izvoare. Este bine ca tot ce pot să spună elevii, să fie spus de ei şi nu de profesor, iar concluziile să fie deasemeni trase tot de elevi. Intrebările puse elevilor trebue să urmărească un răspuns scurt: indicarea faptului, denumirea instituţiei, o concluzie concisă etc. Introducând în expunerea lui elemente de discuţie, profesorul trebue să ţină seamă de timpul necesar, deoarece pentru discuţie este nevoe de mai mult timp, decât pentru o expunere obişnuită

Expunerea profesorului trebue să fie concretă şi bogată în fapte, să conţină mai puţine fraze şi principii generale; fiecare principu, fiecare idee principală a expunerii trebue să fie o concluzie a unor fapte concrete. Folosirea materialului intuitiv, care să ilustreze problemele speciale şi secundare de o importanţă instructiv-educativă mai mică nu are sens; el va sustrage numai pe elevi dela conţinutul principal al temei.

Materialul intuitiv la lecţiile de Constituţie U.R.S.S. trebue să producă impresii vii, emotive şi puternice. Este importantă folosirea mate-

rialului intuitiv care arată elevilor deosebirile principiale fundamentale dintre societatea noastră socialistă şi societatea capitalistă. Materialul intuitiv ca şi expunerea profesorului trebue să trezească în elevi dragostea adâncă pentru patria socialistă şi ura faţă de toţi duşmanii oamenilor muncii.

O importanţă deosebită pentru caracterul intuitiv al predării Constituţiei U.R.S.S. o prezintă folosirea de către profesor a tablei. Profesorul scrie pe tablă termenii noi din expunerea lui, numele proprii şi datele cronologice. Când profesorul explică organizarea organelor de stat el trebue să facă schema lor pe tablă. Când se face comparaţie între U.R.S.S. şi statele imperialiste este bine ca tabla să fie împărţită în două părţi; pe una se scriu trăsăturile societăţii socialiste, iar pe cealaltă trăsăturile societăţii capitaliste. De pildă, într'o parte: „Dreptul la muncă", iar în cealaltă parte „Şomajul în massă", sau pe o jumătate „Lupta pentru pace", iar pe cealaltă jumătate a tablei „Aţâţarea la război".

Trebue să se ceară elevilor să noteze în caiete numai ceeace nu se găseşte în manualul ajutător şi care trebue reţinut: definiţia noţiunilor principale, datele mai importante. Exemplele date de profesor în legătură cu principiile fundamentale ale temei nu trebuesc notate, deoarece elevii reţin uşor faptele concrete.

Fixarea materialului nu trebue să se reducă la o repetare mecanică a celor expuse de profesor în timpul lecţiei: trebuesc puse întrebări care să-i silească pe elevi să chibzuiască asupra materialului şi să dea răspunsuri vii, independente. De pildă după ce s'a explicat materialul cu privire la cele două forme de proprietate socialistă din U.R.S.S., profesorul trebue să-i întrebe pe elevi: în ce constă deosebirea dintre colhoz şi sovhoz, ce au comun şi ce deosebiri se găsesc în situaţia muncitorului şi a colhozniculuí, ce fel de gospodărie particulară se admite în U.R.S.S. etc.

Tema pentru acasă se dă înainte de fixarea materialului, ca elevii să poată asculta în linişte şi să noteze ceeace n'au înţeles. Tema dată după ce a sunat clopoţelul nu este ascultată bine de elevi şi se efectuează prost.

Tema care necesită din partea elevilor o muncă simplă, dar independentă în legătură cu textul Constituţiei U.R.S.S., sau cu manualul ajutător trezeşte la elevi un interes mai mare decât învăţarea mecanică a paragrafului curent din manual. Temele date pentru acasă, ca şi tot ce se învaţă din Constituţia U.R.S.S., trebue să trezească activitatea elevilor şi să cultive în ei deprinderea unei munci independente.

Recomandaţiile metodice, date în articolul de faţă nu sunt obligatorii pentru profesor. Profesorul de Constituţie U.R.S.S. poate să rezolve cu succes aceste sarcini numai în cazul când alături de folosirea chibzuită a experienţei celorlalţi profesori el va lucra în mod creator asupra conţinutului şi metodelor de predare a lecţiei, acumulând şi generalizând experienţa muncii lui proprii.

Invățământul în țările de democrație populară

Cu ajutorul frățesc al Uniunii Sovietice, țările de democrație populară înaintează pe drumul construirii socialismului. Învățătura clasicilor marxism-leninismului și experiența construirii socialismului în U.R.S.S. ne arată că nu e posibilă construirea socialismului, fără înfăptuirea revoluției culturale.

Veriga de bază a revoluției culturale este învățământul, care are sarcina de a forma cadrele construcției socialiste. Iată de ce statele de democrație populară, folosind experiența glorioasă a Uniunii Sovietice, acordă învățământului o însemnătate deosebită.

Publicăm mai jos câteva note privind desvoltarea învățământului în R. P. Chineză și R. P. Polonă.

R. P. Chineză

Sub conducerea încercată a Partidului Comunist Chinez, marele popor chinez dobândește mereu mari succese în construirea unei vieți noi. Cu ajutorul frățesc al Uniunii Sovietice, oamenii muncii din Republica Populară Chineză înfăptuesc măreațe transformări social-economice și culturale. Printre acestea, un loc de frunte îl ocupă uriașele realizări din domeniul învățământului

In trecutul întunecat, abia 8-10% din întreaga populație a Chinei știa carte; învățătura era un privilegiu al odraslelor claselor avute.

Incă din timpul luptelor grele pentru eliberarea Chinei de sub călcâiul imperialiștilor anglo-americani și al slugilor lor gomindaniste, Partidul Comunist Chinez a început să organizeze munca pentru luminarea poporului. Odată cu proclamarea Republicii Populare Chineze, această acțiune s'a transformat într'o adevărată ofensivă împotriva analfabetismului și ignoranței. An de an, zeci de milioane de muncitori și țărani muncitori au primit lumina științei de carte

In momentul de față, potrivit Hotărîrii Consiliului Administrativ de Stat al Republicii Populare Chineze din 10 August 1951, se desfășoară în toată țara o transformare fundamentală a învățământului public.

In locul vechiului sistem de învățământ care prevedea pentru învățământul elementar o durată de studii de 6 ani, a fost introdus un sistem unic, cu o durată de studii de 5 ani, considerând vârsta școlară începând dela 7 ani.

Hotărîrea prevede deasemenea organizarea de școli elementare pentru muncitori și țărani muncitori, cu o durată de studii de 2-3 ani, învățământ fără frecvență pentru tineret și adulți precum și înființarea unor școli pentru lichidarea analfabetismului.

Prin noua organizare a învățământului din R. P. Chineză a fost introdus sistemul școlii medii cu o durată de 6 ani: școala medie incompletă (3 ani) și școala medie completă (3 ani).

Au fost înființate școli medii pentru muncitorii și țăranii care au participat la lupta revoluționară și care au un anumit stagiu în producție. A fost organizat învățământul fără frecvență.

Invățământul mediu a fost lărgit și prin organizarea de instituții de învățământ mediu special: școli medii tehnice (școli profesionale și tehnicumuri) cu o durată de studii de 2-4 ani, unde se primesc absolvenții școlilor elementare și ai școlii medii incomplete. Există astfel școli medii de medicină, de comerț, de economie financiară, de cooperație, de artă. Se lărgește deasemenea rețeaua de școli pedagogice și a cursurilor pentru ridicarea calificării cadrelor didactice din școlile elementare precum și a școlilor și cursurilor pentru pregătirea educatoarelor pentru grădinițe de copii.

In universități, institute și școli superioare speciale, a căror durată de studii este de 3-5 ani, candidații trebue să fie absolvenți ai școlii medii complete. Pe lângă universități și institute a fost introdusă aspirantura în vederea pregătirii cadrelor de profesori pentru învățământul superior și a cadrelor de cercetători științifici.

Pentru a se înlesni pătrunderea în învățământul superior a cadrelor de conducere provenite din rândurile muncitorilor și țăranilor muncitori, precum și a celor provenite din rândul minorităților naționale, Hotărîrea prevede înființarea unor grupe speciale de pregătire.

O mare desvoltare a luat Universitatea Populară Chineză, înființată în 1950 în scopul de a permite cadrelor de conducere și fruntașilor în producție să facă studii superioare.

Statul acordă burse tuturor studenților din institutele de învățământ superior precum și elevilor din școlile medii tehnice, din școlile medii și din școlile medii de scurtă durată pentru muncitori și țărani.

In anul 1952 diferitele instituții de învățământ din R. P. Chineză sunt frecventate astfel:

— 219.000 studenți (169% față de situația din timpul regimului gomindanist).

— 3.070.000 elevi școli medii (163,9% față de situația din timpul regimului gomindanist).

— 49.000.000 elevi școli elementare (207% față de situația din timpul regimului gomindanist).

Despre înaltul nivel politic al educației pe care o primește tineretul chinez, ne vorbește faptul că în cele mai mari centre de învățământ studenții și elevii au adoptat, în numeroase meetinguri, hotărîrea de a ajuta eroicul popor coreean în lupta împotriva agresiunii americane.

Un mare număr de studenţi ai Universităţii din Mukden, ai Universităţii populare din Nord-Est şi ai Institutului pedagogic din Nord-Est, din Ciangciun, şi-au exprimat dorinţa de a pleca în Coreea ca voluntari şi de a organiza echipe sanitare de prim ajutor.

Un avânt din ce în ce mai mare îl iau în China nouă cursurile şi şcolile serale pentru muncitorii din producţie. In luna Iulie a anului trecut, Consiliul Administrativ de Stat al Chinei a dat o hotărîre specială pentru lărgirea reţelei de şcoli serale tehnice cât şi a şcolilor pentru ridicarea nivelului cultural al muncitorilor. După date incomplete peste 1.250.000 de muncitori studiază acum în şcolile serale. In multe întreprinderi, asemenea şcoli sunt frecventate de aproape 80% din muncitori.

Hotărîri deosebit de importante în legătură cu învăţământul au fost luate recent la şedinţa a 19-a a Consiliului Guvernamental Popular Central. Astfel au fost înfiinţate Ministerul Invăţământului Superior, Comitetul pentru lichidarea analfabetismului şi Comitetul pentru cultură fizică şi sport.

In multe oraşe ale R. P. Chineze au fost create case de cultură pentru muncitori şi familiile lor. In casele de cultură se găsesc săli de lectură, lucrează colective de agitatori, colective de artişti amatori şi cercuri pentru lichidarea analfabetismului.

O minunată tradiţie a ţărănimii muncitoare au devenit „cursurile de iarnă" pe care le urmează în fiecare an zeci de milioane de oameni ai muncii. Ele capătă un caracter tot mai organizat, devenind adevărate „şcoli ale poporului".

Partidul Comunist Chinez acordă o mare atenţie desvoltării culturii în rândurile minorităţilor naţionale, călăuzindu-se după indicaţia lui Mao-Tze-Dun: *„Limba şi scrierea, obiceiurile, tradiţiile şi credinţele religioase ale minorităţilor naţionale trebue să fie respectate"*. In vederea pregătirii de cadre din rândurile diferitelor naţionalităţi, au fost înfiinţate 8 institute superioare naţionale locale, în care învaţă reprezentanţii a peste 50 de naţionalităţi. A fost creat deasemenea un institut central al minorităţilor naţionale, la Pekin. Sarcina principală a acestor institute este de a pregăti cadre medii şi superioare pentru diferite minorităţi naţionale. In acelaş timp, în toate colţurile ţării au fost înfiinţate nenumărate şcoli şi cursuri în limbile diferitelor naţionalităţi. Numai în cursul anului curent, în provincia Sinkian, au fost puse la dispoziţia minorităţilor naţionale peste 2,5 milioane exemplare de manuale în limbile uigură, cazahă şi mongolă.

In acest fel, pe măsura desvoltării continue a economiei chineze, creşte continuu şi amploarea muncii culturale.

R. P. Polonă

Articolul 61 al Constituţiei Republicii Populare Polone prevede că *„Cetăţenii Republicii Populare au dreptul la învăţătură"*.

In 1931, analfabeţii constituiau o pătrime din totalul populaţiei adulte. Pe atunci un milion de copii de vârstă şcolară rămâneau anual în afara şcolii.

Astăzi, poporul polonez a câştigat bătălia pentru lichidarea analfabetismului. Cei peste 2 milioane de analfabeţi pe care i-a lăsat moşte-

nire odiosul regim al trecutului, sunt azi ştiutori de carte. Şcoala din Republica Populară Polonă cuprinde pe toţi copiii de vârsta şcolii elementare.

Tov. Boleslav Bierut, în cuvântarea „Despre proiectul de Constituţie al R. P. Polone" ţinută la şedinţa din 18 Iulie 1952 a Seimului polonez ne-a oferit o serie de date noi în legătură cu desvoltarea învăţământului în R. P. Polonă. Astfel dreptul la învăţătură este asigurat în R.P. Polonă prin existenţa învăţământului general şi obligatoriu al copiilor în oraşe şi sate. 3.220.000 de copii învaţă în şcolile elementare. Şcolile medii cuprind 235.000 de elevi, în şcolile profesionale 580.000 de elevi. Instituţiile de învăţământ superior au crescut dela 27, câte erau în 1948, la 82 în 1951 ; tot astfel numărul studenţilor a crescut dela 48.000 la 134.000. In învăţământul din R.P. Polonă peste 325.000 de copii şi tineri capătă burse de stat şi în şcolile medii, profesionale şi superioare.

Un extraordinar avânt a luat în R. P. Polonă învăţământul tehnic. O inovaţie importantă în această direcţie o constitue crearea şcolilor serale de ingineri, care sunt urmate de muncitorii din industrie, construcţii şi comunicaţii. Aceste şcoli ridică calificarea profesională a auditorilor fără ca aceştia să iasă din munca productivă.

Uriaşa campanie de construcţii a planului de 6 ani a cerut ca la o serie de şcoli superioare să se înfiinţeze secţii pe specialităţi. De pildă Secţia Textilă a Politehnicii din Lodz a fost împărţită pe diferite specialităţi din domeniul filaturilor şi ţesăturilor. Studenţii Politehnicii din Gdansk, la Secţia de Construcţii Navale se vor specializa, unii în domeniul construcţiei scheletului navelor, alţii în domeniul construirii maşinilor pentru vapoare, etc. Astfel diferitele şcoli capătă sarcini specifice în cadrul planului general al instruirii cadrelor tehnice. Planul de 6 ani prevede că între 1950-1955 îşi vor termina studiile cel puţin 45.000 de ingineri.

Cele mai numeroase cadre de constructori de înaltă calificare ale Poloniei populare sunt pregătite în cele 13 şcoli superioare din Varşovia. In Varşovia s'a reconstruit cel mai mare institut politehnic din ţară, cuprinzând 5 clădiri uriaşe.

Dreptul de a beneficia de realizările culturii este asigurat tineretului polonez prin reţeaua în continuă lărgire a bibliotecilor, muzeelor, teatrelor, cinematografelor, cluburilor, etc., al căror număr este cu mult superior celui dinainte de război şi celui existent astăzi în numeroase state capitaliste mult mai mari decât Polonia.

Un important factor educativ îl constitue palatele şi casele de cultură ale tineretului, al căror număr sporeşte mereu. Astfel în palatul tineretului „Bierut" din Katovice, tinerii radiotehnicieni duc o vie activitate: ei construesc un post de televiziune, un post de radioemisiune, un radio-telefon, etc. La casa de cultură din Czestochowa, cercul miciurinist face experienţe bazate pe realizările agrobiologiei sovietice. Casa de cultură a tineretului din Varşovia este vestită prin vasta activitate artistică desfăşurată în cadrul ei.

Astfel cresc în Polonia nouă, cadrele noi, ridicate din popor şi strâns legate de popor.

Decadența învățământului în țările imperialiste

Descompunerea și fascizarea învățământului în Statele Unite ale Americii

TRAIAN MORARU
decan al Facultății de Pedagogie a Universității „C. I. Parhon"

Imperialiștii americani, clica bancherilor și trustmenilor din Wall-Street, își intensifică din ce în ce pregătirile febrile destinate deslănțuirii unui al treilea război mondial.

„Pentru a duce războiul — arată tovarășul Stalin — *nu ajunge creșterea înarmărilor, nu e suficient să organizezi noi coaliții. Pentru aceasta mai trebue să fie întărit și spatele frontului țărilor capitaliste. Nicio țară capitalistă nu poate duce un război serios fără a-și întări în prealabil propriul său spate al frontului, fără a pune frâu muncitorilor „săi", fără a pune frâu coloniilor „sale". De aici fascizarea treptată a politicii guvernelor burgheze".* [1])

Realitățile din Statele Unite ale Americii confirmă întru totul cuvintele tovarășului Stalin. Imperialiștii americani înfăptuesc fără rezerve fascizarea vieții interne a Statelor Unite și încearcă prin toate mijloacele să transforme poporul american într'o unealtă docilă, de care să se poată servi în vederea realizării planurilor lor sângeroase. In acest scop, ei au întărit ofensiva pentru lichidarea ultimelor rămășițe ale libertăților democrate prin cunoscutele legiuiri antimuncitorești, prin instaurarea unui regim de cruntă teroare polițistă, prin prigonirea sălbatică a tuturor elementelor progresiste, a tuturor acelora care se împotrivesc planurilor criminale ale incendiatorilor lumii. Burghezia americană rupându-se cu totul de popor a devenit principalul lui dușman, apărând din toate puterile interesele marilor trusturi. In cuvântarea rostită la cel de al XIX-lea Congres al P.C.U.S. tovarășul Stalin a arătat că: *„Inainte burghezia își permitea să facă paradă de liberalism, apără libertățile burghezo-democratice și își crea astfel popularitate în popor. Acum, din liberalism nu a rămas nici urmă. Nu mai există așa numita „libertate individuală", drepturile individului sunt recunoscute acum numai acelora care au capital, iar toți ceilalți cetățeni sunt considerați material uman brut, bun numai pentru exploatare."*

[1]) *I. V. Stalin:* Raportul politic al C.C. la Congresul al XV-lea al P.C. (b) al U.R.S.S. — Ed. P.M.R. — 1951. pag. 31.

In această ofensivă generală de fascizare a Statelor Unite, şcoala constitue un instrument principal. Desigur că şcoala burgheză, asemeni întregii burghezii este ruptă de popor, duşmănoasă intereselor lui. In mâna burgheziei, şcoala, învăţământul de toate gradele, se transformă pe zi ce trece într'un mijloc de îndobitocire a tinerei generaţii, într'un mijloc de propagare a celor mai retrograde idei, de aţâţare a isteriei războinice, de transformare a tinerilor americani în asasini de profesie.

Militarizarea şcolii americane, conţinutul antiştiinţific, profund reacţionar, fascist, al instrucţiei şi educaţiei pe care o primesc astăzi tinerii în şcolile americane, oglindesc cu claritate degradarea şi descompunerea învăţământului în Statele Unite.

★

Nenumărate sunt faptele care ilustrează situaţia catastrofală a învăţământului în Statele Unite. In ciuda propagandei mârşave a Wall-Street-ului, care slăveşte pe toate căile „modul de viaţă american", însăşi cercurile conducătoare ale Statelor Unite sunt silite să recunoască, printre altele şi situaţia jalnică a învăţământului. Insuşi Truman a fost nevoit să recunoască în cuvântarea sa din Decembrie 1948, faptul că şcolile americane suferă lipsuri financiare extreme, că, în multe localităţi, numărul de şcoli este absolut insuficient şi, ca urmare, milioane de copii nu pot primi instrucţiunea necesară, că numărul cadrelor didactice este şi el necorespunzător, însfârşit, că 30% dintre tinerii recrutaţi pentru serviciul militar s'au dovedit a fi incomplet dezvoltaţi din punct de vedere fizic şi spiritual.

In aşa zisa democraţie americană, peste 6 milioane de copii — cincime din numărul total al copiilor de vârstă şcolară — rămân anual în afara şcolii. In S.U.A. există astăzi peste 20 milioane analfabeţi. Acestea ilustrează deosebit de limpede politica şcolară antipopulară, duşmănoasă ridicării nivelului cultural al poporului american, politică dusă de către cercurile conducătoare imperialiste ale Statelor Unite.

Soarta tineretului negru este în deosebi cruntă. Discriminarea rasială faţă de negri, în domeniul învăţământului, a atins în Statele Unite proporţii uriaşe. In 16 state este interzisă instruirea în comun a negrilor şi albilor chiar şi în şcolile pentru delicvenţii minori sau în şcolile pentru surdo-muţi şi în şcolile pentru orbi. Conducătorii reacţionari şi fascişti ai Statelor Unite, au avut totodată „grija" ca şcolile pentru negri să se afle în cea mai jalnică stare. Situaţia şcolilor pentru negri în Statele de Sud, unde este concentrată cea mai mare parte a populaţiei negre este deosebit de grea. Din cercetările făcute în anul 1943, în Statele din Sud rezultă că acolo nu termină şcoala elementară 36,39% dintre copiii albi şi 83,62% dintre copiii negri.

Faptele demască cu tărie caracterul fascist al politicii cercurilor conducătoare ale Statelor Unite în domeniul învăţământului. Se ştie prea bine că, în conformitate cu politica dusă de aceste cercuri în vederea pregătirii războiului, alocaţiile pentru învăţământul public constitue o parte infimă din buget, fără să atingă măcar 1%. Dar şi aceste cheltueli mizere se reduc din ce în ce în vederea măririi neîncetate a bugetului destinat pregătirilor de război.

Degradarea învăţământului în Statele Unite este dovedită din plin şi de situaţia jalnică în care se găsesc învăţătorii şi profesorii ameri-

cani. Pentru stăpânii din Wall-Street, munca învățătorilor și profesorilor este de esență inferioară și o răsplătesc în consecință.

In articolul „Remunerația învățătorilor — o pată rușinoasă pentru națiunea americană", Robert Little spune: *„Michingan este un stat bogat dar plătește învățătorilor săi 400 de dolari pe an, deci mai puțin decât unui gunoier... In 30 de state, salariul unui învățător este mult inferior sumei pe care o primește o femeie de serviciu în instituțiile publice".*

Deaceea nu sunt deloc întâmplătoare faptele relatate de Benjamin Fain — slugă credincioasă a Wall-Street-ului — într'un articol asupra situației școlilor elementare, medii și superioare din Statele Unite. El arată astfel că șase mii de școli au fost închise din cauza lipsei de învățători, că începând din anul 1940, 350.000 de învățători au renunțat să mai lucreze în școală din cauza salariului mizerabil, că învățătorii care au rămas în școli n'au nicio pregătire pedagogică și că, începând din anul 1939, nivelul de pregătire al învățătorilor a fost redus în medie cu un întreg an academic. Se înțelege pe deplin de ce tinerii nu vor să se facă învățători, dece scade în mod catastrofal procentul studenților. Pentrucă, după experiența lui Fain *„a te face învățător înseamnă a-ți face harakiri".*

★

Deosebit de clar se oglindește nivelul extraordinar de scăzut al învățământului, caracterul antiștiințific, reacționar și fascist al școlii americane în conținutul planurilor de învățământ, al programelor și al manualelor școlare, precum și în teoriile „pedagogilor" americani contemporani.

Intr'un articol publicat în „Sovietscaia Pedagoghica", profesorul sovietic Svadcovschi arată că: *„In deplină conformitate cu politica imperialistă americană, care urmărește să-și stabilească dominația sa mondială, teoreticienii burghezi ai educației nu se îngrijesc deloc de înlăturarea contradicțiilor strigătoare din sistemul învățământului public la ei acasă, nu-și pun deloc sarcina de a elabora programe și metode prin care să ridice nivelul științific al învățământului în școlile lor naționale. Ei sunt preocupați în special să netezească, să stingă contradicțiile de clasă, izbitoare în domeniul vieții sociale, economice, politice și culturale a țărilor lor și să dirijeze energia și gândirile tinerii generații spre rezolvarea sarcinilor de cotropire ale clicii de miliardari din Wall-Street. Teoreticienii americani burghezi ai educației sunt cosmopoliți cunoscuți. Sub masca colaborării culturale mondiale ei vor să impună lumii întregi putreda lor practică „reînviind" unele teorii false care și-au pierdut orice conținut ideologic. Toate problemele organizatorice, metodice și de programă nu sunt rezolvate de ei din punct de vedere al intereselor propriului lor popor și desigur, nici din punctul de vedere al științei și al progresului cultural, ci din punct de vedere al tendinței imperialiștilor de a atrage poporul american într'o nouă aventură militară".*

In această lumină trebuesc apreciate esența și scopurile diverselor teorii ale „pedagogiei" imperialiste americane. Toate urmăresc ace-

laş scop: aservirea totală a instrucţiei şi educaţiei tineretului american, intereselor monopolurilor capitaliste, politicii de jaf şi asuprire a sângerosului imperialism american. Scopul urmărit de „pedagogia" americană este acela de a justifica şi menţine un nivel cât mai scăzut al învăţământului, de a justifica teoretic, activităţile şi metodele care sunt capabile să transforme pe tinerii americani în slugi plecate ale capitalului monopolist, gata să accepte drept adevăr orice născocire stupidă şi să meargă supuşi la moarte pentru mărirea profiturilor monopoliştilor americani.

In planurile de învăţământ ale şcolii americane, în programele şi manualele şcolare, în practica educativă ca şi în numeroasele teorii pedagogice, se vădeşte limpede dispreţul faţă de necesitatea studierii sistematice a ştiinţelor şi faţă de cerinţele desvoltării gândirii logice a elevilor. In schimb, planurile şi programele din şcolile americane, rezervă un loc important acelor materii şi activităţi menite să umple mintea tineretului cu idei obscurantiste, să cultive şovinismul şi ideea superiorităţii rasei anglo-saxone.

Recent consiliul american al învăţământului public a fost silit să declare în urma studierii a 400 manuale folosite în şcolile din S.U.A. că „menirea" lor de căpetenie este cultivarea dispreţului faţă de străini şi propagarea mitului superiorităţii rasei anglo-saxone.

Nivelul instrucţiunii în şcoala medie americană este din ce în ce mai scăzut. Cursul de limba engleză nu include studiul gramaticii ştiinţifice. Programele de literatură sunt antiştiinţifice şi nesistematizate iar listele de cărţi recomandate pentru lectura extraşcolară sunt astfel alcătuite încât elevii pot ajunge până la ultima clasă fără să studieze o singură operă clasică, delectându-se, în schimb cu tipărituri care conţin tot felul de perversiuni şi crime din producţiile literare numite „comice". Această literatură tipărită în tiraje enorme, are o influenţă nefastă asupra tineretului american. Cursul de matematică constă din capitole răsleţe de aritmetică, algebră şi geometrie, reunite sub denumirea comună de „matematici generale". Cursul de ştiinţe naturale constă dintr'o culegere de diferite informaţii practice din domeniul fizicii, chimiei, biologiei şi astronomiei, reunite sub denumirea comună de „ştiinţe naturale generale". Cursul de istorie este înlocuit într'o culegere de vagi informaţii din istorie, economie politică şi drept, pagini obscurantiste şi reacţionare, denumite pompos „ştiinţe sociale". Ca rezultat, tineretul american termină şcoala nepregătit pentru învăţământul superior sau pentru viaţa practică.

Pentru a justifica scăderea nivelului instrucţiunii, „teoreticienii" americani lansează tot felul de teorii reacţionare cu privire la incapacitatea masei tineretului de a-şi însuşi cunoştinţele ştiinţifice. Unul dintre autorii acestor „teorii", americanul A. Davis, susţine în mod nerusinat, printre altele, următoarele: „Copiii născuţi din părinţi mai săraci sunt mai înapoiaţi din punct de vedere al capacităţii lor intelectuale, decât copiii celor bine situaţi; copiii din statele sudice (unde trăeşte o populaţie neagră numeroasă) sunt inferiori, din punct de vedere intelectual, copiilor din statele nordice; copiii de origină străină sunt mai puţin înzestraţi decât cei născuţi în S.U.A.; copiii dela ţară sunt mai puţin capabili decât cei dela oraşe".

Intemeindu-se pe datele neştiinţifice ale testelor „pedagogii" americani au decretat cu cinism că numai 15% dintre elevii şcolilor medii sunt capabili să înveţe disciplinele teoretice, ceilalţi fiind incapabili să-şi însuşească pe deplin instrucţiunea generală.

In manualele de istorie, geografie ca şi la lecţii, se propagă cele mai obscurantiste şi reacţionare idei. Astfel, la lecţiile de istorie, profesorii preamăresc războaiele colonialiste, exterminarea şi înrobirea popoarelor coloniale.

„Este bine cunoscut că în multe şcoli americane este pur şi simplu interzis să se pomenească de darwinism. Origina universului, a vieţii pe pământ şi cu atât mai mult ştiinţele sociale, sunt expuse în mod denaturat, antiştiinţific.

Prin astfel de manuale Wall-Street-manii caută să schilodească mintea copiilor în speranţa că vor reuşi să educe o generaţie de oameni prostiţi, aflaţi sub influenţa superstiţiilor sălbatice, cu o conştiinţă nedesvoltată, o generaţie de sclavi, executanţi orbi ai voinţei lor.

Hitlerii americani caută în deosebi să ascundă adevărul cu privire la U.R.S.S., să calomnieze Ţara Socialismului. Intr'un manual de geografie cu privire la Uniunea Sovietică se spune textual următoarele: „Rusii se ocupă în special cu agricultura. Iarna toată ţara este acoperită cu zăpadă. Un mijloc modern de locomoţie este o troică înhămată la sanie". *Şi aceasta este tot ce autorii unui manual atât de înapoiat au povestit şcolarilor despre marea Uniune Sovietică!*

In şcolile americane obscurantismul se cultivă în mod conştient după toate regulile „statului burghez organizat" [1]).

Aţâţarea şovinismului şi a rasismului, ca şi propaganda de război se înfăptuesc nu numai la lecţii, ci şi în cadrul altor activităţi din şcoală şi în afară de şcoală. Astfel, în şcolile americane a fost introdus un curs special de antrenament, în vederea apărării antiaeriene. La semnalul alarmei elevii sunt goniţi din bănci, siliţi să fugă şi să se ascundă în adăposturi într'o panică nebună. In toată ţara creşte numărul cazurilor de isterie, atât la băieţi cât şi la fete dupe urma acestor „antrenamente". Instituţiile medicale comunică creşterea rapidă a numărului de şocuri emoţionale la copii. Părinţii povestesc că adeseori sunt sculaţi noaptea de ţipetele îngrozitoare ale copiilor, care au coşmaruri provocate de isteria atomică.

Dar nu numai în şcoli sunt intoxicaţi copiii cu asemenea propagandă de război. Programele de radio, filmele, caricaturile din gazete, revistele pentru copii, până şi jucăriile — totul este folosit pentru a creşte tineretul american în convingerea că războiul este inevitabil şi a-l pregăti să săvârşească orbeşte crime şi atrocităţi împotriva celorlalte popoare.

Infectele fituici, denumite „comics", au ca principal erou pe „soldatul Joe", imagine respingătoare a unui soldat american care sfărâmă capul unui soldat coreean. Pe copertă se menţionează că această carte descrie „emoţionanta luptă contra dracilor roşii „coreeni". In text, eroicii coreeni sunt numiţi „goolso" — cuvânt de dispreţ la adresa popoarelor din Asia.

---

[1]) *B. Vronschi:* Tinereţe încătuşată — Editura Tineretului — 1952, pag. 72—73

In acțiunea lor criminală în vederea deslănțuirii unui nou război mondial, conducătorii fasciști ai Statelor Unite batjocoresc învățământul militarizându-l și transformându-l într'o școală a urii între rase și popoare, a atâtării instinctelor animalice. *„Noi nu avem în vedere vreo pregătire în domeniul culturii generale, nici pregătire profesională* — declară cu cinism „pedagogul" american Fitzpatrik — *decât doar cu excepția acelor laturi care fac parte integrală din pregătirea militară!... însușirea artei de a ucide oamenii, indiferent de faptul că cineva e savant, administrator sau militar".*

*

Reacțiunea din școlile americane este însoțită de campania de militarizare a întregului sistem de învățământ. Pe măsură ce cercurile conducătoare ale Statelor Unite intensifică, prin toate mijloacele, isteria războiului, acestea plasează tot mai mult în fruntea universităților și colegiilor, militari și atâtători la război. Astfel, principalul consilier al lui Truman în chestiuni militare, atâtătorul la război Eisenhower, a fost până de curând președintele Universității din Columbia, dându-i-se ca ajutoare patru exponenți din rândurile cadrelor militare, amiralul Neiemitz a fost pus în fruntea Universității din California de Nord. Fostul ministru de război Grey este președintele Universității din Carolina.

Militarizarea școlilor în Statele Unite a luat proporții ne mai întâlnite. In 92 colegii au fost create subdiviziuni militare navale, în 160 colegii și universități există subdiviziuni militare aeriene, în 170 colegii funcționează subdiviziuni militare terestre.

Exponenții militarismului american nu se dau în lături să proclame fără rușine sarcina de a îndobitoci tineretul american cu ajutorul școlii. Colonelul John Grey a declarat în senatul Statelor Unite: *„Intregul învățământ american trebue să se bazeze pe ideea supunerii. Tânărul trebue să învețe în școală să se supună ordinelor, indiferent dacă sunt juste sau nejuste, idioate sau inteligente, date în stare normală sau în stare de ebrietate".*

Au fost reduse într'un mare număr de școli tehnice și speciale, orele destinate predării diferitelor discipline, pentru a asigura programul instrucției militare a copiilor. In acest scop directorii școlilor primare și ai școlilor medii au primit ordine din partea inspectorilor școlari pentru introducerea în mod obligatoriu a instrucției militare și a unui regim de disciplină militaristă. Aceste ordine prescriu să se ia o serie de măsuri, astfel: în cel mai scurt timp să se efectueze cu „exactitate militară" vizita medicală a tuturor elevilor, comunicările în cadrul școlii trebue să poarte titlul de „ordine", elevii aleși în diferite funcțiuni să fie numiți „căpitan", „locotenent", „sergent", la lecțiile de educație fizică, jocurile obișnuite să fie înlocuite cu exerciții militare, să se introducă în școală un curs de instrucție navală, etc.

Recent profesorul Curtlev Mater dela Universitatea Harward din S.U.A. a fost silit să recunoască că procedeul de militarizare a întregului sistem american de educație *„amintește în chip sinistru de tehnica utilizată de Hitler în primii ani ai regimului său nazist".*

Pregătirea și educarea tinerii generații în spirit războinic cu ajutorul școlii este arătată cu cinism de forurile conducătoare ale învățămân-

tului din S.U.A. „Noi dorim să creştem — se scria într-o publicaţie reacţionară [1]) — o generaţie gata să îmbrace uniforma militară. Fiul dumneavoastră, trebue să se înveţe cu ideia că noul război mondial este inevitabil, deaceea el trebue să înveţe să urască Rusia cu o ură neîmpăcată. Noi nu ne putem permite luxul de a-i învăţa pe copii să gândească orice... noi trebue să controlăm gândurile lor, trebue să-i învăţăm despre ce să gândească. Avem nevoe de cetăţeni loiali, iar aceasta înseamnă loialitate în ce priveşte noul război".

Clica conducătorilor imperialişti americani nu se dă în lături să proclame cu o nemaipomenită cruzime, scopurile criminale pe care şcoala din S.U.A. trebue să le realizeze la ordinul Wall-Streetului.

Astfel, într'unul din discursurile sale isterice ţinute în cadrul actualei campanii electorale din S.U.A. Eisenhower subliniază cu un cinism nemai întâlnit necesitatea ca profesorii să scoată din conştiinţa elevilor cele mai elementare cunoştinţe despre cinste şi umanitate, să cultive prin toate mijloacele instinctele animalice, să înrădăcineze în sufletul acestora gustul pentru aventură, pentru forţă, pentru război.

Propagarea militarismului, a ideii despre inevitabilitatea războiului, aţâţarea urii împotriva Uniunii Sovietice, împotriva mişcării mondiale a partizanilor păcii, — acestea sunt sarcinile monstruoase pe care le-au dat şcolii americane trusturile şi monopolurile războinice.

★

Dorinţa clicii fasciste a conducătorilor Statelor Unite de a crea o generaţie de americani lipsită de capacitatea de a gândi, o generaţie de sclavi supuşi ai exploatatorilor, o generaţie de barbari, întâmpină o rezistenţă sporită din partea opiniei publice americane progresiste.

Creşte pe zi ce trece protestul maselor împotriva planurilor monopoliştilor de a transforma şcolile şi universităţile în pepiniere de obscurantism şi fascism, în centre de sprijin ale aţâţătorilor de război.

Toţi oamenii cinstiţi din Statele Unite, toţi aceia cărora le sunt scumpe civilizaţia, progresul şi pacea, condamnă pe canibalii contemporani care tind, în numele dominaţiei mondiale, să transforme Statele Unite într'un stat fascist, poliţienesc şi să dezlănţuie un nou război mondial. Sunt din ce în ce mai numeroase meetingurile şi adunările pentru pace convocate de diferite organizaţii de tineret, culturale, sindicale. Glasul oamenilor de ştiinţă progresişti din Statele Unite se uneşte cu glasul profesorilor şi al studenţilor americani, care se ridică împotriva războiului şi a transformării şcolilor din Statele Unite în centre de educaţie războinică şi fascistă.

Tot mai numeroase sunt acţiunile comitetelor de luptă pentru pace din şcolile şi universităţile americane ca şi acţiunile curajoase ale tinerilor progresişti împotriva fascizării şcolilor.

„Să se pună capăt fascizării educaţiei! Să ia sfârşit militarizarea şcolii", — acestea au fost lozincile sub care s'a desfăşurat Conferinţa Ligii Tineretului Muncitoresc american.

In ciuda persecuţiilor şi a tiraniei fasciste exercitate de aparatul de stat din ordinul Wall-Street-ului, Apelul Consiliului Mondial al

---

[1]) *Albert Kahn:* „Atomizarea şcolii în U.S.A."

Partizanilor Păcii, care a chemat popoarele la aplicarea programului concret de preîntâmpinare a războiului, de interzicere a armei atomice, de încetare a agresiunii din Coreea, de consolidare a prieteniei între popoare pe baza colaborării internaționale pe plan politic, economic și cultural, găsește un puternic ecou și sprijin în masa milioanelor de cetățeni americani iubitori de pace.

★

In timp ce învățământul din Statele Unite se găsește în plin proces de descompunere și de fascizare, învățământul din Uniunea Sovietică și după exemplul acestuia, învățământul din toate țările de democrație populară — este în continuă creștere și înflorire. Pus în slujba celor mai înalte idealuri ale omenirii, învățământul din lagărul socialismului este un instrument puternic de educare a constructorilor socialismului și comunismului, a apărătorilor păcii.

In timp ce pedagogia americană se află în totală descompunere, având la bază cele mai retrograde și reacționare idei, pedagogia sovietică — știința cea mai înaintată despre instrucție și educație — este pusă în întregime în slujba vieții noi, în slujba progresului și a păcii.

Școala sovietică educă în spirit comunist gloriosul tineret al Uniunii Sovietice, pe activiștii marilor construcții ale comunismului, pe luptătorii cei mai dârji pentru cauza păcii.

Hotărîrea Congresului al XIX-lea al P.C.U.S. cu privire la introducerea învățământului mediu general de 10 ani în principalele orașe, cu privire la realizarea învățământului politehnic în școala medie și apoi trecerea la învățământul politehnic general, deschid minunate perspective pentru înflorirea școlii sovietice, armă puternică de educare a constructorilor activi ai comunismului.

In țara noastră, care construește socialismul, urmând exemplul măreț al Uniunii Sovietice, școala folosește din plin experiența bogată a pedagogiei sovietice. Invățământul nostru este în plină desvoltare și înflorire. Partidul Muncitoresc Român, Statul nostru de democrație populară, au dat școlii și slujitorilor ei nobila sarcină de a pregăti tineretul în spirit comunist, de a-l face stăpân pe știință și tehnică, de a-l educa în spiritul dragostei de patrie și al internaționalismului proletar, de a făuri viitoarea generație de constructori activi ai socialismului și de luptători pentru pace.

„La baza concepției regimului de democrație populară asupra învățământului, asupra educației tineretului stă nu cultul morții, ci cultul vieții, cultul muncii creatoare, cultul luptei dârze pentru fericirea poporului" — a spus tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej în cuvântarea rostită la Congresul Invățătorilor din R.P.R. — Aceste cuvinte ale iubitului conducător al poporului nostru, luminează drumul desvoltării școlii noastre, însuflețește pe învățătorii și profesorii noștri în îndeplinirea nobilelor lor sarcini.

Grija deosebită a Partidului și Statului nostru pentru desvoltarea învățământului, pentru crearea celor mai bune condiții de muncă pentru învățătorii și profesorii din școlile patriei noastre, grija pentru con-

tinua ridicare a nivelului lor politic, ideologic şi profesional se oglindeşte limpede în Hotărîrea Partidului şi Guvernului cu privire la măsurile de îmbunătăţire a condiţiilor de trai şi de muncă ale cadrelor didactice.

Tot mai mulţi profesori şi învăţători din ţara noastră răspund cu cinste cerinţelor Patriei, obţinând noi şi noi succese în munca de ridicare a nivelului învăţământului, în educarea comunistă a tinerei generaţii.

Critică și bibliografie

A. I. SABAEVA

HERZEN DESPRE EDUCAȚIE

Lucrarea „A. I. Herzen despre educație" este o culegere de texte pedagogice din scrierile lui Alexandr Ivanovici Herzen, texte care expun ideile de bază ale acestui mare pedagog progresist în problemele pedagogiei, educației și instrucției. Fragmentele din operele lui Herzen privitoare la problemele pedagogice au fost grupate de autorul lucrării, M. F. Șabaeva, în patru părți, corespunzătoare domeniilor creației literare și publicistice a lui Herzen. In ordonarea materialului s'a respectat principiul cronologic. Fiecare parte este precedată de explicațiile autorului culegerii.

Culegerea este precedată de un studiu instructiv, întitulat „A. I. Herzen și ideile lui pedagogice", în care M. F. Șabaeva expune viața și activitatea lui Herzen și analizează ideile lui pedagogice.

Textele din scrierile lui Herzen, texte din care se desprinde o puternică dragoste de patrie și un cald umanism, ne ajută să înțelegem personalitatea acestui mare revoluționar rus și ne îngăduie totodată să cunoaștem mai bine viața socială din Rusia dela mijlocul secolului al XIX-lea, în special situația învățământului. O parte din aceste texte își păstrează actualitatea, îmbogățind știința pedagogică cu idei juste și adânci.

Fragmentele publicate în partea întâia a lucrării conțin amintiri din copilărie și tinerețe. Aceste amintiri ne vorbesc despre condițiile în care s'a desvoltat personalitatea lui Herzen, ne arată părerile lui asupra principiilor educative greșite ale unora dintre profesorii săi străini precum și asupra educației juste pe care i-a dat-o preceptorul rus Protopopov, care a urmărit să-i desvolte curiozitatea științifică și spiritul revoluționar. Fragmente cuprinse în partea întâia ne vorbesc, deasemeni, despre influența pe care au avut-o asupra lui Herzen răscoala decembriștilor, operele lui Pușch'n și ale lui Schiller și ne înfățișează viața universităților din Moscova și din alte orașe ale Rusiei.

In capitolul „Orfana" Herzen vorbește despre educația pe care o primeau în acel timp fetele și expune idei progresiste în această privință. Deosebit de interesant este capitolul întitulat „Robert Owen" în care se înfățișează personalitatea și se critică ideile politice și pedagogice ale acestui socialist utopist. In fragmentul din romanul pedagogic „Cine-i vinovat" se combate educația greșită care duce la izolarea de realitate, de viața socială.

Partea a doua a lucrării cuprinde unele texte în care Herzen arată importanța științelor naturii în educarea gândirii, în înlăturarea superstițiilor, în formarea unei concepții științifice asupra vieții și în lupta pentru stăpânirea naturii.

In partea a treia se cuprind articolele publicate pentru întâia oară în „Colocol"[1], articole în care Herzen demască politica reacționară a guvernului țarist în domeniul învățământului și arată lupta dusă de păturile progresiste din Rusia pentru a face din învățământ un mijloc de educare a spiritului revoluționar.

Partea a patra cuprinde unele scrisori ale lui Herzen către copiii săi sau despre copiii săi, scrisori în care se pun probleme în legătură cu educația.

Vom prezenta în cele ce urmează câteva aspecte din viața și activitatea social-politică a acestui mare gânditor și teoretician, reprezentant al mișcării revoluționare din Rusia așa cum se desprind din studiul introductiv al culegerii „A. I. Herzen despre educație" și din analiza conținutului acestei culegeri.

Alexandr Ivanovici Herzen s'a născut la Moscova în ziua de 7 Aprilie 1812, ca fiu al bogatului moșier rus I. A. Iacolev. Familia sa ducea o viață închisă, izolată. Micul Alexandr, Sașa, era crescut departe de copiii de aceeași vârstă cu el. Fugind de atmosfera apăsătoare și de plictiseala din casa boierească, el se refugia în tinda unde se

1) *„Colocol", (clopotul)*, revistă edidată de Herzen în străinătate între anii 1857—1867.

adunau servitorii tatălui său, apropiindu-se astfel sufletește de slugile iobage. Poporul rus cu idealurile sale, cu ura-i nestinsă împotriva robiei feudale și a toanelor boierești devine astfel educatorul său. „Tinda — spune A. I. Herzen — a deșteptat în mine, încă din frageda copilărie, o ură neîmpăcată împotriva oricărei robii și samavolniciі".

Educația lui Saşa a fost încredințată preceptorilor străini, germani și francezi. Primii — prin ținuta lor cazonă, prin pedantismul lor stupid și meschin—i-au provocat numai indignare și repulsie. Câțiva dintre educatorii francezi i-au insuflat dragoste pentru clasicism și unele idei revoluționare. Cea mai puternică influență asupra lui A. I. Herzen au avut-o însă țăranii ruși și profesorul lui de limbă rusă. Aceștia au fost adevărații săi educatori.

O adâncă impresie a provocat asupra tânărului Herzen executarea decembriștilor, trezindu-l astfel la lupta revoluționară. „Executarea lui Pestel și a tovarășilor săi m'a deșteptat definitiv din somnul copilăresc al sufletului meu".

Imprietenindu-se cu viitorul poet progresist Ogariov, a făcut împreună cu acesta un jurământ prin care se legă să ducă toată viața o luptă comună pentru eliberarea poporului. „Calea aleasă de noi—scria A. I. Herzen mai târziu, în „Amintiri" — n'a fost ușoară. Răniți, frânți... nu am părăsit-o niciodată".

In anul 1829 se înscrie ca student la Universitatea din Moscova. Universitatea — centrul științei rusești — a jucat un rol foarte însemnat în desvoltarea ideilor filosofice și sociale ale lui Herzen. Aci el a fost sufletul cercului revoluționar studențesc ai cărui membri se considerau continuatorii cauzei decembriștilor. „Eram siguri — spunea Herzen — că din acest cerc va ieși falanga care va urma calea lui Pestel și Râleev". In acel cerc se citeau opere referitoare la revoluția franceză și poezii revoluționare, se discutau probleme sociale de actualitate și se căutau căile de rezolvare a acestor probleme.

In 1834, Herzen și prietenii săi au fost arestați și deportați. Intors la Moscova, Herzen a început să desfășoare o largă activitate publicistică și literar-filosofică. El publică între altele romanul său pedagogic „Cine-i vinovat?", care poate fi considerat romanul pedagogic al literaturii ruse.

Referindu-se la activitatea lui Herzen din această perioadă, Lenin scria: *„In Rusia tobagă a anilor 40 ai veacului al XIX-lea, el a reușit să se ridice atât de mult, încât a atins nivelul celor mai mari cugetători ai timpului său"* *).

Plecat în Europa, Herzen se apropie repede de revoluționarii francezi, italieni și germani, în mijlocul cărora se consideră un trimis al marelui său popor. Din cauza participării lui la mișcarea revoluționară. Herzen a fost însă expulzat curând din Franța. Puțin timp după aceea, senatul guvernamental rus i-a ridicat toate drepturile și i-a interzis să se mai întoarcă în Rusia.

In 1850 Herzen s'a mutat la Londra, unde a înființat „Tipografia rusă liberă", care a fost prima întreprindere rusă de presă pentru editarea de publicații ilegale în vederea răspândirii lor în Rusia și în străinătate. Cu ajutorul acestei prese libere, el ridica poporul rus la lupta împotriva feudalismului și a absolutismului. Tot în această vreme a scris el opera monumentală „Fapte și cugetări", epopee grandioasă a vieții sale, care era strâns legată de istoria Rusiei.

Herzen a murit la 3 Februarie 1870. Până la sfârșitul vieții sale, el a avut credința neclintită că Rusia va înfăptui transformarea sa revoluționară și că ea va arăta lumii întregi calea unei vieți sociale.

Ideile pedagogice ale lui Herzen sunt strâns legate de concepția sa filosofică. Herzen și-a însușit dialectica hegeliană — pe care o socotea drept „algebra revoluției" — și materialismul feuerbachian, apropiindu-se mult de materialismul dialectic, dar fără a ajunge să-l aplice și la viața socială.

Moștenirea pedagogică a lui A. I. Herzen este mare și însemnată. Impreună cu prietenul său Belinschi, Herzen a pus în Rusia bazele cugetării revoluționar-democrate în pedagogie. Pentru pedagogia rusă a timpului său, acest curent a fost cel mai înaintat și a oglindit protestul din ce în ce mai puternic al țărănimii înrobite împotriva absolutismului și a feudalismului.

Herzen scria că Nicolae I lupta împotriva copiilor și considera că țarul: *„pentru a putea forma supuși devotați — după chipul și asemănarea sa — distruge în ei, chiar din vârsta copilăriei, tot ce este omenesc"*.

Herzen condamna purtarea guvernului țarist față de copii. *„Guvernul* — spunea el — *pândește copilul dela primii săi pași în viață și corupe școlarul-copil, liceanul-copitandru, studentul-adolescent, distrugând în aceștia, în mod sistematic și fără cruțare, germenii umani și desvățându-i — ca de ceva vicios — de orice simțământ uman afară de acela al supunerii. Pentru călcarea disciplinei, el îi pedepsește pe minori așa cum în alte țări nu se pedepsesc nici infractorii cei mai îndărătnici"*.

Urmând învățăturile lui Lermontov și Radiscev, Herzen combătea cu hotărîre concepția boierească reacționară asupra influenței periculoase a relațiilor dintre copii și poporul de jos. Tocmai dela popor, spunea Herzen, copiii capătă o idee justă asupra nedreptei cârmuiri feudale, dela popor copiii învață să-și iubească patria cu abnegație și

*) V. I. Lenin. „Opere Alese" vol. I, partea a doua, Ed. P.M.R. 1949, pag. 216.

devotament. Dimpotrivă, în lumea coruptă a exploatatorilor, în saloanele păturii conducătoare, copiii învață și deprind dela cei mari lipsa de respect față de personalitatea omului, lingușirea față de nobili și bogați și își formează convingerea că trebue să conducă poporul prin asuprire și tiranie.

Deosebit de ascuțită este critica pe care o face Herzen sistemului de educare al copiilor de către educatorii străini, de care cârmuirea țaristă se servea în vederea luptei împotriva pătrunderii în conștiința tineretului a ideilor înaintate, progresiste.

Herzen consideră că sarcina principală a educației este formarea unei personalități libere și creatoare. El insistă asupra folosirii în educație a exemplului pe care îl dau oamenii simpli în ceeace privește dragostea de muncă, arătând că trândăvia adulților are o influență distructivă asupra copiilor. Ori, tocmai în acest spirit al trândăviei erau educați copiii de perceptorii străini. In opoziție cu aceștia, învățătorii și profesorii progresiști ai Rusiei constitue exemple luminoase. Aceștia cultivau la copii dragostea de patrie, le vorbeau despre rolul poporului rus în istoria patriei și a Europei, le educau sentimentul de mândrie față de popor, îi creșteau în respectul muncii oamenilor simpli. Astfel de educatori progresiști sunt înfățișați de Herzen sub chipul lui Cruțiferschi, eroul romanului său „Cine-i vinovat"? și al profesorului I. E. Protopopov.

Una dintre sarcinile educației — arată Herzen — este aceea de a da copiilor deprinderea să desfășoare o activitate practică, să contribue la munca gospodăriei, să contribue la rezolvarea problemelor familiei sau ale instituției în care sunt educați. Copiii muncitorilor, spunea el, sunt mult mai deșteptі, mult mai puternici decât copiii burgheziei. In deosebi în viața practică ei sunt mult mai puțin fricoși. *„Ceeace ei obțin sub influența necesității, noi trebue să obținem prin voință"*, scria Herzen fiului său.

In articolul său despre Robert Owen, Herzen susține că omul se formează nu numai sub influența acțiunii mediului înconjurător, ci și sub influența pe care el însuși o exercită asupra mediului. In romanul „Cine-i vinovat?", el arată că neputința de a participa la treburile comune îl face pe om să se simtă inutil. Beltov — unul din eroii romanului său — *„nu-și găsea locul, fiindcă activitatea socială spre care tindea se lovea mereu de piedici exterioare"*. Mama tânărului Beltov și educatorul elvețian, Joseph, l-au îndepărtat pe acesta de mediul social și de tovarăși și l-au indus în eroare asupra fondului adevărat al realităților vieții. Lipsa unei cunoașteri a vieții, lipsa deprinderii de a munci sistematic și perseverent, l-au făcut incapabil de a-și afirma și realiza idealurile.

Vinovați de rezultatele unei asemenea educații sunt regimul despotic de stat și teoriile pedagogice apusene, care rezolvau în mod fals raporturile dintre indivizi și societate, care propovăduiau amânarea introducerii elevilor în problemele sociale până când aceștia vor deveni vârstnici.

Herzen a demascat cu deosebită combativitate concepțiile false ale pedagogiei burgheze din Europa apuseană. El a arătat că pedagogia burgheză, încercând să lupte împotriva socialismului științific în creștere din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, prelucrează în toate chipurile teza falsă și mărginită asupra individualismului, egoismului și a nesociabilității omului dela natură. Prin această doctrină, pedagogia burgheză încerca să controleze regimul capitalist, corespunzând, după cum afirma ea, „necesităților eterne ale naturii umane".

Lupta lui Herzen împotriva acestor născociri primejdioase a avut o mare importanță pentru desvoltarea pedagogiei progresiste ruse. El a arătat că sarcina fundamentală a educației trebue să fie formarea unor viitori luptători, a unor viitori revoluționari. După părerea lui, tendința naturală a vieții omului e de a se dedica cauzei comune a poporului.

Problema educării copiilor în spirit revoluționar era una din preocupările de bază în activitatea social-politică a lui Herzen. In tot timpul vieții sale, chiar din exil, el a chemat tineretul rus la munca revoluționară. Pe copiii săi îi îndemna să cunoască activitatea „Tipografiei ruse libere", mișcarea progresistă internațională și pe conducătorii acesteia.

Biciuitoare era critica adusă de Herzen moraliștilor contemporani, care considerau că omului nu-i este plăcut să-și sacrifice interesele personale în folosul intereselor comune. El considera că una din calitățile cele mai de seamă ale omului este o voință fermă. Fără voință fermă e greu să participi la lupta pentru cauza comună, să fii perseverent în atingerea scopului, să înfrunți greutățile care se ivesc în procesul luptei.

In îndrumările date copiilor săi, el insista în mod deosebit asupra faptului că buna stare a omului nu poate fi decât rezultatul unei munci perseverente, că aptitudinile și talentele nu se desvoltă decât în urma unor exerciții de lungă durată. Concludent este răspunsul pe care-l dă el educatoarei care-i anunțase talentul muzical al fiicei sale: *„Posibilitățile ei minunate sunt reale, dar sunt într'o fază potențială și nenorocirea oricărei „posibilități" este „posibilitatea nereușită"*.

Textele din operele lui A. I. Herzen culese de A. F. Sabaeva abundă în valoroase idei pedagogice. Ele privesc aspectele variate ale muncii instructiv-educative, înfățișează concepțiile sale asupra conținutului instrucției, asupra calităților necesare unui educator,

asupra rolului familiei în educaţia copiilor, asupra rolului femeii în educaţie, etc.

Vorbind despre problema scopului educaţiei, Herzen cerea să se dea un nou conţinut instrucţiei. El acorda o mare importanţă studierii ştiinţelor naturii: *„Fără ştiinţele naturii, omul de azi nu are scăpare"*. Cunoştinţele despre natură, arată el, îmbogăţesc mintea omului cu un conţinut într'adevăr ştiinţific, creează şi formează în oameni o serie de calităţi foarte importante. „Nici o ramură a ştiinţei nu obişnueşte mintea atât de mult cu o atitudine pozitivă şi hotărîtă, cu supunerea în faţa adevărului, cu munca conştiincioasă, ca studiul naturii". *„Educaţia* — spune Herzen — *trebue începută cu ştiinţele naturii, pentru ca mintea adolescentului să fie curăţată de superstiţii pentru ca el să o maturizeze prin această hrană sănătoasă şi numai după aceasta, întărit şi înarmat, să i se arate lumea... ale cărei uşi se deschid direct... participării lui personale la rezolvarea problemelor actuale"*.

Herzen a scris câteva lucrări pedagogice speciale privitoare la problema studierii de către copii a ştiinţelor naturii („De vorbă cu copiii", „Convorbiri cu tinerii").

Moştenirea pedagogică a lui Herzen cuprinde şi concepţiile sale asupra metodelor de predare. Subliniind că învăţătura nu este o „asimilare pasivă" — el se revoltă împotriva faptului că în şcoli *„ideile, judecăţile, sunt vaccinate, ca variola"*. Cunoştinţele adevărate, susţine el, sunt rezultatul unei însuşiri conştiente, iar procesul asimilării continuă toată viaţa. Herzen relevă rolul pe care-l are lectura independentă a elevilor în instrucţia şi educaţia lor. „Arma cea mai puternică a culturii multilaterale este cititul".

Referindu-se la rolul literaturii pentru copii în desvoltarea intelectuală a acestora, el menţionează şi însemnătatea acestei literaturi în educarea la elevi a dragostei de patrie, precum şi îndatoririle părinţilor în legătură cu valorificarea, prin discuţii cu copiii, a conţinutului lucrărilor literare care le sunt destinate. Părinţii, arată Herzen trebue să trezească simpatia copiilor faţă de eroii pozitivi care luptă pentru interesele colectivităţii, care sunt gata să jertfească totul pentru binele Patriei. Deasemeni, părinţii trebue să trezească în copii dorinţa de a-i imita pe aceşti eroi şi să le desvolte însuşiri pozitive.

Referindu-se la însuşirile unui bun educator, Herzen arată că acestuia i se pretind cunoştinţe multe, precum şi priceperea de a aplica cunoştinţele în practică. Educatorul trebue să iubească copiii, spunea el, pentrucă numai aşa va putea să învingă greutăţile ce se ivesc în procesul educaţiei. In acelaşi timp, el trebue să aibă faţă de copii o atitudine demnă şi exigentă. Combătând pe adepţii aşa zisei „educaţii libere" Herzen susţinea că disciplina este o condiţie esenţială a educaţiei; el considera disciplina ca cea mai importantă calitate a viitorului cetăţean luptător.

★

Ideile pedagogice ale lui Herzen sunt deosebit de valoroase. Ele au putut fi traduse în viaţa şcolii numai după ce Marea Revoluţie Socialistă din Octombrie a nimicit definitiv statul despotic ţarist.

In încheerea studiului introductiv al lucrării „A. I. Herzen despre educaţie", M. F. Sabaeva menţionează că Herzen „a rezolvat problemele pedagogice puse de acfualitate de pe poziţia unei teorii ştiinţifice înaintate, conducându-se de cerinţele revoluţionare şi a exercitat o puternică influenţă asupra desvoltării gândirii pedagogice a teorici şi a practicii educaţiei în Rusia".

Invăţătorii şi profesorii şcolilor noastre vor găsi în lectura culegerii „A. I. Herzen despre educaţie" preţioase îndrumări pedagogice care îi vor ajuta să-şi îmbunătăţească munca de instruire şi educare a tinerei generaţii, vor putea cunoaşte viaţa şi lupta lui A. I. Herzen, unul din marii revoluţionari democraţi ruşi, materialist şi dialectician de frunte al timpului său.

I. B

I. A. Pecernicova

ADOLESCENŢII

(Editura de Stat pentru Literatură Ştiinţifică — 1952)

Literatura pedagogică sovietică utilizează mult genul literaturii pedagogice beletristice. Pe drumul deschis de marele pedagog sovietic A. S. Macarenco, ale cărui romane pedagogice au determinat interesul pentru problemele educaţiei în sânul masselor largi, păşesc mereu alţi pedagogi sovietici. Interesul pentru acest gen literar se explică prin aceea că Partidul Comunist şi Statul sovietic, cheamă întreg poporul să participe la educarea tinerei generaţii în spiritul moralei comuniste. Fiecare om sovietic se simte un educator prin însuşi exemplul

vieţii şi muncii sale. Sub conducerea experimentată a şcolii, atât familia, cât şi organizaţiile de copii şi tineret participă la educarea tinerii generaţii.

Una dintre lucrările caracteristice pentru genul beletristicei pedagogice şi care se bucură de mare succes în rândurile cititorilor sovietici, este romanul „Adolescenţii" datorit cunoscutei cercetătoare în domeniul educaţiei în familie, I. A. Pecernicova. Dela bun început subtitlul „Educaţia unui copil în familie şi şcoală" ne indică sfera de preocupări a romanului. In formă literară, autoarea ne înfăţişează una din problemele cele mai spinoase ale muncii educative, problemă în jurul căreia pedagogia burgheză se învârteşte neputincioasă şi pe care numai ştiinţa pedagogică sovietică a putut-o rezolva: problema educării adolescentului, a învingerii greutăţilor pe care adolescenţa, perioada de mari transformări fizice şi psihice, le ridică în faţa educatorului.

Pedagogia burgheză a încercat să prezinte adolescenţa ca pe o perioadă de vârstă „în sine". Adolescentul, în imaginea pedagogului burghez, este o creatură fără un contur precis, veşnic preocupat de nesfârşite „lupte interioare", incapabil să se adapteze sau să creeze ceva, aflându-se într'un permanent conflict cu „societatea" şi în imposibilitate de a comunica în vreun fel cu ea. Toate preocupările unui asemenea adolescent sunt axate în primul rând în jurul problemei sexuale, care-i oferă material pentru nesfârşite „interiorizări".

Şi această caracterizare pretind pseudo-pedagogii burghezi, ar fi valabilă pentru orice adolescent indiferent de clasa căreia îi aparţine, de societatea în mijlocul căreia trăeşte. Aplicând metoda lor metafizică, ei n'au putut realiza totuşi nimic practic deşi au scris nesfârşite tomuri privitoare la această problemă.

Altfel se pune problema în lucrarea „Adolescenţii".

Autoarea ne povesteşte luptele pe care a trebuit să le ducă şi greutăţile pe care a trebuit să le învingă o şcoală şi o familie sovietică pentru reeducarea unui adolescent ce pornise pe o cale greşită.

Volodia Vasiliev, elev în clasa a VII-a, răsfăţat de o bunică, prea indulgentă, s'a transformat dintr'un elev bun, într'un leneş, mincinos şi falsificator de note. Isprăvile sale îl duc până la excludere din organizaţia de pionieri.

Indurerată de greşelile fiului său, mama sa, medic într'un spital militar, hotărăşte să se ocupe ea însăşi de educarea fiului ei. Reîntors la Moscova, Volodia este reînscris la şcoala „A. S. Macarenco" în clasa profesoarei-dirigintă Zoia Vladimirovna. Acum începe munca de reeducare a lui Volodia. Nu numai directorul şcolii, minunatul pedagog comunist Piotr Luchici şi diriginta clasei, tânăra matematiciană Zoia Vladimirovna, se ocupă cu multă atenţie de Volodia, ci şi întregul colectiv al clasei, organizaţia de pionieri, familiile cu mai multă experienţă în educarea copiilor ca familia Severov şi chiar garderobiera, mătuşa Liza, colaborează la reeducarea lui Volodia Vasiliev.

Drumul său către reabilitare nu este uşor. Succesele sunt uneori urmate de insuccese. Paşii, pe care Volodia îi face înainte sunt urmaţi de paşi făcuţi înapoi. Dar în fiecare clipă se află alături de el cineva, care-l ajută, deoarece adolescentul sovietic ca de altfel oricare om sovietic, niciodată nu este singur în marea colectivitate a patriei sovietice.

In sfârşit, munca lui Volodia este încununată de succes. El este primit în Comsomol. Succesul este al lui, dar într'o mai mare măsură al societăţii sovietice care l-a ajutat.

Introducându-ne în viaţa cotidiană a unei şcoli sovietice, lucrarea „Adolescenţii" ne înfăţişează, întreţesute în desfăşurarea povestirii, nenumărate şi importante probleme pedagogice. Problema esenţială a cărţii este problema colaborării şcolii, familiei şi organizaţiei de tineret în munca de educare a tinerii generaţii. Ne apare clară şi ştiinţific demonstrată necesitatea conducerii muncii de educaţie de către şcoală. Pedagogii din şcoala „A. S. Macarenco" în frunte cu directorul Piotr Luchici sunt nişte tehnicieni de frunte ai educaţiei, nişte adevăraţi ingineri ai sufletelor omeneşti. Sub conducerea unor asemenea pedagogi, adunările cu părinţii se transformă în adevărate universităţi pentru părinţi.

O altă problemă importantă discutată în lucrare este problema tehnicei educaţiei în familie. Minunate sunt paginile în care Evdochia Ivanovna Severova vorbeşte mamei lui Volodia despre experienţa căpătată în educarea copiilor ei.

„Iată ce vreau să-ţi spun, draga mea: talentul de a fi un bun părinte înseamnă minte, linişte şi răbdare. Fiecare părinte este înzestrat cu prisosinţă cu toate acestea, numai să vrea să-şi facă autoeducaţie. Dacă tatăl şi mama ştiu să se stăpânească şi înţeleg cât de mare este fericirea de a creşte un om sovietic bun, atunci ei au talent să-şi educe copiii cum trebue".

Sub îndrumarea dirigintei Zoia Vladimirovna şi a Evdochiei Ivanovna, învaţă mama lui Volodia cum să educe un adevărat om sovietic.

O altă problemă importantă este aceea a felului cum se formează tinerii pedagogi sovietici, reprezentaţi în carte de Zoia Vladimirovna. Pusă în faţa sarcinii de a educa adolescenţii, tânăra profesoară, ajutată de colectivul pedagogic şi personal de director,

își însușește technica pedagogică folosind cu pricepere mijloacele de educație pe care i le pune la dispoziție societatea și școala sovietică.

Conștientă de greutățile cu care are de luptat, Zoia Vladimirovna, ea însăși educată de școala sovietică, știe să învingă clipele de neîncredere în forțele sale și să-și însușească tehnica pedagogică, ajungând la o concepție justă despre adolescentul sovietic.

In sfârșit, cititorului i se înfățișează un aspect al educației comuniste multilaterale, instrucția politehnică. In atelierele școlii, pe ogoarele colhozului „Drapelul Roșu", elevii școlii „A. S. Macarenco" își însușesc cunoștințele și deprinderile care vor face din ei oameni sovietici multilateral desvoltați.

In paginile cărții lui I. A. Pecernicova ne este înfățișată cu multă căldură, o școală sovietică cum sunt zeci și zeci în Uniunea Sovietică, cu regimul și tradițiile ei, una din școlile în care au crescut și au fost educați eroicii luptători și învingători ai fascismului, în care sunt educați constructorii glorioși ai societății comuniste.

S. A.

M. G. Scliar

INVĂȚĂTOAREA
(Cartea Rusă)

In lupta pentru construirea socialismului, în lupta pentru făurirea unei vieți noi, fericite, partidul nostru, poporul muncitor, acordă învățătorilor noștri un rol deosebit de important. Invățătorii din țara noastră sunt chemați să îndeplinească o misiune înaltă: să crească, să educe pe noul cetățean al Patriei noastre — generația de mâine a constructorilor socialismului, să lupte neobosit pentru a duce lumina științei și culturii în rândurile maselor populare, într'un cuvânt să lupte pentru îndeplinirea politicei partidului nostru în domeniul învățământului.

In realizarea acestei misiuni măreție, învățătorii și profesorii noștri se călăuzesc după exemplul minunat al învățătorilor și profesorilor sovietici.

Insușirile minunate care-l caracterizează pe învățătorul sovietic, temeinicia lui de cunoștințe, dragostea, devotamentul lui față de Partid, față de popor trebue să-i însuflețească, zi de zi, pe învățătorii și profesorii noștri.

Studierea experienței bogate a învățătorilor și profesorilor sovietici, cunoașterea vieții și activității lor puse în slujba poporului, constitue o sarcină deosebit de importantă a învățătorilor și profesorilor noștri.

Publicarea de curând de către Editura Cartea Rusă a cărții lui N. G. Scliar „Invățătoarea" reprezintă un ajutor prețios dat în această direcție cadrelor noastre didactice. Povestirea lui N. G. Scliar este inspirată din viața învățătoarei Iulia Mihailovna Savelieva, care a activat aproape 60 de ani într'o școală de lângă Moscova. In cei 60 de ani de activitate pe tărâmul învățământului și pe tărîm obștesc, Iulia Mihailovna Savelieva a educat trei generații de oameni sovietici, lăsând celor care au cunoscut-o o amintire neștearsă. Iulia Mihailovna și-a început activitatea ca învățătoare în timpul regimului țarist, în anii negri ai absolutismului țarist când massele de muncitori și țărani gemeau sub jugul asupriri, în întunericul neștiinței de carte.

Din primul moment al sosirii sale în satul Cazanscoe, în care a fost numită ca învățătoare, Iulia Mihailovna și-a manifestat cu tărie hotărirea să lupte fără preget pentru crearea unei școli a poporului, pentru luminarea masselor populare. *„Suntem născuți pentru a face din basm o realitate"*: gândul acesta a călăuzit-o pe Iulia Mihailovna o viață întreagă.

Primul dascăl i-a fost Cernâșevschi, ideile marelui gânditor i-au însuflețit munca. Ceea ce însă i-a luminat perspectiva drumului pe care trebuia să meargă fără preget a fost contactul cu învățătura marxist-leninistă. însușirea temeinică a ideilor revoluționare ale marxism-leninismului.

Iulia Mihailovna a socotit întotdeauna munca de instruire și educare a copiilor, ca o activitate deosebit de importantă care cere din partea învățătorului cunoștințe temeinice, o mare măestrie și toate forțele sale. Și într'adevăr, învățătoarea Iulia Mihailovna și-a pus toate forțele sale în slujba misiunii pe care și-a propus s'o îndeplinească până la capăt: aceea de a educa în elevii ei pe viitorii cetățeni ai societății pentru care lupta proletariatul din Rusia, condus de partidul lui Lenin și Stalin. Iulia Mihailovna a muncit cu perseverență, zi de zi, ca să depărteze din conștiința copiilor, trăsăturile moralei burgheze, să facă să dispară egoismul, indisciplina, minciuna, frica, să desvolte curajul, voința, sinceritatea și spiritul colectivismului.

Călăuzind copiii în lumea științelor, Iulia Mihailovna își ajută elevii, zi de zi, lecție de lecție, să-și însușească noi cunoștințe, le desvălue tainele naturii și îi făcea să

înţeleagă legile. A muncit fără preget pentru a trezi la elevii ei dragostea pentru ştiinţă.

„Învaţă, munceşte, — spunea ea tuturor — *acumulează cât mai multe cunoştinţe folositoare, lărgeşte-ţi orizontul, devino un entuziast al muncii colective şi atunci vei fi stăpânul vieţii".*

O preocupare permanentă a învăţătoarei Iulia Mihailovna era aceea de a lega şcoala de viaţă, de a lega teoria de practică, cunoştinţele de acţiunea vie.

„Nu-i creştem pe copii sub un clopot de sticlă. Îi creştem în vederea luptei pentru o viaţă nouă, pentru comunism"...

Prin întreaga muncă desfăşurată cu elevii în clasă şi în afară de clasă, Iulia Mihailovna urmărea să desvolte la copii gândirea activă, să le formeze spiritul critic, să trezească la elevi o atitudine conştientă faţă de tot ceea ce vedeau şi auzeau.

„Îi învăţ — spunea ea — *să verifice într'una din viaţă ceea ce stă scris în cărţi. Controlăm tot ce se poate".*

Înţelegând că drumul spre formarea de generalizări, de noţiuni generale la elevi duce în primul rând prin contactul cu obiectul sau fenomenul respectiv, Iulia Mihailovna aplica cu multă măestrie metoda demonstrativă.

„Când le vorbeşti copiilor despre leu, elefant, despre cămilă, spunea ea — trebue să le arăţi aceste animale necunoscute fie pe o poză, fie în grădina zoologică. Când le vorbeşti despre prietenie, curaj, eroism, arată-le zeci de exemple vii care să ilustreze aceste noţiuni. Cu cât le dai mai multe exemple bine alese şi viu povestite, cu atât e mai bine. Dacă nu le aduci astfel de exemple, noţiunile generale vor rămâne doar vorbe goale, lipsite de înţeles, sau s'ar putea ca viaţa să le dea un conţinut cu totul greşit, denaturându-le".

Dar secretul succeselor pedagogice ale Iuliei Mihailovna nu consta numai în cunoştinţele şi experienţa ei, ci în special în dragostea pentru fiecare elev, în legătură adâncă cu copiii. De altfel ceeace o caracteriza era tocmai încrederea în om, dragostea fierbinte pentru el.

In cei aproape 60 de ani de activitate, Iulia Mihailovna a împletit strâns munca didactică cu cea de militant pe tărâm social.

In timpul regimului ţarist a luptat fără să precupeţească vreun efort pentru luminarea masselor. A luptat pentru a risipi întunericul din minţile oamenilor, pentru a trezi în ei încrederea în propriile lor forţe. A trezit în ei încrederea în ştiinţă, în puterea de cunoaştere. A luptat pentru înlătura valul superstiţiilor şi al prejudecăţilor în care erau ţinuţi oamenii muncii.

După instaurarea puterii sovietice, deşi nu mai era aşa de tânără, s'a consacrat însă cu pasiune sporită activităţii obşteşti. Peste tot era în frunte, fie că lucra în colhoz, fie la sovietul sătesc, fie că se îngrijea de sănătatea populaţiei.

Prin munca ei plină de abnegaţie în slujba poporului şi-a atras încă din primii ani ai activităţii ei dragostea şi respectul populaţiei. Statul sovietic a apreciat activitatea pedagogică şi obştească a Iuliei Mihailovna, acordându-i ordinul Lenin. Această înaltă apreciere oglindeşte dragostea şi respectul de care se bucură învăţătorii şi profesorii în Uniunea Sovietică, înalta preţuire pe care o acordă Partidul şi Guvernul Sovietic acelora care au sarcina de onoare de a educa tineretul pentru o viaţă luminoasă.

Minunat este exprimat în romanul acesta, dragostea poporului sovietic pentru şcoală, pentru învăţători prin cuvintele pline de conţinut ale unui ostaş sovietic: „Învăţătorul meu ne spunea întotdeauna: *„Şcoala noastră este pentru voi o adevărată mamă. Mama ţi-a dat viaţa. Şcoala ţi-a dat cunoştinţe. Fără aceste cunoştinţe ai fi fost ca un om mort. Un mort stă culcat şi nu poate face nimic. Omul fără cunoştinţe nu ştie nici ce are de făcut şi nici cum să procedeze. E deci ca un mort. Şcoala este a doua ta mamă".*

Romanul „Învăţătoarea" de N. G. Scliar prezintă un material interesant, bogat şi concret, pentru învăţătorii şi profesorii noştri, un material preţios care va ajuta în îndeplinirea sarcinii de cinste pe care le-a încredinţat-o Partidul, poporul nostru muncitor.

A. C.

Petrov N. A.

DESPRE INSEMNĂTATEA AUTORITĂŢII ŞI EXEMPLULUI PERSONAL AL EDUCĂTORULUI ÎN EDUCAŢIA COMUNISTĂ A COPIILOR

(Editura de Stat Didactică şi Pedagogică, 1952)

Una din problemele cele mai serioase care se ridică în faţa cadrelor noastre didactice, în munca de educare comunistă a tinerei generaţii, este aceea de a-şi câştiga o înaltă autoritate în faţa elevilor, de a cuceri respectul şi dragostea acestora.

Numai educatorul care se bucură de o autoritate reală, îşi poate duce cu succes activitatea instructiv-educativă, poate face din exemplul său personal un puternic mijloc de influenţare şi poate juca efectiv

un rol conducător în procesul educației comuniste. Dar să sâștigi o asemenea autoritate nu este lucru ușor. Se întâmplă uneori ca un învățător sau un profesor, în ciuda bunelor sale intenții, să nu isbutească să-și câștige înalta autoritate la care are dreptul, din cauză că nu cunoaște mijloacele cele mai sigure pentru atingerea acestui scop.

Tocmai acestei probleme, plină de interes practic, îi răspunde cartea prof. N. A. Petrov — scrisă pentru a-i ajuta în muncă pe tinerii învățători și profesori începători. Pornind dela ideea că realizarea sarcinilor instructive și educative ale școlii, depinde, în primul rând, de personalitatea educatorului, de gradul în care acesta stăpânește teoria marxist-leninistă și știința și arta educației, N. A. Petrov indică mijloacele concrete prin care putem ajunge la o adevărată și puternică autoritate în fața colectivului de elevi.

Lucrarea prof. N. A. Petrov pornește dela învățătura lui V. I. Lenin și I. V. Stalin despre rolul învățătorului în educarea tinerei generații de constructori ai socialismului și comunismului. In rezolvarea problemei propuse, autorul se orientează după îndrumările de neprețuit ale unor pedagogi străluciți ca N. C. Crupscaia, M. I. Calinin și A. S. Macarenco. In același timp autorul folosește moștenirea pedagogică progresistă pe care ne-au lăsat-o în această privință marii gânditori ai trecutului ca C. D. Ușinschi sau democrații revoluționari ruși.

Principala cale folosită de N. A. Petrov pentru a ajunge la concluzii pedagogice, o constitue analiza profundă a experienței școalei sovietice. Cazurile practice analizate sunt pentru noi un minunat exemplu de prelucrare științifică a unui material concret.

Considerențele pentru care educatorul trebue să aibe rolul conducător în procesul educației comuniste, sunt serios analizate; acest rol decurge din faptul că educatorul sovietic este un reprezentant al statului sovietic în școală.

Pe baza unei amănunțite analize a compunerilor elevilor și pe baza observațiilor învățătorilor și profesorilor, lucrarea stabilește calitățile necesare unui educator, pentru a-și cuceri respectul și dragostea elevilor, pentru a-și câștiga adevărata autoritate. Asemenea calități sunt: înaltul nivel politic-ideologic al profesorului și participarea lui activă la viața socială; temeinica pregătire profesională și dragostea pentru profesia sa; dragostea sinceră pentru elevi și grija permanentă pentru desvoltarea lor multilaterală; măestria sa pedagogică; cultura sa generală; atitudinea comunistă față de muncă; cunoașterea elevilor și respectarea particularităților lor de vârstă și individuale, caracter bolșevic.

Indicând căile pentru câștigarea autorității, autorul se referă în acelaș timp la mijloacele prin care autoritatea odată câștigată, poate fi menținută și întărită. Tratând această problemă, N. A. Petrov ne dă minunate exemple de atitudine plină de tact pedagogic, din experiența învățătorilor sovietici. Totodată el insistă asupra importanței pe care o are unitatea de cerințe și coordonarea activității întregului colectiv de educatori.

Tot prin generalizarea practicii educative, autorul stabilește o serie de reguli, a căror respectare face ca influența exemplului personal al educatorului să crească în eficacitate. Aci ni se arată cât de necesar este ca exemplul să se exercite sistematic și consecvent și să nu existe contrazicere între cuvintele și faptele educatorilor.

Un capitol special al lucrării ne dă îndrumări concrete asupra felului în care trebue să se realizeze colaborarea între școală și familie, pentru a se ridica atât autoritatea părinților, cât și cea a profesorilor, în ochii copiilor.

Un mare ajutor ne dă lucrarea prof. N. A. Petrov în lupta împotriva pseudo-științei pedagogice imperialiste, care servește cu slugărnicie planurile războinice ale monopoliștilor anglo-americani. In paginile cărții sunt demascate teoriile veninoase care neagă rolul conducător al educatorului și caută să folosească influența exemplului, în folosul claselor exploatatoare.

Numeroase sunt problemele la care slujitorii școlii din țara noastră vor căpăta o rezolvare justă, studiind prețioasa lucrare a prof. N. A. Petrov. Adâncind această lucrare, învățând din ea și aplicând în munca educativă cele învățate, cadrele noastre didactice își vor însuși experiența înaintată a învățătorilor și profesorilor sovietici, mergând astfel pe linia sarcinei pe care ne-a trasat-o tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej la Congresul Învățătorilor : *„Studiați cu perseverență experiența admirabilă a școlii sovietice, adevărat focar al științei și culturii, făuritoarea minunatelor generații de constructori ai socialismului și comunismului”.*

M. S.

A. M. Filippov

DESPRE EDUCAȚIA ȘCOLARULUI IN FAMILIE

In ajutorul pedagogilor din țara noastră, a apărut nu de mult în Editura de Stat pentru literatură științifică, lucrarea „Despre educația școlarului în familie" scrisă de A. M. Filippov, care cuprinde câteva din aspectele cele mai importante ale acestei probleme.

Lucrarea începe cu scrisoarea pe care N. C. Crupscaia a adresat-o copiilor sovietici. In această scrisoare, N. C. Crupscaia arată calitățile care trebue să le aibe copiii sovietici: sârguința, spiritul de tovărășie și ajutor reciproc, grija pentru avutul obștesc, vigilența, voința, tăria de caracter, dragostea de muncă.

La începutul fiecărui capitol, autorul a ales cu grije citatele cele mai potrivite din lucrările lui Macarenco, care ilustrează perfect ideea principală tratată în capitolul respectiv.

Pedagogul sovietic arată, în primul rând, grija Partidului și Guvernului pentru educația copiilor, de realizările puterii sovietice în ceea ce privește grija pentru copil, pentru desvoltarea lui multilaterală, prezentând în continuare tabloul sumbru al situației copiilor oamenilor muncii din țările capitaliste.

A doua problemă de care se ocupă autorul este răspunderea pe care trebue s'o aibă părinții pentru educația copiilor lor. Acest capitol conține exemple minunate de felul cum știu părinții sovietici să crească oamenii de tip nou, desvoltați multilateral, eroi ai muncii socialiste și vajnici apărători ai patriei. Autorul arată concret modul în care trebue să se preocupe părinții de copiii lor, de activitatea copiilor în școală, de micile lor griji, de întreaga lor viață, felul în care trebue educat copilul în spiritul moralei comuniste.

Capitolul următor din lucrarea lui A. M. Filippov tratează apoi problema exemplului personal în educația copiilor.

In ceea ce privește regimul zilei pe care autorul îl consideră pe drept cuvânt unul din principalele mijloace ale realizării educației în familie, autorul aduce o serie de date importante așa de exemplu, faptul că regimul zilei trebuie să fie stabilit în înțelegere cu învățătorul și deci în concordanță cu întreg programul școlar al copiilor. In același capitol autorul aduce precizări în ceea ce privește ajutorul pe care părinții trebue să-l acorde școlarilor mici în îndeplinirea sarcinilor noi ce le stau în față, subliniind, în deosebi, în ce constă acest ajutor pentru a forma în același timp inițiativa și independența școlarului.

Lucrarea tratează și despre educația prin muncă a copiilor. In ultimul capitol, A. M. Filippov se ocupă de problema legăturii strânse între familie și școală. Acest capitol este o concluzie a tuturor problemelor tratate anterior. *„Fiecărui învățător și fiecărui părinte"*, spune autorul, *„trebue să-i fie limpede faptul că numai împreună și numai printr'o legătură strânsă între școală și familie vom ști să educăm omul nou al epocei staliniste"*.

La sfârșitul cărții sunt date o serie de reguli pentru elevi, un îndreptar în munca pentru acasă a școlarului, un model de regim al zilei școlarului, regulamentul comitetului de părinți de pe lângă școlile elementare, cele de 7 ani și medii și în sfârșit o listă de cărți pentru părinți și copii dintre care o parte traduse și în limba română. Toate acestea constitue un ajutor real o duc cu părinții și un îndreptar pentru părinți în munca lor de educare a tinerei generații. Cartea este un ghid prețios de care nu trebue să se lipsească niciun educator, niciun părinte.

A. L.

ANALELE ROMANO-SOVIETICE

Pedagogie — Psihologie Nr. 6, 1952.

Seria Pedagogie-Psihologie a Analelor Româno-Sovietice constitue un ajutor deosebit de prețios în munca învățătorilor și profesorilor noștri prin popularizarea experienței celei mai înaintate științe pedagogice din lume, știința pedagogică sovietică.

Nr. 6 al Analelor Româno-Sovietice, seria Pedagogie-Psihologie, aduce o contribuție deosebit de prețioasă în ceea ce privește tratarea pavlovistă a problemelor de psihologie.

In articolul „Lupta lui I. P. Pavlov împotriva psihologiei idealiste-burgheze", P. N. Pipunîrov prezintă lupta pe care Pavlov a dus-o împotriva diferitelor curente idealiste din domeniul fiziologiei și psihologiei. După ce se arată pe scurt critica pe care marele savant sovietic a făcut-o psihologiei existențialiste, behavioriste, raționaliste și psihologiei „hormice" se prezintă atitudinea pe care a luat-o Pavlov față de modul în care aceste curente rezolvă problema fundamentală a raportului dintre fiziologie și psihologie, dintre materie și conștiință. Astfel se

prezintă lupta pe care a dus-o Pavlov împotriva fiziologului englez Sherrington şi psihologului francez Pierre Janet, demascând concepţia dualistă a acestora. Este prezentată de asemenea analiza critică pe care Pavlov o face psihologiei burgheze din Europa Occidentală, demonstrând cum idealismul acesteia se manifestă în problema raportului dintre asociaţie şi gândire. Autorul arată lupta dusă de Pavlov împotriva acelor două curente ale psihologiei burgheze: psihologia structuralistă şi behaviorismul. De asemenea este arătat modul în care Pavlov combate concepţia structuraliştilor asupra percepţiei dovedind că aceştia n'au adus nimic nou în acest domeniu, ci dimpotrivă rupând sinteza de analiză au tratat această problemă în mod grosolan idealist. Autorul se opreşte cu acest prilej asupra învăţăturii lui Pavlov în problema percepţiei, arătând rolul sintezei şi experienţei în procesul de formare a percepţiei şi consecinţele ce decurg de aici pentru educaţia şi instrucţia elevilor. Este prezentată de asemenea lupta lui I. P. Pavlov împotriva aşa zisei teorii a „gândirii pure", precum şi învăţătura marelui savant cu privire la procesul înţelegerii şi al cunoaşterii.

Semnalăm cititorilor două studii interesante din cadrul rubricii „Teoria şi practica educaţiei în ajutorul învăţământului din ţara noastră". In articol „Adunările de Comsomol în şcoli şi rolul lor în ridicarea nivelului cunoştinţelor şi a disciplinei elevilor" T. N. Selihova prezintă principalele condiţii care fac ca adunările de Comsomol în şcoală să constitue adevărate lecţii de educaţie comunistă a tineretului, ajutând pe profesori la efectuarea cu succes a muncii instructiv-educative.

Astfel se arată care sunt condiţiile pe care trebue să le îndeplinească problemele propuse pentru discuţii pentru ca acestea să-i intereseze pe comsomoliştii în cea mai mare măsură şi să-i determine la o participare activă, educând la ei simţul responsabilităţii, al atitudinii critice şi autocritice faţă de propria lor muncă.

Deoarece o condiţie importantă o constitue pregătirea adunărilor de Comsomol, autorul insistă asupra modului în care acestea trebue să se pregătească şi asupra rolului directorului şi profesorilor în această pregătire; întrucât desfăşurarea şi nivelul adunării depind de caracterul raportului care se prezintă, autorul dă indicaţii preţioase cu privire la modul de întocmire a acestui raport. Autorul insistă mai ales asupra participării active a profesorilor şi directorului şcolii în organizarea şi desfăşurarea adunărilor. In articol se mai dau unele îndrumări practice asupra modului în care cadrele didactice trebue să îndrumeze organizarea şi desfăşurarea adunărilor fără a înăbuşi iniţiativa şi activitatea comsomoliştilor.

Un articol foarte interesant este, de asemenea, acela a lui E. D. Elconin „Câteva probleme de fiziologie a activităţii nervoase superioare şi psihologia copilului". Autorul şi-a propus să prezinte o dare de seamă critică asupra cercetărilor privitoare la fiziologia activităţii nervoase superioare a copiilor şi totodată să pună unele probleme care se cer rezolvate în lumina învăţăturii pavloviste. Este vorba despre problema primei perioade de desvoltare ontogenetică a activităţii nervoase superioare, problema specificului şi a particularităţilor activităţii nervoase superioare a copilului, problema desvoltării la copil a interacţiunii dintre primul şi cel de al doilea sistem de semnalizare.

Pornind dela rezultatele cercetărilor cu privire la primele etape de apariţie a reflexelor condiţiinate, autorul prezintă câteva date despre activitatea analizatorilor şi anume despre elaborarea diferenţierilor în decursul primului an de viaţă al copilului Intrucât cercetările asupra acestei probleme s'au oprit la un anumit stadiu, autorul face unele propuneri cu privire la modul de continuare a acestor cercetări. El subliniază că studierea activităţii nervoase superioare a copilului dela 6 luni la 3 ani nu se poate baza numai pe reflexele necondiţionate alimentare, întrucât rolul comportamentului alimentar scade treptat, iar dela această vârstă un rol deosebit de important în formarea noilor legături temporare îl are adultul, comunicarea sugarului cu adultul.

In legătură cu specificul şi particularităţile activităţii nervoase superioare a copilului se prezintă rezultatele cercetărilor cu privire la deosebirile dintre activitatea scoarţei cerebrale a omului faţă de cea a animalelor (reflexele condiţionate, procesele de excitaţie şi de inhibiţie). Autorul insistă asupra faptului că deosebirile între activitatea scoarţei cerebrale la om faţă de animal constau nu numai în formarea, stabilitatea şi stingerea reflexelor condiţionate, ci — cea mai caracteristică deosebire constă în mod de formare a noilor legături temporare, a noilor reflexe condiţionate.

O altă problemă pe care o expune aici autorul este şi aceea a modului în care formarea legăturilor condiţionate determină particularităţile de vârstă.

In articolul „Afectivitatea şi legile activităţii nervoase superioare" V. S. Deriabin examinează în ce măsură legile activităţii nervoase superioare descoperite de I. P. Pavlov, îşi găsesc expresia în procesele afective. La baza cercetărilor sale autorul a pus tezele stabilite de Pavlov în legătură cu problema circuitului exicitaţiei în-

tre scoarța cerebrală și formațiile subcorticale.

Trecând la analiza unor reacții afective elementare de tipul reflexului necondiționat, autorul arată că acestea pot să apară și în lipsa scoarței cerebrale sub acțiunea unor excitanți cu caracter interoceptiv și în lipsa oricăror exerciții din afară.

Bazându-se pe învățătura lui Pavlov, autorul susține că procesele fiziologice de care sunt legate reacțiile afective se pot desfășura în etajul subcortical ca și reflexele necondiționate. Reacțiile condiționate superioare se formează pe baza reacțiilor înăscute și după tipul legăturii temporate. Această legătură nu este ceva fix, ci se poate stinge, poate fi înlocuită în decursul vieții, de altă legătură. Formarea acestor legături temporare afacetive (asociații), stingerea, inhibarea lor, precum și elaborarea de noi legături în locul celor înhibate, reflectă legile activității nervoase superioare stabilite de Pavlov. Concluzia la care ajunge autorul este aceea că premizele stabilite de I. P. Pavlov în ceea ce privește corelațiile dintre scoarța cerebrală și nucleii subcorticali își găsesc expresia atât în cazul emoțiilor, cât și în cazul instinctelor.

Articolul lui D. N. Bogoiavlenschi „Învățătura lui I. P. Pavlov — baza științifică a psihologiei înțelegerii" este consacrat expunerii bazelor științifice ale psihologiei înțelegerii. In partea introductivă a articolului autorul precizează conținutul și sfera noțiunii de asociație pe baza învățăturii lui Pavlov pentru ca după aceea, să arate cum definește Pavlov procesul înțelegerii (folosirea justă a legăturilor temporare formate anterior).

Pentru a lămuri mai departe problema înțelegerii, autorul analizează următoarele teze pavloviste: 1) înțelegerea ca folosire justă a legăturilor anterioare și 2) adâncirea gândirii ca mărire și creștere a asociațiilor. Cu acest prilej autorul expune o serie de date ale fiziologiei pavloviste a activității nervoase superioare care contribue la lămurirea particularităților procesului înțelegerii. De asemenea sunt expuse particularitățile celui de al doilea sistem de semnalizare: „Caracterul atotcuprinzător al cuvântului", „caracterul brusc" al circuitului, electivitatea, etc. întrucât acestea au o însemnătate primordială pentru psihologia înțelegerii.

— In cadrul rubricii „Din istoria științei ruse și sovietice", revista publică articolul lui N. I. Boldîrev „Despre atitudinea față de moștenirea pedagogică a trecutului".

Intrucât atitudinea față de moștenirea pedagogică a trecutului a fost tratată de unii pedagogi în mod nejust, fie subapreciind-o, fie supraapreciind-o, autorul își propune să rezolve în mod just această problemă pe baza învățăturii marxist-leniniste despre apariția și desvoltarea științei, bazându-se îndeosebi pe geniala lucrare a tovarășului Stalin „Marxismul și problemele lingvisticei".

Trecând la rezolvarea problemei atitudinii față de moștenirea pedagogică a trecutului, N. I. Boldîrev consideră că punctul de plecare în rezolvarea acestei probleme îl constitue indicația lui V. I. Lenin despre existența a două culturi în fiecare cultură națională și indicația de a se lua din fiecare cultură națională numai elementele ei democratice și progresiste. In continuare, autorul insistă ca în reconsiderarea moștenirii pedagogice a trecutului să se aibă în vedere condițiile concret istorice în care a trăit și a creat un pedagog sau altul. De asemenea în aprecierea sistemelor pedagogice ale trecutului trebue să se ia în seamă faptul că istoria oricărei științe este istoria luptei curentelor progresiste înaintate împotriva celor reacționare. Autorul insistă în mod deosebit asupra unei alte condiții a rezolvării juste a problemei moștenirii pedagogiei trecute și anume tratarea ei critică creatoare.

— In articolul „Vaticanul bastion al reacțiunii imperialiste în domeniul instrucțiunii și școlii" N. A. Constantinov demască caracterul mistic și obscurantist al învățământului promovat de Vatican.

N. A. Constantinov demască caracterul obscurantist, mistic al pedagogiei catolice de Aquino și critică pozițiile unor „filosofi" catolici care cer întoarcerea la evul mediu la acele vremuri când, după părerea lor, nu existau clase și luptă de clasă.

Autorul arată cum în S.U.A., Franța, Germania Occidentală, Spania, Portugalia se întărește în fiecarea an reacțiunea întunecată a catolicismului sprijinită de oligarhia financiară. El arată de asemenea și lupta pe care Vaticanul a dus-o prin școli împotriva țărilor de democrație populară, precum și lupta dusă în colonii pentru înăbușirea spiritului revoluționar al popoarelor asuprite.

Prin conținutul său bogat, Nr. 6 al Analelogie, oferă cadrelor didactice din țara noastră prețioase cunoștințe științifice, rezultat al ultimelor cuceriri ale pedagogiei și pshilogiei sovietice, contribuind, prin ridicarea nivelului profesional al învățătorilor și profesorilor care studiază acest material, la obținerea unor rezultate cât mai bune în munca de formare a tinerei generații, făuritoare a socialismului în R. P. R.

A. C.

REVISTE SOVIETICE DE PEDAGOGIE

Un rol important în răspândirea teoriei şi practicii pedagogice sovietice în ţara noastră cât şi în ridicarea nivelului ideologic-politic şi profesional al cadrelor noastre didactice, îl au revistele sovietice de pedagogie.

Una din revistele pedagogice sovietice cea mai cercetată de oamenii şcolii din ţara noastră este revista „Sovietscaia Pedagoghica" (Pedagogia sovietică), organul Academiei de Ştiinţe Pedagogice din R.S.F.S.R.

Dintre articolele apărute în ultimele numere ale acestei reviste trebue să remarcăm în primul rând articolul apărut în numărul 4/952 intitulat: „Concluziile discuţiei asupra specificului educaţiei ca fenomen social", scris de colectivul redacţional al revistei. Aceste concluzii sunt un rezultat direct al discuţiilor care au fost duse în această revistă, de mai bine de un an, discuţii la care au participat figurile cele mai reprezentative ale pedagogiei sovietice.

Discuţiile au avut ca scop scoaterea în relief a particularităţilor specifice ale educaţiei ca fenomen social în lumina învăţăturii lui I. V. Stalin cu privire la marxism în lingvistică. Aceste discuţii au atras atenţia cercurilor pedagogice sovietice asupra celor mai importante probleme teoretice ale ştiinţei pedagogice şi au stabilit problemele care trebue să devină obiectul cercetărilor ştiinţifice atât în cadrul Institutelor de cercetări ştiinţifice ale Academiei de Ştiinţe Pedagogice din R.S.F.S.R. cât şi în cadrul catedrelor de pedagogie.

In articol sunt arătate sarcinile ce revin cercetătorilor în domeniul pedagogiei, în urma discuţiilor purtate: aprofundarea problemei esenţei şi specificului educaţiei comuniste; limitele pedagogiei ca ştiinţă, legăturile şi raporturile ei cu alte ştiinţe şi în special cu fiziologia pavlovistă. O sarcină urgentă o constitue cercetarea problemei corelaţiei dintre educaţie şi desvoltare, în diversele etape ale educaţiei, începând cu etapa preşcolară. O altă problemă deosebit de importantă pentru toate ramurile ştiinţei pedagogice este studiul desvoltării vorbirii la copii în legătură cu desvoltarea gândirii lor. Atât psihologia, teoria pedagogiei, cât şi metodicile speciale, în concordanţă cu sarcinile lor specifice, trebue să studieze această problemă. In special, pedagogilor şi metodicienilor le revine sarcina unei serioase munci de cercetare în legătură cu problema influenţei reciproce dintre cuvânt şi intuiţii în cadrul procesului de învăţământ, cât şi cu problema corelaţiei dintre vorbire, spiritul de observaţie şi gândirea elevilor.

Concluziile au mai arătat că o sarcină importantă revine şi cercetătorilor în domeniul istoriei pedagogiei. Această sarcină priveşte elaborarea unei istorii a educaţiei maselor muncitoare. Istoria educaţiei nu este numai istoria luptei claselor stăpânitoare pentru monopolul în domeniul învăţământului, pentru transformarea educaţiei într'un instrument de înrobire a maselor populare, ci este totodată şi istoria luptei maselor muncitoare împotriva politicii antipopulare a claselor exploatatoare în domeniul învăţământului. Una din cele mai importante sarcini ce revine istoriei pedagogiei este nu numai desvăluirea legilor generale ale desvoltării istorice a educaţiei, a instituţiilor educative şi a teoriilor pedagogice în legătura lor reciprocă, ci şi indicarea particularităţilor specifice, a trăsăturilor caracteristice, a fenomenelor concret istorice ale educaţiei. Cu această ocazie istoria pedagogiei este obligată să explice pe larg, lupta dintre cele două concepţii în desvoltarea educaţiei şi a teoriilor pedagogice: concepţia care exprimă interesele claselor stăpânitoare şi concepţia care exprimă interesele clasei muncitoare.

Chezăşia îndeplinirii cu succes a acestor sarcini o constitue însuşirea cât mai profundă a materialismului dialectic şi istoric.

In acelaş număr al revistei Sovietscaia Pedagoghica, M. P. Nalâşov, secretarul ştiinţific al Academiei de Ştiinţe Pedagogice din R.S.F.S.R. într'un articol intitulat: „Problemele fundamentale cuprinse în planul lucrărilor de cercetare ştiinţifică al Academiei pe 1952" analizează pe scurt problemele ce se vor studia în cursul acestui an. Autorul arată că sforţările Academiei de Ştiinţe Pedagogice trebue îndreptate spre problemele vitale, legate de rezolvarea, cu succes, a sarcinilor fundamentale ce revin şcolii, în condiţiunile construirii comunismului în U.R.S.S. Aceste probleme sunt: 1) Realizarea învăţământului general de 7 ani. 2) Îmbunătăţirea conţinutului învăţământului în raport cu necesităţile economiei naţionale şi cu desvoltarea culturală a ţării; pregătirea elevilor pentru viaţa practică. 3) Ridicarea nivelului ideologic al procesului de învăţământ. 4) Lupta pentru cunoştinţe cât mai temeinice asimilate de elevi şi scăderea procentului de elevi rămaşi în urmă la învăţătură. 5) Reglementarea regimului şcolar şi înlăturarea supraîncărcării elevilor. 6) Organizarea colectivului de elevi; formarea concepţiei comuniste la elevi; întărirea disciplinei conştiente a elevilor. 7) Activitatea organizaţiei de comsomol şi pionieri în şcoală.

O bază temeinică pentru rezolvarea creatoare a sarcinilor care stau în faţa ştiinţei pedagogice o constitue învăţătura marxist-leninistă, Hotărîrile C.C. al P.C.U.S. despre şcoală şi despre problemele ideologice. O importanţă hotărîtoare o au genialele lucrări ale tovarăşului Stalin cu privire la marxism în lingvistică, teoriile lui I. P. Pavlov şi Hotărîrea Sesiunii Unite a

Academiei de Ştiinţe a U.R.S.S. şi a Academiei de Ştiinţe Medicale a U.R.S.S.

Un alt articol important, apărut în aceeaşi revistă, este acela semnat de L. V. Dubrovina, ministru adjunct al Învăţământului din R.S.F.S.R. intitulat: „Literatura pentru copii în lumina sarcinilor educaţiei comuniste". Articolul redă stenograma prescurtată a raportului ţinut la Sesiunea Academiei de Ştiinţe Pegadogice şi a Ministerului Învăţământului din R S.F.S.R. care a avut loc între 4-6 Februarie 1952.

Autoarea, după ce arată succesele obţinute de literatura sovietică pentru copii şi rolul pe care îl joacă literatura, în general şi literatura pentru copii în special, în educarea comunistă a tinerii generaţii, face o analiză a specificului literaturii pentru copii şi arată ce cerinţe pedagogice trebue să aibă în vedere scriitorii ce literatură pentru copii atunci când compun lucrările lor, cerinţe care decurg din sarcinile instructiv-educative ale şcolii sovietice. Acestea sunt: 1) folosirea unei limbi accesibile copiilor; 2) studierea învăţăturii lui I. P. Pavlov despre interdependenţa dintre primul şi al doilea sistem de semnalizare, ca premiză pentru studiul psihologiei asupra felului cum copii înţeleg operele literare; 3) studierea particularităţilor psihice ale copiilor sovietici; 4) tematica literaturii pentru copii este necesar să fie elaborată de către pedagogi, scriitori şi chiar de copii; 5) folosirea unor genuri literare cât mai variate: povestiri (cu caracter biografic, ştiinţifico-fantastic), schiţe humoristice, satirice, etc.

In rubrica „Teoria şi practica educaţiei şi instrucţiei" remarcăm articolul: „Interesul pentru învăţătură, un stimulent important în munca şcolară a elevilor" în care autorul, V. Suhomlinschi, directorul unei şcoli medii, împărtăşeşte experienţa şcolii sale cu privire la felul în care profesorul ştie să stimuleze elevii la învăţătură, pe baza interesului acestora de a-şi însuşi cunoştinţe cât mai multe şi cât mai temeinice. In aceeaşi rubrică, în articolul: „Munca diriginţelui cu instructorul detaşamentului de pionieri" I. E. Mosovina ne arată felul cum colaborează diriginta şcolii Nr. 328 din Moscova, A. N Doboroliubova, cu instructorul detaşamentului de pionieri.

In rubrica „Istoria pedagogiei" este publicat articolelul: „Unele documente din arhiva lui A. S. Macarenco" de N. A. Sunducov, în care ne este redată o parte din corespondenţa dintre A. S. Macarenco şi M. Gorki în perioada când marele pedagog sovietic scria lucrarea sa cunoscută „Poemul pedagogic". La aceiaşi rubrică găsim şi articolul „Ideile lui T. G. Sevcenco despre educaţie şi învăţământ" în care autorul A. P. Nasurchevici analizează concepţiile pedagogice ale marelui poet ucrainean, concepţii care sunt cuprinse în operele dramatice, povestirile, notele zilnice, scrisorile şi poeziile sale.

Cu ocazia celei de a 30-a aniversări a organizaţiei de pionieri „V. I. Lenin", au fost publicate o serie de articole în numerele 5, 6 şi 7 ale revistei.

Menţionăm editorialul „La a 30-a aniversare a organizaţiei de pionieri „V. I. Lenin", articolul „Infiinţarea organizaţiei de pionieri în U.R S.S." de C. V. Iacovlev şi articolul „Din experienţa muncii taberei de pionieri" de N. S. Panova, în Nr. 6; articolul „Munca educativă a organizaţiilor de pionieri în legătură cu lupta pentru cunoştinţe profunde şi temeinice ale elevilor" de V Hancih (Nr. 7)

In afară de revista „Sovietscaia Pedagoghica" care se ocupă cu problemele teoretice şi practice generale ale pedagogiei sovietice, în U.R.S S. apar şi reviste speciale care se ocupă fie numai cu problemele învăţământul elementar („Nacialnaia şcola"), fie cu acelea ale învăţământului preşcolar („Doşcolnoe vospitanie").

Articolele de fond ale revistei „Nacialnaia şcola" tratează problemele cele mai importante din viaţa politico-socială a ţării, mobilizează învăţătorimea sovietică în vederea realizării sarcinilor puse de Partidul Comunist al Uniunii Sovietice şi de Guvernul sovietic în domeniul educaţiei comuniste. Astfel, dacă în articolul de fond al numărului 5, intitulat: „Spre noi victorii", sunt arătate minunatele succese obţinute de şcoala sovietică în opoziţie cu decăderea şi criza învăţământului din ţările imperialiste, în articolul de fond din numărul 6, intitulat: „Să generalizăm mai larg experienţa pedagogică" este scoasă în relief necesitatea răspândirii experienţei didactice a celor mai buni învăţători sovietici, experienţă expusă, anual, în cadrul „Lecturilor pedagogice", organizate de Academia de Ştiinţe Pedagogice.

In cadrul rubricii „Educaţia şi instrucţia", învăţătorii şi directorii şcolilor elementare împărtăşesc bogata lor experienţă în munca de educaţie şi instrucţie comunistă a tinerii generaţii. Aceşti educatori fruntaşi arată concret cum se face educaţia comunistă a viitorilor constructori ai societăţii comuniste, cum pot exista clase fără repetenţi, etc. In numărul 6 al revistei, M. P. Daminova, învăţătoare la Şcoala Nr. 20 din oraşul Cazani, în articolul: „Cum obţin toţi elevii promovarea clasei" ne arată cum, prin munca ei de zi cu zi, a reuşit ca la sfârşitul anului toate cele 38 eleve ale clasei la care a predat să fie promovate.

R. S. Studniţâna, în articolul intitulat „Munca cu elevii corigenţi" ne dă un plan concret de felul cum a pregătit elevii corigenţi ai clasei la care a predat, pentru a

...ie rezultate cât mai bune la examenele ... corigență. Una din cele mai importante ...obleme ale predării în școala elementară ... constitue predarea simultană la mai multe clase. A. P. Sinova, care predă la mai multe clase, ne arată cum își planifică munca pentru fiecare lecție, ne dă orarul complet pentru primul și al doilea semestru, precum și un plan de lecție pentru predarea **simultană la 2 și 3 clase diferite**

Învățătorii sovietici îmbogățesc în permanență practica pedagogică cu metode noi, cu procedee prin care se pot obține rezultate cât mai bune în munca de educație și instruire a tinerii generații.

Începând cu numărul 3, în revista „Nacialnaia școla" a apărut o serie de articole care tratează problema succesiunii în predarea cunoștințelor la clasele 4 și 5. Astfel, dintre aceste articole semnalăm următoarele: „Pentru colaborarea creatoare dintre cadrele didactice din învățământul elementar și mediu" de B. I. Naumov, „Despre realizarea principiului succesiunii în predarea limbii ruse la clasele IV și V" de E. Ghidjunscaia, „Despre succesiunea în predarea aritmeticii la clasele IV și V" de G. Stepanov (aceste articole au apărut în numărul 4 al revistei), „În legătură cu problema succesiunii în predarea limbii ruse la clasele IV și V" de V. Glaz (în numărul 5) și altele.

În rubrica „Învățătorul și organizația de pionieri", unii dintre învățătorii sovietici ne arată formele de colaborare cu organizația de pionieri, activitatea organizației de pionieri în școală, etc. Numai simpla enumerare a unor titluri de articole ne face să înțelegem importanța lor. Astfel, în numărul 4 al revistei, V. Iacovlev publică articolul „Jocurile de mișcare în grupele de pionieri", iar A. Gusev, în numărul 5, publică articolul intitulat: „Activitatea pionierilor din școala elementară sătească în timpul verii".

În ultimele numere ale revistei „Nacialnaia școla" au apărut o serie de articole legate de deschiderea noului an școlar. Astfel în editorialul „Pregătirea pentru noul an școlar — o sarcină imediată" (Nr. 7), după ce se analizează succesele obținute pe anul școlar 1951-1952, se arată necesitatea asigurării condițiilor optime, pentru deplina realizare a învățământului general obligatoriu și pentru îmbunătățirea radicală a calității muncii instructiv-educative.

În Nr. 8 al revistei, V. V. Fedorov, în articolul „Cum realizăm noi învățământul general" ne arată în mod concret cum școala pe care o conduce a reușit să asigure o frecvență bună în anul școlar 1951—1952, prin mijloace variate:

— o strânsă legătură între profesorii cl. a V-a și elevii claselor a IV-a;

— înainte de 1 Septembrie un control riguros al elevilor ce trebue să vie pentru prima oară la școală;

— organizarea unei consfătuiri cu părinții acestor elevi și editarea unei gazete pentru părinți;

— o muncă de lămurire sistematică printre părinții elevilor.

Revista „Nacialnaia școla", prin conținutul ei bogat, răspunde numeroaselor probleme și preocupări legate de munca instructiv-educativă și de ridicarea nivelului ideologic-politic și profesional al învățătorilor.

În urma Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, datorită grijei permanente a Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și a tovarășului Stalin personal, învățământul preșcolar s'a desvoltat pe baze cu adevărat științifice și a luat un avânt nemaiîntâlnit.

Revista „Doșcolnoe Vospitanie" (Educația preșcolară), organ al Ministerului Învățământului, se ocupă cu unele probleme importante ale educației preșcolare cum ar fi: regimul alimentar în grădinițele de copii; munca educatoarelor grădinițelor de copii cu părinții; din experiența conducerii grădinițelor de copii la țară, educarea colectivismului și a prieteniei în timpul jocurilor; munca secțiilor raionale de învățământ cu conducătoarele grădinițelor de copii, etc.

Desvoltarea pedagogiei preșcolare pe baza învățăturii marelui fiziolog I. P. Pavlov, este o sarcină de bază a revistei. În numărul 5, profesorul S. Sovetov, în articolul intitulat: „Despre tipurile de activitate nervoasă superioară și stereotipul dinamic" arată necesitatea studierii, pe baza învățăturii lui I. P. Pavlov, a tipurilor de sistem nervos al copiilor și căile de perfecționare a acestor tipuri. La rubrica „Viața pedagogică", T. Luitova, șefa cabinetului metodologic din regiunea Rostov, ne arată cum a realizat acest cabinet metodologic sarcina trasată de Secțiunea Unită a Academiei de Științe a U.R.S.S. și a Academiei de Științe Medicale de a fundamenta problemele de educație pe teoriile lui I. P. Pavlov în domeniul fiziologiei.

Cunoașterea bogatului material care apare în revistele pedagogice sovietice constituc o datorie a fiecărui învățător și profesor, a fiecărui muncitor în domeniul învățământului din țara noastră. Numai însușindu-ne minunata experiență pedagogică sovietică vom putea realiza măreața sarcină dată de iubitul nostru conducător Gheorghe Gheorghiu-Dej: „de a forma pe noul cetățean al țării noastre, ziditor al socialismului, de a făuri cadrele noi, necesare construcției socialiste, capabile să aplice în viață știința și tehnica nouă".

A. C.

CUPRINSUL

Pag.

Cuvânt înainte 3
I. Stalin: Problemele economice ale socialismului în U.R.S.S. 5
Gheorghe Gheorghiu-Dej: Insemnătatea istorică mondială a Congresului al XIX-lea al P.C.U.S. 58
Manifestul Consiliului Central al Frontului Democrației Populare . . . 86
Pentru desvoltarea cercetărilor pedagogice în țara noastră (Editorial) . . 98

TEORIA ȘI ISTORIA PEDAGOGIEI

N. K. Gonciarov: Procesul de învățământ în școala sovietică în lumina teoriei marxist-leniniste despre cunoaștere 111
Mihail Roșianu: Nicolae Bălcescu exponentul ideilor pedagogiei progresiste dela 1848. 123
Ladislau Bányai: Invățământul în limba maternă a minorităților naționale din țara noastră în trecut și prezent. 134

DIN EXPERIENȚA ȘCOLII NOASTRE

Unele concluzii în legătură cu primele consfătuiri raionale ale cadrelor didactice. 141
Pentru ridicarea nivelului predării limbii române în școală 154
Nicolae Pascu: Să îmbunătățim predarea limbii ruse în școlile noastre. . . 168

DIN EXPERIENȚA ȘCOLII SOVIETICE

E. C. Osipova: Conducerea școlii de către director. Sarcinile directorului în conducerea școlii și organizarea controlului intern în școală. . . . 175
Pregătirea profesorului pentru predarea lecțiilor de Constituția U.R.S.S. 192

INVĂȚĂMÂNTUL IN ȚĂRILE DE DEMOCRAȚIE POPULARĂ

R. P. Chineză 205
R. P. Polonă 207

DECADENȚA INVĂȚĂMÂNTULUI IN ȚĂRILE IMPERIALISTE

Traian Moraru: Descompunerea și fascizarea învățământului în S.U.A. 209

CRITICA ȘI BIBLIOGRAFIE

M. F. Sabaeva — Herzen despre educație 218
I. A. Pecernicova — Adolescenții 221
N. C. Scliar — Invățătoarea 223
N. A. Petrov — Despre însemnătatea autorității și exemplului personal al educatorului în educația comunistă a copiilor. 224
A. M. Filipov — Despre educarea școlarului în familie 226
Analele Româno-Sovietice Seria Pedagogie-Psihologie Nr. 6. 226
Revistele Sovietice de Pedagogie 229

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU